

## Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde onsdagen den 22 november 2023

**Tid:**

kl. 10:00-19:45

**Lokal:**

Rådssalen

**Närvarande:**

Se bilaga

§§1-7

Justerat den 30 november 2023 Anslaget den 1 december 2023

Olle Burell

Cecilia Brinck

Sara Stenudd

Hans Altsjö  
Sekreterare

## ÄRENDELISTA

- §1 Mötet öppnas
- §2 Föredragningspromemoria för behandlingen av budgetförslagen för år 2024 samt inriktning för 2025 och 2026
- §3 Anmälningar
- §4 Närvaro
- §5 Justering
- §6 Budget 2024 för Stockholms stad med inriktning för 2025 och 2026 ägardirektiv 2024-2026 för koncernen Stockholms Stadshus AB samt vissa ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten
- §7 Ajournering

**§ 1**  
**Mötet öppnas**

**§ 2****Föredragningspromemoria för behandlingen av budgetförslagen för år 2024 samt inriktning för 2025 och 2026****Beslut**

Kommunfullmäktige godkänner ordförandens förslag till behandlingsordning.

**Förslag till beslut**

Efter samråd med gruppledarna föreslår presidiet att budgetförslaget behandlas på följande sätt.

Budgetförslaget behandlas enligt den debattordning och det schema som skickats ut till fullmäktige.

Under rubriken Direktiv för samtliga nämnder inkl. näringslivsfrågor, dag 1, behandlas direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, näringslivsfrågor och ägarfrågor. De bolag som inte angivits särskilt i schemat behandlas också under blocket.

Beslut om hela budgeten inklusive bilagorna 1-17 fattas samlat sist dag 2 efter avslutad debatt. Då ställs kommunstyrelsens förslag mot övriga partiers förslag till budget.

Om säryrkanden ändå läggs fram under behandlingen av budgeten måste de lämnas skriftligt. Det gäller också instämmande i andra partiers yrkanden. De behandlas i samband med besluten dag 2.

**Beslutsordning**

Ordföranden frågar om kommunfullmäktige godkänner förslaget till behandlingsordning och finner att så är fallet.

**§ 3  
Anmälningar**

Inga anmälningar gjordes.

**§ 4  
Närvaro**

Närvaro redovisas i bilaga 1.

**§ 5  
Justering**

Förste vice ordföranden Cecilia Brinck (M) och andre vice ordföranden Sara Stenudd (V) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Olle Burell (S). Justering sker den 30 november 2023.

## § 6

### **Budget 2024 för Stockholms stad med inriktning för 2025 och 2026 ägardirektiv 2024-2026 för koncernen Stockholms Stadshus AB samt vissa ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten**

Enhetliga friskvårdsbidrag, dnr KS 2023/971

Förlängning ekonomiskt stöd till barnfamiljer med rätt till tidsbegränsat förstärkt tilläggsbidrag inom bostadsbidraget, dnr KS 2023/1060

Taxor idrottsnämnden 2024, dnr KS 2023/1077  
KS 2023/964

## **1. Gruppledebatt**

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

### **Förslag till beslut**

Borgarrådet Wangård (S), borgarrådet Lindblom (V) och borgarrådet Lindhagen (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Borgarrådet Fjellner (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till budget.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till budget.

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till budget.

Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till budget.

Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas förslag till budget.

## **2. Stadsbyggnads- och exploateringsfrågor**

Exploateringsnämnden (RI)  
Stadsbyggnadsnämnden (RII)  
S:t Erik Markutveckling (RI)  
Skönhetsrådet (RII)



I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

### **Förslag till beslut**

Borgarrådet Valeskog (S), Borgarrådet Lindblom (V) och Cecilia Obermüller (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Borgarrådet Wedin (M), Mats Johnsson (SD), Björn Ljung (L), Jonas Naddebo (C) och Aron Moodig (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

### **3. Bostadsfrågor m.m.**

Bostadsbolagen (RV)  
Kyrkogårdsnämnden (RV)  
Fastighetsnämnden (RV)  
Bostadsförmedlingen i Stockholm AB (RI)

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

### **Förslag till beslut**

Borgarrådet Lindblom (V), Ingela Edlund (S) och Martin Hansson (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Per Rosencrantz (M), Sergej Salnikov (SD), Björn Ljung (L), Linn Bessner (C) och Lovisa Hedin (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

### **4. Trafik och infrastrukturfrågor m.m.**

Trafiknämnden (RVIII)  
Stockholms Stads Parkerings AB (RVIII)  
SDN: stadsmiljö (RVIII)

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

### **Förslag till beslut**

Borgarrådet Strömgren (MP), Ulf Walther (S) och Tobias Johansson (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Borgarrådet Wedin (M), Anders Lindman (SD), Åsa Nilsson Söderström (L), Linn Bessner (C) och Destiny Zandi Lindgren (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

### **5. Miljö-, klimat-, vatten- och avloppsfrågor m.m.**

Miljö- och hälsoskyddsnamnden (RIX)

Avfallsnamnden (RIX)

Stockholm Vatten och avfall AB (RIX)

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

### **Förslag till beslut**

Borgarrådet Lindhagen (MP), Felicia Schartner Giertha (S) och Maria Mustonen (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Fritz Lennaárd (M), Tapani Juntunen (SD), Elin Hjelemstam (L), Ashna Ibrahim (C) och Aron Modig (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

### **6. Idrottsfrågor**

Idrottsnamnden (RII)

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

### **Förslag till beslut**

Johan Heinonen (S), Hassan Jama (V) och Martin Hansson (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Christoffer Hökmark (M), Leif Söderström (SD), Hanna Wistrand (L), Jonas Naddebo (C) och Destiny Zandi Lindgren (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

## **7. Direktiv för samtliga nämnder inkl. näringslivsfrågor**

Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser

Servicekommittén RI

Valkommittén RI

SDN: Övergripande och ekonomi RI

Stockholms Stadshus AB samt övriga bolag som inte nämns nedan  
RI

Stockholm Business Region AB RI

Mässfastigheter i Stockholm AB, RI

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB RI

Stockholms Hamn AB RV

STOKAB RI

S:t Erik Försäkrings AB RV

Storstockholms Brandförsvär RV

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

### **Förslag till beslut**

Borgarrådet Wanngård (S) och borgarrådet Lindblom (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till budget.

Nike Örbrink (KD) och Claes Nyberg (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt egna förslag till budget.

**§ 7  
Ajournering**

Sammanträdet ajournerades till den 23 november kl. 10.00.

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
48	Burell, Olle		S	9:02	17:38
48	Burell, Olle	Sinisalo, Carolina	S	17:38	19:49
77	Brinck, Cecilia		M	9:02	19:51
47	Stenudd, Sara		V	9:53	19:51
56	Abdullahi Ali, Nassir		S	9:58	19:51
105	Ali Hassan, Shamso	Börefelt Axell, Henric	V	9:11	11:55
105	Ali Hassan, Shamso	Pittuco, Charlotte Lilja	V	11:55	13:34
105	Ali Hassan, Shamso	Jama, Hashim Mohamed	V	13:34	19:51
42	Ali, Ismail		C	9:56	19:51
102	Aranda de Gutiérrez, Norma	Nyberg, Berit	S	9:50	16:33
102	Aranda de Gutiérrez, Norma	Lagerkvist Tranströmer, Britten	S	16:30	19:51
92	Armstad, Stian	Schartner Gierfta, Felicia	S	9:11	19:51
89	Badeli, Aida		MP	9:50	19:51
96	Bengtsson, Frida		S	9:48	19:51
23	Bjuggren, Emilia		S	9:57	19:51
8	Boucher, Torun		V	9:53	19:51
58	Carlsson Hallberg, Ewa		S	9:50	14:11
58	Carlsson Hallberg, Ewa	Bustos, Emil	S	14:11	19:51
94	Carlsson, Alma		S	10:04	19:51
13	Cederschiöld, Anna	Virro, Henrik	M	9:20	19:51
80	Edin, Anders		SD	10:05	19:51
53	Edlund, Ingela	William-Olsson, Ellen	S	9:50	12:36
53	Edlund, Ingela		S	13:32	19:49
40	Elfvén, Anne-Lie	Hjelmestam, Elin	L	9:28	19:51
67	Elmlund, Annika		M	10:01	19:51
95	Finnveden, Felix		S	8:55	19:51
14	Forslund, Maurice	Hedin, Lovisa	KD	9:51	15:38
14	Forslund, Maurice		KD	15:38	19:49
69	Friberg, Annika		M	9:50	19:49
12	Granswed Baat, Sophia		M	9:58	19:51
103	Güler, Esme		S	10:05	19:44
52	Göransson, Anders		S	9:51	16:28
52	Göransson, Anders	Hansson, Curre	S	16:30	19:51
51	Hansson, Martin		MP	9:58	19:51
4	Hedin, Andréa		M	10:00	19:51
66	Hedrup, Tom		M	9:10	19:51
61	Heinonen, Johan		S	9:55	19:51
34	Hellström, Anette	Ström, Albin	M	9:06	19:51
106	Herrström, Cecilia		V	9:56	19:51
37	Hollis, Michaela		KD	9:50	15:00

Kommunfullmäktige 2023-11-22

37	Hollis, Michaela	Lindgren, Destiny Zandi	KD	15:00	19:51	Sida 14 (176)
107	Holm, Jens		V	9:58	19:51	
70	Hökmark, Christoffer		M	10:00	19:49	
43	Ibrahim, Ashna		C	8:58	19:51	
19	Jacobsson, Kristin		C	9:57	19:51	
30	Jama, Hassan		V	9:59	19:49	
88	Jama, Mansur	Berglund, Mats	MP	8:53	19:51	
31	Johansson, Tobias		V	9:56	19:51	
39	Jonlund, Rasmus		L	9:59	15:50	
79	Juntunen, Tapani	Johnsson, Mats	SD	9:11	16:27	
79	Juntunen, Tapani		SD	16:27	19:49	
18	Jönsson, Jan		L	9:51	19:49	
101	Kazinic, Elvir		S	8:59	19:51	
62	Kratz, Tina		V	9:56	19:51	
86	Kroon, Gabriel		SD	10:00	19:51	
81	Kroon, Julian		SD	9:20	19:51	
104	Körhan, Özlem		V	10:40	16:37	
104	Körhan, Özlem	Egeltoft, Hanna	V	16:37	19:51	
36	Lennaárd, Fritz		M	9:50	19:49	
99	Lind, Andreas		S	9:58	19:51	
7	Lindblom, Clara		V	10:01	19:51	
60	Lindgren, Jimmy		S	9:50	19:51	
71	Lindström, Therese		M	9:52	19:51	
45	Linusson, Svante	Dudek, Daniel	C	9:56	16:30	
45	Linusson, Svante	Wangel, Marcus	C	16:31	19:51	
16	Ljung, Björn		L	9:57	19:51	
64	Ljuslin, Maria		V	9:56	19:51	
97	Lorentzi, Ulrika	Snis Sigtryggsson, Bjarne	S	9:50	19:51	
11	Lutz, Kristina		M	9:59	19:51	
9	Mattsson, Alexandra	Mayr, Marre	V	9:10	14:06	
9	Mattsson, Alexandra	Karlsson, Ann	V	14:07	19:51	
63	Mjörnberg, Robert		V	9:56	19:51	
38	Modig, Aron		KD	9:52	17:07	
38	Modig, Aron	Valier Furtenbach, Mikael	KD	17:08	19:51	
28	Mohammed, Rashid	Pittuco, Charlotte Lilja	V	9:50	11:54	
28	Mohammed, Rashid	Ehrnström, Thomas	V	11:54	19:51	
29	Mustonen, Maria		V	9:56	19:51	
20	Naddebo, Jonas		C	8:58	19:51	
41	Nilsson Söderström, Åsa		L	9:50	19:49	
32	Nilsson, Johan		M	9:50	19:49	
10	Nilsson, Jonas	Sakala, Aleks	M	9:05	19:51	
44	Nyberg, Claes		C	9:56	19:51	

Kommunfullmäktige 2023-11-22

87	Obermüller, Cecilia		MP	9:53	19:51	Sida 15 (176)
24	Ojanne, Alexander		S	9:52	16:31	
24	Ojanne, Alexander	Hansson, Bo	S	16:31	19:51	
33	Paccamonti, Johan		M	11:07	9:51	
100	Palm, Ulrika		S	9:55	19:49	
98	Piazzolla, Catharina	Hansson, Bo	S	9:50	13:34	
98	Piazzolla, Catharina		S	12:41	19:51	
93	Rashid, Sona	Stark, Emelie	S	9:53	19:51	
91	Risberg, Eva		S	9:49	19:51	
72	Rosencrantz, Per		M	10:00	19:51	
90	Runsten, Magnus		MP	9:50	13:29	
90	Runsten, Magnus	Grolander, Sara	MP	13:29	19:51	
83	Salnikov, Sergej		SD	10:12	19:49	
27	Salvo, Maria-Elsa	Pettersson, Fredrik	S	9:50	19:51	
65	Sharaf Abdi, Ahmed		V	9:50	19:51	
54	Sjöberg, Ulla		S	9:50	19:51	
35	Sjölander, Henrik	Jönsson, Peter	M	9:05	19:51	
17	Smedberg-Palmqvist, Isabel		L	9:58	19:51	
57	Stavling, Margareta		S	12:17	19:51	
50	Strömgren, Lars		MP	9:59	19:51	
74	Svanström, Sara	Fors, Emilie	L	10:05	15:00	
74	Svanström, Sara	Heimbrand, Christoffer	L	15:00	19:51	
84	Söderström, Leif		SD	10:26	19:51	
75	Tufvesson, Christina	Wistrand, Hanna	L	9:50	19:51	
22	Valeskog, Jan		S	9:56	19:51	
26	Vikman Rindevall, Arvid		S	9:56	19:49	
85	Vinge, Linnéa		SD	9:54	19:51	
55	Walther, Ulf		S	9:58	19:51	
21	Wanngård, Karin		S	9:54	19:51	
82	Wassermann, Emelie	Lindman, Anders	SD	9:02	16:54	
82	Wassermann, Emelie	Löfgren, Roine	SD	16:54	19:49	
5	Wedin, Dennis		M	9:49	19:51	
68	Wejke Norberg, Lou-Ann		M	9:58	19:51	
73	Werner, Hanna		M	9:58	19:51	
46	Wihlman, Thomas	Kling, Johan	C	9:57	13:34	
46	Wihlman, Thomas	Bessner, Linn	C	13:37	18:02	
46	Wihlman, Thomas		C	18:09	19:51	
78	Åkerlund, Liliane		SD	9:55	19:51	
15	Örbrink, Nike		KD	9:54	19:49	
25	Österberg, Anders		S	9:11	19:51	
59	Österman, Gustav		S	9:50	19:51	
6	Fjellner, Christofer		M	9:03	19:51	





## Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 22 november 2023

### ***§ 6 Budget 2024 för Stockholms stad med inriktning för 2025 och 2026, ägardirektiv 2024–2026 för koncernen Stockholms Stadshus AB samt vissa ärenden som behandlas, avslutas eller besvaras i samband med budgeten***

*Enhetliga friskvårdsbidrag, dnr KS 2023/971*

*Förlängning ekonomiskt stöd till barnfamiljer med rätt till tidsbegränsat förstärkt tilläggsbidrag inom bostadsbidraget, dnr KS 2023/1060*

*Taxor idrottsnämnden 2024, dnr KS 2023/1077 KS 2023/964*

### **1. Gruppledarbatt**

Anförande nr 1

Borgarrådet Wangård (S): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! Stockholm ska vara en stad där alla ska känna trygghet och framtidstro. Vi ska ha en skola där den främsta vinsten är kunskap och inte aktieutdelning. Vårt samhälle ska vara starkare än gången, och vår stad ska vara världsledande i att minska klimatutsläppen.

Under två dagar ska vi nu behandla Stockholms budget för 2024. Det är en budget på 60 miljarder kronor. Den berör 40 000 medarbetare och påverkar 1 miljon stockholmare i deras vardag, från förskolan till äldreomsorgen. För oss i den rödgröna majoriteten står välfärden, tryggheten och klimatomställningen i fokus. Vi tar ansvar för Stockholm i ekonomiskt svåra tider. Jag är stolt över att vi kan lägga fram en stark budget utan de neddragningar vi kan se exempel på runt om i landet.

Det är nu det märks om politiker vill skydda välfärden eller om det är viktigare att sänka skatter. SD-regeringen har gjort sitt val. Till välfärden ges knappt några extra pengar alls. För varje krona som trots allt läggs på stockholmarnas välfärd satsar regeringen 200 kronor på sänkt skatt på snus, diesel och bensin. Högerpartierna här i fullmäktige har också gjort sina val. Även här är det låg skatt som kommer först. Vi kommer att få höra att det inte ska drabba skolan och välfärden. I stället ska högerns budgetar gå ihop genom helt orealistiska besparingar, som aldrig genomfördes när de själva styrde. I verkligheten skulle högerpolitiken innebära 1 100 färre välfärdsanställda i Stockholm.

Ordförande! Det politiska styret jag leder väljer en annan väg. Det är inte med lätthet vi föreslår en höjd skatt, men i valet mellan att genomföra omfattande nedskärningar eller rädda mer än 1 100 anställda i skola och omsorg tvekar inte vi. Jag är stolt över att kunna lägga fram en budget där vi prioriterar välfärden, där skolan och omsorgen kompenseras fullt ut för kostnadsökningar och där vi tar bort generella

effektiviseringar. Högerpartierna drar drastiskt ned på kultur och idrott. Vi klarar av att ge även dessa verksamheter goda förutsättningar. Sida 18 (176)

Vi tar vårt ansvar för att bryta rekryteringen till den grova och organiserade brottsligheten. Den viktigaste skyddsfaktorn för att ungdomar inte ska hamna fel är att klara skolan. Därför är jag glad att vi gör den största förstärkningen på just grundskolan, som får en ökad schablon med över 5 procent. Med den här budgeten lägger vi dessutom mångdubbelt så mycket på det förebyggande arbetet jämfört med vad regeringen bidrar med. Vi öppnar ett nytt HVB-hem i egen regi. Vi tillför mer pengar för placeringar. Vi satsar på fritidsaktiviteter för barn och unga med fokus på ytterstaden, och vi etablerar ett bryt upp-program för ett samlat stöd till våldsutsatta i nära relationer.

Fullmäktige! Världen befinner sig i ett klimatnödläge. När regeringen gör det billigare med fossila utsläpp och dyrare med elektrifiering väljer Stockholm en annan väg. Vi ställer om transportsystemen, vi bejakar cirkulär ekonomi och vi fortsätter arbetet med koldioxidlagring. När vi driver på för klimatet får vi kritik från dem som låtsas vara gröna. Inte nu, och inte på det sättet, får vi höra. Klimatomställningen ska ske senare, säger man. Det är resultatet av den moderata kohandeln när de vill framstå som miljömedvetna och samtidigt säga det som SD tillåter dem att säga.

Stockholmare! Vi i den rödgröna majoriteten genomför politiken som krävs för att minska utsläppen. Vi värnar välfärden i ekonomiskt tuffa tider, och vi tar ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Vi står på stockholmarnas sida.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget 2024!

#### Anförande nr 2

J o n a s N a d d e b o (C): Hej Karin! Vi är båda väldigt överens om hur viktigt det förebyggande arbetet är för att skapa trygghet i vår stad. Därför är det extra anmärkningsvärt att ni har satt i system att nedprioritera idrotten. Ni verkar inte förstå vilken viktig roll idrotten spelar för att hålla barn och unga borta från kriminalitet.

Nej, i sossarnas Stockholm släcker ni belysningen på våra fotbollsplaner tidigare för att spara el. Ni minskar resurserna till mobila ordningsvakter, som sliter hårt för att skapa trygghet på våra idrottsplatser, och ni minskar behovet av fotbollsplaner från 21 till 12 med ett litet trolleritrick över en natt. Idrottsinvesteringarna ökar ni med kaffepengar trots att ni vet att projekten både har blivit och kommer att bli dyrare. Varför prioriterar ni inte den förebyggande föreningsidrotten i er budget, Karin?

#### Anförande nr 3

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Tack så mycket, Jonas Naddebo, för repliken! När det handlar om idrotten måste man se en helhet. Det är delvis fastighetsidan. Vi har en idrottsmiljard. Ni har snöat in på er tro på att privata alternativ kommer att bygga idrottsanläggningar, vilket vi vet blir både dyrare och sämre för idrotten. Jag är överens med Centerpartiet på nationell nivå, som vill se mer pengar till välfärden. Men ni lyckas inte lägga motsvarande budget på kommunal nivå, och det beklagar jag för stockholmarnas skull.

## Anförande nr 4

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Som en skiva som har hakat upp sig står Karin Wanngård återigen här och försöker lägga ansvaret för er budget och för er skattehöjning på någon annan – på regeringen och på de små statsbidragen. Det är inte att ta ansvar.

Låt oss en gång för alla reda ut detta. 2024 får vi i kommunsektorn de näst högsta statsbidragen någonsin. Samtidigt är skatteintäkterna till Stockholms stad över 62 miljarder kronor. Det är inte där skon klämmer. Sanningen är att ni socialdemokrater höjer skatten för att ni vill höja skatten. År 1995, 1996, 1997, 2003, 2015 och 2016 och nu igen – varje gång ni har styrt sedan du, Karin Wanngård, kom in i fullmäktige har ni höjt skatten. Ni har gjort det i goda tider och i tuffa tider, när statsbidragen har varit höga och när de har varit låga, när regeringen har varit blå och när den har varit röd. Ni höjer alltid skatten, för ni är ett skattehöjarparti. Är det inte lika bra att bara stå för det?

## Anförande nr 5

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och borgarrådet Fjellner! Det är inte kaffepengar. Det handlar om den avgrundsskillnad som finns mellan socialdemokrater och moderater. Jag står upp för en gemensam skattefinansierad välfärd. Du sitter i Moderaternas partistyrelse, och du ansvarar för regeringens politik som ger knappa 30 miljoner till Stockholm. Det är 1 procent av de kostnadsökningar som vi ser och som vi måste finansiera själva.

Om det nu är så viktigt med lägre skatter – varför sänker ni inte skatten i Nacka, som ni har styrt i årtionden? Nu har vi exakt samma nivå som Nacka kommun.

## Anförande nr 6

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag är lite orolig över en sak på lång sikt, nämligen Stockholms konkurrenskraft gentemot andra europeiska huvudstäder som en plats att leva och bo på och driva företag på. Stockholm har det senaste året sjunkit i rankingen över kommuner som är företagsvänliga och där det är bra att driva företag. Vi hör rapporter om att företag är rädda att etablera sig i Stockholm på grund av kriminaliteten. Era nya miljözoner har högljutt dömts ut av såväl handel som småföretagare för att de gör det svårare att verka i Stockholm. I våras rapporterades till och med att finska turister tyckte att Stockholm var så pass tråkigt – urtråkigt, som det stod – att Visit Stockholm och Stockholms Hamnar fick börja skicka kärleksbrev och ragga på Tinder i hopp om att vinna tillbaka turisterna.

Men ni gör inget i er budget för att göra Stockholm till en mer levande och attraktiv stad. Du och styret har lämnat Connect Sweden. Ni inför miljözoner som hämmar lokala företagare. Ni drar ned på ordningsvakterna som agerar brottsförebyggande, och ni gör det dyrare att bo i Stockholm. Vad är egentligen din ambition för att göra Stockholm till en mer attraktiv plats för människor och företag att leva och bo på och besöka?

## Anförande nr 7

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Tack så mycket för frågan, Nike! Jag kan garantera att jag inte kommer att ragga på Tinder i alla fall. Men fränsett det

handlar det om ett Stockholm där alla människor ska ha möjlighet att bo, vara och vistas. Om vi pratar klimat handlar det om att små barn ska kunna vistas i innerstaden utan att löpa risk att få förorenad luft i sina lungor. Sida 20 (176)

När det gäller konkurrenskraften handlar det om tryggheten, där vi lägger mer pengar på förebyggande insatser. Vi vet att den absolut viktigaste faktorn är att ungdomarna klarar skolan. På det har vi den högsta ratingen från Standard & Poor's, som i sitt utlåtande skriver: Tack vare en skattehöjning i Stockholm får vi behålla triple A-ratingen. Det är en helhet. Alla ska kunna leva i Stockholm!

#### Anförande nr 8

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Majoriteten väljer att höja skatten för stockholmarna. Samtidigt är du, Karin Wanngård, väl medveten om att 2024 kommer att innebära höjda räntor, höjda bostadsrättsavgifter, rekordhöjningar av hyrorna, höjda parkeringsavgifter, höjd regionskatt och en inflation som samtidigt äter upp lönerna. Det här är en skattehöjning som går tillbaka flera mandatperioder.

Vi har i stället valt att genomlysna stadens kostnader och gjort relevanta besparingar men ändå prioriterat skola, socialtjänst och kultur utan att höja skatten. Min fråga är därför: Varför är det rättvisa att stockholmare med de minsta marginalerna ska betala för att det rödgröna styret inte kan prioritera bland sina utgifter? Det är de med minst marginaler som drabbas mest av kommunala skattehöjningar.

#### Anförande nr 9

Borgarrådet Wanngård (S): Ordförande och borgarrådet Jönsson! När det handlar om din rapport om konsulter och representation kan jag konstatera att din finansiering är hittepå. Det är besparingar på pengar som du själv tilldelade när du hängde ut enskilda anställda som tog trivselpengarna och gjorde någonting trevligt för dem. Det är dem du väljer att hänga ut, Jan Jönsson. Du måste faktiskt ta ansvar för medarbetarna i staden.

Det handlar om 1 100 välfärdsarbetare som du vill ska sluta i Stockholms stad. Du vill ta bort dem från skolan och omsorgen, och du vill göra dem arbetslösa. Då får man ont om pengar. En skattehöjning som säkerställer 1 100 anställda och att vi kan höja grundskoleschablonen med 5,1 procent – det är välfärd för alla.

#### Anförande nr 10

Gabriel Kron (SD): Ni höjer skatten, och ni säger själva att ni satsar på välfärden. Ni säger att ni satsar på trygghetsskapande insatser. Men ni drog ned på ordningsvakterna redan förra året; i förra årets budget minskade ni på dem kraftigt. Vad jag kan se är inte anslaget tillbaka det här året heller, vilket innebär att vi inte kommer att ha platsbundna fasta ordningsvakter. Det kommer att bli mobila, ambulerande ordningsvakter, vilket inte är lika effektivt.

Hur kommer det sig att ni inte vågar ta en del av skattehöjningen och även satsa på hårda trygghetsskapande insatser, som fler ordningsvakter?

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Tack så mycket, Gabriel Kroon, för repliken! Det handlar om hur man prioriterar i en budget. Vi kan se att vi har ordningsvakter som gör ett bra jobb i Stockholm. De är ett viktigt tillskott. Men det absolut viktigaste för att på riktigt få bort gängkriminaliteten är att ungdomarna klarar skolan. I detta prioriterar ni bara det hårda. Man kan säga att ni stöttar, eller styr, en regering på nationell nivå där ni hellre sänker skatten på snus, diesel och bensin än ser till att det blir fler poliser. Ni vill bara vältra över kostnaden på kommunsektorn, där ni inte styr. Det är fruktansvärt dåligt och provocerande. Vi behöver en välfärd för alla.

## Anförande nr 12

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Herr ordförande, kära ledamöter! När jag kom hit i dag stannade jag till i receptionen framför de diplom som hänger där. Ni kanske har sett dem? De deklarerar stolt att tidningen Fokus har utsett Stockholm till Sveriges bästa kommun att bo och leva i. Men de där diplomerna börjar bli gamla nu. I budgetdebatten här för ett år sedan konstaterade jag att stockholmarna tvärtom röstar med fötterna och flyttar härifrån. Det är fler som flyttar bort än som flyttar hit, och det är framför allt barnfamiljerna som blir färre i Stockholm. Det var sant då, och det är tyvärr fortfarande sant.

Jag menade att detta borde stämma till eftertanke hos alla partier, och det anser jag fortfarande. Stockholm är en fantastisk stad, men den har mycket allvarliga problem. Det finns ett problem som överskuggar alla andra, och det är tryggheten. Ibland känns det lite grann som att debatten här inne sker i sitt eget universum. För där, utanför denna sal, är tryggheten den fråga som alla stockholmare pratar om. Kriminaliteten, skjutningarna och sprängningarna – den samlade otryggheten – är skäl till att människor väljer bort Stockholm. Det gäller framför allt barnfamiljer, men även turister och företag.

Hittills i år har 108 skjutningar ägt rum. 25 personer har dött. Barn har mördats, och barn mördar. Härefter kunde vi läsa i tidningen att vi har 31 öppna drogsener bara i Stockholms stad. En tredjedel av alla stockholmare känner att otryggheten begränsar dem i deras vardag, och vart femte hushåll har blivit utsatt för brott det senaste året. Att återupprätta tryggheten är vår tids största frihetsfråga.

Det har nog inte undgått någon att detta är regeringens tydligaste fokus. Men vi måste alla göra vårt om utvecklingen ska vändas. När jag läser budgeten undrar jag vad Socialdemokraterna här i huset vill göra, för jag hittar i princip ingenting. Ta de öppna drogsenerna! Det är det kanske mest konkreta exemplet på att vi har tappat kontrollen. Vi skulle kunna kameraövervaka alla dessa platser och punktbevaka dem med ordningsvakter. Vi kan göra skillnad, men det kräver att det finns en vilja i denna stad och i denna sal och kanske rent av en annan majoritet.

Den andra stora fråga som präglar stockholmarnas vardag är: Hur ska man få pengarna att räcka till? Men när debatterade vi det senast här inne? Länsförsäkringar Bank konstaterade tidigare i år att en genomsnittlig barnfamilj i Stockholm har fått ökade kostnader för mat, el och räntor på nästan 110 000 kronor per år. Det är svindlande summor, och det är inte konstigt att stockholmarna får vända på varje slant för att klara sig.

Ni i majoriteten kan säga vad ni vill om regeringen, men de lättar i alla fall på bördan. Genom ett jobbskatteavdrag får en genomsnittlig familj som arbetar i Sverige 13 000 kronor mer i plånboken – alla utom stockholmarna, vill säga. För ni socialdemokrater här i huset lägger tillsammans med era partivänner i Region Stockholm genom höjda avgifter och skatter beslag på nästan varenda krona. Det är höjda avgifter på allt från boendeparkering till vatten och avlopp, höjt pris på SL-kort och läkarbesök och skattehöjningar – historiskt höga – som ger stockholmarna de högsta lokal- och regionalskatterna vi någonsin har betalat. Vissa avgiftshöjningar kan jag verkligen förstå, men inte skattehöjningarna! Det är så otroligt tondövt att lägga sten på bördan för stockholmarna, som redan sliter med att få pengarna att räcka till. Ni är helt enkelt frikopplade från stockholmarnas liv och vardag.

I ett gäng repliker kommer ni nu säkert att hävda att skattehöjningen är en förutsättning för att klara välfärden, för att återupprätta tryggheten och för att rädda skolan. Men det är inte sant, för så talar bara den som inte kan eller vill prioritera. I vår budget och alla övriga allianspartiers budgetar visar vi tydligt att skolan och tryggheten är det viktigaste tillsammans med välfärdens kärna. Genom att just prioritera kan vi satsa mer på detta än vad ni gör i er budget utan att höja skatten. Och det är väl det denna debatt egentligen handlar om: om vi här i Stadshuset precis som stockholmarna i övrigt ska rätta munnen efter matsäcken, vända på slantarna och prioritera eller om vi som majoriteten ska skylla på någon annan och skicka notan vidare till stockholmarna. För mig är stockholmarnas ekonomi alltid viktigast, och det handlar om att stå på stockholmarnas sida.

#### Anförande nr 13

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Du står på *vissa* stockholmarnas sida, Christofer Fjellner. Det kan man konstatera när man läser ditt budgetförslag. Det handlar om att ni vill skära ned med 1 100 anställda i skola och omsorg. På regeringsnivå sänker ni skatt på snus, diesel och bensin på bekostnad av välfärden.

Och så har ni en hittepåbesparing: Ni skär ned central medelsreserv med närmare 300 miljoner kronor. Där finns det någonting ni har skurit bort; ni har skurit bort kollot för barn med särskilda behov. LSS-kollot är borta i din budget, Christofer Fjellner. Detta är så typiskt när moderater ska styra: Det är bara vissa som får vara med på resan. Om det är barn med funktionsnedsättning tar ni bort pengarna. Varför, Christofer Fjellner?

#### Anförande nr 14

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Men det här är ju inte sant! Vi satsar lika mycket pengar som ni gör på socialtjänst och äldreomsorg, och vi satsar mer pengar på skolan – 210 miljoner mer. Läs budgeten! Vi satsar på tryggheten, och framför allt: Vi gör det utan att höja skatten. Den centrala medelsreserven ska bli i rekordstorlek under er tid – 2,2 miljarder. Vi har aldrig någonsin haft en så stor central medelsreserv.

Jag ställer mig en fråga. I dessa tuffa tider – vilka ska ha reserver? Är det kommunstyrelsen eller stockholmarna? Jag tycker att valet borde vara väldigt enkelt. Jag står på stockholmarnas sida. Det är stockholmarna som behöver pengarna, inte kommunstyrelsen.

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ni skär ned på fritidsverksamhet för barn, arbetsmarknadsinsatser för människor som behöver komma in på arbetsmarknaden och kulturinsatser, som är en viktig del av det förebyggande arbetet.

Men det var inte det jag tänkte ta upp nu. Vi kan prata mycket om det förebyggande arbetet, som vi stärker i vår budget. Men jag skulle vilja prata om miljö- och klimatpolitiken. När man lyssnar på Moderaterna i Stockholm låter det ibland nästan som att ni har en miljö- och klimatpolitik. Men så börjar man skrapa lite på ytan i budgeten, och då ser man att det är ganska tomt. Ni skriver att ni vill ha fler naturreservat, men ni tar bort naturreservaten i Majroskogen och Ålstensskogen/Storskogen och stoppar dessa. Ni skriver att ni vill ha fler gågator, men när vi vill ge mer plats för människor att strosa runt i vårt fantastiska Gamla stan säger ni nej, för där ska det vara parkeringsplatser. Ni vill att innerstaden ska vara utsläppsfri 2030, men ni stryker samtidigt miljözon klass 3, som är ett avgörande steg för att nå dit.

Christofer Fjellner! Du har ju varit ansvarig för att ta fram Moderaternas klimatpolitik på nationell nivå. Jag undrar bara: När får vi se någon lokal klimatpolitik?

#### Anförande nr 16

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Något av det jag tycker är roligast i den här salen och i den här talarstolen är att diskutera miljö- och klimatfrågor med dig, Åsa Lindhagen. Vi talar åtminstone samma språk, och det är väl en bra utgångspunkt. Men det finns ändå en betydande skillnad. Jag tycker att er klimatpolitik i allt väsentligt egentligen bara handlar om en enda fråga: kampen mot bilen. Det är kampen mot bilen, bilen och bilen – även när bilen går på el är ni fortfarande emot bilen.

Vi väljer att ta den klimatmiljard som ni säger ska gå till att satsa på framkomlighet för allt annat än bil för att i stället satsa på att minska utsläppen till klimatet. Det handlar framför allt om att bygga laddinfrastruktur. Vi vill bygga dubbelt så mycket laddinfrastruktur som ni klarar. Vi vill också satsa på solceller. Vi vill elektrifiera Stockholm, för vi vet att framtiden är elektrisk. Frågan är inte om vi ska göra det utan hur vi ska lyckas med det. Där har vi en konkret plan till skillnad från er.

#### Anförande nr 17

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag kommer att återkomma till många av de frågor som du lyfter i ditt anförande. Men jag vill också prata byggande och byggbransch. Det kan inte ha undgått någon att den befinner sig i en akut kris. Hittills i år har 1 309 företag i byggindustrin gått i konkurs. Det är en ökning med 34 procent jämfört med 2022. Samtidigt hade varslen i september månad ökat med nästan 250 procent jämfört med samma månad 2022.

Det här riskerar att få oerhört stora konsekvenser, inte bara för bostadsbyggandet i decennier framöver utan för hela den svenska ekonomin. I det läget väljer ni att skära ned på exploaterings- och stadsbyggnadskontorets handläggning med 43 miljoner kronor, vilket bara kommer att leda till utdragna planprocesser och göra det svårare för de byggare som fortfarande har kapacitet att komma fram till byggstart. Varför vill ni förvärra krisen och riskera att ännu fler byggare blir av med sina jobb?

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Jag sa det egentligen redan tidigare: I vår budget är vi väldigt tydliga. Skolan och tryggheten är viktigast. Allt annat får stå tillbaka. Men jag vill inte använda stockholmarnas skattepengar som konjunkturmedel till byggbolagen. Den stora och intressanta frågan här är egentligen att även ni inser att ni inte heller klarar av detta. Vad har ni startat? Är det 500 lägenheter eller något sådant i år? Det är alltför skralt från er sida.

Den stora konflikten i byggpolitiken handlar dock inte om hur mycket det byggs, utan den handlar om var och hur det byggs. Det handlar om detta ständiga fokus, kanske mest just från dig, Clara Lindblom, på att försöka bygga fler kommunala hyresrätter i våra villastäder och att bygga där det skapar problem och motsättningar. I stället ska vi fundera på att bygga där vi kan lösa problemen och inte skapa motsättningar. När du pekar ut att du vill förtäta Hässelby, Bromma och Enskede säger vi i stället: Bygg ägda boenden! Bygg radhus och större lägenheter! Bygg ägda lägenheter runt våra utsatta områden!

## Anförande nr 19

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ordförande, kommunfullmäktige, stockholmare! Vi befinner oss mitt i en ekonomisk kris med en skenande inflation som påverkar i stort sett alla delar av den svenska ekonomin. Det märks i svarta tidningsrubriker om varsel och konkurser och i oron som gnager över stigande bolånekostnader och kommande hyresavier. Det märks när vi stannar till i mataffären på väg hem från jobbet. Det märks när vi stirrar på priserna på blöjor, grönsaker, smör eller för den delen falukorv och inte riktigt förstår hur det fortfarande kan vara så dyrt trots Ebba Busch alla vackra löften och frenetiska viftande i valrörelsen.

Men den höga inflationen märks också i landets kommuner och regioner, inte minst genom att pensionskostnaderna kraftigt stiger. Det gör att budgetarna pressas till bristningsgränsen så till den grad att varenda svensk region går med underskott liksom var tredje svensk kommun. Underskotten i det här landet är i paritet med 90-talskrisen.

Vad gör då regeringen i det extrema läge vi befinner oss i? Det hade givetvis varit fullt möjligt att kompensera kommuner och regioner för inflationssmällen. Kostnader för pensioner är ingenting som man som arbetsgivare kan göra någonting åt. Men nu valde regeringen att i stället prioritera sänkt skatt på snus, några öron sänkt pris på bensin, billigare städhjälp och lite altanbyggen för höginkomsttagare. Det är klart att de här valen får konsekvenser. I moderatledda Region Sörmland har 700 anställda varsplats. I Örebro räknar man med att behöva minska personalstyrkan med 600 personer. På förskolor, äldreboenden och vårdcentraler runt om i landet drar man just nu ned på personal. Man inför anställningsstopp och vakanshåller lediga tjänster. Men precis som finansborgarrådet sa tidigare: I Stockholm har vi valt en annan väg.

När regeringen har lagt en nedskärningsbudget för välfärden gör vi i den rödgröna majoriteten det enda ansvarsfulla i det här läget. Genom att våga fatta beslutet att höja kommunalskatten gör vi det vi kan för att skydda den gemensamma välfärden mot nedskärningar. I den här budgeten hittar ni inga stora utsvävningar. Fokus ligger helt och fullt på att värna välfärdens verksamheter, på att kompensera välfärden för pris- och löneökningar, på att inga öppna förskolor, träffpunkter för äldre eller bibliotek ska behöva läggas ned och på att barnskötare, socialsekreterare och undersköterskor inte ska behöva sägas upp ute i stadsdelarna. Fokus ligger också på att ge skolor som tappar



Vi har redan fått höra här i dag att de borgerliga oppositionspartierna kan prioritera. De kan ta ansvar, och därför behöver de inte höja kommunalskatten. Men om vi skulle fråga valfri person, förslagsvis någon av dem från Stadsledningskontoret som sitter här uppe på läktaren, eller någon annan ekonomi i valfri svensk kommun skulle svaret bli att det inte går att styra på de borgerligas budgetar. Finansieringen av satsningarna finns inte; det är bara luft. Ni tömmer prestationsreserven, CM3. Det betyder att det inte skulle finnas pengar att betala för volymökningar inom äldreomsorg och förskola, till exempel. Liberalerna skiter i svenska redovisningsregler. Det är jätteintressant. Centerpartiet gör till och med en helt egen demografisk prognos som genom ett trollslag gör att man får loss 155 miljoner. Det är fantastiskt! Men hör ni, det är inte görbart. Det är inte seriöst. Ni får inte ihop era budgetar.

Faktum kvarstår. Regeringen har lagt en ren nedskärningsbudget på kommuner och regioner, och det lämnar oss alla med två alternativ. Det ena är massiva nedskärningar som i Region Sörmland. Det andra är en höjning av kommunalskatten för att i möjligaste mån skydda välfärden mot nedskärningar. För oss är det trots allt ett enkelt men ändå tufft beslut. Men det är solklart: Välfärden går först.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 20

J o n a s N a d d e b o (C): Clara Lindblom! Noll – så många bostäder har byggstartats i år av Svenska Bostäder och Familjebostäder tillsammans. 36 miljarder – det är den årliga kostnaden för utebliven tillväxt som den dysfunktionella bostadsmarknaden i Stockholmsregionen orsakar. Billiga hyresrätter till alla – så lät det på Vänsterpartiet i valrörelsen. Nu kommer verkligheten ifatt dig, Clara. Facit är att två av tre av de kommunala bostadsbolagen inte har byggstartat en enda bostad trots att de har flera hundra färdigplanerade bostäder i sina projektportföljer. Men jag säger som jag tror att du sa under förra mandatperioden: Man kan inte bo i en projektportfölj.

Det är tuffa tider i byggbranschen; det vet vi alla. Men om våra kommunala bostadsbolag inte kliver in när det övriga byggandet minskar – vad ska vi då ha dem till? Jag trodde att det var Vänsterpartiets politik att använda dessa bolag konstruktivt. Varför har du ändrat dig, Clara?

Anförande nr 21

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag gillar ansatsen. Ta det där med Moderaterna senare, för de vill ju snarare dra ned på allmännyttans byggande och inte alls använda den till ...

(J o n a s N a d d e b o (C): Jag ställde frågan till dig.)

Det är jag som pratar nu, Jonas Naddebo, och jag kommer att komma till min poäng. Det vet du. Återigen: Stockholmshem startade 400 byggen, men varför har de andra så himla svårt att få ihop kalkylerna? Det är räntekostnaderna. Du sitter ju inte i regeringen, men vi har en regering som strösslar pengar på bostadsrätter, villor, elprisstöd, ränteavdrag och så vidare. Men det blir ingenting till hyresrätter.

Anledningarna till att två av våra bolag inte har kommit till start i år är två. Det är kalkylerna och bristen på markanvisningar. Det är tyvärr så, Jonas, att under de gångna fyra åren var allmännyttan mer än styvmoderligt behandlad. De har inga markanvisningar att jobba med. Vi bygger upp den portföljen nu, för vi ser värdet av att använda allmännyttan. Det är kanske lite grann det du är inne på nu. Men det går inte med en passiv regering som fullständigt struntar i byggkrisen, och det går inte med de tomma portföljerna när det kommer till markanvisningar.

#### Anförande nr 22

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Hej Clara! Något som alltid har förundrat mig – och jag tror att vi har diskuterat det tidigare – är Vänsterpartiets syn på unga som har dragits in i kriminalitet och unga brottsutsatta. Vi vet att många av dessa unga kommer från socialt utsatta hem. Ändå har Vänsterpartiet aktivt motverkat just snabba reaktioner när unga begår sina första brott. Vi vet nämligen att de övriga partierna i det rödgröna styret var för allvarssamtalen inom 48 timmar under förra mandatperioden. Sedan blev de bortstrukna 2023, och de är fortfarande borta. Samtidigt visar erfarenheterna i Danmark att det är just den här typen av snabba reaktioner som är viktiga.

Jag undrar därför varför Vänsterpartiet inte verkar tycka att det är viktigt att förhindra att just unga från utsatta hem räddas undan från kriminalitet så fort som möjligt.

#### Anförande nr 23

Borgarrådet L i n d b l o m (V): När det gäller det förebyggande arbetet skulle jag säga att kontakterna mellan Stockholms stad och polismyndigheten i Region Stockholm aldrig har varit tätare. Jag ska faktiskt träffa biträdande regionpolischef på mitt rum i morgon klockan ett. Vi jobbar på så många fronter. Vi frågar polisen: Vad ska vi göra? Vad ska vi prioritera? Deras svar är entydigt: Förhindra att enskilda unga individer dras in i brott! Det gäller till exempel skola och förebyggande insatser.

Vi tittar på den kriminella ekonomin, där välfärdsbrottsligheten omsätter över 100 miljarder kronor årligen. Och jag ska avslöja en hemlighet: Det är inte enskilda personer som fuskar med försörjningsstöd som ligger bakom de siffrorna. Vi skärper tillsynen när det gäller sprängmedel. Vi sitter väldigt tätt ihop med socialsekreterare och polis. Inte en enda gång under alla de här samtalen har polisen lyft allvarssamtalen. Vi prioriterar kärnan i det brottsförebyggande arbetet. Det är vår politik.

#### Anförande nr 24

N i k e Ö r b r i n k (KD): Hej Clara! Helt kort angående skatten: Det kan knappast ha varit ett tufft beslut för Vänsterpartiet att höja skatten. Ni har ju olympisk guldmedalj i att ta pengar från folk. Det är bara särskilt tråkigt när det sker på kommunal nivå, för då slår det mot dem som har allra minst.

Jag ska prata om ordningsvakterna. Det har påståtts under året när vi har debatterat detta att ordningsvakterna inte har en förebyggande roll, men det stämmer inte. När ordningsvakterna är tillräckligt många och kan finnas kontinuerligt på till exempel idrottsplatser pressar de bort buset. När de inte kan det, och när de inte har de resurserna, tvingas de i stället agera repressivt – precis så som vi har sett det här året när de har blivit färre.

Jag undrar egentligen: Vad har Vänsterpartiet emot våra kommunala ordningsvakter och deras förmåga att agera också förebyggande och inte bara repressivt? Sida 27 (176)

#### Anförande nr 25

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det verkar finnas en föreställning hos både Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna att vi har haft fasta ordningsvakter i den här staden. Det har vi aldrig någonsin haft. De har varit mobila hela tiden; de har åkt runt över hela staden. Det finns fortfarande ordningsvakter, men varken nu eller då har de kunnat punktmarkera enskilda idrottsplatser. De har bevakat dem, men de har aldrig stått fast där. Om du säger någonting annat, Nike, så ljuger du.

Nu behöver vi prioritera. Det har vi ju hört här inne. Prioritera, prioritera och ansvar, ansvar! Så låter det. Vi prioriterar det som är kärnan i kommunernas brottsförebyggande arbete: skola, förebyggande insatser och tidigt stöd till barn och unga. Återigen: Vi har tätare kontakt med polisen än någonsin. Och återigen: När jag träffar polisen, vilket jag gör ganska ofta eftersom jag sitter i insynsrådet, lyfter de aldrig frågan om ordningsvakter.

#### Anförande nr 26

G a b r i e l K r o o n (SD): Stockholms stad äger ungefär 80 000 kommunala hyresrätter. Nu har ni ställt era avkastningskrav för bostadsbolagen, och av allt att döma har även bostadsbolagen gått ut med sina krav på hyreshöjningar mot hyresgästerna och Hyresgästföreningen. De ligger ungefär på 8 procent. Det är väldigt kraftiga höjningar för nästa år.

Detta sker i stort sett på grund av att ni ställer de höga kraven, som bolagen i sin tur måste uppfylla. De måste se till att de kan få den avkastning som de behöver för att uppfylla detta. Ni kan som politiker såklart inte sätta hyran; det förstår jag också. Men ni kan sänka avkastningskraven, och ni kan ge bolagen tydliga direktiv om att nyinvesteringar inte i så hög grad ska finansieras av befintliga hyresgästers hyreshöjningar.

#### Anförande nr 27

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det var kul, för jag visste att du skulle ställa exakt denna fråga. Jag kan säga att om det är något jag är så är jag orolig inför höstens hyresförhandlingar. Jag vet inte hur det är med dig, men jag har själv bott i hyresrätt i 15 år och levt med extremt pressade marginaler i hela mitt liv.

Det vi pratar om nu är yrkanden. Fastighetsägarna har yrkat på 12 procent, och jag vill för övrigt få fört till protokollet att detta är orimligt högt. Våra bolag har absolut inte lagt sig så högt, men vi ska återigen komma ihåg att detta är just yrkanden.

Jag ser några små missförstånd när jag läser er budget. Nyproduktionen finansieras inte med överskott. Den är helt och hållet lånefinansierad. Överskotten stannar i bolagen. Det är de som gör att våra hus inte förfaller, för det är de som betalar underhållsåtgärderna. Men om du är orolig, Gabriel, ska du prata med Jimmie Åkesson. Ni har precis öppnat upp för marknadshyror i nyproducerade lägenheter. Det är ett första steg mot att införa marknadshyror i hela beståndet. Din partiledare skiter i hyresgästerna. Snacka med honom i stället!

O r d f ö r a n d e n : Vi gillar att det är en härlig debatt, men vårda språket!

## Anförande nr 29

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Att kritisera Vänsterpartiet för en skattehöjning är lite fånigt. Det är som att klaga på vädret i Borås. Till skillnad från sossarna står ni för att ni är ett skattehöjarparti. Ni tycker att stockholmarna får behålla för mycket av frukterna av sitt arbete. Ni är stolta över att stockholmarna nu får den högsta kommun- och regionskatten någonsin.

Problemet är bara att Stockholms skattepengar inte går till stockholmarna. Nästa år skickar Stockholms stad nästan 10 miljarder i olika former av utjämning till andra kommuner. Det är nästan var sjätte skattekrona, och de går framför allt till era partivänner i Malmö. Det är en av de största utgifterna i er budget, men ni säger inte ett ord om det. Ni pratar gärna om mer bidrag från staten, men brandskattningen av Stockholm struntar ni i. Är det så att ni omfamnar även denna bidragslinje i Vänsterpartiet?

## Anförande nr 30

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Om din fråga är om jag tycker att man oavsett vilken del av landet man bor i – Övertorneå, Dorotea, Hagfors eller Ystad – ska ha rätt till samma grundläggande välfärd, skola, äldreomsorg och socialtjänst är svaret ja. Ja, Christofer, jag tycker att vi som svenska medborgare har rätt till jämlik välfärd. Jag tycker inte att det är rimligt att det ska variera med faktorer som de i Dorotea inte kan rå på. Dorotea är för övrigt en av de tio kommuner som får störst stöd per invånare tack vare skatteutjämningsystemet.

Du pratar mycket om att du kan prioritera. Och ja, jag tyckte att denna skattehöjning var svår trots att den motsvarar 38 kronor i månaden för en undersköterska, en medelinkomsttagare. Men återigen: Din budget är hittepå, Christofer. Du kan prata hur mycket du vill om satsningar på skolan, men det är en hittepåbudget. Ni kan inte tömma de centrala medelsreserverna på en halv miljon. Ditt förtroende är förbrukat.

## Anförande nr 31

G a b r i e l K r o o n (SD): Vår nutid är präglad av kriser. Vi hade covidkrisen, vi fick Rysslandskrisen eller Ukrainakrisen och nu har vi gängkrisen. Vi vet inte vilka kriser vi kommer att möta framöver, men det vi vet är att vi behöver politiker som vågar ta ansvar. Vi behöver både politiker i regeringen som tar ansvar och politiker i Stadshuset som tar ansvar.

I dagsläget har vi, som ni hör i debatten, regeringspolitiker som gör sitt bästa för att få till den lagstiftning som kommuner och regioner behöver för att kunna säkra tryggheten och förbättra välfärden. Men våra kommunpolitiker, framför allt det socialdemokratiska styret här, verkar inte vilja ta ansvar. Vi har nio borgarråd. De tjänar 130 000 kronor i månaden plus arbetsgivaravgifter. Det enda de kan säga till oss är att det är någon annans fel. Det är Jimmie Åkessons fel, det är Ulf Kristerssons fel och det är någon annans fel. De gör allt de kan, så det är hela tiden någon annans fel. Jag tycker att det är beklagligt. Vi har kommunalval, vi har medborgare som har röstat på partier och det enda man säger är att det är någon annans fel.

Ett av de viktigaste problemen eller en av de viktigaste utmaningarna, som det så fint heter på politiska, är gängkriminaliteten i vår stad. Den har inte byggts upp på fyra år; den har byggts upp under generationer. Och den har förvärrats av massinvandringen. Den har förvärrats av att vi har haft politiker i Stockholms stad som har velat bygga sönder Stockholm. Man har tagit våra förorter – allt från Rinkeby till Skärholmen och Skarpnäck – och haft en filosofi om att om man bara kan bygga lite mer och få in lite mer folk kommer det att lösa sig. Det kommer att bli en integration, och det kommer att bli en gemenskap, har man sagt. Men det har varit det rakt motsatta.

För en vecka sedan var jag i Skarpnäck. De medborgare jag mötte har bott där sedan 70-talet. Flera sa: Jag kommer att flytta härifrån, och det är inte på grund av gängkriminaliteten. Den har funnits i tio år. Det är i stället på grund av att Stockholms stad nu väljer att bygga stora höghus på flera ställen. Man bygger även bort flera grönområden. Staden menar på att det borde bli mer trivsamt om det blir fler medborgare. Men i stället blir det mer osäkert. Jag har inte hört någon väljare i en utsatt förort säga: Det vi behöver är fler bostäder, gärna fler hyresrätter och gärna ett 15-våningshus om ni kan fixa det! Ta mina parkeringsplatser också, och bygg det där – då skapar vi gemenskap!

Det vi behöver i Stockholms stad och det vi i Sverigedemokraterna föreslår är en varsam utveckling som sätter människorna som bor här i första hand. Vi vill satsa på äldreomsorgen och säkerställa att den upprätthålls och att löne- och kostnadsökningarna finansieras. Vi matchar de skolsatsningar som majoriteten gör, vilket innebär att man får de pengar man behöver för att slippa varsla personal. Vi matchar förskolan, och vi satsar till och med mer pengar på den än vad majoriteten gör.

Vårt fokus är att satsa på välfärden men att dra ned på byråkratin. Byråkratin har byggts upp under så många år i Stockholms stad när styre efter styre har lagt på nya pålagor som inte har gjort att vi har fått fler händer i vården eller fler lärare i förskolan eller skolan. I stället har man haft politiska ambitioner och motiv som egentligen inte har lett till någonting. Nu ser vi vad resultatet är. Resultatet är att man skyller på någon annan. Det är helt enkelt någon annans fel. Det tycker jag är beklagligt. Det är uppenbart att de politiker och de partier som har satt oss i den här situationen inte heller är kapabla att lösa den.

Därför behövs nya krafter. Det behövs ett nytt parti som Sverigedemokraterna, som vågar prata om problemen. Vi vågar göra de prioriteringar som behövs för att både hålla en skattenivå som är rimlig och konkurrenskraftig internationellt och satsa de pengar som behövs på välfärden. Stockholmsarna kan lita på att Sverigedemokraterna är partiet för stockholmarna – alltid.

#### Anförande nr 32

Borgarrådet Jönsson (L): Sverigedemokraterna slaktar kulturen med en besparing på 314 miljoner kronor. I övrigt är det inte så lätt att hänga med i vad ni egentligen vill.

Jag tittar på sidan 93 och ser att det i den första meningen står: Kultur skapas av människorna som tar del av och utövar den. Här håller jag helt med! Den andra meningen lyder: Kultur varken kan eller ska styras av politiker och kulturexperter. Här börjar man bli lite förundrad eftersom teater och konserter kanske oftast sätts upp av

kulturproffs, och det är ofta de grejerna som jag går på. Den tredje meningen är: Kultur som bedrivs i strid med medborgarnas vilja ska inte finansieras med skattemedel. Här faller allting samman, för frågan är om det är SD som ska uttolka medborgarnas vilja. Åkessons rockband Bedårande barn på repeat – det tycker jag låter som en hemsk mardröm. Sida 30 (176)

#### Anförande nr 33

G a b r i e l K r o o n (SD): Nu svär jag väl i kyrkan, men det är inte mitt favoritband heller. Men om vi ska prata om armlängds avstånd, Jan, tycker jag att ni i Liberalerna har utmärkt er negativt i Stockholms stad i frågan. Det verkar som att ni har frångått den nationella linje som ni har. Det du har gjort i din egen budget är att verkligen detaljstyra vilka konstverk vi ska ha i offentlig miljö. Du har alltså tagit det ett steg längre. Från att det har varit kulturexperterna och kulturvetarna som har avgjort vad som ska finansieras har du tagit på dig uppgiften att bestämma vad som ska finansieras. Det tycker jag är en mycket farlig utveckling. Framför allt är det en destruktiv utveckling mot den demokratiska kulturen.

Det vi vill se är att det är människorna själva som ska bestämma vilken kultur de ska konsumera. Vilken typ av teater ska de konsumera, och vilka typer av föreningsliv ska de delta i? Det här ska politikerna sedermera finansiera. Det ska inte vara politikerna som bestämmer att ett urval av teater är tillräckligt ändamålsenligt för att man ska finansiera det. Det är det som är skillnaden mellan dig och mig.

#### Anförande nr 34

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Gabriel Kroon står här uppe och pratar om att andra partier säger att det är någon annans fel och att de skyller ifrån sig. Men det är ju er paradgren, Sverigedemokraterna! Det är det här ni är experter på – att skylla på andra, nämligen invandrarna. Jag skulle vilja uppmana er att sluta splittra vårt land, för jag tycker att det är totalt ansvarslost.

Jag tänkte också ta upp en annan fråga. Vi lever just nu i tider då hbtqi-personers rättigheter börjar inskränkas och ifrågasättas. Det finns en stor risk att vi börjar röra oss bakåt i stället för framåt. I det här läget behöver vi jobba ännu hårdare för att stärka hbtqi-personers rättigheter. En av de allra viktigaste platserna i en ung människas liv är skolan. Skolan ska vara trygg. Men ni i Sverigedemokraterna vill ta bort hbtqi-certifieringarna i Stockholm och sluta att hbtqi-certifiera skolor trots att det handlar om att skapa tryggare miljöer för barn.

Varför vill ni inte att hbtqi-ungdomar ska vara trygga i skolan?

#### Anförande nr 35

G a b r i e l K r o o n (SD): Att splittra människor – det är väl framför allt er paradgren. Det handlar framför allt om att se till att människor inte ges möjlighet att integreras och komma in i gemenskapen. Vi ska ju alltid ta emot fler människor som vi måste hjälpa och ta hand om, men resultatet blir att vi inte tar hand om någon.

När det kommer till hbtqi-frågan har inte jag sett hbtqi-certifieringar som lösningen, framför allt därför att det inte är vetenskapligt belagt att de leder till någon typ av attityd- eller mentalitetsförändring. Jag och Sverigedemokraterna tycker att barn ska

behandlas lika, att alla har lika rättigheter och att alla ska kunna få vara den de är. Men är det hbtqi-certifieringar från RFSL som är lösningen? De kostar stora pengar, och vi vet inte vad de leder till. Jag tror inte att det är lösningen, utan det handlar om mentalitet, attityd och inställningar kring att alla människor är lika mycket värda och ska behandlas på samma sätt. Sida 31 (176)

#### Anförande nr 36

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Satsa på äldreomsorgen, säger du. Jag läste er budget ganska noggrant häromdagen, och jag såg att ni vill ta bort alla pengar till stadens aktivitetscenter. I er budget för äldreomsorgen har dessa 35 miljoner uttryckligen strukits. Det är hela finansieringen, och det innebär i klartext att ni vill lägga ned tolv aktivitetscenter som finns där i egenskap av sociala träffpunkter för seniorer. De skapar trygghet och trivsel, och de bryter ofrivillig ensamhet bland äldre.

Ni vill alltså lägga ned Tantos aktivitetscenter, som ger möjlighet till gemensamma luncher, kafé, allsång och digitala fixartjänster för seniorer på Södermalm. Det gäller också Axelsbergs aktivitetscenter, som erbjuder yoga, dans, gemensamma promenader och stöd till anhöriga. Det gäller även Växthusets aktivitetscenter, som har kurser i akvarellmålning, sittgympa och fikabuffé för 15 kronor varje fredagseftermiddag. Ni stryker helt de här pengarna. Det betyder i klartext att ni vill lägga ned samtliga 12 center. Samtidigt har ni mage att prata om förebyggande av psykisk ohälsa inom äldreomsorgen!

#### Anförande nr 37

G a b r i e l K r o o n (SD): Till att börja med stämmer inte det du säger. Det stämmer att vi stryker den nya satsningen på aktivitetscenter som kom i förra årets budget, men vi lägger inte ned befintliga center – det är nyinvesteringen.

Det vi framför allt säger är att vi måste prioritera; vi har en begränsad pott med pengar. Antingen satsar vi på språkkunskaper i äldreomsorgen eller så utvecklar vi eller bygger ett nytt aktivitetscenter. Vi menar att språkkunskapen brister i en sådan utsträckning att det uppkommer patientskador. Det uppkommer psykisk ohälsa när man i många fall inte ens kan göra sig förstådd med personal. Detta är kommunens första och primära ansvar – att se till att språket fungerar och att människorna som jobbar i äldreomsorgen kan prata grundläggande och bra svenska. Utan detta spelar det ingen roll om vi har aktivitetscenter eller inte, för patienterna kommer att dö i förtid av vårdskador.

#### Anförande nr 38

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Vi måste lära oss av historien. Vi är väl medvetna om att i ett auktoritärt samhälle är fri kultur farligt. Det första högerextrema krafter skär ned på är anslag till kulturen. Sedan kommer angreppen på kulturens frihet. Bildning och kultur har alltid varit en fiende för auktoritära idéer.

Därför är det inte konstigt att Sverigedemokraterna nu föreslår att kultur- och fritidsverksamheten ska drabbas av massiva besparingar, 400 miljoner kronor. Detta kommer att drabba alla bibliotek, fritidsgårdar och kulturskolor. Det är antagligen lättare att beskriva det lilla som blir kvar än det som tas bort.

#### Anförande nr 39

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag tycker inte att vi ska finansiera socialistiska ABF eller islamistiska Ibn Rushd. Jag förstår att du tycker det eftersom de indirekt stöder ditt parti och er möjlighet till framtida maktinnehav.

Vi ser till att vi satsar ungefär 1 miljard kronor på kulturen. Det är väldigt stora pengar. Det handlar om att prioritera. Vilka verksamheter ska få de här pengarna? Och framför allt handlar det om att se till vad medborgarna vill ha och ge medborgarna ett tydligt inflytande när det gäller att bestämma vad kulturanslagen ska gå till, vilken konst vi ska ha i offentlig miljö och vilka föreningar som ska få våra finansiella medel.

Min fråga till dig är: Vad är ni så rädda för? Varför vågar ni inte demokratisera kulturen och låta medborgarna göra sina röster hörda så att det är de som avgör vad pengarna ska gå till och vad de ska konsumera? Har vi en låg skatt har de ju mer resurser för att själva konsumera sin kultur – det får vi inte heller glömma.

#### Anförande nr 40

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag vill för en stund lyfta blicken från budgetens kommunalgrå sifferexercis och mångordighet till det rådande samhällsklimatet med en fråga: Vem är staden till för?

Förr var Stockholm en kall, mörk och fattig liten avkrok i världen. Drottning Desideria, make till Jean Baptiste Bernadotte eller Karl XIV Johan, lär ha avskytt klimatet och de världsfrånvända stockholmarna och höll sig hellre i Paris. I dag, däremot, är Stockholm en mångfaldig storstad som strävar efter kreativitet, öppenhet och inkludering, i framkant i klimatarbetet och med invånare som både plockar upp och skapar nya trender.

Men detta är inte en lätt strävan i en tid då samhället påtvingas stora prövningar. Skjutningar, sprängningar och mord påverkar stockholmarnas rörelsefrihet och sinnesfrid. Rysslands brutala invasion av Ukraina kräver resurser för att rädda liv, om kriget också skulle komma hit. De många dödsoffren i Israel och Gaza efter Hamas bestialiska terrorattacker skapar sorg, rädsla och spänningar också hos oss.

Antisemitismen, detta gift i samhällskroppen, far återigen fram med full kraft. Samtidigt skuldbeläggs invandrare kollektivt för allt som är dåligt, och hätsk retorik mot hbtq-plus-personer och kulturarbetare får viktiga röster att tystna. Det är i sanning en svår tid för frihetliga värderingar.

Men det är ändå just med frihetliga värderingar som vi kan klara av att leva tillsammans. Det är därför vi liberaler i vår budget vill stärka och skydda individens friheter och rättigheter. Det handlar lika mycket om fysisk rörelsefrihet i stadens alla områden som om att skapa en atmosfär där individens identitet och rätt till fria uttryck respekteras. Vi vill ha en stad där personer som lever i samkönade relationer kan hålla varandras händer ute på stan utan rädsla, där kvinnor och män själva väljer sin klädsel utan risk för hot och hat, där alla som tror på något eller inte på något alls lever sida vid sida, fria att uttrycka sig utan att bli förtryckta eller förtrycka andra, där den med



funktionsnedsättning kan röra sig säkert i stadsrummet och där människor med svart hudfärg bemöts med samma värdighet som vem som helst – en stad där vi bejakar både olikheter och likheter. Sida 33 (176)

Vi är inte där än. Det är därför vi liberaler i vår budget alltid sätter skolan först. Med en skola som fokuserar på kunskaper och undervisningskvalitet med ett starkt värdegrundsarbete och där skolfrid råder lägger vi nämligen grunden för att fler unga stockholmare ska älska den öppna och frihetliga staden lika mycket som vi. Det är därför vi utvecklar socialtjänstens förebyggande insatser och samtidigt skärper kraven på uppföljning av och långsiktigt stöd till de omhändertagna barnen – för att vi har ett ansvar att ge alla chansen att bli en del av vår stad. Det är därför vi ser till att värna kulturen även i tuffa ekonomiska tider, för kulturen utgör den intellektuella infrastruktur som behövs för att Stockholm ska vara den intressanta, roliga och kreativa stad vi vill leva i. Och det är därför vi liberaler värnar stadens skönhet och vill göra den mer tillgänglig för personer med funktionsnedsättning så att människor kan mötas, trivas och känna tillit.

Stockholm är till för alla som vill leva fria liv i fredlig samlevnad. Vi behöver inte älska varandra. Vi behöver inte tycka lika, men vi måste alla slå vakt om rätten till individuell frihet. Liberalernas Stockholm är en stad för alla som gillar fria uttryck utan förtryck. Jag yrkar därmed bifall till Liberalernas budgetreservation i sin helhet.

#### Anförande nr 41

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, borgarrådet Jönsson, för att du håller i och håller ut för socialliberalerna! Jag hoppas verkligen att du får mer framskjutande positioner på nationell nivå, för det skulle behövas.

Jag är i grunden övertygad om att vi båda är oroade över den samhällsutveckling vi ser, där det handlar mer om att ställa grupper mot varandra än om att se att vi alla får plats i ett samhälle som grundar sig i välutbildad befolkning, där vi alla tar aktiv del i demokratin. Det är just här vi kanske skiljer oss åt lite grann, för du har en budget som inte på alla sätt är fullt ut finansierad; det är tråkigt. Men varför kan vi inte kroka arm när det gäller mer resurser till välfärden?

#### Anförande nr 42

Borgarrådet J ö n s s o n (L): När det gäller vår finansiering skulle jag säga att den går ihop mycket väl. Vår främsta annorlunda prioritering handlar faktiskt om uttaget ur koncernen. Vi har gjort en flackare nedtrappning av det uttaget, och det är väl fullt rimligt i en tid där våra invånare står under väldigt stark ekonomisk press.

Den skattehöjning som nu görs kommer ju framför allt att drabba taxichaufförer, vårdbiträden och ensamstående föräldrar, som redan har väldigt knappa marginaler. Liberalerna har gjort bedömningen att vi precis som vi behöver värna skola, socialtjänst och omsorg också behöver värna familjerna och hushållen med de knappaste marginalerna. Därför har vi sett till att inte höja skatten.

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Först och främst vill jag bara säga att jag alltid har uppskattat dig både som person och som politiker, och ditt inledningsanförande stärker verkligen den uppfattningen. Det handlar inte minst om att jag uppskattar intellektuell hederlighet.

På den punkten blev jag tyvärr uppriktigt och genuint besviken när jag läste ert budgetförslag, för det är ju inte hela sanningen att ni löser välfärdens finansiering med större uttag ur koncernen. Ni tar också 250 miljoner kronor från CM3, alltså centrala medelsreserven, som hanterar prestationer. Detta betyder i klartext att SLK där gör bedömningar utifrån sina egna beräkningar om hur man ska hantera volymökningar inom äldreomsorg, förskola och LSS. Det är pengar som är reserverade för det ändamålet. Där drar ni undan 250 miljoner.

Vi vet båda att du behöver göra den här typen av siffertrixande för att vi har en nedskärningsbudget från regeringen. Man måste antingen skära i välfärden eller höja skatten – siffertrixande funkar ju inte på riktigt, så att säga. Vore det inte lite bättre att vara ärlig om detta i stället? Jag tror till och med att det skulle kunna kännas lite befriande.

## Anförande nr 44

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Om vi ägnar just CM3 lite intresse har vi accepterat volymökningarna inom äldreomsorgen på den punkten. Däremot ser vi volymsänkningar inom till exempel grundskolan. Det är faktiskt en ganska brant minskning av antalet elever vi kommer att se under det närmaste årtiondet. Vi har alltså lagt oss på den nivå som vi hade förra året, och vår bedömning är att det definitivt skulle gå ihop.

Jag anar att det snarare är så att den centrala medelsreserven har packats med en massa pengar för att man framöver ska kunna skapa sig ett reformutrymme för olika typer av valfläsk. Så har det nämligen historiskt sett ut ibland.

## Anförande nr 45

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Vi lever i en väldigt svår tid, med stora hot mot individens frihet och också mot mänskliga rättigheter. Tack, Jan, för att du tar upp detta här i fullmäktigesalen!

Jag växlar över till miljö och klimat. Ni tar bort väldigt viktiga miljö- och klimatsatsningar i er budget. Vi kan jämföra majoritetens och Liberalernas budgetsatsningar för att ställa om till ett cirkulärt samhälle. Ni drar bort pengar för att inrätta naturreservat, och ni kapar nästan 120 miljoner kronor i satsningar på busstrafik, gång och cykel trots att ni samtidigt skriver att ni vill sänka utsläppen från trafiken – det går inte riktigt ihop.

I regeringen har Liberalerna nästan gjort det till en konstform att skrota miljö- och klimatpolitik och samtidigt säga att man har en effektiv och ambitiös politik. Men jag tänker att ni i Stockholm har lite högre ambitioner från Liberalernas sida. Så varför tar ni bort de viktiga satsningar som vi har i Stockholm?

Borgarrådet Jönsson (L): Om vi börjar med investeringsbudgeten är det snarare så att vi väljer att inte lägga lika mycket på cyklar därför att vi satsar på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i stället. Vi har så att säga växlat över pengar, men där är volymen lika stor.

När det gäller miljö- och hälsoskyddsnämnden i övrigt är det helt sant att vi har sett stora möjligheter till besparingar där eftersom väldigt mycket bara är duttmiljoner. Det handlar om en miljon här och en miljon där. Väldigt mycket är, skulle jag säga, symbolik för att kanske kunna få till en rubrik i tidningen Mitt i.

Det som däremot verkligen är verkningsfullt har vi gått med på. Vi tycker till exempel väldigt bra om miljözon 3 i innerstaden. Det tror vi kan göra verklig skillnad, till skillnad från alla dessa små duttmiljoner som finns nästan enbart på miljö- och hälsoskyddsnämnden.

## Anförande nr 47

Gabriel Kroon (SD): Jönsson och Liberalerna har tagit sig friheten att välja ut två motiv för konstverk som ska placeras i den offentliga miljön i Stockholm och betalas av alla skattebetalare. Min fråga till dig, Jan Jönsson, är: Ska vi inte försöka demokratisera den här processen i stället, lyfta bort den från Liberalerna och kommunfullmäktige och i stället kanske försöka möjliggöra någon typ av folkomröstning? Det finns många sätt att göra detta på i dag. Det behöver inte vara så stelbent som en fysisk folkomröstning, utan det kan vara en digital, rådgivande omröstning med qr-kod.

Det finns en massa möjligheter att försöka engagera människor när det gäller vilka motiv vi ska sätta upp i vår stad och bekosta gemensamt. Min fråga är alltså om detta är något ni skulle kunna överväga i stället för att själva bestämma vilka motiv som stockholmarna ska bekosta och betala för.

## Anförande nr 48

Borgarrådet Jönsson (L): Om man sparar 312 miljoner kronor på kulturnämnden tror jag inte att det blir så mycket pengar över till folkomröstningar. Stockholm konst har ett hundratal projekt varje år. Ska man folkomrösta om dem varenda gång blir det väldigt dyrt, och jag tänker också att vi inte kommer att göra något annat än driva kampanjer inför de folkomröstningarna.

Vi har väldigt många gånger försökt förklara att det inte är något problem att politiken uttrycker vad man vill ha i stadsrummet, till exempel ett monument över rösträttskvinnor. Men hur det sedan ska utformas är en helt annan sak, och det är här Sverigedemokraterna får problem. Ni vill nämligen gärna peta i själva hur:et – vilka böcker som ska finnas på biblioteken, vad man ska få göra där och så vidare. Detta är inte att ha armlängds avstånd.

## Anförande nr 49

Jonas Nadebo (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! I år är det inte bara novembermörkret som är mörkt. Just nu lever vi i en extra mörk tid. Vi har krig i vårt

närområde, i Ukraina. Vi har krig i Israel och Palestina. Vi har inflation, kostnadsökningar och lågkonjunktur. Det är minst sagt lätt att hålla sig för skratt. Sida 36 (176)

Utöver allt detta har vi också skjutningar, gängkrig och gängkriminalitet som kryper allt längre ned i åldrarna. Att varje morgon väckas av radions rapportering om nya skjutningar är fruktansvärt. Vi får aldrig trubbas av. Våldet får aldrig normaliseras, för bakom alla rubriker och all statistik är det människor som dödas och liv som aldrig får levas.

Trots att jag och Centerpartiet är obotliga optimister måste jag säga att det just nu ser mörkt ut. Samhället och vår sammanhållning är satta under stor press. Det är många som vill hetsa, hata och sprida desinformation. Jag har sagt det många gånger förr: Alla goda krafter måste stå upp för människovärdet, för demokratin och för en ljusare framtid. Det hoppas jag att den här debatten ska bidra till.

Ordförande! I ett tufft läge måste man prioritera. Vi måste våga prioritera det vi tror kommer att få det att vända när det gäller de utmaningar som vi står mitt i. Ska vi komma åt roten till gängens rekrytering handlar det om att jobba långsiktigt. Det innebär att vi måste börja i rätt ände – vi måste satsa på skolan och civilsamhället. Därför höjer vi skolpengen, och vi satsar även på de mest utsatta barnen, de som är allra mest i behov av särskilt stöd. Vi stoppar på det sättet de skadliga nedskärningarna på skolan, för vi behöver visa att varenda unge har en annan möjlighet; en bättre väg framåt är möjlig.

Vi vet att skolan är en viktig del i det brottsförebyggande arbetet, och det är även idrotten. Att tidigt få engagera sig i sin favoritidrott via sin idrottsförening är ett av de bästa vaccinen mot att längre fram hamna i gängledarnas klor. Här behöver vi öka ambitionerna. Det går inte att som majoriteten nu gör systematiskt nedprioritera idrotten. Vi behöver slå fast att vi ska öppna varenda skolidrottshall för föreningsidrotten. Och vi ska öka investeringarna i idrottslokaler.

Vi i Centerpartiet lägger fram förslag om elva nya elvaspelsplaner runt om i Stockholm och ett idrottskluster på Sjöängen i Älvsjö. Majoriteten har i stället för att peka ut nya platser för idrott minskat behoven och ambitionerna när det gäller fotbollsplaner med hälften. Jag lovar er att denna politik inte förebygger några brott.

Men vad gör vi då med dem som har hamnat fel, när det inte längre finns tid för förebyggande insatser? Då måste insatserna komma snabbt och direkt, för det finns inte tid att vänta och se. Det är bättre att ingripa snabbt och rejält, för annars kan det vara för sent. Därför satsar vi på tidiga insatser. Vi får inte avstå från några insatser för barn och unga på grund av resursbrist.

Ordförande! Extremväder blir vanligare runt om i världen men också här i Stockholm – en tydlig påminnelse om att klimatet kräver politisk handlingskraft och framför allt inte symbolpolitik. Även här behövs alla goda krafter, och staden måste kroka arm med näringslivet men också med stockholmarna. Vi behöver hjälpas åt för att nå klimatmålen.

Vi i Centerpartiet höjer ambitionerna, och vi vill dubblera satsningarna på laddinfrastruktur för att ställa om trafiken. Vi ökar resurserna till klimatanpassningen, och vi vill införa miljözon klass 3 i hela innerstaden 2030.

För att skapa en stad som håller ihop måste vi satsa på och utveckla ytterstaden. Under denna mandatperiod satsar vi 10 miljarder på ytterstaden. Om vi på allvar har ambitioner att bygga ihop den här staden och minska segregationen måste det vara slut med kortsiktiga projekt. Låt alla delar av Stockholm utvecklas och växa!

Sida 37 (176)

För oss centerpartister är visionen tydlig och klar. Trots den mörka tid vi lever i står vi fast vid att en hoppfull väg framåt är möjlig – att Stockholm även i framtiden ska vara en öppen, trygg, grön och attraktiv storstad. Det bästa ligger trots allt framför oss. Bifall till Centerpartiets förslag till budget!

#### Anförande nr 50

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Numera vill ni också se ett OS i Stockholm, och det välkomnar vi.

Våra partier är överens om att Sverigedemokraterna och regeringen ger för lite pengar och stöd till välfärden i kommunerna. I riksdagen tycker Centerpartiet att det behövs mer resurser till skola och äldreomsorg, men jag skulle vilja veta hur ni i Stadshuset ska få till detta utan höjd skatt. Ni knepar och knåpar lite. I opposition lägger ni era egna prognoser, som ni hävdar är bättre än stadsledningskontorets, och simsalabim har ni sparat in 155 miljoner på äldreomsorgen. Hur ska de äldre få en bättre omsorg med er budget?

#### Anförande nr 51

J o n a s N a d d e b o (C): I budgeten för i år, 2023, ökade ni resurserna med 189 miljoner i ökade volymer inom äldreomsorgen. Av dem finns 155 miljoner kvar, enligt äldrenämndens egen tertiäl; det blir alltså pengar kvar. Sedan lägger ni för 2024 på ytterligare 222 miljoner. Det blir alltså 411 miljoner mer till äldreomsorgen trots att pengarna inte har gått åt under 2023. Vi ser även att antalet äldre inte ökar lika mycket under 2024.

Det finns alltså luft i de här resurserna, så det handlar inte om att färre äldre ska få möjlighet till äldreomsorg. Det är bara det att de pengar som ni har lagt inte behövs i år. Och då har vi alltså hållit oss väldigt lågt. Vi slår inte på med all ökning, utan vi tar en väldigt liten summa för att ha både hängslen och livrem, samtidigt som vi ökar resurserna för att fler ska få mer generösa biståndsbedömningar och tillgång till äldreomsorg.

#### Anförande nr 52

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag ska också prata om de där 155 miljonerna. Först har vi en sakupplysning. Överskott hos äldrenämnden från årets budget kan inte överföras till nästa år, så de där 155 miljonerna finns inte.

För det andra tycker jag att man ska akta sig väldigt noga för att på sitt kansli göra hemmasnickrade prognoser, som Liberalerna och även Moderaterna och Kristdemokraterna tyvärr har gjort när det gäller prestationsreserven och som ni gör när det handlar om demografin. Jag träffade äldreförvaltningen i går och frågade om de kände igen dessa siffror och hade något hum om ifall de kunde stämma, och det gjorde de inte. De prognoser som görs bygger på väl vedertagna metoder, offentlig

statistik om dödlighet och dödsreduktioner. Det ni gör nu är att rycka 155 miljoner från äldreomsorgen, för de pengarna kan rent budgettekniskt inte föras över. Sida 38 (176)

Men vad betyder 155 miljoner? Vad är det för nedskärningar detta kommer att leda till? Det motsvarar 218 sjuksköterskor, 340 undersköterskor, 263 biståndshandläggare, 190 somatikplatser på vård- och omsorgsboende och 179 platser för vård av demens. Det är 155 miljoner.

#### Anförande nr 53

J o n a s N a d d e b o (C): Jag förstår att man inte för över pengar, men om ni ökar ramen för 2023 och sedan inte drar ned den nästa år utan dessutom lägger på ytterligare 222 miljoner blir det så att säga kaka på kaka; det läggs ihop.

Du menar att det är otroligt bra prognoser. Hur kommer det sig att vi har 155 miljoner kvar under innevarande år, om de nu är så otroligt duktiga på att göra dessa prognoser? Då borde ju varenda krona gå åt. Varenda krona borde gå åt till alla dessa anställda i äldreomsorgen. Men i år har vi 155 miljoner över, och ni lägger på ytterligare 222 miljoner trots att antalet äldre inte ökar i samma omfattning.

Det vi prioriterar är att vi ska få generösare bedömningar så att fler kan få äldreomsorg. Men vi kan inte ha volymer som det inte finns grund för.

#### Anförande nr 54

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande och Jonas Naddebo! Ni pratar från Centerpartiet om att ni vill kroka arm med näringslivet. Det tycker jag är väldigt positivt. Det tror jag verkligen att vi behöver göra för att lyckas med omställningen.

En sak som näringslivet lyfter är att man vill ha stöd i att ställa om till ett cirkulärt samhälle. Vi har inrättat ett centrum för cirkularitet vid miljöförvaltningen, en av de så kallade duttsatsningar som Jan Jönsson lyfte men som faktiskt är en avgörande, bärande del i att stärka stadens arbete för cirkularitet, både inom staden och gentemot näringslivet.

Ett annat uppdrag är att vi vill utreda förutsättningarna för en återbruksdepå, där externa aktörer, byggaktörer och staden kan samverka för att återbruka mer resurser. Detta är en av de absolut viktigaste pusselbitarna för att få ned våra utsläpp, och näringslivet efterfrågar det här. Varför vill ni inte ha detta i er budget? Varför motarbetar ni näringslivet på den här punkten i stället för att stötta dem i omställningen?

#### Anförande nr 55

J o n a s N a d d e b o (C): När jag pratar om att kroka arm med näringslivet handlar det om helt andra storheter. Du tittar på din egen lilla miljö- och hälsoskyddsnämnd, där det är 1 miljon eller 0,8 miljoner till den ena eller den andra satsningen. Det är klart att det är viktigt att vi tar fram rapporter och utvecklar verksamheten, men allt handlar inte om dessa faktiskt väldigt små satsningar – om jag nu inte ska säga duttsatsningar.

Att kroka arm med näringslivet handlar för mig om att ha örat mot rälsen och förstå vilka som är de viktigaste insatserna för att ställa om transporterna och för att skapa fler laddplatser i den här staden. Centerpartiet har helt enkelt högre ambitioner när det

gäller detta. Vi måste se till att göra det som verkligen har effekt för klimatet och inte fokusera på enskilda satsningar. Sida 39 (176)

Men jag tror egentligen, Åsa, att vi generellt sett är väldigt överens. Vi lägger också mer resurser till miljö- och hälsoskyddsnämnden än ni gör, även om det är på marginalen. Men det är en principalsak.

Anförande nr 56

Borgarrådet Lindhagen (MP): Det är fascinerande att höra även från en borgerlig politiker att man ibland måste satsa väldigt mycket pengar för att få resultat. Ibland kan man få väldigt stort resultat för lite pengar – det kallas för effektivitet.

Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Vi befinner oss i ett klimatnödläge. Jag tror att det har blivit allt tydligare för allt fler människor de senaste månaderna att klimatkrisen inte längre ligger framför oss – den är här nu. I Grekland, Spanien och Kanada rasade hundratals bränder i somras, och människor tvingades fly för sina liv. I södra Afrika dödade orkanen Freddy mer än 1 400 människor. På Afrikas horn pågår en svältkatastrof. I Libyen dränktes staden Derna av vatten. Hela bostadsområden spolades bort. Tusentals människor dog. På Maui brann hela staden Lahaina ned – en hel stad är borta.

Också här i Sverige drabbas vi allt hårdare av extremväder. Här har ovädret Hans orsakat översvämningar som har raserat vägar, fyllt människors källare med vatten och fått ett tåg att spåra ur.

Det stabila klimat som har varit en förutsättning för hela mänsklighetens utveckling och gjort att vi är där vi är i dag är vi på väg att förlora. Vi slår temperaturrekord på temperaturrekord just nu. Det kommer att få enorma konsekvenser om vi inte vänder denna utveckling. Trots detta saknar alldeles för många, inte minst politiker, krisinsikt och handlingskraft. Jag är så arg över det. Mitt i den här krisen driver regeringen och Sverigedemokraterna en politik som för första gången på 20 år ökar Sveriges utsläpp.

Jag vill vara extremt tydlig mot stockholmarna: I Stockholm går vi en annan väg. Vi är regeringens motpol. Här skärper vi våra klimatmål. Här kämpar vi för att sänka utsläppen. Här skjuter vi till mer resurser till klimat och miljö. De senaste åtta åren har vi pressat ned utsläppen i Stockholm med 40 procent. Och vi ska fortsätta vårt arbete för att pressa ned utsläppen och stärka miljön. Stockholm är det nya miljödepartementet.

Vi fortsätter arbetet för att halvera våra konsumtionsutsläpp och ställa om till ett cirkulärt samhälle. Vi gör det lättare och bekvämare för stockholmarna att cykla, gå och åka buss. Vi inrättar en ny miljözon för att förbättra luften och skydda människors hälsa. Vi skapar trygga lekytor vid skolor, där bilarna ersätts med lekutrustning och grönska. Mer plats för barnen – det är mitt Stockholm. Vi inrättar två helt nya naturreservat, Majroskogen och Ålstensskogen/Storskogen, 2025. Vi fortsätter att stärka den biologiska mångfalden, både på land och i vatten.

Ordförande! Den hållbara staden är inte bara möjlig – det är en stad att längta till.

Att vi ska vara en hållbar stad innebär också att vi ska vara en medmänsklig stad – en stad med en stark välfärd och ett starkt förebyggande arbete, där människor som har

det svårt får stöd och hjälp, där barn kan växa upp med hopp och framtidstro, där människor fritt kan älska vem de vill och vara den de är, där antisemitism och alla former av rasism bekämpas kraftfullt och där vi tar krafttag mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Sida 40 (176)

Därför tar vi nu fram ett sammanhållet bryt upp-program i staden. Kvinnor ska känna att samhället backar upp dem. Inga kvinnor eller barn ska stå hemlösa utan en långsiktig boendelösning efter att ha flytt från våld. Inga kvinnor eller barn ska lämnas i sticket.

Ordförande! Det här är en stark budget för en tryggare, härligare och mer medmänsklig stad. Det här är en budget för en hållbar stad, där vi tar miljö- och klimatkrisen på allvar.

Anförande nr 57

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande och Åsa! Jag tänker inte ta upp miljöfrågorna i min replik, för vi är i stort sett överens i de flesta. Jag uppskattar också ert engagemang för mångfalden i den här staden och för alla människors lika rätt att vara sig själva.

Men det du inte hann ta upp – så är det ju ibland – är cykelfrågorna. Jag är besviken på att ni, trots framkomlighetsmiljarderna som ni satsar när det gäller cykel frågan, inte kommer längre. Jag kan bara nämna cykelbanorna på Västerbron. Trafikkontoret lever fortfarande på hoppet att vind och slitage ska hjälpa situationen. Eller ta det senaste haveriet med cykelbron vid Slussen, där rampen försvann, det vill säga det som skulle kunna hjälpa till med den saknade länken i cykelinfrastrukturen.

Vi anser att stockholmarna förtjänar ett bättre, sammanhängande cykelvägnät, där ovana cyklister vågar sig ut. Cyklister behöver mer än high five i valrörelsen. Håller du inte med mig, Åsa Lindhagen? Förtjänar inte Stockholms cyklister bättre?

Anförande nr 58

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jo, Stockholms cyklister förtjänar bättre. Det är därför vi kommer att fortsätta det starka offensiva arbete som vi nu har bedrivit under de nio år som Miljöpartiet har tagit ansvar för de här frågorna. Det har hänt enormt mycket i vår stad. Är vi nöjda? Nej, det är vi inte. Är vi klara? Nej, det är vi inte. Vi kommer att fortsätta bedriva ett arbete där vi ställer om Stockholm och gör det lättare för de tiotusentals personer som varje dag förflyttar sig med cykel i vår stad.

Jag uppskattar att denna fråga lyfts och att oppositionen pressar på i de här frågorna. Men när det gäller målet står vi helt enade. Vi ska skapa en hållbar stad. Vi ska underlätta för Stockholms cyklister. Det ska vara härligt att cykla i Stockholm. Där har vi en del kvar att göra även om vi har kommit väldigt långt under de här åren.

Anförande nr 59

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Engagemanget för miljön och klimatet har vi gemensamt. Men den kanske viktigaste skillnaden mellan oss moderater och er miljöpartister här i Stockholm är att ni har upphöjt kampen mot bilen till ideologisk ledstjärna och nästan till er enda prioritering i klimatpolitiken. Bilen ska bort från stan även när den går på el.



Det är därför obegripligt att ni i praktisk handling tvingar bilarna in i stan. Alla försök att få bort bilarna, eller få bort genomfartstrafiken, har ni motsatt er. Ni var emot Norra länken, försökte stoppa förbifarten och säger nu nej till Östlig förbindelse. Men det är inte bara nya tunnlar ni är emot. Ni försöker stänga av delar av Klaratunneln för fossila bilar, så att de ska tvingas träckla sig runt ovan jord, och ta bort möjligheten att ta sig ut ur staden från Hornsgatan och Medborgarplatsen.

Bilarna ska ned under jord. De ska runt stan eller snabbt kunna ta sig ut ur stan. Varför gör ni tvärtom?

Anförande nr 60

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Vi har pressat ned utsläppen i Stockholm med 40 procent de senaste åtta åren, så det är en ganska effektiv klimatpolitik vi bedriver.

Jag tänker att vi behöver lämna 60-talet, när allt i vårt samhällsbygge kretsade kring bilen. Det är 2023 nu. Vi behöver också underlätta för människor som vill gå, cykla eller ta bussen och inte vill åka med en buss som åker i tio kilometer i timmen i snitt. Vi vill inte att cyklisterna ska behöva trängas på våra cykelbanor.

Sedan har vi också frågan om luften. Tusen stockholmare dör i förtid varje år på grund av dålig luft, och det tycker jag att ni i fossilmoderaterna behöver ta ett ansvar för. Vi ser i snitt tio års förkortning av de här människornas liv. Om vi ska komma till rätta med dessa otroligt allvarliga hälsoproblem måste vi vidta åtgärder för att förbättra Stockholms luft, och det är också därför vi inrättar miljözon klass 3.

Anförande nr 61

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Vi minns att ordet antisemitism ströks helt ur budgeten förra året. Nu är det återinfört, och det är vi liberaler väldigt glada för. Den senaste tiden har vi tyvärr, som en följd av Hamas förfärliga attack i Israel, sett hur judar hotas här i Stockholm på ett sätt som vi inte har sett på väldigt länge. Jag ska också nämna att moskén vid Medborgarplatsen har vandaliserats på ett helt oacceptabelt sätt.

Miljöpartiet har ett särskilt ansvar för skyddet av de nationella minoriteterna, och de svenska judarna är en del av dem. Vilket ansvar tar du, och vad ser du att vi kan göra gemensamt för att bekämpa den växande antisemitismen i Stockholm?

Anförande nr 62

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Tack för den väldigt viktiga frågan! Det är fruktansvärt, tycker jag också, att nu se hur antisemitismen blossar upp i vårt samhälle. Vi vet sedan tidigare att man som jude i Sverige egentligen inte kan känna sig trygg någonstans. Antisemitismen kan finnas överallt, och nu är det värre än någonsin.

Vi från politiken har såklart ett otroligt stort ansvar att väldigt tydligt säga att vi backar upp judar i Sverige och att ingen ska utsättas för antisemitism, men också att se vad vi kan göra för att pressa tillbaka de här yttringarna. En av de viktigaste delarna som jag tror att vi behöver komma ännu mycket längre med är att barn i våra skolor ska vara trygga. Vi tog när vi styrde tillsammans initiativ till en kartläggning av hur situationen ser ut i våra skolor för barn som tillhör den judiska minoriteten. Vi har också i samband

med vår budget tydligt sagt att vi nu ska ta vidare de åtgärder som föreslås i kartläggningen. Sida 42 (176)

#### Anförande nr 63

N i k e Ö r b r i n k (KD): Även jag ska prata om miljözonerna, för jag vill reda ut en sak. Vi har ju provat detta förut, och då såg vi att det inte fick den önskvärda effekten. Bilarna slutade inte köra; de började i stället köra längre sträckor för att nå fram. Det minskade inte heller utsläppen eftersom bilarna i stället för att köra på de stora vägar där man införde zonerna började köra i mindre bostadskvarter. Man flyttade alltså utsläppen från de stora vägarna in till mindre kvarter, där människor bor. Detta kräver också polisiära resurser i ett läge där vi har enorma utmaningar med gängkriminaliteten. Varför vill ni använda polisiära resurser för att trycka ned miljözoner i halsen på stockholmare, företagare och detaljhandel, när vi vet att de inte fungerar?

#### Anförande nr 64

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Stockholms luft har förbättrats genom åren, och det är ingen slump. Det är resultatet av aktiv politik, där vi har tagit ansvar för de djupt allvarliga hälsoproblem som dålig luft åstadkommer.

Jag tycker att vi alldeles för lite i den här salen ställer de politiker som inte står upp för dessa åtgärder till svars. Vad är ert svar på att 1 000 stockholmare dör i förtid varje år? Vad är ert svar på att barn som bor på väldigt smutsiga gator redan vid sex månaders ålder har nedsatt lungkapacitet, något som kan förfölja dem resten av livet? Vad är ert svar för att förbättra luften i Stockholm?

Vi vet att politiken kan göra skillnad. Vi har lyckats förbättra luftkvaliteten, men vi är inte i mål. Varför motsätter ni er åtgärder som krävs för att värna inte minst barns och äldres hälsa?

#### Anförande nr 65

G a b r i e l K r o o n (SD): Att värna om biologisk mångfald och naturområden i Stockholms stad, framför allt med höga naturvärden, är otroligt viktigt; där tror jag att vi är överens. Ett sätt att göra detta på är att se till att inte bebygga dem, helt enkelt – att kanske backa när det gäller byggplanerna på Nälstafältet, alla byggplaner i Hammarby sjöstad och planerna på Nytorps gärde, till exempel. Detta är både en biologisk och miljömässig fråga och en social fråga.

Ni föreslår att man ska inrätta *ett* naturreservat. Samtidigt vill ni bebygga många värdefulla grönområden, i alla fall i de planer som är på gång. Min fråga till dig är: Är ni beredda att slå följe med oss sverigedemokrater och värna fler stadsområden genom att inte bebygga dem så att vi verkligen kan säkerställa en riktig biologisk mångfald, inte bara fler insektshotell?

#### Anförande nr 66

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Frågan om den biologiska mångfalden och skyddet av natur är otroligt prioriterad. Det ser väldigt olika ut när det gäller vad mark har för ekologiskt värde. Det skiljer sig mycket mellan olika områden när det gäller var det är lämpligt och mindre lämpligt att bygga.

Men ett av de absolut viktigaste sätten att skydda natur är att inrätta naturreservat. I er budget säger ni från Sverigedemokraternas sida att ni inte vill göra det. Man behöver inte inrätta naturreservat om man har en konservativ syn – något sådant skriver ni i er budget. Sida 43 (176)

Politiker kan dock ändra sig. Vi kan tycka olika i politiken – det är så det fungerar i en demokrati. Om vi vill säkerställa att de väldigt värdefulla och viktiga naturområden som också stockholmarna sätter otroligt stort värde på skyddas är naturreservat det absolut bästa sättet att göra just det.

Anförande nr 67

N i k e Ö r b r i n k (KD): Sist men inte minst – eller jo, det är nog just därför, kom jag på.

Kära stockholmare! Man kan väl konstatera att de goda åren är förbi; så mycket blev det av det som skulle bli det glada 20-talet. Jag läste en ganska intressant sak för ett par månader sedan, om unga personer och vad de värdesätter. En av de saker som intresserade mig mest var att något av det de värdesatte allra högst var att spendera tid med familjen, liksom tryggheten. Det där med familjen kanske inte direkt är någon kioskvältare för mig som kristdemokrat, men det säger ändå något om den unga generationen. Det är som att vi i oroliga tider går tillbaka till det allra mest fundamentala. Vad är egentligen betydelsefullt på riktigt? Vad är det som verkligen måste finnas där?

Detta var också Kristdemokraternas ingång när vi skulle skriva vårt budgetförslag. Vad betyder något på riktigt? Jag ska ta mig friheten att nämna några saker. I ett läge där allt fler blir allt äldre är det betydelsefullt att det finns en hemtjänst som har tillräckliga muskler att bära den som behöver stadens stöd för att stå. I ett läge där kriminaliteten sprider sig som ett gift kring idrottsplatser, skolgårdar och bostadskvarter är det betydelsefullt att till exempel våra ordningsvakter finns där och kan jobba förebyggande som ett vaccin. I ett läge där andra europeiska huvudstäder drar iväg i attraktivitet för unga att studera och jobba i och för företag att etablera sig i är det betydelsefullt att Stockholm jobbar framåtlutat och långsiktigt för att vara en naturlig plats för innovation och för näringsliv. I ett läge där allt fler unga ser sina tonårs glädje och hopp ersättas med ångest och hopplöshet är det betydelsefullt att elevhälsan har tid att upptäcka, vårda och vägleda.

Det är oroliga tider i vår omvärld, men det är också oroliga tider i Stockholm. Våra förutsättningar under vad vi hade hoppats skulle bli det glada 20-talet är knappast ultimata. Det är de inte heller för stockholmarna. Många stockholmare har det senaste året fått slå sig ned vid köksbordet och se över sina utgifter. Hur mycket lägger man egentligen på el och på kläder? Hur mycket lägger man egentligen på det där abonnemangent man tecknade under de goda åren, och hur mycket får man ut av det just nu? Vad av allt detta är betydelsefullt på riktigt, just nu? Något liknande borde man kunna förvänta sig av politiker när de goda åren är förbi.

Som kristdemokrat – hör och häpna! – skäms jag inte över att säga nej. Jag skäms inte över att säga nej för att kunna säga ja till det som betyder något på riktigt i oroliga tider. Jag tror att många stockholmare är oroliga över hur deras barn mår och om de får hjälp i tid. Jag tror att många stockholmare är oroliga över om deras mamma får ett värdigt bemötande inom hemtjänsten. Jag tror att många stockholmare är oroliga över

att deras barn kommer att bli lockade med att lämna ett paket till en främling i utbyte mot några tusen kronor. Och jag tror att många stockholmare är oroliga över om deras kronor kommer att räcka till. Sida 44 (176)

Jag kan ha fel, men jag tror inte att många stockholmare just nu är oroliga över huruvida det nyinrättade centrum för cirkularitet får några extra miljoner eller inte. Jag tror inte heller att många stockholmare ligger sömlösa just i natt över fler bilfria zoner – om de inte är företagare, vill säga. Jag tror inte heller att många stockholmare är oroliga över antalet nya biotopskyddsområden, just nu, i detta i övrigt oroliga läge.

När de goda åren är förbi måste vi på samma sätt som många stockholmare gör gå tillbaka till det som betyder något på riktigt och våga prioritera. Jag är stolt över Kristdemokraternas budgetförslag, som prioriterar bland annat barnen, de äldre och tryggheten. Vår vision i oroliga tider är varken grandios eller särskilt uppslukande. Den går tillbaka till det mest fundamentala och är i grunden ganska enkel. Stockholm ska vara en stad som klarar av det som betyder något på riktigt.

Med detta ska jag yrka bifall till Kristdemokraternas budgetreservation.

#### Anförande nr 68

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige och Nike! Att vara yngst är något som går över – titta på mig! Ni i Kristdemokraterna gör satsningar på äldre, och det är bra och välkommet. Vi har valt att inte höja schablonen ytterligare för privata omsorgsföretag och i stället satsa 10 miljoner kronor för en generösare biståndsbedömning, som ni sparar bort. Men det är ändå välkommet att ni som vi ser att äldreomsorgen behöver mer pengar.

Men på dem som är unga i Stockholm, yngst eller inte, sparar ni – 40 miljoner på skolan och 80 miljoner på barn och kultur. Ni plockar bort 100 miljoner för jobsatsningar på ungdomar. Varför ska man bara vara äldre i Stockholm? Varför satsar ni inte på unga?

#### Anförande nr 69

N i k e Ö r b r i n k (KD): Vi satsar på unga. Vi satsar mer än ni på de allra minsta. Vi satsar en kvarts miljard – för andra året i rad, ska sägas – på minskade barngrupper, för som kristdemokrater är vi medvetna om betydelsen av att alla barn blir sedda och lyssnade på och får den tid som de behöver. Vi satsar även detta år mer än ni på elevhälsan, för att jag, kanske bland annat tack vare min ålder, och vi vet att unga mår särskilt dåligt och behöver stöd i tid.

Vi lägger fram en budget som prioriterar barn och unga men också de allra äldsta. För mig som kristdemokrat är detta särskilt symboliskt, för vi tror på att bryggan mellan den yngre och den äldsta generationen är särskilt viktig. Att vi inte satsar på barn och unga stämmer inte. Vi satsar mer än ni gör.

#### Anförande nr 70

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Du pratar mycket om familjen och satsningar på de yngsta. Samtidigt föreslår ni nedskärningar i stadsdelens verksamheter för barn och unga med motsvarande 83 miljoner kronor. Barn, kultur och fritid är ett väldigt litet budgetområde, så 83 miljoner kronor får otroligt stora konsekvenser.

För att få grepp om hur stora konsekvenserna är räknade jag lite på detta. För att kunna hantera ett besparingskrav på 83 miljoner, Nike, skulle stadsdelarna behöva stänga samtliga 44 parklekar i Stockholms stad. Det skulle faktiskt inte ens räcka, för om du stänger alla 44 parklekar som finns i Stockholm kommer du bara upp i 80 miljoner kronor. Detta skulle betyda slutet för populära parklekar som Rålambshovsparkens parklek på Kungsholmen, parkleken Draken på Södermalm, Bandängens parklek i Högdalen och parkleken Rinken i Rinkeby.

Tror du själv att det var detta som småbarnsföräldrarna såg framför sig när de lade en röst på Kristdemokraterna i förra årets val?

#### Anförande nr 71

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag tror att det som är viktigt för många småbarnsföräldrar i Stockholm är att få tid för sina barn och möjlighet att stärka banden till sina barn. Jag tror att det är viktigt för barnfamiljer att när de lämnar sitt barn på förskolan på morgonen kunna känna en trygghet i att barnet kommer att bli lyssnat på och sett och att förskolepersonalen har tid för deras barn. Därför väljer vi att prioritera minskade barngrupper.

Vi väljer att exempelvis prioritera en stark fritidsverksamhet och ett starkt fritidsbibliotek, för vi vet att det hjälper de familjer som har minst marginaler – de familjer som med alla kostnadshöjningar för avfall och vatten och på grund av inflationen, er skattehöjning och regionens skattehöjning riskerar att tvingas fundera över om barnen över huvud taget kommer att kunna fortsätta på sin fritidsverksamhet. Vi står på deras sida, och vi prioriterar dem.

#### Anförande nr 72

B o r g a r r å d e t L i n d h a g e n (MP): Ganska många stockholmare oroar sig för miljö- och klimatproblemen, närmare bestämt tre av fyra, enligt stadens egna mätningar. Detta behöver vi ta ansvar för.

Ni vill avskaffa förbudet för fossilbilar på Hornsgatan. Stockholms smutsigaste gata ska få ännu sämre luft. Barn och äldre kommer att drabbas hårdast, dem ni säger att ni vill prioritera i er budget. Ni minskar investeringarna i gång-, cykel- och kollektivtrafik. Ni sänker ambitionerna när det gäller laddplatser; det ska bli färre laddplatser, tycker ni, när Stockholm Parkering skapar nya p-platser. Ni skär ned på miljöarbetet.

Det är barnen som kommer att få betala det högsta priset för att vi vuxna inte tar ansvar för att lösa klimatkrisen. Så min fråga är: Varför har ni lagt fram en budget som försämrar barns hälsa, och varför står ni inte upp för deras framtid?

#### Anförande nr 73

N i k e Ö r b r i n k (KD): För att plocka upp där vi var senast: Jag förstår att luftkvaliteten påverkar barnens hälsa, och därför går man fram med de här miljözonerna. Men jag återupprepar det jag sa senast jag var uppe i talarstolen: Ni kan inte visa att det var miljözonen, som vi prövade, som bidrog till bättre luftkvalitet. Det minskade inte utsläppen.

Jag har också hört att det talas om barn som leker ute på gator och barns bostadskvalitet. Det är ju dit man flyttar den tunga trafiken när man när man initierar och inrättar denna typ av miljözoner. Nu ska jag försöka gestalta detta på ett pedagogiskt sätt. I stället för att tung trafik kör på stora gator kommer den, när den inte får köra där, i stället att börja köra på mindre gator i bostadskvarter, där barn är ute och leker. Hur förbättrar detta deras luftkvalitet och deras hälsa? Vi vet ju att det inte fungerar i praktiken.

*Exploateringsnämnden (RI)*

*Stadsbyggnadsnämnden (RII)*

*S:t Erik Markutveckling (RI)*

*Skönhetsrådet (RII)*

Anförande nr 74

Borgarrådet **V a l e s k o g** (S): Ordförande och fullmäktige! Stockholm tar sitt ansvar för bostadsförsörjningen. Vi har 25 000 lägenheter i godkända planer, och de ökar med flera tusen varje kvartal. Staden bygger infrastruktur för över 10 000 bostäder i våra utvecklingsområden just nu.

Men vi ser också ett förestående byggkaos med stora varsel och stoppade projekt. Vi ser i länets kommuner högerpolitiker som av ideologiska skäl inte vill bygga alls. Vi har en SD-regering som vägrar ge stöd med krediter eller andra investeringsstöd. Man gör därmed tiotusentals ungdomar bostadslösa och skapar gigantisk arbetslöshet i byggsektorn.

I stadens bostadsportfölj är 7 000 lägenheter stoppade på grund av finansieringssvårigheter. Ett förslag finns i riksdagen från Socialdemokraterna om ett statligt kreditstöd på upp till 20 procent av investeringarna. Det skulle få fart på många av de här projekten. Därtill föreslås ett produktionsstöd till ungdoms- och studentlägenheter till en årlig kostnad på ungefär 8 miljarder i statsbudgeten. Men i stället lägger den här regeringen som vi hörde 6 ½ miljard på sänkta bensinpriser, 1 miljard extra på lägre snuspriser och lika mycket ytterligare till rot och rut. Det är en usel träffsäkerhet för enskilda och företag i kris, men det gynnar en snusande Lidingöbo i en kommun som byggvägrar och får social dumpning på köpet. Han kan köra sin fossilbil billigare varje dag, renovera huset varje år och få subventionerad städhjälp varje fredag. Välbeställda kan casha in från SD-regeringen, och när dessa får mer statliga pengar påverkas inte inflationen, enligt finansministern.

Läget är allvarligt. Det är tre partier som måste samverka för att byggandet ska kunna komma igång. Regeringen har satt sig på åskådarbänken, men stockholmarna kan vara stolta över att huvudstadens kommunledning tar sitt ansvar. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 75

Borgarrådet **W e d i n** (M): Ordförande! Det är ett faktum att det är tufft att få igång byggprojekt just nu. Jag skulle kunna stå i timmar och berätta om det rödgröna löftesbrottet och hur få bostäder man faktiskt får fram. Men det är lågkonjunktur. Låt oss fokusera på vad vi kan påverka i det här huset!

Det är uppenbart att det rödgröna styret inte ställt om. Fokus borde vara på bättre styrning och bättre internt arbete. Det handlar om att ro i hamn det som faktiskt är igång på ett bra sätt och effektivisera stadens egna processer, exempelvis effektivisera handläggningen. Det är inte rimligt att man ska behöva vänta tre månader för att få tillstånd till bergvärme eller till solceller. Det behövs planarbete för att skydda våra villaområden och ett stopp för ovarsam exploatering som inte passar in. Nu är det läge för planbestämmelser och detaljplaneändringar för att säkerställa att vi stoppar

ovarsam exploatering. Öka planeringen av områden där ännu ingen markanvisning har skett! Hitta potentialen! Sida 48 (176)

Slussenhaveriet visar på att man inte ägnar sig åt intern styrning. Det är under det här styret som Stadshusets och regionens olika projektorganisationer börjat kommunicera via hotbrev, via medier och till slut via domstolsprocess. Man försöker nu reda ut soppan. Då är jag rädd för att det inte kommer att bli rätt i andra centrala byggprojekt, såsom bussterminalen i Katarinaberget, för att Rålis inte bevaras när tunnelbanan ska byggas och för att Spårväg Syd inte blir av. Det kan bli dyrt, dåligt och försenat. Stockholmarna kan komma att lida på grund av Socialdemokraternas dåliga styrning och dåliga interna samarbetsklimat. Det här rödgröna styret ägnar sig åt sömnigt förvaltande. Stockholm förtjänar bättre!

Anförande nr 76

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Åh, vad roligt det är att höra Dennis Wedin prata om kortare handläggningstider när Moderaterna vill skära ned på just handläggningen med 40 miljoner!

Men nu ska jag inte prata om det. Jag ska prata om markpolitik och stadsplanering i grova drag, och det är någonting som man verkligen kan se på utifrån fundamentalt olika ideologiska utgångspunkter. Antingen kan man se det som ett sätt att få in pengar till staden i första hand, eller så kan man se det som politikens och kommunens kanske enskilt viktigaste verktyg för att driva stadsutveckling mot en socialt och ekologiskt hållbar stad.

Skillnaderna i grundläggande utgångspunkter är många. Är den bärande principen att exploateringsprojekt ska bära sig själva och att markvärdena därmed ska styra viktiga investeringar som görs i det offentliga rummet, eller är vi beredda att omfördela från lönsamma projekt i attraktiva lägen till ytterstaden, där markvärdena är lägre, för att genom fysiska investeringar försöka motverka strukturell ojämlikhet och utjämna en del av de skillnader i framtida livschanser som vi alla bär med oss redan från födseln?

Antingen fortsätter vi att bygga enklaver av villor, bostadsrätter och hyresrätter var för sig, så att vi håller olika delar av befolkningen fysiskt isolerade från varandra, eller så vågar vi använda markpolitiken till att skapa högkvalitativa möten även i vardagen, till exempel genom att vi vågar bygga hyresrätter i hjärtat av Bromma.

Antingen är det så att man bara låter alla privata aktörer som vill komma in och bygga, eller så säger man en sådan sak som: Hör ni, att acceptera bostadsbidrag när man ska pröva nya hyresgäster är helt fundamentalt. Vill ni bygga den här staden ska ni acceptera bostadsbidraget. Ni ska förmedla era lägenheter via bostadsförmedlingen. Ni ska bygga för stockholmarnas behov.

Det är det här som exploateringsnämndens och stadsbyggnadsnämndens inriktning egentligen handlar om. Det är det som är deras grunduppdrag. De ska användas till att bygga en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar stad.

Anförande nr 77

M a t s J o h n s s o n (SD): Ordförande! Ledamöter! I vår reservation mot majoritetens budget anger vi den inriktning som vi anser ska gälla för stadsbyggnads-



och exploateringsfrågor generellt men även specifikt för 2024. Budgetmässigt gör vi en satsning på att bevara villaområden och motverka förtätning. Hyreshus bland villor tar bort områdenas karaktär och grönska. Det vill vi förhindra. Att stoppa detta ser vi som en viktig insats för att bevara Stockholms skönhet, för Stockholm är en vacker stad. Läget har gett oss mycket gratis. Vi har en bra utgångspunkt att bygga på. Men det finns också många vackra byggnader.

För att det ska fortsätta att vara vackert måste vi bygga vackert. Tyvärr var det länge sedan det hände. Få vackra hus har tillkommit efter cirka 1960. Det vill vi också ändra på. Vi vill att Stockholm ska vara både klassiskt och modernt – klassiskt för att det uppskattas mest av invånarna, vilket vi märker när vi läser insändarspalter i tidningarna. Men man kan även vara modern utan att vända ryggen till sin historia. Det moderna kan passa in tillsammans med klassiska hus. Vi vill att gamla hus ska bevaras och att nya ska passa in. Vi vill att nybebyggelse ska tas fram i samklang med den som redan finns. Märkesbyggnader ska synas. Gamla stadsdelar ska inte förtätas.

Öppna klippor, som det finns många av i Stockholm, har stått där sedan istiden. De får inte förstöras i utbyte mot några få dyra lägenheter. Grönområden och biologisk mångfald ska bevaras. Den biologiska mångfalden kan inte återskapas genom att grönkompensera någon annanstans, även om man ofta säger det. Stadsbyggandet måste demokratiseras. Nya hus måste byggas med ett folkligt stöd. Speciellt förtätningar möter motstånd från de boende. Dem måste vi lyssna på. Annars känner medborgarna att politiker och byråkrater struntar i deras åsikter. Det är sådant som bygger avstånd mellan väljare och valda. I grunden är detta en fråga om demokrati – om att låta medborgarna få inflytande över hur samhället ska byggas.

#### Anförande nr 78

Björn Ljung (L): Stockholm är den viktigaste staden när det gäller stadsutveckling, och vi borde gå före alla andra. Men med den närmast katastrofalt låga nybyggnadstakten måste Stockholm prioritera rätt. Jag tycker att det är jättebra att majoriteten vill satsa i Järva, men det är inte läge för det just nu. Byggaktörerna varslar upp till 90 procent av arbetskraften och har inte resurser eller finansiering för att ge sig in i Järva. Det spelar ingen roll om man får bidrag eller kreditsäkerheter från staten. Detta är ett faktum. Jag träffar många byggaktörer, både stora och små, och samtliga säger på detta vis.

Liberalernas politik går däremot i takt med tiden. Vi vill satsa på fler bostäder i city och i citynära lägen. De projekt som innehåller många arbetsplatser bör inriktas mer mot bostäder. I stadsutvecklingssammanhang är det också viktigt att kontor lättare kan omvandlas till bostäder. En lagändring – ja. Mer flexibla detaljplaner är ett instrument som vi kan använda i staden för att uppnå det vi önskar.

Det är med stor beklagan vi nu i ett mycket konkret exempel kan konstatera att majoriteten vill stoppa alla 400 bostäder i attraktiva Hammarbyhöjden. Med varsamhet hade åtminstone 250 av dem kunnat byggas. Det kan inte fortsätta så här. Jag oroar mig väldigt mycket. Jag har nyss hört bekräftelser på att det i stället kommer att bli ovarsam förtätning av villaområden med hyreshus i hjärtat av Bromma, och det säger vi nej till. Och självklart borde vi i Stockholmsandans gemensamt i detta hus fortsätta att säga nej till att Rålambshovsparken förstörs av en arbetstunnel för tunnelbanan. Jag yrkar bifall till Liberalernas budgetförslag.

**J o n a s N a d d e b o (C):** Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Centerpartiets vision om att Stockholm ska byggas attraktivt, hållbart och tätt ligger fast. Ska vi vara säkra på att vi långsiktigt skapar en levande och socialt hållbar stad måste vi fortsätta att bygga bostäder, och vi måste samtidigt våga bygga stad. När marknaden nu bromsar och sossarna vikar ned sig för Miljöpartiet, som stoppar byggplaner efter byggplaner och bostadsplaner efter bostadsplaner, står vi för framtidsvisioner.

En av våra viktigaste visioner är en sammanhållen stad. Det är anledningen till att vi vill satsa på Järva stadspark. Där vill vi bygga 12 000 bostäder men också arbetsplatser och platser för idrott och kultur. Det är på just det sättet vi måste bygga både stad och framtidstro i hela Stockholm. Vi behöver satsa på hela staden. Därför står vi också fast vid vår ytterstadssatsning om 10 miljarder för en stad som på riktigt kan hålla ihop. Alla stadsdelar förtjänar en god stadsmiljö och goda sociala villkor.

Stockholm behöver blandade bostadsområden. Bostadsbristen är i kombination med segregationen ett hot mot Stockholms välfärd. Det räcker inte att som majoriteten vill bygga hyresrätter i villaområden. Det kommer inte att lösa segregationen, för det är i ytterstaden vi har de största utmaningarna. Men där vågar inte vänsterstyret förändra mixen av boendeformer, utan i stället väljer man att öronmärka nya hyresrätter till dem som redan bor i området. Det är ett kontraproduktivt sätt om man vill bryta segregationen.

Majoriteten tittar passivt på när marknaden tvärbromsar. I stället för att aktivt arbeta för att få igång marknaden verkar man lägga armarna i kors och skjuta på bostadsmålen till 2035. Vi vill ha kvar målen, och vi förespråkar en aktivare byggpolitik, där vi som stad pekar ut hur vi vill bygga vår stad på ett hållbart sätt. Jag yrkar bifall till Centerpartiets förslag till budget.

#### Anförande nr 80

**C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP):** Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Stockholm, Stockholm, stad i världen! En liten men naggande god världsstad! En huvudstad i skärgårdslandskapet, så vacker och charmig!

Den långsiktiga planeringen av hela vår stad är väsentlig. Vi måste vara kloka och framsynta för att behålla en vacker och resilient stad, med nya naturreservat och biotopskyddsområden, vilket tyvärr M, L, KD och SD motsätter sig. Vi måste vara kloka för att lösa bostadsbristen och samtidigt klara klimatförändringarna. Vi har ett klimatnödläge, och egentligen borde mängder av mänskliga aktiviteter stoppas nu. Vi är på väg mot tre graders uppvärmning. Det är skrämmande.

Samtidigt måste vi skapa nya bostäder, men bostadsbyggandet störttycker. Det är ett svårt problem för alla. Kapital och köpkraft saknas. Nuvarande regering gör knappt någonting för att hjälpa upp situationen. Man startar lite utredningar. Det är det som sker. Då är det väldigt tillfredsställande att vara politiker i den här staden, i Stockholm, för vi har en god planeringsberedskap. Vi har 36 000 bostäder i antagna detaljplaner, varav 25 000 lagakraftvunna i vår bostadsportfölj, och vi satsar mycket på genomförbarhet. Det känns bra. Det här ger möjlighet till eftertanke och klok planering. Vi kommer att fortsätta att planera för nya områden och använda områdesplanering.

A r o n M o d i g (KD): Fru ordförande! Det arbete som görs av exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden är centralt för Stockholms utveckling utifrån flera perspektiv. Huruvida vi lyckas bygga tillräckligt med nya bostäder påverkar stadens möjligheter att växa och i förlängningen dess konkurrenskraft. På vilket sätt vi lyckas bygga samman staden och dess olika delar påverkar sammanhållningen och hur väl vi lyckas med exempelvis integrationen. Hur vi bygger och utvecklar staden påverkar tryggheten och stockholmarnas välmående.

För att öka byggtakten utifrån var vi står i dag ser KD det som centralt att vi håller antalet kommunala regleringar och krav på ett minimum och även att fler externa aktörer får access till stadsutvecklingen. Stadens allmännyttan har absolut en viktig roll att spela i byggandet av hyresrätter. Men för att hålla uppe byggandet på den nivå som krävs är det i dag framför allt privata hyresrätter som behöver uppmuntras.

För att bättre bygga samman staden vill vi främja en blandning av upplåtelseformer i hela staden. Vi vill att ägarlägenheter ska beaktas i fler sammanhang, men också att ett hyresrättsstopp införs i stadsdelar där hyresrätter utgör mer än 75 procent av antalet lägenheter. Samtidigt vill vi stoppa förtätning i renodlade villaområden men också kartlägga platser som lämpar sig för nya småhusområden.

När det gäller hur vi bygger och utvecklar staden menar vi att ett trygghetsperspektiv bör tillämpas i all stadsutveckling, men också att Stockholms historiska karaktär och värden alltid ska beaktas och att staden ska utvecklas med både klassisk och nytänkande arkitektur. Vi ser också att vi framöver kommer att ha ett skriande behov av fler seniorbostäder.

Detta var en sammanfattning av de viktigaste delarna i KD:s reservation, som jag yrkar bifall till.

#### Anförande nr 82

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill lägga till några saker. Jag tycker först och främst att det är väldigt fascinerande att lyssna på en företrädare från Kristdemokraterna som pratar om vikten av en aktiv bostadspolitik när deras egen bostadsminister gör allt annat än att vara just aktiv.

Jag menar att vi som Sveriges huvudstad måste använda alla till buds stående medel för att hålla igång byggandet och planeringen. Det gäller såväl i Järva som i alla andra delar av staden. Det gäller de privata byggherrar som bygger hyresrätter. Det gäller bostadsrätter, radhus och småhus. Därför kan man inte som Moderaterna skära ned på exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret med totalt 43 miljoner kronor. Det om något skulle göra att byggare som har kapacitet att bygga i det här tuffa läget inte kommer framåt i planprocessen. Det skulle förvärra en redan ytterst allvarlig kris i byggandet.

Jag tror också att man måste vara kreativ och fundera på hur vi kan använda allmännyttan för att både bygga och planera för nya bostäder. Det kanske till och med är så att vi behöver använda allmännyttan för att få planeringen av bostadsrätter och radhus framåt när de privata aktörerna inte ens lämnar in markanvisningar då de inte får ihop kalkylen och efterfrågan har kraschat.

När det gäller det här med småhusområden och Bromma, som verkligen kommer som en stor chock varenda gång jag säger det, är det enda jag ber er om, kära vänner, att ni ska vara konsekventa. Vill ni bygga blandat i Järva, Skärholmen och Farsta, varför vill ni då inte bygga blandat över hela staden? Det handlar om varsam förtätning. Vi har strategier på det här området. Men varför ska jag som inte har kapital för en bostadsrätt enbart vara hänvisad till vissa delar av staden? Låt oss som bor i hyresrätt och som vill bo i hyresrätt ha möjlighet att bo i hela Stockholm! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

#### Anförande nr 83

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Clara Lindblom! Tonläget är som vanligt högt. Jag repeterar det vi sa i gruppleddardebatten: Noll – så många bostäder har byggstartats i år av Svenska Bostäder och Familjebostäder tillsammans. Det är tuffa tider, men 2021 sa du i fullmäktiges talarstol att man borde använda de kommunala bostadsbolagens byggkraft betydligt mer – samma år som 2 179 hyresrätter byggstartades. Varför är det då så svårt för dig att trolla fram fler starter nu? Det finns färdiga detaljplaner. Det är inte där problemet sitter. Problemet sitter i att ni måste visa handlingskraft nu när ni styr. Det låter annorlunda när ni är i opposition. Jag vill känna igen Vänsterpartiet även i majoritet.

#### Anförande nr 84

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Då får du titta noga och spetsa öronen, Jonas Naddebo, för om det är någonting jag är så är det konsekvent. Det jag sa under alla de här åren, när ni konsekvent tilldelade allmännyttan alldeles för få markanvisningar för att de ens skulle nå de mål som ni själva satte för allmännyttan, var: Just nu lever allmännyttan på lånad tid och bygger på markanvisningar som den föregående majoriteten gav till dem.

Nu ekar portföljerna tomt. Vi måste bygga upp portföljerna. Vi måste se till att markanvisningarna kommer allmännyttan till del. Där måste vi vara framtunga. Därför har vi också höjt kraven kraftigt på exploateringskontoret, för de måste leverera markanvisningar till allmännyttan. Utan markanvisningar kan man inte bygga. Allmännyttan ska användas. Företrädare för exploateringskontoret sitter uppe på läktaren, och de har hört oss säga hur många gånger som helst: Allmännyttan ska användas, men då behöver allmännyttan markanvisningar. Eller hur, Sverker och Thomas?

#### Anförande nr 85

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag vill inleda med att korrigera en liten sak som du tog upp i gruppleddardebatten, Clara Lindblom. Du sa att allmännyttan bygger för lånade medel. Nej, det är fel. I Stockholmshem skapade vi resurser, och vi byggde inte endast för lånade medel. Så tycker jag att de andra bostadsbolagen också borde kunna göra.

Jag träffar bostadsbranschen väldigt mycket i egenskap av ordförande i Bostadsforum i Storstockholm. Ingen säger att man kan satsa i Järva. Ni säger: Satsa i Järva! Sedan säger ni att staten borde ge bidrag eller garantier. Men staten ger inte bidrag eller garantier. I själva verket är detta ett luftslott. Ingen är lyckligare än den som bor i ett

Anförande nr 86

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Nej, precis, regeringen ger inte garantier, och det är ju det som jag säger är problemet. Man gjorde det i Sverige fram till 90-talets början, när Carl Bildt lade om hela bostadspolitiken. Fram till dess hade vi i ordets rätta bemärkelse en social bostadspolitik. Sedan har den gradvis monterats ned. Den nuvarande regeringen har tagit bort de allra sista investeringsstöden till hyresrätter. De stöden hade verkligen kunnat göra skillnad och hjälpa oss att få ihop kalkylerna på marginalen i det här läget.

Nej, Björn, du har fel. Man kan titta på summan av vad bostadsbolagen lägger på underhåll och upprustning kontra nyproduktion. Vi är så ambitiösa när det gäller just underhåll och renovering att överskottet används framför allt till det. Våra nyproduktionsprojekt är lånefinansierade. De är lönsamma, så det i sig är inte ett problem.

Det är inte så att det råder byggförbud någon annanstans, Björn. Det är klart att de får bygga. De får bygga var som helst. Problemet nu är att de inte får ihop kalkylerna. Man får inte ihop efterfrågan på bostadsrätter. Det är därför vi måste vara proaktiva – använda allmännyttan även för planeringen och använda våra fina och bra kontor för att trycka på. Då kan man inte skära ned på det, som Moderaterna gör.

Anförande nr 87

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Clara Lindblom säger att hon är konsekvent, men jag funderar på hur många projekt som Vänsterpartiet fört fram om ägt boende i miljonprogramsområden. Det känns inte som att det har kommit så många sådana. Det är snarare så att ni håller på och vänder om projekt från bostadsrätter till hyresrätter just där det behövs bostadsrätter som mest. Konsekventa är ni inte.

Men när det gäller våra villaområden, som Clara Lindblom kallar för enklaver, är hon ärlig; det som Vänsterpartiet vill göra är att spränga in flerbostadshus som inte passar in i de här områdena. Den ärligheten uppskattar jag. Detta vet jag att Vänsterpartiet vill. Vi hörde mindre i valrörelsen från Socialdemokraterna och Miljöpartiet om det. Men Vänsterpartiet är tydliga. Tidigare har man pekat ut Enskede, Bromma och Hässelby som aktuella områden. Fortsätt med den här tydligheten! Jag undrar: Vilka villaområden är det som du riktar in dig på? Var kommer vi att kunna se att allmännyttan ska forcera fram flerbostadshus där de inte passar in?

Anförande nr 88

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vakna, Dennis Wedin! Jag vet att du är nybliven småbarnsförälder, och sömnlöshet är skitjobbigt. Men vad gäller just byggande av bostadsrätter och radhus är det inte så att det är Vänsterpartiet som är problemet. Problemet är att efterfrågan på nya bostadsrätter och radhus fullständigt har kraschat. Det finns inte köpare av förstahandsobjekt. Det gör att bostadsrättsbyggare just nu säger upp folk. Det är de som säger upp folk och har tomma orderböcker. Jag ska träffa Byggnads på fredag. Där är man oerhört oroliga över sina jobb, och det förstår jag, för

byggandet av bostadsrätter har fullständigt kraschat. Det är inte för att vi har blockerat det, utan för att man inte får ihop kalkylerna och för att efterfrågan inte finns. Sida 54 (176)

Då spelar jag tillbaka frågan till dig. Du har trots allt din kompis Uffe som statsminister. Var är regeringens proaktiva bostadspolitik? Det här riskerar att få oerhört stora konsekvenser för hela Sveriges ekonomi och för byggnationen under decennier framöver. Vi riskerar stor kompetensflykt. Engagera dig i de frågorna! Fäst uppmärksamhet och fokus rätt – på din regering!

Anförande nr 89

**M a r i a M u s t o n e n (V):** Ordförande och fullmäktige! Stockholm ska vara en stad för alla. Att bygga en bra stad där man kan hitta bostad och trivas kräver en helhetssyn. Därför kommer man inom stadsbyggnad att ha områdesplanering som utgångspunkt. Det betyder att de lokala behoven kommer att vara styrande för nya detaljplaner. Det gäller till exempel planer för nya skolor och förskolor. Ett nytt arbetssätt som vi utvecklar nu är att markanvisa senare i detaljplaneprocessen.

Vi behöver också bygga samman staden. Vi har våra fokusområden, där vi lägger lite extra resurser. Utöver Järva satsar vi på Hagsätra, Rågsved, Farsta och Skärholmen i söderort. Där är stadsplaneringen en viktig lite långsiktigare del av det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Älvsjö ska utvecklas med bostäder, arbetsplatser och kollektivtrafik och byggas samman med närliggande stadsdelar. Skarpaby ska bli en ekostadsdel.

Vi har tyvärr många fastighetsägare som inte riktigt lever upp till bra förvaltningskvalitet. Vi ska stärka den gemensamma tillsynen av oseriösa fastighetsägare. Vi ska också se till att det är de skötsamma byggaktörerna som får planbesked för att bygga nytt i Stockholm.

Stockholm är tyvärr en segregerad stad. Det ser vi tydligt i delaktigheten i stadsbyggnadsprocessen. Därför utvecklar vi metoder för medborgardialog i stadsdelar där deltagandet i samråden är lågt.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 90

**J o n a s N a d d e b o (C):** Ordförande, fullmäktige och åhörare! Centerpartiets stadsbyggnadspolitik går ut på att bygga högt och tätt, gärna i trä – framför allt vid existerande kollektivtrafiknoder i syfte att spara mer grönytor. Stora trafikleder och spårområden utgör stora sår i vår stad. Vi vill däcka över de här barriärerna och bygga nya bostadsområden i attraktiva lägen. Vi föreslår också en träbyggnadsstrategi, något som många av våra grannkommuner redan har. Där måste vi som stad springa i fatt om vi på riktigt vill skapa förutsättningar för ett klimatsmart byggande.

I Centerpartiets budget föreslår vi också en bygglovsrobot enligt modell från Nacka. Tänk er att stockholmare som står i byggaffären och funderar på att köpa en kamin kan ansöka om sitt bygglov och på fem minuter få svar på om de kan göra det som de planerar. Det ska vara lätt att göra rätt. Detta frigör också resurser, så att våra handläggare kan jobba med mer komplicerade bygglov och planer.

Att bygga en stad som lever är inte helt lätt i Stockholm. Vi vill skapa mer bad till folket, alltifrån kallbadhus till bastuflostrar och enkla bryggor för vinterbad. Låt oss slå fast en gång för alla att staden aldrig ska acceptera att statliga verk vill förbjuda stockholmarna att bada och till och med promenera i sin egen stad.

Vi i Centerpartiet går före i stadsbyggnadspolitiken. För nästan tio år sedan föreslog vi en skyskrapa i trä på parkeringshuset Parkaden mitt emot NK. Nästa vecka ska vi i stadsbyggnadsnämnden besluta om ett start-pm för ett liknande 40-våningshus i trä. Vår framsynta politik blir sakta men säkert verklighet. Därför välkomnar jag alla här inne att rösta på Centerpartiets framsynta stadsbyggnadspolitik.

#### Anförande nr 91

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag håller helt med Jonas Naddebo om det här med att digitalisera och effektivisera för allmänhetens bästa. Det gäller till exempel allt det material som finns på stadsbyggnadskontoret. Där finns det en del att göra, och det arbetet har också påbörjats.

Jag ser dock i er budget att ni utöver våra besparingar på de här förvaltningarna sparar in ytterligare sammanlagt 28 miljoner, varav 20 miljoner på stadsbyggnadskontoret. Du är vice ordförande i stadsbyggnadsnämnden, Jonas. Med den konjunktur som vi har nu kommer det att bli färre bygglovsansökningar. Det kanske också blir färre som vill ha planarbete utfört. Där kommer det att bli minskade intäkter. Med era ytterligare 20 miljoner i besparingar på stadsbyggnadskontoret handlar det om 25–30 tjänster utöver de tuffa besparingar som kommer att inträffa på grund av konjunkturen och det läge som vi har.

#### Anförande nr 92

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Ja, jag står upp för de generella effektiviseringar som vi har i vår budget. Sådana brukar även Socialdemokraterna ha när de styr den här staden. Jag förstår att ni vill räkna ihop det här och lägga det som en stor besparing, Jan Valeskog. Men att en stad jobbar med effektiviseringar är lika naturligt som att ett företag måste gå med vinst för att överleva. För mig är det helt självklart att det saknas orsakssamband mellan att man lägger mer pengar på en verksamhet – i ert fall ofta rätt oprioriterat genom generella uppräknings – och att det blir högre kvalitet och ökad effektivitet i verksamheten. Självklart måste vi jobba med effektiviseringar i vår egen verksamhet för att hela tiden bli bättre, precis som företagen måste göra vinst. Den generella effektiviseringen i staden är stadens egen vinst – vi måste leverera bättre kvalitet till våra medborgare. Det står jag upp för. Jag hoppas också att vår bygglovsrobot kan lösgöra lite resurser där.

#### Anförande nr 93

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ni har många bra och spännande förslag i er budget, Jonas Naddebo. Vi uppskattar särskilt att ni som mig veterligen enda alliansparti behåller skrivningarna om nya naturreservat och biotopskyddsområden, vilket är uppskattat.

Jag vill dock göra ett litet förtydligande med anledning av ditt anförande. Vi i majoriteten har nu lagt fram ett skarpt förslag om en träbyggnadsstrategi, precis som ni i Centerpartiet, och den ska tas fram under året. Jag vill samtidigt göra reklam för

att vi nu lägger fram skarpa förslag om gränsvärden för byggandets totala klimatpåverkan. Detta ska förhoppningsvis kunna vara på plats till 2026, och det är oerhört innovativt. Sida 56 (176)

#### Anförande nr 94

J o n a s N a d d e b o (C): Vi är verkligen överens när det gäller ambitionen att skydda Stockholms viktiga naturvärden och biotoper. Men man borde från Miljöpartiets sida fundera på att man säger nej till så många byggplaner, vilket gör att Stockholm riskerar att få stora utmaningar när det handlar om tillväxten. Om vi inte klarar av att fatta beslut i dag kommer vi att lida av det i framtiden. Det innebär en risk för vår tillväxt och vår långsiktiga välfärd.

Jag är väldigt bekymrad över Miljöpartiets politik just på stadsbyggnadsområdet. Jag kommer att återkomma till det när Cecilia Obermüller gått upp i talarstolen. Det är verkligen inte den politiken vi behöver, utan vi måste våga bygga högt och tätt. Vi ska precis som ni vill spara grönområden, men vi måste också visa på var vi bygger Stockholms tillväxt. Var ska folk bo? Var ska våra ungdomar bo? De kan inte bo i en detaljplan, utan vi måste få till mer byggande i Stockholm på ett ansvarsfullt sätt.

#### Anförande nr 95

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Jag pratade för långsamt i inledningen och hann inte säga allt jag ville, men nu fortsätter jag. Jag ska prata om bostadsbyggande och klimat.

Vi måste fortsätta att omvandla kontor. Vi måste tänka på ett flexibelt sätt, bygga ut vindar och lämpliga bottenvåningar och naturligtvis sätta fokus på genomförbarhet och på våra fokusområden. För att vara klimateffektiva och smarta har vi bestämt att vi ska vara mycket mer restriktiva mot marksprängningar, alltså plansprängningar, och rivningar av funktionsdugliga byggnader. Det är ett väldigt bra sätt att spara på klimatet. Även arkitektkåren, byggherrar och fastighetsägare har ju förstått den här saken och att det alltmer är framtiden.

Trygghet är en oerhört viktig fråga, men trygghet är också att inte behöva oroa sig för framtida klimatförändringars effekter. Jag vill rikta ett tack till de klimataktivisterna som stod utanför Stadshuset och välkomnade oss. Det ger faktiskt mer kraft att fortsätta kämpa att man vet att folk är engagerade även i den typen av trygghetsfrågor. Det är en framtida trygghetsfråga.

Sedan tycker jag att det är väldigt intressant att den borgerliga sidan talar så mycket om stadsbyggnadssektorn men samtidigt drar ned så vansinnigt mycket på resurserna. Främst i ligan är Liberalerna med 23,1 miljoners neddragning. Nummer två är Centern med 19,9 miljoner kronor. SD är nummer tre med 18,6 miljoner. Som fyra ligger KD med 16,9 miljoner kronor. Moderaterna är de som sparar minst, med 15 miljoner kronor. Jag förstår inte riktigt hur vi ska fortsätta att utveckla staden med tanke på detta.

#### Anförande nr 96

J o n a s N a d d e b o (C): Ja du, Cecilia Obermüller, ni vill ju stoppa otroligt många av de byggplaner som arbetats fram. Det är väl så att stadsbyggnadskontoret



kommer att få lite mindre att göra när ni stoppar många av de planer som man vill gå fram med. Sida 57 (176)

Du försä dig i ditt inledningsanförande. Mängder av mänsklig aktivitet måste stoppas nu, sa du. Detta väljer du att lyfta fram under stadsbyggnadsdebatten. Jag tycker att du visar ditt sanna jag här. Det låter nästan som Centerpartiet på 70-talet. Stockholm är färdigbyggt. Det ska inte byggas någonting mer här. Men vad är det för svar? Vad ska vi ge för svar till våra ungdomar, som i framtiden kommer att vilja söka bostad i Stockholm? Vad ska vi säga till alla de våldsutsatta kvinnor som söker bostad för att kunna flytta från den förskräckliga relation de lever i? Det här är en oansvarig politik, Cecilia. Vi måste vara beredda att ta ansvar för tillväxten i Stockholm. Jag vet att du inte gillar tillväxt, men någonstans måste väl våra unga få bo?

Anförande nr 97

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Tillväxt av tankar, idéer och kunskap är jättebra.

Vi har 36 000 bostäder i antagna planer, varav 25 000 i lagakraftvunna planer. Det är jättebra, och dem kommer vi att genomföra. Vi har mängder av planer som vi tycker är bra, som vi har arbetat fram och som vi också arbetade med i den förra majoriteten. Det är ju inte så att planer bara kan antas – det tar ofta väldigt lång tid. Bostadsbyggandet behöver tyvärr två tre mandatperioder eller mer för att realiseras.

Att vi stoppar en plan är jag väldigt nöjd med. Att vi skyddar ett jätteviktigt grönt samband mellan Årstaskogen och Nackareservatet i form av Hammarbyskogen är bra för framtiden, för barnen, för naturen, för mänskligheten och för klimatet. Heja!

Anförande nr 98

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Cecilia Obermüller! Du vet att jag alltid har högaktat dig som en i grunden seriös stadsbyggnadspolitiker med stora ambitioner. Du har också varit trovärdig och konsekvent, och det kan man se i ert gemensamma agerande nu att du är.

Men jag måste ställa en fråga till dig. Alla vi seriösa partier i den här fullmäktigesalen tog gemensamt fram en policy för villa- och småhusområden. Jag blir väldigt orolig när dina koalitionskamrater säger att man nu minsann ska in och bygga flerfamiljshus i enklaven Bromma. Nu är det så att varken Bromma eller Stora Essingen är utan flerfamiljshus. Men de som står där är byggda för många år sedan och är byggda på ett mycket fint, lämpligt och passande sätt. Hur tänker du ställa dig till att följa vår gemensamma policy?

Anförande nr 99

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Tack, Björn! Som sagt är vi ofta ense i den här typen av frågor. Vi har ett dilemma med de här förtätningarna som sker genom att små byggherrar köper upp villor, river dem och bygger flerbostadshus. Där saknar vi egentligen juridiska verktyg för att få stopp på det hela.

Jag menar absolut att en antagen policy om varsam utveckling ska följas. Självfallet är det så. Samtidigt är det så att Bromma är blandat. Det finns ju många områden inom Bromma med flerbostadshus. I kollektivtrafiknära lägen måste man alltid fundera på

om man ska spara den där gräsmattan eller om man faktiskt kan ställa ett hus där. Med eftertanke kan man göra en hel del. I bra kollektivtrafiklägen ställer sig Miljöpartiet bakom att utveckla. Men som sagt är vi ense i mycket, och policyn ska följas. Sida 58 (176)

#### Anförande nr 100

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Cecilia Obermüller nämner att vi ska värna småhusstrategin, och jag har en reflektion kring det. Ett exempel på att man stått upp för den är att stadsbyggnadsnämnden motsatte sig rivning i Mälarhöjden. Då sa länsstyrelsen nej, men de sa också: Gå vidare med en planbestämmelse – gör ändringar i detaljplaner och annat för att förhindra detta!

Jag hoppas att vi får besked från Miljöpartiet om att ni tillsammans med oss vill gå vidare och se till att vi verkligen stoppar den här ovarsamma förtätningen i våra villaområden. Gå inte med på Vänsterpartiets exploateringsiver!

Men angående områden som vi ska värna: I Herrängsskogen har ni gått vidare med att återuppta exploateringen; man förlänger nu markanvisningarna till två aktörer. Det lovade du i valrörelsen att ni inte skulle göra. Hur motiverar du detta?

#### Anförande nr 101

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Herrängsskogen – menar du den lilla smala skogen, Dennis Wedin? Nej, du får ju inte svara nu.

När det gäller planbestämmelser: Planändringar i befintliga villaområden är någonting som vi har försökt att göra och har lyft fram hela tiden under mina 20 år inom stadsbyggnadsnämnden. Kontoret behöver finansiering för det. Till de detaljplaner som finns skulle man ju vilja ha tilläggsbestämmelser om mer varsamhet, för man tappade bort en del när man sålde till fastighetsägarna. Det är ett bekymmer, tycker jag, att vi har så dåliga juridiska verktyg för att sätta stopp för det hela.

När det gäller Herrängsskogen får vi se. Vi tar varje plan för sig. Miljöpartiet värnar miljön och naturen. Så är det.

#### Anförande nr 102

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Risken för att konflikten kring Slussens nya gång- och cykelbro bara är början ser jag som överhängande. Under Karin Wanngårds och Aida Hadžialićs ledarskap har konflikten mellan Stockholms stad och Region Stockholm blivit avgrundsdjup. Den är historisk, med hotbrev, domstolsprocess och förhandlingar i medier i stället för med varandra. Jag ser det som att det finns en risk för att andra infrastrukturprojekt kommer att drabbas. De tjänstemän som jobbar med detta ska ju även jobba med annat nu som är komplexa gemensamma projekt. De här samarbetsvårigheterna kommer inte att försvinna automatiskt.

För Stockholm finns det tre centrala byggprojekt där samarbetet helt enkelt bara måste fungera, och jag vill här i dag höra i klartext att man faktiskt kommer att värna dem. Det första är Slussenprojektet. Större delen av projektet kantas av problem. När det gäller bussterminalen som anläggs i Katarinaberget måste nya arbeten enligt tidsplan påbörjas i juni 2024. Det här måste fixas, så att problemet inte går ut över bussresenärer och innebär ytterligare fördyringar. Det andra gäller Rålis. Arbetstunneln kopplad till

tunnelbanan ska inte placeras i Rålambshovsparken utan vid redan trafikstörda Lindhagensplan. Det tredje är projektet Spårväg Syd, som hänger i luften. Vad som skulle bli en efterlängtd spårvägssatsning riskerar att bli en busslinje, om inte Stockholms stad och Region Stockholm kommer överens. Sida 59 (176)

Det behövs ur ett skattebetalarperspektiv en haverikommission som reder ut situationen. Hur har det här läget uppstått när det gäller Slussens gång- och cykelbro? Hur ser vi till att lösningsorienterat lägga grund för ett bättre samarbete? Låt det här vara en väckarklocka, och låt det inte upprepas! Socialdemokraternas interna motsättningar får inte gå ut över stockholmarna.

#### Anförande nr 103

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Tack så mycket, Dennis Wedin, även för att du värnar om Slussenprojektet, som är Sveriges mest komplexa projekt! Vid det förra mötet när vi gick upp och diskuterade Slussenprojektet gick en tredjedel av ledamöterna ut härifrån. Men det är viktigt att det är några som håller i den här frågan.

Jag vill också tacka Dennis Wedin lite särskilt mycket för att han gång på gång var ute i medier och sa att regionen och staden måste prata med varandra. Tack för ditt bidrag – du hjälpte ju till där! Nu har vi pratat med varandra. Vi har satt oss ned. Vi löser ut fråga på fråga, bland annat den om gång- och cykelbron, som ni inte klarade av att lösa på fyra år. Den löste vi nu på fyra veckor. Och inte nog med det! Titta här, Dennis Wedin, på bilden jag visar! Titta hur mysigt vi har det med regionen och staden ihop! Det är en bild på Jens Sjöström, Aida och mig. Alla ser vi glada ut. Se här, jag har en till bild på oss! Vänta, vi är inte klara – här är ytterligare en!

Jag tackar alltså för ditt bidrag, Dennis, men varför gick inte ni fram med ett reviderat genomförandebeslut, och varför byggde inte ni gång- och cykelbron under er mandatperiod?

#### Anförande nr 104

Borgarrådet W e d i n (M): För Socialdemokraterna går det inte att komma ifrån att det var under ert ledarskap som gång- och cykelbron blev ett totalt haveri. Det var då slitningarna blev uppenbara, och det var då man snabbt borde ha satt sig ned tillsammans. Att ni träffas vet vi, Anders Österberg. Det är ingen nyhet. Det är bra att ni tar bilder på varandra också. Det välkomnar jag. Jag vill gärna se fler bilder.

Men det handlar om vad ni faktiskt kommer överens om. Frågan om gång- och cykelbron är faktiskt inte löst ännu. Det är fortfarande så att en arbetsgrupp jobbar med hur den här lösningen ska komma fram. Det kostar fortfarande skattepengar att den här lösningen inte är i hamn. Något som också är ett tecken på att ni pratar om fel saker när ni väl träffas är ju att era företrädare pekar på varandra när det kommer till Rålambshovsparkens bevarande. När protestgrupper pratar med regionens företrädare säger dessa: Prata med dem i staden! Sedan kommer beskedet härifrån: Nej, det är regionen som bestämmer. Kan ni börja prata om rätt saker för stockholmarnas bästa när ni väl ses? Det vore bra för oss alla.

M a r t i n H a n s s o n (MP): Jag hade inte riktigt bestämt mig för vad jag skulle säga i min replik, Dennis Wedin, så jag tar vid där du slutade när det gäller Rålsambshovsparken. Nej, vi pekar inte alls på varandra. Vi är snarare väldigt samsynta i frågan. Från Stockholms stads sida är det bensinmacksalternativet som gäller. Som vi har förstått det från regionen säger de också numera att det är det som gäller. Sedan måste såklart en sådan fråga förhandlas mellan staden och regionen. Man kommer i helt naturlig och vanlig ordning att komma överens om vem som tar vilka kostnader för flytt och sådana saker, och det ska ske inom de närmaste månaderna. Men detta ser i alla fall jag som en ren formalitet. Vi är överens, och vi ska bara sätta oss ned och reda ut vem som tar vad. Det är väldigt enkelt.

Spårväg Syd nämnde du också. Ja, från Stockholms stad är det prioriterat att kunna gå vidare med alla Sverigeförhandlingens projekt. Det har skett kostnadsökningar. Jag vill då skicka med till dig, Dennis, att du gärna får prata med regeringen, så att de också är tillmötesgående här.

## Anförande nr 106

Borgarrådet W e d i n (M): Det är uppenbart att det riskerar att bli en busslinje om inte Stockholms stad och Region Stockholm kommer överens med Huddinge kommun om Spårväg Syd. Det här får inte bli fördyrat, försenat och dåligt för stockholmarna för att man inte klarar av samarbetsklimatet.

Det är häpnadsväckande uppgifter som nu kommer från Miljöpartiet om att det på något sätt skulle vara en formalitet att bli överens om bevarandet av Rålis. Standardmejlet som Anton Fendert som ansvarigt regionråd skickar iväg till dem som mejlar om detta och frågar är: Prata med mina partikamrater i Stadshuset! Ni behöver prata om rätt saker. Jag vet inte vad ni pratar om när ni väl ses. Men ni behöver prata om det som faktiskt är viktigt för stockholmarna. I det här läget är det för alla inblandade helt uppenbart att frågan inte är färdigutredd. Det här är inte en formalitet. Ni måste gå in i väldigt specifika diskussioner om ekonomi och vem som tar vilka kostnader, så att vi säkerställer att Rålis bevaras. Det här får inte bli den nya almstriden.

## Anförande nr 107

M a r t i n H a n s s o n (MP): Nej, Dennis Wedin, Anton Fendert är väldigt tydlig med att bensinmacksalternativet gäller. Och ja, det är en formalitet.

Jag ska prata lite om stadsbyggnad. För oss i Miljöpartiet är det som ni alla känner till vissa avvägningar som hela tiden måste göras mellan stadens olika mål. Vi har målen om att få till fler billiga bostäder och hållbara stadsmiljöer, men vi har samtidigt målen om att skydda, bevara och stärka vår grönbå infrastruktur och den biologiska mångfalden i staden.

Svaren på dessa svåra avvägningar finns i mångt och mycket i årets budget. Värt att påminna om är att vi till exempel har 25 000 bostäder i lagakraftvunna planer som bara väntar på att vi snart kan byggstarta. På det har vi 10 000 till i planer som är antagna men ännu inte har vunnit laga kraft. Framför allt sitter stadsbyggnadskontoret nu med ett aktivt pågående arbete med hela 63 000 bostäder i olika detaljplaneskedan. Det är alltså väldigt mycket på gång.

Samtidigt skyddar vi mer av naturen. Vi inrättar två nya naturreservat till 2025: Ålstensskog/Storskogen och Majroskogen. Dessutom har vi arbetet med de så kallade biotopskyddsområdena, som kan ses som en form av mininaturreservat. Fem stycken sådana ska inrättas under 2024, och vi utreder ytterligare fem under mandatperioden med förhoppningen att inrätta dem lite senare.

Ekologisk kompensation är ett verktyg vi har använt i staden väldigt länge. Vi vässar nu det arbetet med målet att man i 100 procent av de projekt som tar naturmark i anspråk ska genomföra relevant ekologisk kompensation. Denna kompensation ska i den bästa av världar också leda till en nettovinst av biologisk mångfald, men då sett till staden som helhet. Jag kan också nämna att vi planerar för att införa klimatdeklarationer och gränsvärden för byggnaders totala klimatpåverkan.

#### Anförande nr 108

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Martin Hansson! Jag vet att du försöker hålla Cecilia Obermüller i Herrans tukt och förmaning. Hon sa här i talarstolen att man hade stoppat en plan. Ja ja, det här håller vi nog koll på från vår sida. Förutom de 400 bostäder i Hammarbyskogen som man har stoppat har man också under året stoppat 40 bostäder i det intilliggande planområdet vid Hammarbyvägen, 200 bostäder i Skrubba, 15 radhus i Farsta, cirka 70 bostäder vid Mälarhöjdens tunnelbanestation och 45 bostäder vid Lundagatan på Södermalm. 1 300 bostäder vid Alviks strand har återremitterats på obestämd tid. Dessutom tvingar majoriteten byggaktörer att banta ned planerade bostadshus både på höjden och på bredden.

Det är jättebra att det finns så otroligt mycket planer, men jag är rädd för hur det blir om Cecilia får härja fritt. Håll hårdare i henne, för vi måste se till att våga bygga staden! Annars kommer våra barn och unga, som Miljöpartiet pratar så ofta om, att se tillbaka på oss och säga att vi inte såg till att bygga Stockholm.

#### Anförande nr 109

M a r t i n H a n s s o n (MP): Som jag inledde med att säga finns det hela tiden olika målkonflikter, och man gör olika avvägningar. När vi bygger staden måste vi göra det rätt och på ett bra sätt. Jag skulle väl säga att de allra flesta detaljplaner och det allra mesta av det arbete vi håller på med i Stockholms stad är bra och god stadsbyggnad. Sedan kan det såklart ibland finnas enskilda planer eller projekt som kanske krockar lite för mycket med målen om att vi också ska värna vår grönbå infrastruktur och vår biologiska mångfald i staden. Det är fråga om avvägningar.

Som Cecilia också nämner är det en väldigt viktig sak för oss i Miljöpartiet att det är kollektivtrafiknära. Vi har ibland mer problem med stadsbyggnadsprojekt om de ligger för långt borta från befintlig infrastruktur kopplad till kollektivtrafiken. Det är också en avvägning man gör. Men återigen: Vi har uppåt 100 000 olika bostäder i olika planeringsskedan i Stockholms stad i dag, och det är väldigt mycket. Det finns potential.

#### Anförande nr 110

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag har ett par frågor till dig, Martin Hansson. Jag respekterar både Cecilia och dig väldigt mycket, särskilt er vurm för att värna de gröna värdena, vilket är oerhört viktigt. Jag blir väldigt

glad när du säger att Anton Fendert säger att det bara är en formsak att det ska bli mackalternativet som gäller för arbetstunneln och att inte 60–80 uppvuxna stora träd ska skövlas för att vi ska ha en arbetstunnel för tunnelbanan i tio år. Almstriden är bara förnamnet för vad som skulle hända om det här alternativet skulle vinna gehör. Men nu litar jag på Miljöpartiet. Det blir ingen tunnel i Rålis, för nu har tydligen i alla fall ni kommit överens.

Min andra fråga är: Järvasatsningen är jättebra, men för närvarande är det inte så att marknadens aktörer vill och kan bygga där. Hur ska ni lösa det här?

#### Anförande nr 111

M a r t i n H a n s s o n (MP): Anton Fendert har varit tydlig med att regionen och han personligen föredrar mackalternativet. Att det är en formsak är det jag som har sagt. Det är vår bedömning att det här är en ren formalitet. När staden och regionen är överens om en sak är man överens. Men sedan, Björn, måste man sätta sig ned och reda ut formaliteterna. Så gör man i alla ärenden. Det är inga konstigheter alls. Det måste ske de närmaste månaderna. Därav följer att det är en formsak – formerna ska redas ut.

Det är tufft ibland att forcera fram byggprojekt i Järva, men det behövs mycket där. Det vi kan göra i närtid är att gå fram med en hel del markanvisningar, för det finns det ett stort intresse för. Sedan kan det vara så att dessa planer eventuellt behöver lite längre tid på sig för att arbetas fram. Men går vi fram med många markanvisningar. Det är på gång i Järva. Förhoppningsvis kommer det här att bli klart.

#### Anförande nr 112

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Vi får höra ganska många fina ord från dig, Martin, och från Miljöpartiet om att ni värnar miljö och hållbarhet och vill bygga hållbart. Men hur tänker ni och framför allt du när ni själva sviker era väljare? Jag sitter i Skarpnäcks stadsdelsnämnd tillsammans med Cecilia som är ordförande där, och gång på gång får vi aktivistgrupper som pratar om miljön och om att det byggs i uppskattade grönområden, framför allt när det kommer till Nytorps gärde och Hammarbyhöjden. Och gissa vem de pressar? De pressar inte mig, de pressar inte Moderaterna utan de pressar Miljöpartiet, för det är ni som sviker era egna väljare genom att bygga och förtäta i dessa fina grönområden.

#### Anförande nr 113

M a r t i n H a n s s o n (MP): Återigen, som jag var inne på: För oss är det alltid avvägningar som måste ske. Vissa planer kan vara godtagbara, vissa är jättebra medan andra kan ligga på platser där det kan bli problematiskt, kopplat till den grönbå infrastrukturen och den biologiska mångfalden.

Det känns som om vår verklighet beskrivs lite olika från olika parter. Naddebo och Björn Ljung går upp och argumenterar för hur mycket vi har stoppat, och sedan pratar ni fem minuter senare om hur mycket vi släpper fram. Det blir lite lustigt när man hela tiden får olika verklighetsbilder beskrivna för sig.

Jag vill också påminna om att ni i Sverigedemokraterna under förra mandatperioden ville exploatera Gubbängsfältet. Jag tror att Gabriel nämnde Nälsta tidigare, men det

var ni ju också för under den förra mandatperioden. Ni kanske har ändrat er där, vad vet jag. Sida 63 (176)

Slutligen, som sagt: Det är hela tiden en avvägning som sker, men vi värnar alltid i första hand den biologiska mångfalden och den grönbå infrastrukturen i Stockholm.

Anförande nr 114

Borgarrådet **W e d i n** (M): Ordförande! Förvirring har uppstått. När människor mejlar Anton Fendert, ansvarigt regionråd från Miljöpartiet, om att bevara Rålsambhovsparken svarar han: "Självklart har jag som miljöpartist också väldigt svårt att acceptera en lösning där grönytor och träd försvinner för att bevara en bensinmack i centrala Stockholm. Men en stor del av denna fråga ligger hos styrgruppen för projektet och hos Stockholm stad som äger marken och har planmonopolet. Jag och regionens representanter arbetar för att nå en lösning men jag uppmuntrar dig att kontakta Stockholm stad och förmedla din åsikt om arbetstunneln även till dem. Tack för att du tog dig tid att skriva till mig."

Martin Hansson från Miljöpartiet i stadshuset säger att det är en formsak och att man bara ska komma överens om det finstilla.

Jan Valeskog säger till DN: Vi förespråkar Lindhagensplan. Det står väldigt tydligt i vårt remissvar. Alla partier i stadshuset står bakom det, men det är regionen som håller i taktipinnen.

Ni vet inte själva vem det är som bestämmer! Ni har inte tillräckligt ledarskap eller samarbetsklimat för att se till att stockholmarnas intresse värnas! Bevara Rålis!

Anförande nr 115

**M a r t i n H a n s s o n** (MP): Ordförande! Då ska jag återigen reda ut detta från grunden: Staden har i sitt remissvar varit tydlig med att mackalternativet är det vi vill se. Vi vill inte se arbetstunneln i Rålis. Regionen är de som formellt har detta i sitt knä, och då har Anton Fendert varit väldigt tydlig med att de också vill se mackalternativet.

När båda parter alltså har kommit fram till att vi vill samma sak är det ändå inte klart. Man måste också sätta sig ned i samma rum och faktiskt reda ut, för det är ändå kostnader förenat med en flytt av macken, och det måste också redas ut hur den ska flyttas och vart den ska flytta. Det måste man såklart komma överens om, och det är det som ska ske i nästa steg. De närmaste månaderna kommer vi väl att se att man har rätt ut det, och sedan är allting frid och fröjd.

Anförande nr 116

**A n d e r s Ö s t e r b e r g** (S): Ordförande! Jag tänkte presentera tre förslag som kommer att göra Stockholm lite rättvisare och lite roligare.

För det första handlar det om jämlik stadsutveckling. Vi omfördelar en halv miljard från platser där marken är dyrare till platser där marken är billigare. Det blir ökad rättvisa när markpriserna lokalt inte avgör om det ska bli bra parker, gator och lekplatser. Detta innebär att vi kan bygga ännu bättre offentliga rum i ytterstaden.

För det andra handlar det om trångboddheten. Vi måste också orka och våga driva frågor för dem som inte alltid hörs högst i debatten. Det är sällan vi har en debatt om trångboddhet i vår stad. Därför kommer vi att prioritera markanvisningar för bostäder med fler rum. Om vi lyckas minska trångboddheten kommer det också att vara en vinst för alla i vår stad.

För det tredje handlar det om Fokus Järva. En nioåring någonstans i Akalla uttryckte det nog bäst om Fokus Järva i ett sms till mig. Han skriver: Jag vill se stadshuset. Tack för fritidsbiblioteket och gräset på skolan. Rött hjärta, orange hjärta, gult hjärta, grönt hjärta, blått hjärta, lila hjärta. Nioåringar har verkligen en tendens att överanvända emojis, men se där: Det går att förklara Fokus Järva med en nioårings perspektiv.

Det händer alltså saker, men det bästa och det mesta ligger ändå framför oss. Järva ska bli tryggare, trevligare och roligare. Mycket av detta är grå politik som baseras på utredning, genomförande och sedan utvärdering. Många av sakerna sker här och nu, men en hel del sker också på sikt. Jag vill avsluta med att rikta ett stort tack till exploateringskontoret och Fokus Järva. Grymt bra jobb! För övrigt skiner även solen i Borås.

#### Anförande nr 117

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Anders, jag blev faktiskt väldigt provocerad när du tog replik på Dennis och var så otroligt glad och stolt över den här gång- och cykelbron på Slussen.

Vi har alltså fått en nödlösning som inte ens är utredd. Det är som om vi skulle ta bort en påfarts- eller avfartsramp på en motorväg utan en enda utredning. Ni har strukit rampen ned mot Söder Mälarstrand utan att det finns en enda idé om att lösa cykeltrafiken från Nacka och Värmdö men framför allt också gällande den cykeltrafik som kommer längs Söder Mälarstrand. Det är ett otroligt underbetyg. Jag är väldigt upprörd över det här, och jag vill inte att du ska vara så glad när du beskriver den här saken, för Stockholms cyklister kommer inte att bli glada. Har vi ambitionen att öka cykeltrafiken var det här ett väldigt dåligt beslut.

#### Anförande nr 118

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Ordförande! Det är bara att beklaga att du upprörs så här tidigt i mitt första inlägg i debatten, för jag har många fler sedan.

Det är ju som så att vi har en lösning på plats. Och nej, det är inte som så att cyklisterna kommer att gå upp i rök eller någonting sådant, utan cyklisterna finns i Stockholm. De kommer också att bli fler i Stockholm, och därför får vi också hela tiden kolla på hur vi kan göra det bättre för cyklister. Men när alternativet är en bro eller inte en bro så har vi ändå hittat en lösning nu som faktiskt är tillfredsställande och god.

#### Anförande nr 119

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Tack, Anders, för att du äntligen lyfter debatten till en lite rimligare nivå! Du tog nämligen, äntligen, upp ett uttryck som är oerhört viktigt: trångboddheten.



Om vi ska bygga så att vi får lite fart på omflyttning och så där ska vi ska bygga större lägenheter. Det är så vi kan få igång flyttkedjorna. Det är vetenskapligt bevisat – jättebra. Sida 65 (176)

Det du säger om Fokus Järva kommer däremot inte att ske, eller det kommer att ske om betydligt fler år än vad ni avser. Ambitionen är bra, men det går inte att genomföra nu.

Så till min fråga. Vi har tidigare motionerat om att ändra namn runt ryska ambassaden till Fria Ukrainas gata, Fria Ukrainas park och Fria Ukrainas promenadväg. Vad säger du om det?

#### Anförande nr 120

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Om vi tar själva frågan först helt enkelt: Självkärligt är jag också för det, och vi får väl se hur vi kan lösa det på något rimligt sätt. Jag tycker att det är en bra sak. Vi ska absolut stötta Ukraina tills varenda liten millimeter av Ukraina är fritt igen. Det är absolut viktigt, och det är också skönt att vi även kan lyfta det perspektivet här i dag.

Jag vill också tacka för arbete som ni gör i exploateringsnämnden och i stadsbyggnadsnämnden när det gäller lägenheterna.

När det gäller Järva vill jag bara ta några kommentarer, för i lokaltidningen här i Stockholm – nu kommer telefonen fram igen – står det att de nya kvarteren växer fram i Kista trots byggkris.

Jag tror som sagt att några saker kommer vi att lösa här och nu. Vi kommer att se till att få några byggnader här. Men jag tror inte att segregationen i vår stad är någonting som vi kan vända i en handvändning. Vi måste tänka i ett fem-, tio-, femton- och tjugoförårspektiv också och veta att vi inte gör det här för att det är lätt utan snarare för att det är svårt, och därför tar vi tag i det. Jag är tacksam om kommande majoriteter fortsätter med det här arbetet.

#### Anförande nr 121

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag vill fortsätta att sätta press på dig och på majoriteten gällande arbetstunneln i Rålambshovsparken. Alla politiker både i regionen och Stockholms stad är överens, tror jag – ingen vill ha en arbetstunnel bredvid Rålis. Däremot är den stora frågan vem som kommer att betala för att vi ska lösa ut tomträttsavtalet med den befintliga bensinmacken. Det är ju där skon klämmer, och som jag förstår det på mina regionkollegor är det väl det Anton Fendert har sagt i interna möten: Absolut, flytta bensinmacken, men vi kommer inte att betala det här.

Därför är min tydliga fråga till dig om du är beredd att öppna plånboken och säkerställa att Stockholms stad gör sitt yttersta finansiellt och ekonomiskt så att vi kan bevara Rålis och sätta arbetstunneln vid bensinmacken.

#### Anförande nr 122

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): En kortfattad version av det Martin Hansson sa alldeles utmärkt innan är att det pågår förhandlingar just nu, och jag är inte riktigt

beredd att försämra Stockholms stads förhandlingsläge genom att öppna plånboken här i talarstolen. Därför får vi avvakta lite, och så får vi se sedan. Sida 66 (176)

#### Anförande nr 123

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Fokus Järva nämndes nu ännu en gång. Det verkar snarare vara fokus på hyresrätter. Just där det redan finns den största enklaven av hyresrätter i landet bygger man fler hyresrätter. Det verkar vara det enda Fokus Järva handlar om, för ni kan ju inte peka på så mycket annat kring Fokus Järva.

Jag vet att ni exempelvis har slagit er för bröstet kring en bro, som i princip var färdigbyggd när ni tog över. Ni var i SVT och skröt om att ni skulle riva en mur som ni tyckte var otrygg. På en tavla vid det här byggprojektet, som fortfarande pågår, står det att det projektet skulle vara avslutat den 27 oktober.

Det verkar inte vara så hög fart eller bra fokus när det gäller Fokus Järva. Är det bara så att det handlar om att ta över, att bostadsrätter ska bli hyresrätter och att vi ska säkerställa att vi får fram fler hyresrätter? Är detta det enda sättet för er att leverera kring det här?

#### Anförande nr 124

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Ordförande! Äntligen låter Dennis Wedin som en riktig Järvabo! Det ska hända mer saker. Det ska hända snabbare och ännu fler grejer.

Det ligger nu 102 budgetuppdrag i den här budgeten. Låt oss då se till att arbeta för att Järva ska bli tryggare, trevligare och roligare. Vi ska göra ännu fler saker under det här året som kommer, och jag tackar också för ambitionen. Vi tar den kastade handsken, lyfter upp den och ser till att genomföra så att vi reser Järva till ett ännu mer jämlikt område i Stockholm. Tack för det, Dennis Wedin!

#### Anförande nr 125

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige! Stockholm ska få fortsätta att växa och ge hem till ännu fler stockholmare. Det är en självklar ansats för Moderaterna, men vi behöver också i högre utsträckning forma stadsbyggnadspolitiken efter stockholmarnas synpunkter och viljor. Det går inte att bygga och utveckla en stad utan att dess invånare accepterar och är med på det som sker. I allt större utsträckning de senaste åren får jag en känsla av att stockholmarna inte alltid gillar de beslut som vi förtroendevalda fattar. Det byggs i grönområden, parkeringsplatser byggs bort, hundraåriga villor skövlas och planprocesserna går snabbt förbi och är svåra att påverka.

Moderaterna vill som sagt att staden ska få växa men på ett mer varsamt sätt som harmonierar med varje områdes unika karaktär.

Utöver det hade vi för ett par månader sedan en motion här i kommunfullmäktige som handlar om seniorboenden, som jag tyckte gled förbi lite för snabbt i debatten. Motionen tog nämligen fasta på två viktiga saker när vi pratar om stadsutveckling och stadsbyggande – dels att få till flyttkedjor där äldre ger plats för yngre genom att lämna sina hem och flytta till något annat där de vill bo, dels att kunna erbjuda hemtjänst och äldreomsorg på bra ställen i bra boenden. Moderaterna tycker att det är självklart att uppmuntra även fristående byggaktörer att bygga attraktiva seniorbostäder.

Nästa år ska Stockholm aktualitetspröva översiktsplanen, vilket är jättebra och för övrigt ett lagkrav enligt PBL. Men det är också en möjlighet för staden att ompröva de tidigare skrivningarna i översiktsplanen som upplevs provocerande. Det är också en möjlighet att väva in innehållet i de strategier som har antagits av stadsbyggnadsnämnden de senaste åren. Sida 67 (176)

Vi tycker att det är viktigt att anpassa statsbyggnadspolitiken efter stockholmarna. Bifall till Moderaternas förslag!

Anförande nr 126

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Vi tycker också från Miljöpartiet och vänstern att medborgarnas insyn och inflytande är oerhört viktigt. Du, Johan, tog upp det här, vilket gör mig lite förvånad eftersom Moderaterna har tagit bort utveckling av medborgardialoger och förslag för att öka transparensen i er budget. Det är som sagt lite förvånande att du då tar upp det.

Medborgardialogen och invånarnas möjligheter till deltagande i stadsbyggnadsärenden ska ju utvecklas. Därför ska vi också inrätta en stadsbyggnadsombudsman. Det är så vi tänker, för det är verkligen besvärligt och svårt att komma åt information, och det är inte lätt att ha kunskap om den här processen. Det är vansinnigt viktigt för demokratin att medborgare känner att de har tillgång till information.

Anförande nr 127

J o h a n N i l s s o n (M): Jag instämmer i att det är jätteviktigt för demokratin att medborgarna har tillgång till information. Tyvärr förekommer det allt som oftast, tycker i varje fall jag utifrån mejlskörden i stadsbyggnadsnämnden, att medborgare upplever att de inte har fått det.

Det jag menar med mitt inlägg här är kanske inte bara medborgardialoger utan också ett krav på oss förtroendevalda att vi måste vara mer lyhörda. Vi måste också öka vår benägenhet att ta till oss synpunkter och ändra våra beslut och vår inställning. Det handlar inte bara om att det sker en medborgardialog där det förs fram synpunkter, utan det handlar också om i vilken mån vi är benägna att offra heliga kor eller vända 180 grader i en fråga, något som jag själv till exempel av andra här har anklagats för att göra. Men det har jag ju gjort just precis för att jag lyssnar på stockholmarna.

Anförande nr 128

M a r i a M u s t o n e n (V): Vad roligt att även Moderaterna vill utveckla demokratin i stadsbyggnadsprocessen! Men som vi vet är det väldigt olika vilka röster som hörs i samrådsprocesser, vilka som ordnar protestgrupper och så. Om vi lyssnar på varje protestgrupp skulle det inte bli så himla mycket byggt i den här staden. Om vi vill bygga 50 bostäder på Södermalm eller i Mälarhöjden blir det kalabalik. Sedan klubbar vi nästa vecka planer för 2 000 bostäder i Järva, och ingen hör av sig.

Det här är det strukturella problemet i demokrati och stadsbyggnad, och det är det som vi vill lyssna på och utveckla vidare.

J o h a n N i l s s o n (M): Jag håller med om det. Självklart är det så att vissa grupper i Stockholm kanske kan höras mer än andra. Men det är ju upp till oss som förtroendevalda att göra den avvägningen, för det kan såklart vara så att vissa kanske skriker väldigt högt.

Men om vi tar ett exempel så markanvisar och bebygger vi i vissa delar av ytterstaden på obebyggd mark som är åkermark, höll jag på att säga, eller i varje fall inte naturområden eller bebyggt på något sätt. Det är en helt annan sak att bygga 2 000 lägenheter på en sådan plats än att faktiskt spränga in 50 lägenheter i ett naturområde eller i anslutning till massa befintliga kulturhistoriska villor, vilket vi till exempel sätter oss emot.

Jag tycker ändå att Moderaterna, till skillnad från vad du sa, faktiskt vill lyssna på varje proteströst, och vi gör det. Sedan gör vi naturligtvis en avvägning, eftersom vi också måste ta ansvar för att Stockholm får växa.

## Anförande nr 130

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Tack, Anders Österberg, för dina tydliga och bra svar i det senaste replikskiftet!

Stockholms stad – nu ska du lyssna, Cecilia! – behöver fler parker och fler grönområden. Vi behöver kanske inte i fortsättningen planera så mycket för solljus som för skugga. Vi kommer att fortsätta att ha förfärligt varma somrar där vi i fortsättningen måste planera för att det ska finnas skugga och svalkande platser. Ingenting är då bättre än att ha träd. Träd sänker i sig temperaturen på ett otroligt häftigt sätt, så vi behöver fler parker i planeringen och fler skuggiga platser.

Nu till vårt interna arbete, Jan Valeskog. Den nationella utredningen Bygg i tid visar att det tar dubbelt så lång tid från planbesked till bygglov i Stockholm jämfört med de bästa kommunerna. Det finns strukturella skillnader, absolut, men vi kan göra en hel del själva i staden också. Så kallade byggaktörsdrivna detaljplaner utvärderas nu på stadsbyggnadsnämnden. De huvudsakliga invändningarna från kontoret delar jag: Det handlar om interna processer i staden som går för långsamt och trögt och är osäkra och oklara.

Stockholmshem har fått en detaljplan på över 200 bostäder på Byälsvägen på egen mark. Från Liberalernas utgångspunkt är detta alldeles utmärkt. Jag var ordförande i Stockholmshem och har suttit i stadsbyggnadsnämnden under tiden. Detta har varit en alldeles utmärkt process.

Jag har tre frågor till er: Hur ser ni på byggaktörsdrivna detaljplaner i framtiden? Kommer majoriteten att följa småhus- och villastrategin? Kommer ni att prioritera fler bostäder i city, kanske på bekostnad av kontor?

## Anförande nr 131

R a s m u s J o n l u n d (L): Att man ska bygga mycket och bygga bra har sagts ofta från den här talarstolen, inte minst från min föregångare precis nu, min partivän Björn Ljung. Då handlar det förstås, som så många här hela dagen har pratat om, om blandade upplåtelseformer, om trivsel och trygghet, om kvartersstad, om grönskande

torg och parker, om plats för kultur och folkliv och om att låta det kulturhistoriska finnas kvar. Man ska naturligtvis också tänka på tillgängligheten för alla när man bygger nytt. Sida 69 (176)

I fråga om att bygga mycket skulle jag vilja säga några ord om tomträten, som ju kan vara ett väldigt bra verktyg för att göra det ekonomiskt möjligt för nybyggnation. Tyvärr har den, som vi väl alla vet, en mer sorglig baksida. I alla fall uppfattas det så. Det är inte någonting som stockholmarna älskar, och därför upplevs den helt enkelt orimlig och oförutsägbar. Från Liberalerna föreslår vi därför en utredning kring hur man kan få tomträten socialt och ekonomiskt hållbar, för det är ju ett väldigt bra verktyg om det kan fås att funka bättre.

Att bygga bra och mycket handlar också om att bygga bostäder även i city. Ett mål som vi liberaler har slagits för länge är att var fjärde kvadratmeter i city ska vara en bostadskvadrat. Där vill vi också se en strategi för att kunna förverkliga detta.

Att bygga bra handlar förstås också om att ha koll på projekt och kostnader. Slussen har vi haft uppe här i dag liksom många andra dagar här i salen. Det är någonting som har plågat oss i åratal, även om vi ser fram emot att det ska bli klart någon gång. Men det här projektet har varit plågsamt för, tror jag, alla inblandade politiker och majoriteter. När det gäller det senaste debaclet kring gång- och cykeltunneln ser vi att det helt enkelt börjar bli dags att tillsätta en extern granskning av projektet så att vi kan lära någonting mer av det.

Med det sagt vill jag ta de sista sekunderna till att säga: Låt nu inte Rålambshovsparken och den här arbetstunneln blir ett sådant debacle! Om man nu är så överens kan man väl säga det även utanför salen. Fendert har ju rätt – det är vi i den här salen som bestämmer, så säg bara nej till planen!

#### Anförande nr 132

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vi hade en jättelång diskussion om tomträten med en annan moderat som jag inte tänker apostrofera, eftersom Jan ska få hinna upp i talarstolen sedan.

Jag vill bara återigen göra ett medskick. Hur tomträten är utformad regleras i jordabalken. Där står det med all önskvärd tydlighet att det ska vara en fast nivå under avtalstiden. De flesta är överens om att man skulle vilja ha en indexering så att man slipper de här kraftiga hoppen, för det är det folk tycker är jobbigt. Det fattar jag också. Men då har jag ett tips till dig som liberal: Du har ju folk som sitter i den här SD-regeringen. Prata med dem! Självklart kan man underlätta för husägare som står på ofri grund, men då måste lagstiftningen ändras. Ingen skulle bli gladare än jag om vi fick förutsägbara tomträtsavgifter.

#### Anförande nr 133

R a s m u s J o n l u n d (L) Jag pratar gärna med mina partivänner på alla håll och kanter, men jag tror även att Stockholms stad som Sveriges största kommun nog kan göra sin hållning klar i frågan och se vad man själv kan göra för att komma till rätta med det här.

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi kommer nästa år att påbörja ett programarbete för cirka 20 000 bostäder på Bromma flygplats, en flygplats med ett nästan halverat antal resenärer jämfört med före pandemin. Flyglinjer avvecklas där i dag. Bromma ligger sist i återhämtning jämfört med andra flygplatser och är en kraftigt subventionerad gökunge för både staden och staten. Den hotar också Arlandas ställning som nationellt nav för flyget.

Vi kommer att satsa på Älvsjö och bygga 2 500 bostäder och 10 000 kontor där. Det är ett område med fantastisk kollektivtrafik, där tyvärr spår vid Spårväg Syd nu är hotade på grund av regeringens ovilja att finansiera de ökade kostnaderna. Här är den förra regeringen ett föredöme. Man medfinansierade projektet i Stockholmsöverenskommelsen med ytterligare 9 miljarder.

Som vi har hört låter vi de kommunala bolagen bygga 3 500 hyreslägenheter under den här mandatperioden, varav många i Stockholmshus med lägre hyror. Med ett fåtal markanvisningar förhindrades allmännyttan i praktiken att bygga många lägenheter under den förra mandatperioden.

Vi kommer att satsa på våra fyra ytterstadsområden Skärholmen, Farsta, Rågsved–Hagsätra och inte minst Järva i den uppdaterade översiktsplanen nästa år. Vi kommer att ha ett ökat fokus just på genomförbarhet av byggprojekten och på att hitta metoder och modeller för att kunna påbörja 6 000 lägenheter varje år tillsammans med byggaktörerna. Det är vårt mål.

Vi måste bygga mer eftersom vi ser en ökad trångboddhet, fler ungdomar som inte kan flytta hemifrån, tusentals som inte kan ta lediga jobb i Stockholm på grund av bostadsbristen och social dumpning av människor från rika kommuner till kommuner utan fungerande arbetsmarknad.

Regeringen blundar för eller stoppar till och med utredningar som visar på dagens allvarliga situation. Vi gör motsatsen, och vår budget för 2024 är ett mycket bra exempel på detta.

#### Anförande nr 135

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Jag vill bara passa på i det sista inlägget och verkligen vädja till Socialdemokraterna att inte lyssna för mycket på nimbypartiet nummer ett, alltså Miljöpartiet.

Jag var ute och träffade folk i det stora exploateringsområdet i Stora Sköndal, där jag har förstått att det ska byggas 4 000 eller 4 500 bostäder framöver. De upplever att stadsbyggnadskontoret inte riktigt klarar av att möta upp den planeringskraft som behövs. Här vill man bygga på privat mark som sedan kommer att bli kommunal mark. Marken kommer att lämnas över till staden. Men stadsbyggnadskontoret kan inte snacka med exploateringskontoret, och den ledstång som man jobbar efter gäller inte det här. Jag skulle verkligen önska att Jan Valeskog kunde utlova lite mer resurser och kraft i stadsbyggnadskontoret för att möta den här aktören som tar ett stort ansvar och vill tillföra 4 000 bostäder i Stockholm.

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Även jag har nyligen varit i Sköndal. Problemet kanske inte är stadsbyggnadskontoret utan frågan som det gäller. Det är ju skolans finansiering som staden har anledning och intresse av att få till där. Under den förra mandatperioden var ju både opposition och majoritet överens om att öka ambitionen när det gäller antalet lägenheter i Sköndal. Det var väldigt positivt.

Du har helt rätt, Jonas, och vi jobbar just nu för lösa den knuten. Just detta ligger inte på stadsbyggnadskontoret; däremot är frågan om skolans finansiering en problematik i sammanhanget.

## Anförande nr 137

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Bra att Jan Valeskog pratar om genomförbarhet! Vi pratar om att vi har så många byggfärdiga planer i portföljen, men de genomförs inte. Det är nyckeln just nu.

Jag har tre frågor: Hur ser ni egentligen på en innovation, förbättring och effektivisering som handlar om byggaktörsdrivna detaljplaner? Kommer ni att följa villa- och småhusstrategin som vi seriösa partier här i salen enigt beslutade om under den förra perioden? Är ni villiga att prioritera fler bostäder i city för att öka tryggheten?

## Anförande nr 138

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ja, vi vill få fler bostäder i city.

När det gäller byggaktörsdrivna processer är det som utredningen visar: Där det är privat mark kan det, med vissa reservationer, fungera utmärkt. Är det kommunens mark blir det betydligt mer komplicerat, visar utredningen. Det fungerar inte alls lika bra.

Självklart ska villa- och småhusstrategin gälla. Den behandlar dock inte när man ska bygga varsamt i anslutning till villaområden. Det är det vi pratar om och ingenting annat. Då är det inte hanterat på det sättet, men man kan lära sig mycket av alla våra policydokument som vi har tagit i det arbetet och som vi har varit eniga om, som Björn Ljung säger.

## Anförande nr 139

A l e k s S a k a l a (M): Det byggs få nya bostäder. Vad händer med gamla bostäder och gamla bostadsområden? Det finns en hel del bostadsområden som räknas som sovstäder med exakt noll torgliv och gatuliv, utan några som helst verksamheter, vilket ger ökad otrygghet som resultat. Varför ser man inte över och underlättar för etablering av det lokala näringslivet i form av nya butiker eller annan verksamhet på marknivå där det behövs som mest? Det är så man bygger en stad med tillväxt.

## Anförande nr 140

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är vi helt överens om. Det är därför vi också jobbar för att få fler kontor och arbetsplatser i de här områdena, och även de kontor och arbetsplatser som ska lokaliseras där vill ha bra kollektivtrafik, bra och fungerande centrum och en levande dagbefolkning. Det där hör samman, och det är tydligt skrivet i budgeten att vi satsar på det.

Därutöver har vi också diskuterat i den här församlingen tidigare att vi måste satsa på och få ordning på en del av centrumanläggningarna. Vi har problem med några av de som är privatägda eftersom de privata ägarna inte vill göra någonting. Men det är absolut en del av nyckeln. Sida 72 (176)

Slutligen och rent allmänt: Att, som vi gör, förtäta i de här områdena med fler bostäder med levande bottenvåningar och fler människor som handlar i centrum gagnar området totalt sett och även näringslivet.

Anförande nr 141

M a t s J o h n s s o n (SD): Ordförande, ledamöter! Eftersom det blev så mycket diskussion nu om byggande och att bygga mycket i Stockholm vill jag förtydliga: Stockholm växer, och vi tycker att det är bra att det byggs. Men vi måste bygga rätt.

Vår inställning är att vi vill säkerställa vårt åtagande att uppfylla vad som sägs i Stockholms- och Sverigeförhandlingarna. Men fler kommuner i länet än Stockholm måste ta ansvar och bygga mer. Ett problem är ju att trots alla dessa satsningar som vi gör nu kommer vi inte att lösa bostadsbristen. Det som byggs är huvudsakligen dyra bostäder. Det är lägenheter som är alltför dyra för de allra flesta och inte bostäder som studenter och äldre har råd att flytta till, något som majoriteten säger är viktigt.

Vad Stockholm behöver är billiga bostäder. Det måste byggas där markpriset är lågt och där marken är lämplig att bygga på, det vill säga plan mark. Sådan finns i kranskommunerna, men det är mycket ovanligt i Stockholm. Vi behöver därför en diskussion med dem, för det är billiga bostäder som Stockholm behöver.

Anförande nr 142

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är just Sverigedemokraternas bästa vänner som stoppar byggandet i de kommuner som är aktuella. Det här är ett stort politiskt problem. Sedan har vi också en regering, där SD har stort inflytande, som inte vill satsa på någon hjälp från statens sida i form av kreditgarantier eller investeringsstöd. Det finns ingenting, och där har ni en hemläxa att göra för att staten ska ta sitt ansvar. Det gör man inte.

Slutligen måste jag säga att jag är lite förvånad över det du säger med tanke på hur SD reagerar i Stockholms stad där ni faktiskt säger nej till omkring 60 procent av alla projekt i både exploateringsnämnd och stadsbyggnadsnämnd. Det är klart att vi kommer att få en fruktansvärt stor arbetslöshet. Vi kommer att ha svårt att rekrytera poliser och personal inom sjukvården, ungdomar kommer att bli arbetslösa och trångboddheten fortsätter att öka, så det går emot stockholmarnas intressen i praktiken i våra nämnder här i staden.



*Bostadsbolagen (RV)*

*Kyrkogårdsnämnden (RV)*

*Fastighetsnämnden (RV)*

*Fastighetsnämnden (RV)*

*Bostadsförmedlingen i Stockholm AB (RI)*

Anförande nr 143

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag tänkte börja att prata om bostadsbolagen från början. De är ett av våra kanske viktigaste verktyg för att leva upp till vårt lagstadgade bostadsförsörjningsansvar. Men för er skull tänkte jag faktiskt spara just den frågan till nästa inlägg, för jag misstänker att ni kommer vilja ta replik på mig om just det. Jag kommer därför inte att prata om allmännyttan nu, utan jag ska prata om fastighetsnämnden och kyrkogårdsnämnden en stund.

Som jag ser det står vi inför tre väldigt stora utmaningar framöver. Vi ska klara av att underhålla det vi redan har. Det gäller både simhallar, kulturfastigheter och världsarv som Skogskyrkogården. I stället för att låta begravningsfonden svälla vill vi därför använda pengarna till att beta av eftersatt underhåll och använda feriearbetare till att bidra till detta.

Vi kommer också att göra allt vi kan för att bygga bort bristen på idrottsanläggningar. Det är därför vi har idrottsmiljarden, och det är därför vi förstärker fastighetsnämndens budget för just drift och projektledning. Vi måste hålla i pengarna och se till att projekten genomförs så kostnadseffektivt som möjligt.

Slutligen måste vi bryta utvecklingen mot att en allt större del av anslagen till välfärden, till idrotten och så vidare äts upp av höjda hyror. Det är därför vi avbryter kostsamma OPS-lösningar inom idrotten och ser till att förvaltningarna lämnar externa inhyrningar hos privata fastighetsägare och i stället hyr av fastighetskontoret. Vi tar också ett samlat grepp om parklekarna, om ateljéerna och om skolidrottshallarna för att se till att använda varenda krona så effektivt som möjligt. Det är att ta ett stort ansvar för skattebetalarnas pengar.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 144

I n g e l a E d l u n d (S): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! Tant Elin – så hette Östermalmsdamen som hyrde ut ett rum till mina föräldrar när de flyttade till Stockholm. Där bodde de i sex år, det sista året tillsammans med min storasyster. Lagom till min ankomst fick de sedan chansen att flytta ut till en nybyggd liten trea i Bagarmossen, och jag fick förmånen att växa upp med Stockholms hem som hyresvärd. Sex år var förstås en lång tid men tack vare att dåtidens politiker satsade stort på infrastrukturen i den växande staden ändå inte i närheten av dagens bostadsköer.

Som politiker har vi ett ansvar både för dem som har ett boende, de hundratusentals som står i kön och för framtidens stockholmare. Staden behöver bygga många fler hyresrätter med överkomlig hyra för vanligt folk, för unga, för studenter och för trångbodda barnfamiljer.

Vi vill fortsätta att pressa hyrorna i nybyggda hyresrätter genom att utveckla Stockholmshusen. Vi vet att en blandad stad är en bra stad. Det behövs mer allmännytta i alla stadsdelar. Vi vill särskilt prioritera centrumutveckling och stärkt närvaro i ytterstaden för trygghet, trivsel och sociala värden: rent, snyggt och tryggt. Sida 74 (176)

När vi ser att byggandet viker i hela landet och regeringen står svarslös ska vi göra vad vi kan för att hålla byggtakten så hög som möjligt. Och vem ska bygga när konjunkturen viker om inte allmännyttan? Vi har ett bra verktyg i våra bostadsbolag, och dem ska vi självklart använda.

Bifall till majoritetens förslag till budget!

Anförande nr 145

P e r R o s e n c r a n t z (M): Ordförande, ledamöter, stockholmare! Moderaternas utgångspunkt gällande de kommunala allmännyttiga bostadsbolagen är att de just är allmännytta: De ägs gemensamt av alla stockholmare. Det betyder att allmännyttan inte är ett egenintresse för de stockholmare som bor i en allmännyttig hyresrätt. Allmännyttan är inte ett egenintresse för kommunpolitikens ideologiska böjelser. Allmännyttan är inte heller ensamt ansvarig för Stockholm stads bostadsförsörjning.

Ordförande! För att återge vad som står i Moderaternas mycket kloka budgetförslag: Hyresbolagen står för en stor del av Stockholms stads och stockholmarnas samlade förmögenhet. De måste därför skötas på ett allmännyttigt affärsmässigt sätt. Bolagen ska vara ekonomiskt starka och medverka till att Stockholm får en välfungerande bostadsmarknad. Det här är en röd linje och en grundhållning hos Moderaterna och kommer att genomsyra inläggen även från andra moderater som kliver upp i den här debatten.

När det gäller vår politik gällande allmännyttan i det skärpta ekonomiska läge som vi just nu befinner oss i när ingen annan vill bygga kanske det finns ett skäl till att ingen annan vill bygga: Kalkylerna går inte ihop.

Moderaterna säger nej till olönsamma byggprojekt och ja till ansvarsfull ekonomisk förvaltning. På lång sikt är det bra för staden, för hyresgästerna och för skattebetalarna.

Anförande nr 146

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Vårt budgetförslag är mer än våra siffror och planer. Det är en vision för en stad där ansvar, tillväxt och hållbarhet går hand i hand och där varje stockholmare kan känna sig trygg och hemma. Vi vet att varje ekonomiskt beslut direkt påverkar våra medborgare och formar stadens framtid. Generellt anser vi att fastighetsnämnden ska dra nytta av sina stordriftsfördelar och utveckla sin administration och upphandlingskompetens. Kostnadseffektivitet är avgörande för att hålla nere stadens investeringskostnader och begränsa framtida lokalhyror.

Nämnden ska genom affärsmässiga beslut avyttra icke strategiska fastigheter. Målsättningen ska vara att nämnder och bolag hyr lokaler inom stadens fastighetsbestånd.

Idrottsanläggningar är en del av stadsmiljön och ska därför präglas av höga arkitektoniska värden. Gestaltningen ska smälta in och harmoniera med området i

övrigt. Idrottsanläggningar med höga kulturhistoriska värden ska vårdas och behandlas varsamt vid upprustning. Sida 75 (176)

Fastighetsnämnden ska inom ramen för sitt fastighetsbestånd vidta åtgärder för att förebygga otrygghet och brottslighet. Platssamverkan och arbete mot klottersaneringen ska utvecklas.

Vi vet att en varsam tillväxt kräver ett nära samarbete med våra kommunala bostadsbolag Svenska bostäder, Familjebostäder och Stockholmshem. Dessa bolag spelar en central roll för statens bostadsförsörjning och för att möta behov hos våra invånare. I kommunfullmäktiges inriktning för nämnden har vi klara riktlinjer att följa: Vi ska samarbeta med de kommunala bostadsbolagen för att hålla hyrorna nere och satsa på renoveringar som fokuserar på grundläggande underhåll.

Sammanfattningsvis representerar vårt budgetförslag en balanserad och visionär strategi för fastighetsnämnden och våra kommunala bostadsbolag. Jag yrkar därför bifall till vår budget för att tillsammans bygga en stad där stockholmarnas välbefinnande och stadens framtid står i fokus.

Anförande nr 147

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Nu skiftar vi till kulturhistorien, så ni som är intresserade av kultur och historia ska lyssna nu!

Det är med sorg i hjärtat som jag och Liberalerna ser att allt fler av stadens kulturhistoriska byggnader får förfalla. Vi vill rädda Stockholms gemensamma kulturarv. När andra partier kan tänka sig att riva eller sälja våra kulturhistoriska byggnader till en osäker framtid tar vi kampen för att bevara dem. Vi vill rädda, renovera och rusta upp byggnader med högt kulturhistoriskt värde, det vill säga de byggnader som faktiskt formar Stockholms alldeles unika identitet.

Vi vill ha en kulturhistorisk ”fond”, där vi öronmärker pengar för att rusta, underhålla och förvalta Stockholms stads unika byggnader så att de finns kvar även för framtida generationer. En fond är inte okej, men ni vet i alla fall vad jag menar med det här.

Efter den förra valrörelsens stora debatt om att Nobel Center skulle ta bort det fina tullhuset på Blasieholmen borde frågan om kulturhistoriska byggnader vara en icke-fråga bland oss politiker. Men det är det inte, och därför är det oerhört viktigt att vi nu tar striden för att byggnader inte ska försvinna eller förfalla. Det ligger tyvärr i farans riktning vad gäller Dohlströmska arbetsinrättningen på Södermalm som har varit alltifrån klädfabrik till, i dag, ateljéer för konstnärer. Vi har kulturgårdarna Kristinehovs malmgård och Jakobsbergs gård från 1600-talet som har mycket stora upprustnings- och underhållsbehov.

Viktig verksamhet hotas här, och därför ska ni bifalla Liberalernas budgetförslag för kulturhistorien i Stockholm!

Anförande nr 148

L i n n B e s s n e r (C): Ordförande, kommunfullmäktige, stockholmare! Centerpartiet ser med oro på den segregation som råder i Stockholm. Vi behöver skapa möjligheter till att bryta den. Precis som forskning visar är ett blandat utbud av bostäder inom samma område en av de viktigaste aspekterna för att så göra. Vi vill ha

fler bostadsrätter i områden som innehåller mestadels hyresrätter. Vi vill att det ska vara möjligt att bygga lägenheter i villaområden. Vi vill bygga högt och med träkonstruktioner för att värna om natur och miljö. Sida 76 (176)

Det är viktigt att även i lågkonjunktur verka för att företag vill bygga fler bostäder. Därför föreslår Centerpartiet en historisk satsning på ytterstaden genom investeringar på 10 miljarder kronor kommande år, detta för att bygga ihop staden, rusta upp eftersatta bostadsområden och skapa framtidstro där staden visar vägen.

Det är även viktigt att vi verkar för blandade storlekar på lägenheter. Vi kan inte bara tänka på antalet bostäder, utan vi behöver även bygga större i dubbel bemärkelse. Centerpartiet vill även skapa så kallad social housing, det vill säga överkomliga bostäder till resurssvaga hushåll. Vi ska ställa upp som villkor att det ska finnas billigare bostäder i varje bostadskluster när marken upplåts. Då kan vi ställa krav på byggaktören att öronmärka bostäder med lägre hyror som blandas med ordinarie bestånd.

Centerpartiet verkar för en blandning av boendeformer, investeringar, överkomliga bostäder och riktade stöd till bostadskonsumenter för att påbörja en brytning av den bostadsbrist som råder. Centerpartiet ser allvaret och skapar möjligheter.

Jag yrkar bifall till Centerpartiets förslag till budget.

Anförande nr 149

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Jag tänkte prata lite om allmännyttan och lite om fastighetsnämnden; jag hinner nog med båda på de här två minuterna.

Tre saker tycker jag är värda att nämna när det gäller allmännyttan. Det första är att fortsätta arbetet med att pressa hyrorna i nyproduktion via Stockholmshusen som vi nu ska utveckla konceptet kring ännu mer, framför allt bostäder som riktar sig till unga och studenter.

Det handlar också om att fortsätta arbetet med att få till en bättre varsamhet vid upprustningar och renoveringar. Där har vi ett ökat fokus just på de kulturhistoriska värdena så att man inte missar dem, men det övergripande syftet är såklart att kunna hålla nere eventuella hyreshöjningar vid renoveringarna.

Sedan är det också viktigt att ta upp att allmännyttan ligger i framkant i branschen i dag när det gäller klimatarbetet. Under 2024 ska bolagen bland annat öka sin förnybara energiproduktion ännu mer och arbeta för att kraftigt reducera sina utsläpp i alla produktionsled för att bidra till målet om en fossilbränslefri organisation 2030. Där vill jag särskilt nämna det projekt, som jag hoppas att ni har sett, som Stockholmshem håller på med i Bagarmossen där det ska bli solcellspark på, tror jag, samtliga hus i beståndet. Det är i alla fall 28 stycken, vilket är jättebra. Om vi håller fast vid solpanelerna är fastighetskontoret därtill ännu mer innovativa. Här ska vi nu få fram projekt där man dessutom införlivar solpaneler i fasad där så är lämpligt.

Vi fortsätter arbetet med att utveckla ateljéhyrorna enligt en kostnadsbaserad princip, och vi fortsätter också arbetet med att få till den statsinterna hyresmodellen för stadens kulturverksamheter med målet att hålla nere hyrorna ordentligt så att kulturverksamheter ska kunna verka i hela Stockholm, alltså även i innerstaden.

## Anförande nr 150

L o v i s a H e d i n (KD): Ordförande, fullmäktige, åhörare! I dag står vi inför viktiga beslut som kommer att lägga grunden för Stockholm i dag i en svår tid och för framtiden. Kristdemokraterna har alltid satt medborgarnas och stadens utveckling i fokus, men vi ser hur vänsterpartiernas politik, trots goda intentioner, tyvärr missar målet. Medan de lovar billiga bostäder och social hållbarhet har deras handlingar lett till motsatsen. Med allmännyttans nuvarande takt tar det 40 år att nå bostadsmålen om inte externa aktörer ges större utrymme.

Samtidigt har ökade krav på byggaktörer både skapat en akut bostadsbrist och fördyrat bostadsmarknaden. Att tränga in flerbostadshus i villaområden kommer att leda till motstånd i stället för acceptans. Det är en politik som är grundad på ideologi snarare än realistiska lösningar. Det är också en politik som drabbar de som behöver tillgängliga bostäder allra mest.

Kristdemokraterna förespråkar i stället en balanserad tillväxt. Vi vill se en stad som växer hållbart där nybyggnation inte sker på bekostnad av befintliga villaområden. Vi vill nyttja potentialen och utveckla Bromma flygplats till ett nav för grön flygtrafik snarare än att lägga ned den.

Kristdemokraternas mål är en stad där alla kan trivas och leva i harmoni oavsett bakgrund. Vi vill bygga en framtid där Stockholm växer ansvarsfullt och inkluderande.

För att sammanfatta: Låt talangerna och familjerna till Stockholm komma, men inte på bekostnad av flygplatsen Bromma! Ställ krav på klassiskt byggnadsformat – offra inte villastäderna utan hellre ett naturreservat!

Bifall till Kristdemokraternas budgetreservation!

## Anförande nr 151

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag väntade med mitt inlägg om allmännyttan, för jag visste hur det skulle bli. Björn Ljung sitter redan och studsar i stolen.

Vi har pratat om det flera gånger: Byggbranschen befinner sig i en akut kris. På det har vi en nästintill osynlig bostadsminister som på riktigt verkar tro att allt detta löses med några offentligt subventionerade altanbyggen. I det här läget är det avgörande att Stockholms stad använder alla till buds stående medel för att hålla igång bostadsbyggandet och planeringen av bostadsrätter, radhus, småhus och såklart hyresrätter, även om privata aktörer inte är lika benägna att komma in med markanvisningar ens för bostadsrätter. Det är därför vi är beredda att använda våra allmännyttiga bostadsbolag fullt ut. Vi måste hjälpa dem att bygga upp sina tomma portföljer med nya markanvisningar och se till att de kan vända på varje sten för att få ihop ekonomin i projekten. Vi har redan återupptagit den täta samverkan kring Stockholmshuset som helt föll i träda under den förra mandatperioden. Vi är också beredda att pröva möjligheten att använda allmännyttan för att driva fram även bostadsrätts- och radhusprojekt genom planprocessen som andra kan ta över när konjunkturen väl vänder.

Som jag sa tidigare: Allmännyttan är kommunernas kanske enskilt viktigaste verktyg för att leva upp till sitt lagstadgade bostadsförsörjningsansvar. Vi måste våga använda allmännyttan fullt ut i arbetet för att skapa en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar stad. Att, som Moderaterna, inte använda allmännyttan på grund av ideologiska skygglappar och att skära kraftigt på planhandläggningen, på exploatering och stadsbyggnad är inte att ta ansvar för jobben, för ekonomin och för alla hundratusentals stockholmare som är i akut behov av en bostad och som behöver bo större. Sida 78 (176)

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 152

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag antar att Clara Lindblom nu har tittat lite mera i budget och kanske bakåt och då ser att Stockholmshem byggde för egna pengar och inte endast för lånade pengar, vilket jag hyllade väldigt mycket under den förra mandatperioden. Vi rationaliserade och tog fram pengar så att vi inte behövde låna till all nyproduktion. Det är sanningen, inget annat.

Det finns ett uttryck som är ganska bra och som faktiskt en socialdemokrat myntade en gång: Låt kapitalet tjäna välfärden. Jag tycker att det är ganska bra. De modeller som ni en gång tog fram idéerna till som heter Stockholmshus är alldeles utmärkta, och vi fortsatte verkligen att utveckla dem under den förra mandatperioden, vilket inte minst visas i att Stockholmshem ju byggde allmännyttans bästa hus på Hagsåtravägen. Men är ni beredda att låta även den privata marknaden ta del av Stockholmshusidéerna?

Anförande nr 153

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Om vi ser till allmännyttans överskott över tid ligger Stockholmshem förvisso högt. Det ligger i runda slängar runt 300–500 sett över tid.

Det som man ska vara med på är att våra allmännyttiga bostadsbolag lägger långt, långt mer än så på underhåll och upprustning – sådant som inte kan tas på den årliga resultatbudgeten utan måste betalas med överskott. Det handlar om stora åtgärder som fasader, tak och balkonger som inte kan belastas hyresgästerna i form av hyreshöjningar.

Vi behöver våra överskott till vårt underhåll. Nyproduktionen finansieras i första hand genom lån.

När det gäller Stockholmshusen välkomnar jag alla aktörer som är beredda att bygga till pressade hyror. Jag vill premiера dem som bygger för stockholmarnas behov, både vad gäller skäliga tillträdeskrav, att förmedla via bostadsförmedlingen och att pressa hyrorna. Det är därför vi har skärpt skrivningarna till exploateringskontoret att premiера byggaktörer som lyckas göra just detta. Alla aktörer är välkomna att bidra i det arbetet!

Anförande nr 154

J o n a s N a d d e b o (C): Jag ska återge vad du, Clara, sa förra året i en debatt med Christofer Fjellner: Vi är på väg in i en lågkonjunktur, och då är det viktigare än

någonsin att kommunerna upprätthåller sina investeringar, inte minst genom allmännyttans byggande. Sida 79 (176)

Och så blir det ett litet glapp, och sedan: Det handlar om snickare, rivare, målare och deras försörjning och deras familjförsörjning. Hur kan ni bidra till att förstärka lågkonjunkturen?

Nu blir min fråga till Clara Lindblom: Skyll nu inte på att de här projektportföljerna är tomma, för det är de inte. Men det är noll projekt som har startats. Du kan säkert skylla på att vi inte fyllde på portföljerna tillräckligt hårt, för vi såg att även andra kunde bygga hyresrätter. Men det finns detaljplaner färdiga. Det går att sätta spaden i backen, men du blandar argumenten till varför allmännyttan under din mandatperiod inte bygger. Du måste se till att de kommer igång! Svenska bostäder och Familjebostäder har noll byggstarter i år – kom igen nu, Clara!

Anförande nr 155

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det är 400 startade bostäder av våra allmännyttiga bostadsbolag, och Stockholmshem har kunnat gå framåt.

Du säger att portföljerna inte gapar tomma. Men hur kommer det sig då att vi har 3 000–4 000 i våra portföljer när det verkliga behovet ligger på 6 000? Jo, det är för att planprocesserna är väldigt utdragna, och de måste fyllas på våra projektportföljer.

Det jag kan göra, Jonas, är ju att säga till Jonas, Stefan och Åsa att de ska gå fram med kalkyler där vi går kraftigt back, det vill säga kalkyler som inte går ihop. Det skulle jag kunna göra. Då kommer Per och Peter inte att bli superglada på mig och inte heller lagstiftarna när det kommer till affärsmässigheten. Det är svårt att gå fram med projekt som man redan från början vet inte går ihop.

Det vi gör nu är att vända på varje sten. Kan man dra ned på parkeringsplatser? Kan man höja upp en våning? Kan stadsbyggnadskontoret bidra?

Ja, vi måste pressa fram. Men om du säger att jag ska gå fram med projekt som innebär kraftiga förluster för bostadsbolagen, då har vi ett problem.

Anförande nr 156

P e r R o s e n c r a n t z (M): Ordförande! Tack så mycket, Clara – det där var fina ord. Det är faktiskt så att vi står på stockholmarnas sida. Vi tänker inte skuldsätta oss för att bygga. Du har helt rätt. Det är en röd linje för oss, och du och jag samarbetar väldigt bra tillsammans i Familjebostäder. Därför vet du var jag står i de frågorna.

Det handlar om att prioritera. Vi har tyvärr ett fastighetsbestånd med stora renoveringsbehov. Vi var i Tensta och tittade på fastigheter. Det finns många fastigheter där vi behöver investera, och vi vill göra det i stället för att satsa på nybyggnation.

När det gäller konjunkturen och ekonomin är det faktiskt så att om man höjer skatten så är det mer jobbskadande än att allmännyttan inte bygger, så det gäller att prioritera.

Sist men inte minst vill jag säga att jag glömde att yrka bifall till Moderaternas budgetmotion. Därför gör jag det nu, och så stryker jag mig från talarlistan.

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Du sitter ju med mig i Familjebostäders styrelse, Per, och jag vill påminna dig om vad vår ekonomichef Karin men också vd Jonas Schneider hela tiden trycker på: Nyproduktion stärker totalekonomin, och vi får in nya fräscha pengar i kassaflödet. Moderaterna måste sluta se det som antingen eller. Nyproduktionen hjälper oss att stärka vår totalekonomi och ta hand om våra befintliga fastigheter. Om vi skulle bromsa nyproduktionen helt skulle vi få allvarliga problem med vår totalekonomi.

Sedan kan vi inte gå fram med projekt som absolut inte går ihop. Det är inte förenligt med lagstiftningen. Det är därför vi måste pressa på så att exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret vänder på varje sten. Kan de hjälpa oss att få fram kalkylerna? För nyproduktionen måste fram, för stockholmarnas skull, för jobbens skull och för bolagens totalekonomis skull.

Det är inte riktigt sant att det är ett större hot med en skattehöjning på 38 kronor jämfört med en total krasch i byggbranschen. Där måste vår allmännytta hjälpa till, och jag hoppas att ni är beredda att hoppa på det tåget.

## Anförande nr 158

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Hyresmarknaden är i allt väsentligt trasig. Jag citerar ur en OECD-rapport som beskriver Stockholms hyresmarknad och hur den gynnar redan existerande hyresgäster, som kan samla på sig kötid medan de bor i till exempel en bostadsrätt. Denna marknad utestänger unga nyinflyttade och alla som verkligen behöver en bostad.

För oss är det självklart att staden behöver rikta delar av sina bostäder till de resurssvaga hushållen genom behovsprövning. Vi föreslår alltså att social housing ska införas. Jag tar gärna den debatten, för när bostadsmarknaden tvärbromsar och vi får allt fler som inte kan efterfråga en bostad måste vi våga tänka nytt. Vi måste våga skapa en mer inkluderande stad.

När den här frågan kommer på tal brukar vänstersidan skrika sig hessa om billiga hyresrätter, men det är väldigt få nyproducerade hyresrätter som blir billiga. Jag tror att vi behöver vända på även den stenen, Clara Lindblom, för man kan inte bo i sin projektportfölj oavsett hur mycket man fyller på den.

I stadsbyggnadsnämnden stoppar majoriteten så gott som alla bostadsrättsföreningar och fastighetsägare som vill omvandla sina vindar, källarvåningar och lokaler till bostäder. Centerpartiet menar att vi måste utnyttja de byggnader vi redan har på ett bättre och effektivare sätt. På det sättet kan vi relativt snabbt skapa fler bostäder. Och, mina vänner: Även en bostadsrätt är en bostad.

## Anförande nr 159

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag tar gärna debatten om social housing vid ett senare tillfälle, Jonas, men i så fall måste du först säga vad du menar. Vi har redan oerhört många typer av sociala bostäder: genomgångsbostäder, sociala kontrakt och så vidare. Du måste först definiera vad du menar.



Det som jag tycker är intressant i detta sammanhang är att du pratar om att det alltid är dyrare i nyproduktion kontra äldre bostäder, men varför går du inte vidare med nästa steg i ert resonemang? Ni förordar ju marknadshyror inte bara i nyproduktion och utan också i befintligt bestånd. Sett till de rapporter som till exempel Hyresgästföreningen har tagit fram med hjälp av Ramboll skulle det leda till hyreshöjningar i befintliga fastigheter med 46–63 procent i Stockholms stad. Detta om något skulle leda till massutflytt.

Ni pratar ofta om att det är allas tillgångar, allas hus och hej och hå, men min hyresrätt är också mitt hem. Om Centerpartiet driver igenom marknadshyror kommer jag inte att ha råd att bo kvar, och detta gäller tusentals andra stockholmare också.

#### Anförande nr 160

J o n a s N a d d e b o (C): Det var synd att Clara inte ville diskutera social housing och hur man på det sättet skulle kunna förbättra möjligheten för dem som har det allra sämst ställt i samhället. Vi tror att man både inom det egna beståndet och i nyproduktion kan ställa krav så att bostäder kan splittras in för dem som inte kan efterfråga en bostad.

Vi är positiva när det gäller att vi behöver en bättre bostadsmarknad i Stockholm – en hyresmarknad som fungerar och som inte stänger ute folk. Då behöver vi också fundera på frågan om marknadshyror och på vilket sätt det skulle kunna leda till en mer flexibel bostadsmarknad.

Helsingfors har en helt annan situation med en mycket större flexibilitet på hyresbostadsmarknaden. Det är ett mycket spännande sätt som man skulle kunna utveckla, men det kommer tyvärr aldrig att hända därför att det finns ett enormt motstånd hos Vänsterpartiet mot att vända på just den stenen inom bostadspolitiken.

#### Anförande nr 161

M a r t i n H a n s s o n (MP): Jag vill också prata om social housing, och jag är lite inne på samma sak som Clara där. Jag är osäker på exakt vad ni vill lägga in i begreppet, för det är väldigt tvetydligt och oklart i Sverige i dag. Vi i majoriteten driver sociala bostäder, och det finns väldigt många projekt, bland annat via SHIS.

Det som man menar med social housing utomlands, framför allt i Frankrike, är som jag har förstått det inte enskilda fastigheter eller projekt, utan där innefattar social housing hela områden, så att säga sociala områden. Detta är väldigt olyckligt och något som vi absolut inte tror på.

Jag vill bara dubbelkolla så att ni i Centerpartiet inte tänker er att hela områden ska kunna innefattas av social housing utan att ni i så fall vill sprida ut det.

#### Anförande nr 162

J o n a s N a d d e b o (C): Vi vill absolut inte införa särskilda områden. Vi menar att man ska försöka få in det i ordinarie bestånd men också ge möjlighet för privata ägare att ta ett stort ansvar. Man kan också ambulera, det vill säga när någon flyttar ut kan det bli en ordinarie lägenhet som någon annan flyttar in i. Vi vill självfallet inte skapa några enklaver.

Vi behöver skapa en stad där en ensamstående sjuksköterska kan efterfråga en bostad  
någonstans i Stockholms innerstad eller någonstans i kransen till innerstaden. Det är Sida 82 (176)  
jättestora utmaningar, men vänstersidan pratar bara om fler hyresrätter. Det kommer  
inte lösa dessa utmaningar.

Vi måste se till att vi kan ha en blandad stad som inte är så segregerad som den är i  
dag. Då måste vi kunna använda det här verktyget och inte bara stå vid kanten och vara  
rädda och hänvisa till att vi ju har hyresrätten. Har vi det i Stockholm i dag?

#### Anförande nr 163

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): Ordförande! Jag har en fråga till dig, Jonas. När jag  
läser Centerpartiets budget blir jag lite fundersam kopplat till fastighetsnämnden. Ni  
sparar in 22 miljoner kronor på driftskostnader, som ni flyttar till investeringar. Hur  
har ni tänkt att fastighetskontoret ska hantera den typen av investeringar utan  
driftskostnader? Och är det konsulter ni vill hyra in? Där drar ni ju också ned i  
budgeten. Hur ska detta gå ihop?

#### Anförande nr 164

J o n a s N a d d e b o (C): Det vi behöver konstatera, Gustav, är att vi har en  
idrottsinvestering. Vi utökar fastighetsnämndens idrottsinvestering med 862,5  
miljoner under planperioden. Vi ser till att vi får mer resurser plus att vi gör det som  
Clara kallar för OPS-satsningar, vilket är så felaktigt att det bara är pinsamt och  
faktiskt under hennes nivå.

Vi vill att de privata fastighetsutvecklarna också ska kunna vara med och bidra. Vi  
satsar alltså mer än ni när det gäller fastighetsinvesteringar för idrottslokaler, och vi  
säkerställer också att vi har fler aktörer som är villiga att bidra till att vi ska bygga ifatt  
den idrottsskuld vi har när det gäller idrottslokaler. Vi ligger otroligt mycket efter.

Er satsning – jag tror att ni höjde med 30 miljoner i Stockholm – är felräkningspengar  
när det gäller idrottsinvesteringar. Så upp på banan, Socialdemokraterna, så kan vi  
prata om detta på riktigt!

#### Anförande nr 165

O r d f ö r a n d e n : Jag tycker att ledamöterna ska vara försiktiga med angrepp på  
personer som i sammanhanget inte kan försvara sig. Man har nämligen inte rätt till  
replik på repliker.

(J o n a s N a d d e b o (C): Jag ber om ursäkt.)

Accepterat!

#### Anförande nr 166

P e t e r J ö n s s o n (M): Fru ordförande, ledamöter och stockholmare! Majoriteten  
vill göra allmännyttan större genom ett planekonomiskt mål för nya bostäder, helt  
finansierat med lånade pengar. Detta mål är helt frikopplat från ekonomiska realiteter  
som skuldsättning, räntekostnader och, inte minst, våra bolags sviktande lönsamhet.

I stället för att göra allmännyttan större vill vi moderater göra allmännyttan bättre. Vi läser om otryggheten i våra bestånd med öppet drogmissbruk och obehöriga som är i våra hus. Vi läser också om dålig boendestandard, mögelskador och vattenskador. Många av våra hyresgäster upplever otrygghet och att våra hus är dåligt underhållna. Sida 83 (176)

Vi vill i stället ha ett långsiktigt trygghetsfokus, alltså ett fokus som sträcker sig längre än en mandatperiod. Svenska Bostäder har till exempel ett omfattande fastighetsbestånd på Järva och därmed goda förutsättningar för att ytterligare stärka sin roll som en central aktör, för att skapa en långsiktigt hållbar och trygg boende- och stadsmiljö i området.

En åtgärd för att göra allmännyttan bättre skulle vara att lägga Svenska Bostäders bestånd i Järva i ett eget bolag som därmed inte behöver konkurrera om investeringarna i Svenska Bostäder. På så sätt skapar vi en långsiktig förvaltning med trygghetsfokus för våra hyresgäster på Järva.

Vi moderater vill att allmännyttan ska bli bättre genom investeringar i det befintliga beståndet, inte större genom ekonomiskt risktagande med stockholmarnas tillgångar. Jag yrkar därmed bifall till Moderaternas budgetmotion.

#### Anförande nr 167

Borgarrådet **L i n d b l o m (V)**: För det första har målet om 3 500 bostäder för samtliga bostadsbolag under mandatperioden tagits fram i dialog med våra bostadsbolag. En sak som var viktig för våra bolag var just att det var ett mandatperiodsmål, det vill säga att vi kommer bort från årsmålen. Det är alltså ett realistiskt och förankrat mål.

För det andra, Peter, säger jag samma sak som jag sa till Per tidigare: Det ni missar är att nyproduktionen stärker totalekonomin. I Svenska Bostäders fall skulle de verkligen behöva ha mer nyproduktion i attraktiva lägen som Bromma, Årsta, Midsommarkransen och Dalen för att på så sätt få fram mer lönsamma projekt och sedan kunna återinvestera i till exempel Järva. Det är Svenska Bostäders problem.

Den motsättning som ni ser mellan nyproduktion och underhåll är inte korrekt och stämmer inte överens med verkligheten.

#### Anförande nr 168

**P e t e r J ö n s s o n (M)**: I det läge vi har just nu med räntor, inflation och det allmänna ekonomiska läget är inga projekt lönsamma. Inga nyproduktionsprojekt är lönsamma, och vi kan inte medvetet ta beslut om olönsamma projekt.

Vi måste skifta fokus och i stället fokusera på att underhålla vårt befintliga bestånd så att det blir tryggare och bättre för våra hyresgäster. Våra hyresgäster måste vara fokus nummer ett.

#### Anförande nr 169

**E s m e G ü l e r (S)**: Ordförande, fullmäktige, ledamöter och stockholmare! För ett tag sedan hade några föreningar i Järva ett gemensamt firande av internationella kvinnodagen i Blå huset i Tensta. Vi hade också journalisten Diamant Salihu med som gäst. Han skriver i sin bok *Tills alla dör* om en pojke som är en trött elev. När läraren

frågar om orsaken till hans trötthet blir svaret att han sover i hallen där skorna står. Då är det inte konstigt att han inte får tillräckligt bra sömn på nätterna. Sida 84 (176)

I Stockholm finns det stor trångboddhet. Siffran för Östermalm är till exempel 17 procent, medan den är 32 procent i Järva och 19 procent i Bromma. I Stockholm är alltså en av fem trångbodda.

Jag är stolt över att vi i budgeten är tydliga när det gäller att bygga bostäder och lägenheter med fler rum, inte minst i allmännyttan. Det handlar också om möjligheten att bo i exempelvis Järva, och där är Fokus Järvas arbete med Tenstaterassen är ett jättebra exempel på hur vi kan få fram lägenheter med fler rum.

Budgetförslaget och uppdraget att motarbeta trångboddhet kan inte lösa hela problemet, men vi kan underlätta för många stora barnfamiljer.

Anförande nr 170

M a r t i n H a n s s o n (MP): Glöm inte bort att titta i bilaga 3.6 i budgeten där alla investeringsprojekt för bland annat fastighetsnämnden finns listade!

Jag vill verkligen slå ett slag för den inriktning vi har, nämligen att inte ställa allt på ända alltför mycket och att hålla fast vid de projekt som är mest prioriterade och som förvaltningarna har pekat ut att vi behöver gå vidare med.

Det vi gör i majoriteten är att säkerställa att de renoveringar och utbyggnader som måste göras blir av genom att vi skjuter till mer resurser. Vi håller inte på alltför mycket med att skapa en massa nya projekt hela tiden som kan stöka till det, utan vi tar det i mål.

När det gäller idrott och idrottsinvesteringar handlar det mycket om att bygga nytt, för vi har ett underskott på idrottsfastigheter. För våra simhallar handlar det mycket om renoveringar. Där har vi i stället en underhållsskuld som går tillbaka ända till 60- och 70-talen, då de byggdes. Nu måste de flesta renoveras på en gång. Vi är dock nästan igenom denna puckel – det är tre fyra simhallar kvar. Sedan kanske det finns ytterligare lite utrymme att titta på annat som är spännande.

När det gäller kultur- och föreningsfastigheter handlar det mycket om varsamma renoveringar som inte gör att hyrorna sticker i väg alltför mycket. Vi har tittat lite på oppositionens budgetar när det gäller idrottsinvesteringar och sådant och vill ge er i Centerpartiet kredd för att ni har en rätt hög budget. Tyvärr slarvar ni bort oerhört många miljoner på Sjöängen, där ni har ett väldigt märkligt projekt med ett fotbollskluster som inte är lämpligt där på grund av att det är sjöbotten. Det är inte bra att samla alla fotbollsplaner på samma ställe i staden. Jag vet att ni har en motion om detta som inte togs emot alltför väl av förvaltningen.

Anförande nr 171

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! När det gäller att hålla i och hålla ut och inte lägga till nya projekt, Martin, hör jag vad du säger, men det ni gör är att ta bort projekt. Det är väldigt oroväckande.

Jag fick en draging om det stora idrottsprojektet Gjutmästaren i Ulvsunda. Det är en jättebra satsning som vi startade och som ni jobbar vidare med, helt rätt. Men helt

plötsligt hade det smugit sig in att tre andra idrottslokaler skulle strykas, och det gör mig väldigt orolig. Sida 85 (176)

Helt plötsligt minskar ambitionen när det gäller idrottslokaler, och det är likadant när det gäller fotbollsplaner. När vi hade makten behövdes 21 nya fotbollsplaner. Nu helt plötsligt, som genom ett trollslag, behövs bara tolv fotbollsplaner. På bara några månader har detta ändrats. Låt mig återkomma om de elva planerna för 11-spel, varav fem på Sjöängen, och prata mer om dem under idrottsdebatten. Det är ett riktigt bra förslag som södra Stockholm behöver.

Anförande nr 172

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Jag håller helt med om att fotbollen måste prioriteras och byggas ut. Med detta sagt får vi inte glömma bort bredden. Allt handlar inte bara om fotboll i Stockholm, utan vi har väldigt många andra verksamheter som pockar på. Vi försöker alltså se till helheten och bredden också när det handlar om idrottsinvesteringar. Det är viktigt.

Det är synd att du inte svarar om Sjöängen, Jonas, för jag är väldigt nyfiken på hur ert resonemang går dels när det gäller att bygga på sjöbotten, dels när det gäller att samla fotbollsplaner på en och samma plats.

När det gäller fotbollsplaner är det väldigt mycket föreningarnas behov och var de är verksamma som styr. Man vill ha korta sträckor när man åker till olika planer, och helst ska barnen kunna gå dit själva och inte behöva bli skjutsade. Därför är det väldigt olyckligt att samla många planer på samma plats och att helt plötsligt lägga allt krut på en enda plats i stället för att sprida ut det, så som föreningarna vill.

Anförande nr 173

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): Ordförande! Stockholm ska vara en stad för föreningslivet. Det ska vara en idrottsstad, det ska vara en kulturstad och det ska vara en stad där invånarnas engagemang kan tas till vara. Just därför behöver Stockholm en bra politik för vårt fastighetsbestånd, och jag är glad över att den rödgröna majoriteten åstadkommer just detta.

Vi fortsätter att sätta stopp för högerns dyra utförsäljningar av fastigheter. Vi fortsätter, tack vare idrottsmiljarden, att hålla upp nivån av nya idrottsytor, trots regeringens otillräckliga finanspolitik. Vi skapar en bättre situation för Stockholms kulturverksamheter genom att se över hyressättningar för att hålla dessa på en rimlig och långsiktig nivå.

I Järva gör fastighetsnämnden i nära samarbete med stadsdelsnämnden extra stora satsningar på att skapa nya ytor för föreningsliv, kultur och idrott. Det är bra för ett tryggare Järva och ett tryggare Stockholm. Och jag som södermalmare är extra glad över den planerade upprustningen av Eriksdalsbadet, platsen där jag själv lärde mig simma, som nu ska stärkas så att även den framtida generationen ska få den viktiga möjligheten.

Det här är en budget för Stockholm, för föreningslivet och för invånarna. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget för 2024.

J o n a s N a d d e b o (C): Hej Gustav! Det är bra att du är stolt över de idrottssatsningar som ni gör. Ni har en ökad investeringsbudget på 4,1 miljarder, men vi ökar det med 862 miljoner till. Det ni också gör är att dra bort alla privata aktörer som skulle kunna hjälpa till att bygga Stockholm.

Av era 4,1 miljarder går 3,7 till Eriksdalsbadet, Vällingbybadet, Bällsta IP och Kristinebergshallarna. Era tillbakadragna projekt motsvarar ungefär 990 miljoner kronor. Ni saknar alltså 584 miljoner kronor, och då har inte alla kostnadsökningar räknats med, för att inte tala om alla förseningar av idrottsplatserna.

Vi ska fördjupa oss i detta nästa gång, men jag tycker att du borde läsa på lite, Gustav. Det är inte så fantastiskt med er idrottsmiljard som ni själva säger. Det finns stora behov som ni inte täcker med era ambitioner, som helt enkelt är alltför låga.

## Anförande nr 175

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): För det första: Jag skulle såklart vilja ha högre ambitioner, och det hade kanske kunnat gå om vi hade fått mer pengar från regeringen. Nu gör vi det mesta vi kan med de pengar vi har.

För det andra, när det gäller privatiseringslösningarna: Jag förstår inte hur de ideologiska skyggglapparna fortfarande kan sitta på. Alla aktörer som får frågan om det är ekonomiskt hållbart säger att det blir dyrare. Visst, det kanske blir billigare nu i dag, men är det Stockholms unga som ska ta kostnaden? Det tycker jag inte att Centerpartiet svarar på.

## Anförande nr 176

E m i l i e F o r s (L): Fru ordförande! Jag tackar kommunfullmäktige som har samlats här i dag. Vi liberaler har en stolt historia av att ställa oss bakom och ta strid för samhällets mest utsatta grupper. Vi liberaler har konsekvent, ofta som enda parti, drivit frågan om fler LSS-boenden i budgetförhandlingarna. Därför satsar vi nu i budgeten 100 miljoner extra i investeringar för LSS-boenden. Det tycker vi liberaler är en bra satsning.

Som min kollega Björn Ljung sa här uppe i talarstolen alldeles nyss satsar vi också en del på att värna om våra kulturhistoriska byggnader. Jag vet att Björn tycker att det är himla viktigt, och eftersom jag såg att han var lite långsam på knappen och hamnade långt ned i talarlistan tänkte jag slå ett slag för det jag också. Det är viktigt att vi låter dessa byggnader få underhållas och bevaras så att vi har något att lämna vidare till kommande generationer. Det är inte bara otryggt att byggnader står och förfaller, utan det är också väldigt sorgligt att en bit av vår historia försvinner.

Slutligen skulle jag vilja säga något om omställningen till ett mer hållbart samhälle. Vi behöver göra en del gröna satsningar för att lyckas när det kommer till omställningen. Då tycker vi att det vore bra om fastighetsnämnden planerade för ett pilotprojekt för att installera solceller på stadens fastigheter. Vi har ganska många sådana, så det tycker vi i Liberalerna är en bra satsning.

Bifall till Liberalernas förslag till budget!

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag håller med om mycket av det du säger, Emilie, men jag tänkte passa på att lämna två sakupplysningar.

När det gäller kulturfastigheterna håller vi på med ett viktigt budgetuppdrag som handlar om att se över hela överskottskravet för fastighetsnämnden. I dag har fastighetsnämnden ett överskottskrav som inte speglar beståndet över huvud taget. Man kan inte utgå från att fastighetskontoret ska ha intäkter på samma sätt som om hela beståndet utgjordes av Spy Bar, när en stor del av beståndet består av af Chapman, scoutgårdar och nedlagda kärnkraftverk.

Vi måste ha en helt annan hyresmodell inom staden och ett annat överskottskrav, för att vi har en hel del fastigheter där det inte är rimligt att förvänta sig att de ska leverera ett överskott. Men vi måste ta hand om dem, så detta är ett jätteviktigt uppdrag och något som jag personligen tycker är en av de viktigaste sakerna i budgeten.

Solceller prövar vi alltid i varje enskilt större upprustningsprojekt eller nyproduktionsprojekt. Den bollen är man på i varje enskilt läge, så det behöver du inte oroa dig för.

Anförande nr 178

E m i l i e F o r s (L): Det gläder mig att ni tar upp solceller i varje projekt, Clara.

När det kommer till kulturhistoriska byggnader har jag själv suttit med dig i fastighetsnämnden, och det är en utmaning med alla fastigheter som nämnden har hand om.

Det är också en utmaning med de begränsade resurserna. Det behövs faktiskt pengar för att rusta upp allt som behöver rustas upp. Där vill jag lyfta fram vikten av att våga sälja av fastigheter som vi inte har råd att underhålla eller rusta upp. Det finns kanske fastigheter som staden inte behöver. Du nämnde Spy Bar-byggnaden, som skulle kunna dra in mycket pengar.

Anförande nr 179

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Det är alltid roligt att stå här och tala om våra framgångar och vår budget, men jag skulle vilja passa på att säga några ord om majoritetens politik.

Först och främst måste vi adressera frågan om utförsäljningen av strategiska fastigheter. Det tidigare styret har tyvärr varit alltför snabba med att sälja ut en rad strategiska samhällsfastigheter. Nu, i tider av lågkonjunktur och när fastighetsbolagen runt om i Sverige kämpar med likviditetsproblem, har majoriteten hittills misslyckas med att undersöka återköp av dessa strategiska fastigheter. Detta är något som vi både har motionerat om och lyfter fram i vår budget. Vi skulle både kunna få tillbaka våra fastigheter till ett gynnsamt pris och stödja såväl fastighetsbolagen som näringslivet i Stockholm.

När det gäller bostadsproblematiken i Stockholm har majoriteten inte levererat på ett sätt som möter invånarnas behov. Situationen där människor tvingas fly utanför staden för att ha råd med bostad är helt oacceptabel. Majoritetens passiva inställning till

bostadskrisen och bristen på konkreta åtgärder för att möta efterfrågan är djupt Sida 88 (176)  
oroande.

Jag citerar från tidningen Mitt: ”Stockholm missar byggmålet med minst 7 000 lägenheter”. Det är sådana rubriker som stockholmarna möts av dagligen på morgonen på väg till jobbet, och det är hela 70 procent av det ursprungliga byggmålet för 2023.

Majoritetens politik saknar även en holistisk och hållbar strategi för bostadsbyggandet. Att bygga vackert och rationellt är en prioritet, men det kräver en bredare dialog med invånarna i de berörda områdena. Majoriteten verkar helt ha struntat i detta grundläggande krav och riskerar därmed att skapa mer otrygghet och missnöje. Vi får dagligen mejl från invånare där vi får höra att de är ytterst missnöjda med diverse byggnationer i deras uppskattade grönområden.

Sammanfattningsvis är majoritetens politik långt ifrån att uppfylla behov och förväntningar så som våra medborgare förtjänar. Det är dags att se över strategier för att säkerställa en hållbar och framgångsrik utveckling i Stockholm. Bifall till Sverigedemokraternas budgetreservation i KS!

Anförande nr 180

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det kanske är lite konstigt för att komma från just mig, men du pratar så fort, Sergej, att jag har lite svårt att hänga med i alla delar av resonemanget. Jag fastnade på det där med att vara öppen för återköp. Jag kan säga så här: Om det kommer förfrågningar från privata fastighetsägare, oavsett om det är samhällsfastighetsbolag, hyresvärdar eller någon som inte får ihop sitt projekt vad gäller bostadsrätter eller liknande, är vi helt öppna för det. Det ingår i begreppet aktiv fastighetsförvaltning, även om de borgerliga partierna historiskt sett bara har sett det som utförsäljningar. Det brukar även inkludera köp om man får ihop kalkylerna, så vi är helt öppna för det.

Sedan måste ju fastigheter också vara till salu. Vi har ingen exproprieringslagstiftning på det sätt som finns för gruvor. Jag skulle gärna köpa tillbaka till exempel Rågsveds centrum, men det måste också vara till salu.

Min fundering är: När vi hade denna diskussion under den förra mandatperioden och det nu krisande SBB fick köpa ett miljardpaket med skolor och förskolor, var fanns Sverigedemokraterna då? Jag kan faktiskt inte ens minnas att ni reserverade er. Ni sa i alla fall inte pip i debatten. Det bästa hade varit att förhindra försäljningarna då, inte att stå och skrika i efterhand.

Anförande nr 181

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Jag är helt med, men jag satt inte med under den förra mandatperioden och kan inte ta ansvar för de beslut som fattades där och då.

Vi har en motion som har kommit upp i bland annat fastighetsnämnden, där jag sitter, och jag hoppas att du kommer att yrka bifall till den. Motionen handlar om att, om så är relevant, eventuellt återköpa fastigheter från bland annat SBB. Om ni värnar företagslivet så mycket som du vill ge sken av är detta ett perfekt tillfälle att köpa tillbaka dessa fastigheter, innan kinesiska eller kanadensiska bolag gör det.



U l f W a l t h e r (S): Du säger att vi inte tar vårt ansvar, Sergej, men jag förstår inte hur Sverigedemokraternas politik leder till att allmännyttan kommer att kunna bygga bostäder. Ni har väldigt många nej i er budget, men få ja.

Ni säger till exempel att man ska anpassa våningstalen vid nyexploatering, vilket betyder att man inte får bygga lika högt och inte lika många bostäder. Det blir svårt att få ekonomi i bostadsbyggandet då.

Ni säger att vi principiellt ska vara restriktiva vid beviljandet av rivningslov för kulturhistoriska byggnader. Det kommer att leda till att varenda granne, när grannbyggnaden ska rivas och allmännyttan ska bygga ett bostadshus där i stället, kommer att påstå att det strider mot någon form av kulturarv. Däremot vill ni i ärlighetens namn utreda stöd för kulturhistoriska fastigheter. Det är faktiskt en positiv grej som ni har, eller som framstår som positiv.

Sverigedemokraternas bostadspolitik kommer att landa i att ni tycker att stockholmarna ska bo i någon form av kulturhistoriskt reservat. Jag undrar: Var någonstans ska ungdomarna i ert kulturhistoriska reservat bo i Stockholm?

Anförande nr 183

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Det är bra att du tycker om våra förslag om kulturhistoriska fastigheter.

Det handlar om att bygga brett och effektivt. Just nu har vi diverse dysfunktionella krav, bland annat energikrav, som ökar på kostnaderna vid fastighetsbyggande. Vi har nu tagit ett steg framåt mot en harmonisering, bland annat i exploateringsnämnden.

Om vi kan sänka nivån på kraven, som nu är i enlighet med Boverkets ganska ambitiösa krav, skulle det bli mer lönsamt att bygga. Då skulle man även kunna hitta eventuella hyresgäster. Jag tror inte att det är så många som vill hyra en hyresrätt för 20 000 kronor i månaden.

Allt hänger alltså ihop. Ganska mycket av det jag säger står i vår budget, så det är bara att läsa och ta för sig där.

Anförande nr 184

T h e r e s e L i n d s t r ö m (M): Fru ordförande! Stockholm ska vara en stad för alla, oavsett ålder, om man är nyinflyttad eller om man har bott här hela livet. Stockholm pressas just nu av ett svårt ekonomiskt läge, och det är då vi politiker ska visa stockholmarna att vi kan värna skattebetalarnas pengar och fatta de tuffa beslut som behövs.

Moderaternas budget för Stockholms stad 2024 är en budget där vi prioriterar kommunens kärnuppgifter för att inte behöva höja skatten. Fastighetsnämnden står inför utmaningar det närmaste året när både renoveringar och investeringar ökar, och vi vill se Stockholm som en ekonomiskt hållbar och innovativ storstad i framtiden.

Vi behöver se över fastighetsbeståndet för att få en aktiv och långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning, bland annat genom avyttring av fastigheter som inte används för

den egna verksamheten, som inte långsiktigt behövs för det kommunala uppdraget eller som är av strategiskt intresse för nämndernas uppdrag. Sida 90 (176)

Vi bör alltid ställa oss frågan vad som är det kommunala kärnuppdraget och om fastigheten är av intresse, men i majoritetens budget kan vi läsa att man vill påbörja uppförandet av en kommunal restaurangbyggnad på Östermalmstorg. Det är lätt att lova allt till alla, och det kostar på.

I Moderaternas budget ser vi till att ha ordning och reda i ekonomin för att det är nödvändigt för att kunna investera i Stockholm på lång sikt men framför allt för att stockholmarna aldrig ska behöva ta smällen för en oansvarig ekonomisk politik. När stockholmarna vänder på sina slantar för att få ekonomin att gå ihop krävs det ansvarstagande och prioriteringar också från politiken.

Bifall till Moderaternas budget!

Anförande nr 185

F r i t z L e n n a á r d (M): Nu sa min kära partikollega så mycket klokt att jag kan jag fokusera på lite annat.

Jag ska börja säga med att detta är ett spännande block, inte minst eftersom vi har så många olika fastigheter i stadens bestånd som hyser en bredd av olika verksamheter. En del byggnader är kända kulturbyggnader, som det fantastiska hus vi befinner oss i nu. Andra byggnader ser ut som vanliga kontorshus och hyser kanske, som nämnts tidigare, nattklubbsverksamhet, konstnärliga ateljéer eller annan kulturverksamhet med, låt oss säga, väldigt olika förmåga att betala hyra. Andra hus är rentav anspråkslösa träbyggnader i en park där en parklek kan husera. Där ska jag bara lägga till att för en stor del av våra invånare är det nog betydligt mer intressant och viktigt vad som händer i en parklek än vad som händer här i salen en dag som denna.

Flera av dem som har varit uppe och talat tidigare här har nämnt det ekonomiska läget, som vi alla vet har försämrats drastiskt. Detta gör att vi kan förvänta oss ökade kostnader för investeringar och underhåll i våra byggnader framöver. Jag är helt övertygad om att min åsikt i denna fråga är helt i linje med majoritetens, men jag vill påminna om att vi kommer att ligga på för att ni ska hålla i pengarna och se till att alla projekt ryms inom den antagna budgeten.

Jag hade tänkt tala om något annat, men det kom upp någon från sossarna här och ylade om att någon annan ska ta ansvar när läget är tufft. Det skulle ha kommit mer pengar från regeringen, fick vi höra, men det är precis tvärtom. Det är ju när det är ett tufft läge som majoriteten här borde vara uppgiften vuxen och själv välja vad som ska finnas med och inte. Förlåt om jag tappade bort mig lite nu, men ni förstår poängen. Det är inte regeringens ansvar, utan det är majoritetens ansvar att prioritera.

Anförande nr 186

O r d f ö r a n d e n : Eftersom du är inne på det folkuppfostrande stuket här uppe, Fritz, är jag inte helt säker på att vi ska beskriva våra medfullmäktigeledamöter som att de ylar i talarstolen.

Anförande nr 187

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Tjena Fritz! Det är kul att jobba med dig i fastighetsnämnden.

Sida 91 (176)

Du nämnde parklekar och att det är något som många stockholmare bryr sig om. Det håller jag verkligen med om, och därför är det jättetråkigt att Moderaternas nedskärningar på barn, kultur och fritid skulle innebära att 32 av stadens 44 parklekar skulle behöva läggas ned. Det vore himla synd, men det är en annan debatt.

Jag kan inte låta bli att försöka skicka med lite stärkande ord här, för du vet ju hur viktigt det är att fastighetskontoret får den driftsbudget som krävs för att ta hand om våra fastigheter och sköta projektstyrningen så att vi kan hålla i pengarna och hålla budget. Därför tycker jag att det är oerhört sorgligt att Moderaterna skär ned på fastighetsnämnden med 25 miljoner kronor, vilket motsvarar över 25 projektledare, controllrar och så vidare. Det skulle inte underlätta för fastighetskontoret att hålla budget, hålla koll på stockholmarnas pengar eller, för den delen, ta hand om våra fina fastigheter.

Så stå upp för dig själv lite nästa gång, Fritz, för er budget för fastighetsnämnden håller inte!

Anförande nr 188

F r i t z L e n n a á r d (M): Jag står gärna upp för både mig själv och Moderaternas budget i det här avseendet. Fastighetskontoret har en budget på över 600 miljoner kronor per år. När stockholmarna i tuffa tider måste vända på sina slantar och prioritera bort saker är det inte mer än rimligt att vi tvingas göra detsamma. Visst, det är alltid lätt att önska att det skulle finnas mer pengar till allt möjligt, men så fungerar inte verkligheten. Det är bättre att vi prioriterar än att stockholmarna behöver göra det.

Dessutom är jag rätt säker på att vi har matchat majoriteten helt och hållet när det kommer till parklekarna.

Anförande nr 189

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): Ordförande! Det är nog jag som är den sosse som ylade uppe i talarstolen, och det får jag kanske se som en komplimang.

Jag har en konkret fråga till Moderaterna. Du pratar väldigt fint om våra fastigheter, Fritz, men jag tänker på det där med utförsäljningar och dyra privatiseringar. Du pratar om att ta ansvar, men hur exakt är det att ta ansvar att bara flytta pengarna så att framtida generationer stockholmare måste betala mycket mer än vad de skulle behöva göra om vi har fastigheterna i egen regi?

Anförande nr 190

F r i t z L e n n a á r d (M): Till att börja med är många av de fastighetsaffärer som gjordes under den förra mandatperioden ekonomiskt mycket rimliga. När vi inte själva bedriver verksamhet i lokaler och när lokalerna inte är av strategisk vikt för kommunens verksamhet är det bra att vi avyttrar dem så att vi får in medel som vi kan använda till investeringar eller underhåll i de lokaler som vi behöver äga. Det är den första delen.

Den andra delen i svaret på den fråga du ställde, Gustav, är att det beror mycket på hur man gör. Det finns exempelvis idrottsföreningar som gärna skulle drifta och ta hyresavtalen i nya projekt där privat kapital kan gå in och investera. I ett sådant fall ligger kostnaderna inte alls hos oss, utan det blir så att säga gratis för staden och fastighetskontorets ekonomi.

Det finns många sätt att göra det på. Jag hade hoppats att ni i majoriteten skulle vara lite mer öppna för möjligheterna och inte bara se problemen.

#### Anförande nr 191

R a s m u s J o n l u n d (L): Vi talar om bostadspolitik, som har likheter med det förra debattblocket. Därför vill jag återigen peka på behovet av att bygga mycket och att bygga bra, till exempel gröna, trivsamma kvartersstäder. Vi liberaler, bland annat i min hemstadsdel, är måna om att planerna för Hornsberg och bussdepån kan fullföljas när det gäller de kvarter som återstår att få fram där.

Jag vill återigen lyfta upp frågan om bostäder i city och att se till att vi få en blandad bebyggelse även där så att det inte bara byggs kontor.

Sedan vill jag följa upp och trycka på det som min partivän Emilie Fors nämnde om behovet av fler LSS-bostäder, där det kanske kan krävas en del kreativa lösningar. En del av den summa som Emilie nämnde att vi satsar i fastighetsnämndens budget kan till exempel användas för att köpa in bostadsrätter för att för att möjliggöra fler LSS-bostäder.

I sammanhanget – i vår stora budget och även i den stora budgeten på bostadsområdet – är detta relativt små summor, men för dem som berörs kan det göra oerhört stor skillnad för deras möjlighet till ett friare liv. Det var några korta punkter från oss.

#### Anförande nr 192

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Stockholms stads ägda bostadsbolag är bäst i landet. Detta är inte subjektivt, utan det är objektivt. Det kan man se om man reser till andra städer. Våra miljonprogram är bättre, och vår allmännytta är bättre. Vi har tagit större ansvar för att bostäderna ska vara bra från början och att de ska vidmakthållas.

Här är Stockholmshem ett särfall, för vi ligger i stort sett alltid i topp. Det beror bland annat på att Stockholmshem genom alla år – det är 75 år nu – har haft som ambition att vara mer aktiv på marknaden och att hålla örat nära marken. Den aktiva fastighetsförvaltning som vi har talat om i så många år har blivit utskälld av er i majoriteten, och därför blev jag väldigt förvånad när Clara Lindblom plötsligt sa att det är bra med en aktiv fastighetsförvaltning. Skillnaden är att vi både säljer, köper och byter, och då blir man mer aktiv. På så sätt fick Stockholmshem över 400 bostäder i Årstadal.

När det gäller utvecklingen av Stockholmshusen, som är alldeles utmärkt, vill jag understryka att den förra majoriteten verkligen fortsatte och att Stockholmshem har det bästa Stockholmshuset, nämligen Hagsätravägen, som utnämndes till allmännyttans bästa nyproduktion förra året.

Bifall till Liberalernas budget!

T o m H e d r u p (M): Ordförande, ledamöter, medborgare och stockholmare! Jag fick skriva om hela mitt tal här, för nästan allt har redan sagts.

Jag tänkte försöka vara lite positiv då vi har haft nästan tre timmar med deppighet över lågkonjunkturen och byggbolagens hemska situation. Det finns jättemycket vi kan göra, så låt oss inte vara passiva. Även i lågkonjunktur finns det bra affärer att göra.

Solpanelerna är till exempel på all-time-low nu, och där finns jättemycket vi kan göra. Stockholmskem har som mål att ha 3 megawatt 2026 och 5,6 megawatt 2040, men låt oss titta på att i stället ha 4 megawatt 2026 och 7 megawatt redan 2030.

Projektet Trygga trappan är ett fantastiskt projekt som vi kan utöka, och det bör finnas överallt där trygghetsundersökningen och hyresgästenkäten visar på otrygghet. Låt oss ha trygghetskameror vi när vi gör centrumutvecklingar för att göra det tryggt för människor. Det är samma sak med källare och garage där det känns otryggt.

Vi ska också göra små renoveringar. Det finns jättemånga små företag som nu slåss för sin överlevnad, och de är villiga att ta nästan vilka jobb som helst så att deras vänner, som de har anställt i företaget, kan få slippa få sparken. Så låt oss göra det också.

Det sista som jag framför allt vill säga är att vi kan titta på att öka lönsamheten per lägenhet. Detta kan ske genom effektivisering av drift, administration och uppvärmningskostnader. Det finns alltså saker vi kan göra trots att det är lågkonjunktur.

#### Anförande nr 194

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Du beskriver många bra saker, Tom, och vi checkar i alla boxarna. Vi investerar i solceller, vi sätter upp kameror och vi har en tät dialog med polisen. Om det kommer en förfrågan från polisen om kameror är våra bostadsbolag behjälpliga.

Vi har jobbat oerhört hårt under väldigt många år med energieffektivisering och driftoptimering. Allt detta gör våra bostadsbolag.

Det som är den stora frågan, nu när vi pratar om den byggkris vi befinner oss i, är att bostadsrättsbyggandet har kraschat i sådan omfattning att lite solceller, altanbyggen eller ruttjänster inte kan kompensera för det. Där handlar det om att få bostadsrättsbyggandet på rull, och då är det regeringen som måste göra något. Vi kan hjälpa till i planprocesserna och driva dem framåt, men det är fråga om bland annat de finansiella kostnaderna. Den frågan ligger hos regeringen. Det vi kan göra är framför allt att pressa på i vårt eget byggande. Det är där de stora sysselsättningseffekterna finns.

#### Anförande nr 195

T o m H e d r u p (M): Det är jättebra att vi är överens om att vi kan göra det här, Clara. Jag sätter mig gärna när som helst med dig och Ingela och tittar på vad vi kan göra för Stockholmskem – det är bara att säga till.

Lågkonjunkturen är svår, och det är inte så mycket som vi från Stockholm kan göra. Vi måste ju titta på lönsamhet och så vidare, men jag är jätteglad att vi är överens om att det finns massa saker vi kan göra. Låt oss göra dem. Sida 94 (176)

Anförande nr 196

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Nu är inte Jonas Naddebo här, vilket är himla tråkigt, för jag tänkte prata lite om social housing. Men jag gör det ändå, och så kan väl någon vidarebefordra informationen till honom.

Bara så att jag förstår det hela rätt, Jonas, som inte befinner sig i rummet: Det som Centerpartiet vill göra när det gäller social housing är alltså att ta det befintliga beståndet och höja hyrorna rätt av? I Stockholms stad betyder detta hyreshöjningar på mellan 40 och 60 procent för samtliga hyresrätter, och särskilt höga blir höjningarna i innerstaden.

Sedan vill man alltså genom nyproduktion tillföra en andel där man har låga hyror. Men på helårsbasis utgör nyproduktionen 1 procent av det samlade beståndet, för hyresrätter och ännu mindre om man inkluderar bostadsrätter. Man vill alltså höja hyrorna i 99 procent av bostadsbeståndet och sedan tillföra lite småpotatis där borta. På vilket sätt hjälper det ensamstående mammor? På vilket sätt hjälper det våldsutsatta kvinnor? På vilket sätt hjälper det nyutexaminerade poliser, undersköterskor och så vidare som har väldigt svårt att hitta en bostad i Stockholms stad?

Helsingfors används som exempel, och då är frågan: Är ni beredda att höja de statliga anslagen för bostadsbidragen? I Finland ligger de nämligen på 22 miljarder per år, men i Sverige ligger de på 15 miljarder fast vi har dubbelt så stor befolkning.

Sedan hörs det ibland från Moderaterna att ingen nyproduktion är lönsam just nu, vilket är otroligt fascinerande, för privata hyresrättsaktörer bygger ju. Om Moderaterna har rätt skulle ingen bygga. Det vi ser är att bostadsrättsbyggarna inte bygger därför att det är efterfrågeproblematik. Sedan har vi hyresrättsbyggarna, som i många fall har problem med knepiga markanvisningar där kalkylerna inte går ihop. Men visst är det lönsamt att bygga.

Återigen: Vill ni investera i befintligt bestånd och satsa på nyproduktion, där vi kan få in bra pengar och stärka upp bolagens totala ekonomi?

Anförande nr 197

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tror att jag litar mer på branschen än på Clara Lindblom i det här fallet, och det gäller både bostadsrätter och hyresrätter. Det handlar inte bara om att man ska köpa, utan det handlar om man ska ha finansiering. Och man ska inte bara ha god ekonomi, utan man ska också kunna få pengar till byggkostnaderna. Det får man inte via banker eller bostadsobligationer i dag. Det är problemet, Clara Lindblom, inte att man inte har projekt eller något annat.

Vi kommer att få se byggkranarna stanna i Stockholm; det finns en stor risk för det. Jag tycker inte om att måla fan på väggen för då kommer han kanske fram, som talesättet lyder.

Den andra delen är att om vi här visar att vi vill, att vi kan och att vi tårs kan det gå vägen, men det får inte äventyra stadens hela ekonomi så att vi får sämre kreditvärdighet genom alltför stor upplåning. Sida 95 (176)

Anförande nr 198

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag tror inte att du behöver prata med mig om vad branschen säger, Björn, för jag har oerhört tät kontakt med den.

Vad gäller byggkrisen behöver du heller inte påtala för mig vilken kris vi faktiskt befinner oss i. Som jag sa tidigare har varslen i september månad ökat med 250 procent jämfört med september förra året, så det är en total byggkris. Det är många hyresrättsbyggare som har svårt att få ihop kalkylerna därför att räntekostnaderna och de finansiella kostnaderna är som de är, men den stora problematiken ligger på bostadsrättsidan.

Det jag säger är att vi i det här läget hör någon form av helt verklighetsfrånvärd linje från Moderaterna, såsom att ingen nyproduktion är lönsam.

(B j ö r n L j u n g (L): Jag är liberal!)

Det är inte sant, för nyproduktion kan fortfarande vara lönsam. Vi ska använda allmännyttan och vända på varje sten för att se till att den blir det, och vi ska underlätta för bostadsrättsaktörer, inte minst för att driva planprocesserna framåt.

Anförande nr 199

P e r R o s e n c r a n t z (M): Fru ordförande! Att Stockholms stad skulle bära konjunktur nedgången i Sverige på sina axlar genom att bygga nyproduktion i allmännyttan i projekt som kalkylmässigt sett inte är lönsamma för att arbetslösheten inte ska öka måste vara bland de mest ineffektiva konjunkturåtgärder som någonsin har föreslagits. Jag tror att Finansdepartementets budgetavdelning skulle trilla av stolen om de hörde det. Det är mycket dålig idé. Så ska vi inte göra.

Vi ska heller inte köpa samhällsfastigheter av en affärsman med partibok därför att han har köpt på sig samhällsfastigheter som inte går att sälja på marknaden. Att Stockholm stad skulle köpa dem, särskilt i ett läge där några av fastigheterna inte ens hyser Stockholms stads verksamheter, är en dålig affär. Man får vänta tills det blir likvidation i så fall – då kanske man skulle kunna köpa dem.

Summan av detta är att vi säger inte nej till alla nybyggen, men vi säger nej till nybyggen som inte har en kalkyl som går ihop. Det var detta min kollega menade. Just nu ser vi i vartenda allmännyttigt bostadsbolag i princip inga projekt som går ihop. Och det är inte bara att de inte går ihop, utan vi vet också vad hyrorna kommer att bli. Vi pratar om 20 000 för en trea.

Var ligger det bostadspolitiska målet i att bygga? Det blir väldigt dyrt att bygga just nu, till en väldigt hög risk när vi måste skuldsätta oss. Vi tycker inte att det är bra, utan vi säger nej till olönsamma byggprojekt och ja till ansvarsfull ekonomisk förvaltning. Det är det bästa för hyresgästerna, det är det bästa för Stockholms stad och det är det bästa för det finaste som finns: våra medborgare och skattebetalare.

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Den moderata finansministern är passiv, den kristdemokratiska bostadsministern är passiv och jag tycker det är oerhört tråkigt att höra att Moderaterna i Stockholms stadshus också är passiva. Det handlar om att ni skär ned på exploateringskontoret och stadsbyggnadsnämnden med över 40 miljoner kronor, något som återigen skulle leda till kraftiga fördröjningar i planprocessen.

Sedan har du hakat upp dig på ett projekt, Per, och jag vet vilket du menar: projektet i Årsta. Jag vill också påminna dig om att du röstade ja till det i styrelsen. Vi hade långa resonemang, och vi funderade på om det var värt att dra tillbaka det i ett så sent skede, då det skulle bli mycket förgävesprojektering. Du och jag hade ett samtal med vd under presidiet och senare.

Om du bara kan släppa det där enskilda projektet, som jag vet att du tänker på, så är det fortfarande så att vi ska försöka vända på varje sten i den bemärkelsen att vi kan plocka bort underjordiska p-garage eller höja upp en våning. Det är klart att vi måste göra vad vi kan för att få igång byggstarter – inte till vilket pris som helst, men vi måste hålla uppe byggande och sysselsättning. Annars kommer det att bli förödande effekter för hela Sveriges ekonomi.

#### Anförande nr 201

P e r R o s e n c r a n t z (M): Vi och särskilt inte våra allmännyttiga bolag kan inte bära hela Sveriges ekonomi på sina axlar. Och när det gäller att haka upp sig på ett projekt: Jag lever och lär. Jag lärde mig kanske något av projektet som jag tar med mig in i debatten nu och in i Moderaternas bostads- och fastighetspolitik.

Absolut! Jag tycker, och jag tror att medborgarna tycker, att vi har prioriterat, om det nu stämmer, att dra ned på vissa förvaltningsdelar kopplat till fastighetsbygge. Men vi lägger mer pengar på skolan, och vi höjer inte skatten. Det tror jag att de flesta medborgare tycker är en bra prioritering.

#### Anförande nr 202

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Jag tar vid där, för nu tycker jag att det blir lite äpplen och päron.

Det är såklart rimligt att det kan vara värt att gå vidare med ärenden inom allmännyttan som har tagits hela vägen fram till lagakraftvunnet och där bolagen ser att det kan bli mer förgävesprojektering om man avvaktar för mycket. Det är den ena sidan.

Men det som vi i majoriteten framför allt pratar om och som Clara lyfte upp är att vi nu ökar markanvisningarna till allmännyttan. De markanvisningar som sker nu kommer dock inte tillnärmelsevis att kunna byggstarta under den byggkris som vi har nu, utan det blir byggstart om kanske fyra fem år. Det är inte på något sätt kopplat till att det är svårt att få ekonomi i byggstarterna, för det är en helt annan sak. Ni i Moderaterna kan väl ändå hålla med om att det är rimligt i de här tiderna att kanske ge lite extra markanvisningar till allmänheten.

#### Anförande nr 203

P e r R o s e n c r a n t z (M): Du är klok, Martin, som vanligt. Det är två olika saker. Det vi diskuterar nu är egentligen den budget som ligger och de planer som finns



under kommande mandatperiod. Vi är öppna för att konjunkturen kan förändras. Läget kan ju ändras så att kalkylerna går ihop, och då skulle man kunna bygga. Sida 97 (176)

Sedan kan man, vilket vi också gör, anse att allmännyttan har ett betydande renoveringsbehov i befintliga fastigheter och att man kanske borde prioritera den förvaltningen.

Anförande nr 204

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): Ordförande! Jag tycker att det är roligt att lyssna på en moderat som pratar om dåliga finanspolitiska åtgärder. Jag kommer på åtminstone två stycken, Per, dels er regerings finanspolitik, dels att det ju faktiskt är ni som, åtminstone i Stockholm, har sålt ut saker till SBB, som du hänvisade till.

Jag undrar: Tycker du att det är ansvarsfull politik att sälja ut fastigheter för att sedan hyra tillbaka dem? För det är ju vad ni vill göra.

Anförande nr 205

P e r R o s e n c r a n t z (M): Herr ordförande! Vi har inga förslag i budgeten om att göra det.

SBB-exemplet är lite kul därför att man uppenbarligen har blivit sittande med svartepetter. Man har köpt massa fastigheter till dyrt pris. Mycket såldes ju vid peak på marknaden, så det kanske var en bra affär. Det är ett lite märkligt exempel att man går dåligt därför att man har köpt fastigheter till ett väldigt högt pris. Jag tror att ni måste hitta ett annat exempel, Martin. Nu har ju kommunerna blivit vinnare på SBB-cirkusen. Affärsmannen med partibok har blivit förloraren, men det går ingen nöd där. Så är det med den grejen.

Jag tror man ska ha en aktiv fastighetsförvaltning. Man måste vara pragmatisk. De bestånd som inte har med kärnuppgifter att göra kan man se över om man kan sälja. Det finns ett antal sådana fastigheter. Inhyrning och sådant är kanske inte aktuellt just nu på marknaden.

*Trafiknämnden (RVIII)*

*Stockholms Stads Parkerings AB (RVIII)*

*SDN: stadsmiljö (RVIII)*

Anförande nr 206

Borgarrådet **S t r ö m g r e n** (MP): Ordförande! Stockholm ska vara klimatpositivt 2030, och eftersom transporter är den största källan till utsläpp är det angeläget att ha långtgående krav på just trafiken. Vi fortsätter att satsa på gång-, cykel- och kollektivtrafik för att fler ska vilja och kunna välja dessa färdmedel. Med en lägre andel biltrafik och ökad elektrifiering kan vi nå klimatmålen och miljömålet om frisk luft. Därför inför vi miljözon klass 3 i en första etapp i ett område i city från årsskiftet 2024/25 för att sedan utvidga zonen. Miljözonen förbättrar luftkvaliteten och minskar bullret i ett område där många människor rör sig och exponeras för luftföroreningar, samtidigt som den påskyndar omställningen av fordonsflottan i hela staden och i förlängningen i hela landet.

När regeringens politik ökar utsläppen från trafiken tar nu Stockholm ansvar och höjer ambitionerna. Vi skjuter inte hanteringen av klimatförändringarna på framtiden, utan vi gör det vi kan redan i dag. Tar vi hand om naturen tar den hand om oss. Den motverkar effekten av skyfall, lindrar värmeöar och förbättrar vattenkvaliteten. För att uppnå det satsar vi mer på grönska i staden, ett grönare Stockholm, träd i gatumiljö, fler blommande ängsmarker och mikroparker.

Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Det här är en budget för alla er som aldrig slutat bry er om framtiden och som i solidaritet med kommande generationer vill att klimatutsläppen ska minska och den biologiska mångfalden öka. Det här är en budget för alla er som bryr er om att vattnet ska bli rent och luften frisk och att alla i vår stad ska leva med mindre buller. Den här budgeten är till er.

Anförande nr 207

**U l f W a l t h e r** (S): Trafikpolitik syftar till att ordna framkomlighet. Det handlar om att människor och varor ska komma fram. En fungerande infrastruktur är en viktig del i ett starkt samhälle. Ett starkt samhälle är resiliент, klarar att bekämpa orättvisor och har råd att arbeta för hållbarhet.

Alla trafikslag behövs och är viktiga för att Stockholm ska fungera. Det handlar om att rätt fordon ska användas vid rätt tillfälle. Bilen är ofta överlägsen när en familj behöver transportera sig fort, särskilt i ytterstaden, där det inte finns lika bra kollektivtrafik som i innerstaden. Cykeln är för många det snabbaste sättet att ta sig till jobbet. Men alla vill inte cykla eller ta bilen. Politiken kan driva på och underlätta omställningen, men om vi lämnar exempelvis kollektivtrafikanterna bakom oss får vi inte förtroendet att fortsätta utveckla staden.

Trafikpolitiken står på egna ben bland andra politikområden i staden. Den står jämte, varken över eller under, områden som stadsbyggnadspolitiken, klimatpolitiken och socialpolitiken. Trafikpolitikens största utmaning i Stockholm de kommande åren blir att skapa förutsättningar för människor att röra sig i staden utifrån sina behov och

förutsättningar samtidigt som staden växer och vi ställer om. En förlängning av den Sida 99 (176)  
utmaningen blir att vi även måste klara att balansera olika viljor.

Ett viktigt program blir stadens översiktsplan, som i stora drag även omhändertar tankar om hur människor och varor ska komma fram i staden när den växer. Till andra gemensamma beslut som vi arbetar i enlighet med hör Agenda 2030 med sina hållbarhetsmål. När trafiknämnden under 2024 ska ta fram en ny parkeringsplan är det viktigt att vi gör detta med beaktande av våra gemensamma klimatmål. På motsvarande vis behöver trafikkontoret när exempelvis miljö- och hälsoskyddsnämnden tar fram ett nytt miljöprogram noggrant bevaka att stadens infrastruktur kommer att fungera. Detta arbete med helheten blir också avgörande för att stadens inriktningsmål om att Stockholm ska leda en rättvis klimatomställning och ha en stabil och hållbar ekonomi ska kunna nås och för att vi ska kunna bli framgångsrika med omställningen.

Anförande nr 208

Borgarrådet *W e d i n* (M): Ordförande! Det skulle vara så trevligt om något hängde ihop för en gångs skull, som Alice sa i *Alice i underlandet*. Den rödgröna trafikpolitiken i Stockholms stadshus är som att gå ned i det svarta kaninhålet. Det är en värld som saknar all logik, särskilt när det kommer till bilen.

Grönt – det är fel! Stockholm behöver fasa ut fossila bränslen, men är du en av de stockholmare som nyligen köpt en laddhybrid – vänd om när du närmar dig Stockholms innerstad! I Stockholms city ska nämligen nu bara elbilar få köras, trots att det nästan inte finns någon laddinfrastruktur just där.

Bilköer – det är rätt! Klaratunneln stängs av för alla bilar som inte är elbilar. Till Söderledstunneln förhindras påfart både söderut från Hornsgatan och norrut från Medborgarplatsen. Biltrafiken ska i stället behöva krångla sig fram genom Södermalm och Gamla stan, inte under mark för att man lätt ska kunna ta sig ut ur Stockholm.

Rätt är fel! Tack vare effektiva parkeringsappar parkerar stockholmarna nu oftare rätt och slipper därmed parkeringsböter. Det är väl bra! Men belöningen kommer i form av chockhöjda parkeringsavgifter och färre parkeringsmöjligheter i Stockholm. Jag förstår inte hur det som borde belönas blir bestraffat, till och med till den milda grad att trafikkontorets tjänstemän inte ska få äta julbord nu på grund av att man har en fungerande it-lösning som hjälper stockholmarna.

I det rödgröna styret i Stadshusets underland finns bara en logik: att bilister ska få det dyrare och svårare att ta sig fram oavsett om de har miljöbil eller inte. Det här är en ideologisk symbolpolitik, inte en smart klimatpolitik.

Anförande nr 209

*T o b i a s J o h a n s s o n* (V): Ordförande! Det var här i Stadshuset som Olof Palme myntade uttrycket ”politik är att vilja”. Men politik är också att välja. Det handlar om att välja om gående, cyklar och bussar ska prioriteras framför biltrafiken. Ska människor eller parkerade bilar få mer plats? Ska p-avgifterna ha en styrande effekt? Ska luften vara hälsosam? Ska vi välja bredare cykelvägar och fler busskörfält eller bredare bilvägar?

I vår budget väljer vi busskörfält längs hela linje 4 och miljöbilszon klass 3. Människor får mer plats och bilarna mindre. Vi har p-avgifter som bevarar den styrande effekten. Vi har en vilja att sommargågatorna ska bli permanenta gågator och Sveavägen bli bilfri sommarhelger. Sida 100 (176)

Men alla partier vill inte välja. Man vill värna framkomligheten för alla trafikslag. Men då väljer man att biltrafiken får fortsätta att dominera. Vi väljer renare luft och minskad ohälsa. Ingen ska dö i förtid på grund av luftkvaliteten. Politik är att välja. SD och Moderaternas regering väljer ökade klimatutsläpp med 10 miljoner ton till år 2030. Anslagen för klimat och miljö minskar med 259 miljoner 2024. Vi väljer broar mellan människor och stadsdelar. SD väljer att riva broar, åtminstone om de går mellan Rinkeby och Sundbyberg. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

#### Anförande nr 210

A n d e r s L i n d m a n (SD): I Sverigedemokraternas budget för trafiknämnden vill vi satsa på alla trafikslag: cykel, gång, kollektivtrafik och inte minst bil. Vi vill inte att något trafikslag ska finnas till på bekostnad av något annat. Gör man investeringar på ett område ska det inte få negativ påverkan på något annat trafikslag.

Vi satsar i vår budget extra pengar på samhällsekonomiska analyser. När man genomför projekt ska man inte bygga bara för byggandets skull, vilket sker i vissa fall med vissa cykelbanor exempelvis. Vi vill att det ska göras ordentliga kostnads- och nyttoanalyser före varje projekt.

Vi vill se fler p-platser i Stockholm. Vi vill bland annat bygga underjordiska garage och bygga pendlingsparkeringar utanför staden. Vi vill inte chockhöja boendeparkeringsavgifter, som majoriteten vill. När det genomförs projekt och det försvinner parkeringsplatser tycker vi att man ska kompensera för dessa fullt ut.

Sedan vill vi satsa på underhållet av våra gator. I vår budget tar vi pengar från exempelvis cykelinvesteringar för att i stället använda till reinvesteringar i våra gator, för våra gator ser inte bra ut. Långt in på året är det stora hål, sprickor och ojämnheter. Detta måste ordnas.

Vi vill också bygga Östlig förbindelse. Jag jobbar för det. På så sätt får vi undan trafiken från staden, så att den kan gå runt staden i stället. Vad gäller miljözonerna vill vi satsa på miljözon 1 och se till att regelefterlevnaden blir bättre. Vi vill helt och hållet slopa miljözon 2 och 3, eftersom effekten endast är marginell. Det var lite om vår budget.

#### Anförande nr 211

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Fru ordförande! Stockholmare! Liberalernas mål är ett frihetens Stockholm, ett Stockholm där varje medborgare kan leva ett självständigt liv, ett Stockholm som är grönt, attraktivt och lättillgängligt. Det kräver ett välfungerande trafiksystem. Dåliga trafiklösningar och ständiga ombyggnationer skapar problem för alla trafikanter, oavsett om de åker bil, buss, cykel eller rullstol eller går. Både näringslivet och stockholmarnas vardagsliv påverkas negativt. Cykelbanor byggda med mer pengar än vett ger trafikolyckor och barriärer, och utan ett tydligt tillgänglighetsperspektiv i alla trafikinvesteringar blir stadens gemensamma utrymmen otrygga för många av våra medborgare. Därför satsar vi

liberaler mer på tillgänglighet och säkra skolvägar i vår trafikbudget och mindre på Sida 101 (176)  
cykelvägar och cykeljourer.

När jag flyttade till Spånga tog det en kvart att köra in till stan på helgen. Numera tar det minst en halvtimme. Köerna från västerort är enorma, och än värre lär det bli om majoriteten lyckas bygga alla de bostäder de drömmer om på Bromma flygplats. Även i det framtida Stockholm, där alla bilar går på el, behöver alltså antalet bilar minska. Vi tror på individens eget ansvar och använder därför hellre ekonomiska styrmedel än förbud. Med vässade ekonomiska styrmedel kan vi göra det dyrare både att smutsa ned och att bidra till trängsel. Vi vill därför gå vidare med differentierade parkeringsavgifter och trängselavgifter. Det handlar både om trängsel och om miljöförstöring.

Men det räcker inte. Klimatkatastrofen är redan här. Därför måste vi också intensifiera arbetet med att få biltrafiken fossilfri. På nationell nivå har flera viktiga beslut fattats de senaste åren för att påskynda elektrifieringen. Här i Stockholm vill vi i Liberalerna se mer av lokal elproduktion och en kraftig ökning av laddinfrastrukturen. Med detta vill jag yrka bifall till Liberalernas budgetreservation.

#### Anförande nr 212

L i n n B e s s n e r (C): Ordförande, kommunfullmäktige och stockholmare! Centerpartiet vill skapa en mer levande och aktiv stad. Vi ser varje vår och sommar hur staden blommar ut genom våra härliga uteserveringar och gågator. Vi i Centerpartiet vill skapa fler gågator under sommaren och även under vintern. Vi vill ge möjlighet till fler företag att vara verksamma året runt – detta genom att öppna för uteserveringar hela året och skapa levande torg med torghandel, även det hela året. Givetvis ska ansökningarna om tillstånd vara kostnadsfria.

Det är även viktigt att använda alla stadens ytor och bygga bort otrygghet – inga öde ytor! Vintertid som sommartid är det viktigt med poppytor, aktiviteter och evenemang. Vi vill fylla gatorna med mer kultur, spontanidrott, odlingar, kaféer och så vidare på betydligt fler platser än vi har i dag, till exempel på stadens kajer, i stadens stora alléer och i förorterna genom bland annat satsningen på Järvastaden.

Vi vill öka antalet bilfria gator och torg. Vi vill till exempel bygga en piazza i kvarteret Yxans östra spets. Här vill majoriteten i stället öka trafiken. Vi vill tillse att det finns minst en bastuflotte i varje stadsdel som har möjlighet till detta. Vi vill verka för fler badstegar och klippbad, göra så att räddningsstegar även blir badstegar samt anlägga fler strandbad i hela Stockholm. Jag yrkar därför bifall till Centerpartiets förslag till budget.

#### Anförande nr 213

D e s t i n y Z a n d i L i n d g r e n (KD): Kära stockholmare! Storstadsbor! Trafiken är någonting som påverkar oss alla. Därför har vi som politiker ett extra stort ansvar att säkerställa god framkomlighet och välfungerande infrastruktur. Jag ska erkänna att majoritetens politik är toppen – för alla dem som har gångavstånd till arbetet och inte påverkas av deras förslag. I praktiken är det bilförbud, näringsförbud och parkeringsförbud för alla som inte ställer om på Vänsterpartiets begäran. Är det verkligen att skapa en stad för alla? Det tycker inte jag.

Ynka 2,7 procent av landets lätta lastbilar är i dagsläget elektrifierade. Jag undrar särskilt hur vänsterstyret tror att leveranser, hantverkare och annat ska kunna komma fram till de verksamheter som råkar befinna sig i miljözon 3. Ska de traska till fots med varorna den sista biten, eller tror vänsterstyret att man kan leverera 25 tunga pallar med dryck till en restaurang i baksätet av en eldriven personbil? Anser majoriteten på fullaste allvar att det här kan anses vara en hållbar omställning?

Det är teknikutveckling och incitament som driver på hållbar utveckling i staden, inte ogenomtänkta politiska påtryckningar med orimliga tidsramar där näringslivet inte alls ges förutsättningar att hänga på. Luftföroreningar är ett problem, men lösningen stavas inte miljözon 3. I själva verket skulle det kunna innebära större utsläpp, dels för att det tvingar till omvägar, dels för att elbilar generellt är tyngre än bilar med förbränningsmotorer. Det leder till mer vägbaneslitage och river upp mer farliga partiklar i luften, vilket helt enkelt försämrar luftkvaliteten. Tanken var god, men den når inte hela vägen. Jag skulle vilja ta med Miljöpartiet på ett studiebesök till Nynäsvägen 07.30 en morgon, så kan de få förklara för mig vilken ekvation de använder när de tänker trycka in alla bilister på Nynäsvägen in i kollektivtrafiken när vi redan inte får plats.

Därför yrkar jag bifall till Kristdemokraternas budgetreservation. Vi tror på en annan politik. Vi tror på en hållbar trafikpolitik.

Anförande nr 214

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Min titel är trafikborgarråd. Men kanske skulle en mer passande titel vara yt- och flödesborgarråd. Det är nämligen det som är mitt huvudsakliga uppdrag. Det handlar om att ta hand om våra offentliga rum, ytan mellan husen – våra gator, torg, parker och kajer. De ska i högre grad tillgängliggöras och fyllas av folkliv, kulturinslag, bad, träd och grönska. Vi vill skapa en tryggare, trevligare och mer levande stad. Ett exempel på det är att vi vill göra en stadsmiljözon i Gamla stan, vårt historiska hjärta. Där vill vi skapa generösa ytor för vistelse, uteserveringar, lek och grönska.

Vi vill också rusta upp och utveckla fler av stadens torg, inte minst i våra fokusområden och i närförort. Där vill vi att torgen ska bidra med liv och rörelse året runt dygnets alla timmar. Det ska vara trivsamt och tryggt att röra sig i staden, oavsett var man bor och var i staden man befinner sig.

Sedan var det flöde. Det är mycket i en stad som behöver transporteras, alltifrån gods och varor till människor som är på väg till arbete, skola eller andra aktiviteter. I ett växande Stockholm behöver gående, cyklister och kollektivtrafik prioriteras, eftersom det är yteffektivt och kapacitetsstarkt. Biltrafiken behöver rent rationellt minska, eftersom den tar så stor plats per transporterad enhet. I varje svensk bil åker i genomsnitt 1,1 person. Ett helt SL åker runt varje dag med tomma stolar i halvtomma bilar. Det är inte bra ekonomi. Varustransporter och leveranser innehåller också en hel del luft. Det kan vi optimera.

Med det yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

## Anförande nr 215

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Om ni vill ha bort bilen från stan, Lars Strömgren, är det obegripligt att ni i stället med aktiv handling snarare hela tiden tvingar in bilarna i stads kvarteren. Alla försök till att få bort genomfartstrafiken har ni ju motsatt er: Mot Norra länken! Stoppa förbifarten! Nej till Östlig förbindelse!

Nu ser ni till att våra existerande tunnlar inte får användas för att enklare ta sig ut ur stan. Jag tänker på Söderledstunneln. Jag tänker på Klaratunneln. Om vi nu ska minska genomfartstrafiken och under mark låta bilar snabbt kunna ta sig ut ur stan, varför motsätter ni er då detta i aktiv handling? Varför engagerar ni er så kraftfullt för att försämra framkomligheten och bidra till fler utsläpp i Stockholms innerstad?

## Anförande nr 216

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Dennis Wedin! År 2012 tog din partikamrat Ulla Hamilton, som då var trafikborgarråd, fram den första versionen av framkomlighetsstrategin. Den reviderades förra året. Det finns en gemensam övertygelse: Ska vi hushålla med det begränsade utrymme som vi har i gatunätet behöver vi premiera de färdsätt som är yteffektiva, kapacitetsstarka, hälsosamma och miljövänliga. Det är god ekonomi.

I och med exempelvis miljözonen uppmuntrar vi också till samordning av leveranser. Exempelvis kan samma fordon som kör paket till ett lastfar i Klara sedan ta med sig återvinning och sopor. Bara med den innovativa åtgärden halverar man antalet fordonsrörelser.

Vi har ingenting emot bilen. Vi försöker bara hitta ett effektivt sätt att möjliggöra för så många som möjligt att vistas och röra sig i staden.

## Anförande nr 217

J o n a s N a d d e b o (C): Jag tackar Lars Strömgren så mycket för anförandet. Trots framkomlighetsmiljarderna – jag ställer samma fråga till dig som jag ställde till Åsa. Ni levererar inte i cykel frågan. Jag säger bara Västerbron, där trafikkontoret fortfarande lever på hoppet att väder och vind ska lösa situationen. Även haveriet med cykelbron vid Slussen ska vi ha i åtanke.

Men nu ska vi gå hem till min gata i staden, det vill säga Surbrunnsgatan. Jag och Centerpartiet är jätteglada för den nya cykelgatan. Det är så spännande. Men den har verkligen byggts i ultrarapid. Den har varit uppriven hela hösten. Den skulle vara klar vecka 42, och nu är vi i vecka 47. Jag vet att du har invigt den, men den är fortfarande långt ifrån klar. Jag är väldigt orolig för att asfalten är så otroligt grov. Jag känner inte att det är jättebra kvalitet. Jag har cyklat på Karlaplans nya cykelbana vid rondellen, och det är väsensskilt. Det är stor skillnad mot asfalten på den nya röda fina cykelbanan. Vad vill du göra med den här cykelgatan? Jag vill nämligen också att det här ska bli en succé.

## Anförande nr 218

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Jag är väldigt glad för att frågan om framkomlighet för cyklister och cykling inte är en fråga som delar upp det här rummet

i två halvor. Många partier, de flesta partier, är positiva till att fler ska kunna och vilja cykla. Sida 104 (176)

Jag invigde Stockholms första cykelgata i går. Då gick jag i och för sig på den; jag cyklade inte på den. Men vid en okulär besiktning bedömer jag att det inte är något fel på den asfalten. Jag tror att den kommer att uppskattas av cyklister. Detta kommer också att vara ett bra alternativt stråk för dem som ska från KTH eller universitetet till Odenplan med Citybanan och den kommande Hagastaden. Det ska bli spännande att utvärdera cykelgatan. Jag tror att detta kommer att vara ett bra tillskott och ett nytt verktyg i arsenalen av lösningar för att underlätta för hållbara trafikslag.

#### Anförande nr 219

Åsa Nilsson Söderström (L): Som vi har hört många gånger i dag är det tuffa ekonomiska tider. Det kräver också tuffa prioriteringar och beslut. Därför var jag lite förvånad att se att det inte alls finns något generellt effektiviseringskrav i budgeten för trafikkontoret. Jag ser inte heller några minskade anslag för representation eller kommunikation för trafikkontoret. Det är ganska annorlunda mot hur många stockholmare har det. Med anledning av det här tuffa läget vill jag fråga: Vad anser du är trafiknämndens kärnverksamhet? Är det verkligen vettigt att satsa pengar på en cykelbro i stället för på säkra skolvägar eller tillgänglighet för dem som kör rullstol?

#### Anförande nr 220

Borgarrådet Strömgren (MP): Det är tuffa tider i vår stad. I synnerhet under det gångna året har det varit väldigt tuffa tider för trafikkontoret, och driftsekonomin har varit hårt ansträngd. För att möjliggöra den städning och renhållning som vi vill ha i vår stad har vi gjort en ny budget där vi tagit höjd för ökade kapitalkostnader och driftskostnader och satsat på att möjliggöra en ren, snygg och tilltalande stad.

Apropå trafiknämndens drift tycker jag att det är lite lustigt att ni i ert budgetförslag har dragit ned på det med hela 115 miljoner, Åsa Nilsson Söderström. Ni verkar vilja spara in på kompetens inom miljö och klimat, trädvård, Tyck till-appen, trygg och säker torghandel och så vidare. Men vi behöver säkerställa att trafikkontoret kan sköta de uppgifter som vi har gett dem, och jag tycker att de gör ett bra jobb.

#### Anförande nr 221

Maria Mustonen (V): Ordförande och fullmäktige! När privatbilen lanserades skulle den innebära stor frihet för individer. Vi har byggt upp vårt trafiksystem utifrån bilismens behov. Med facit i handen kan vi säga att bilismen i stället för frihet har inneburit klimatutsläpp, luftföroreningar, buller, köer och stora trafikleder som blir barriärer mellan våra stadsdelar.

Om man lyssnar på den allmänna debatten och på oppositionen här får man höra att klimatomställningen är jobbig och innebär stora uppoffringar. Men vid närmare eftertanke är det ju ingen uppoffring om vi genom minskad bilism kan skapa en trevligare och hälsosammare stad. Vårt mål är att minska biltrafiken med 30 procent till 2030. Det är därför vi nu lanserar stadsmiljözonen i Gamla stan. Vi tar bort parkeringsplatser, begränsar biltrafiken och skapar mer utrymme för gående, cyklister, stadsliv och grönska.



Många städer runt om i Europa, till exempel Paris, Bryssel och Barcelona, har gjort liknande reformer med stor framgång, och det är på tiden att även Stockholm hakar på. Stadsmiljözonen innebär också att cyklisterna till och från hela söderort kommer fram nu när den omtalade gång- och cykelbron får en annan utformning än vad som tidigare planerats. Vi tar liknande steg mot våra mål genom att titta på möjligheten att göra de populära sommargågatorna till permanenta gågator. Även där fanns viss tveksamhet i början, men det har visat sig att staden blir trevligare så. Vi vill ha ett trevligt Stockholm året om. Jag yrkar bifall till den rödgröna budgeten.

Sida 105 (176)

#### Anförande nr 222

**A n d e r s L i n d m a n (SD):** Du pratar om bilen som miljövänlig och så vidare, Maria Mustonen, och det är klart att det sker utsläpp från bensin- och dieslbilar. Men elbilen kommer ju ganska starkt. Förmodligen kommer vi att ha 100 procent elbilar i framtiden. När de är på plats är bilen fortfarande på många sätt väldigt bra. Den behövs ju. Bilen är fantastiskt bra. Man kan lasta hur mycket som helst, åker själv, kan ta med barnen på ett enkelt sätt och så vidare. Bilen behövs ju också. Det är väldigt många som är beroende av bilen. Jag tycker att det är väldigt märkligt att ni kan vara så negativa till bilen. Jag tycker att alla trafikslag behövs i den här staden.

#### Anförande nr 223

**M a r i a M u s t o n e n (V):** Som min kamrat Tobias Johansson var inne på: Politik är att prioritera. Det finns inget utrymme för alla dessa bilar i vår stad. Vi har Sveriges bästa kollektivtrafik i den här staden. Stockholmsarna kan lätt lämna bilen hemma eller sälja bilen. Det finns andra alternativ här. Som Lars Strömgren sa är det 1,1 personer i en bil i genomsnitt. Det blir mycket effektivare att åka buss eller tunnelbana.

Om man elektrifierar bilarna är det fortfarande buller, köer, trängsel och trafikleder som river sönder vår stad. Det finns bara fördelar med att minska bilismen.

#### Anförande nr 224

**J e n s H o l m (V):** Fru ordförande! Transporter sker ju inte bara till lands utan även till sjöss. Vi vet att Stockholm är en sjöfartsstad. Det fanns en hamn här långt innan Stockholm fanns som stad. Den hamnen finns kvar i form av Stockholms Hamn AB, vårt kommunala hamnbolag. Men vi vet också att sjöfarten har en stor miljöpåverkan. Därför är jag så nöjd med att vi i den här budgeten verkligen höjer ambitionsnivån för att ställa om vår hamn och sjöfarten. Vi har konkreta uppdrag om att lägga på solceller på alla hamnens tak där det passar, att bygga ut elanslutningarna, att elektrifiera våra transporter och att få en helt och hållet fossilfri hamn till 2030. Vi vill ha fler järnvägstransporter i stället för lastbilstransporter till våra kajer. Vi kommer att styra med hamnavgifterna för att premiera fartyg med hållbara drivmedel och minimal miljöpåverkan.

Nytt med den här budgeten är också att vi ger ett konkret uppdrag till Stockholms Hamn AB där vi säger att vi vill att Stockholm ska bli en hållbar premiumdestination för den internationella kryssningstrafiken. Det innebär att vi bland de fartyg som anlöper Stockholm kommer att premiera dem som har minimala utsläpp, som ”jackar in sig” till våra elanslutningar, som återvinner sitt avfall och så vidare. Vi kommer att bortprioritera dem som har en för stor miljöpåverkan.

Fru ordförande! Jag har läst Moderaternas och de andra borgerliga partiernas förslag i den här budgeten, och jag är smått förfärad över att en stor del av miljöambitionerna för Stockholms Hamn AB är helt och hållet borta. Ska inte miljöpolitiken även gälla till sjöss? Det vill jag fråga moderater, sverigedemokrater och andra. Sida 106 (176)

Anförande nr 225

G a b r i e l K r o o n (SD): Stockholms Hamn har ett ganska intressant projekt som verkar ha flugit under radarn helt och hållet. Det är nämligen så att man inom ramen för den kajstrategi som kommunfullmäktige har beslutat om ska utveckla Strandvägen. Mer specifikt ska man utveckla två pontoner som i dag ligger på Strandvägen precis bredvid glashuset.

I markanvisningsunderlaget, som det heter, det som egentligen är ett underlag för aktörer att komma in med byggnadsförslag, så att man kan få arrende för den här platsen, framkommer det att man själv ska designa utformningen av den här byggnaden, vilken blir en byggnad till havs. Strandvägen är, som vi alla vet, en kulturhistoriskt känslig plats. Min tydliga och raka fråga till dig, Jens Holm, är: Kommer du att säkerställa att förslaget harmonierar med Strandvägens kulturhistoriska miljö, eller kommer vi att få se någonting som kanske kommer att likna det Nobelhus som föreslogs på Blasieholmen innan det stoppades av de lokalboende?

Anförande nr 226

J e n s H o l m (V): Jag tackar Gabriel Kroon för frågan. Projektet längs Strandvägen är en del av den kajstrategi som fullmäktige har antagit för att utveckla våra kajer. Självklart är det väldigt viktigt att vi får ett projekt som harmonierar väl med omgivningen.

Som jag sa i mitt huvudanförande behöver vi höja ambitionerna för vårt hamnarbete. När jag läser Sverigedemokraternas budgetförslag blir jag förfärad, för det finns inga miljöambitioner i det. Som vanligt verkar det vara någon annan som ska göra arbetet. Så är det alltid med Sverigedemokraternas politik. Att diskutera klimatpolitik med Sverigedemokraterna är som att försöka hålla i en hal tvål. Den bara hoppar runt hela tiden. Det är alltid någon annan som har ansvaret. Det är tur att SD inte styr Stockholm.

Anförande nr 227

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det är inte ordning och reda i Stockholmstrafiken. Det vet vi alla i det här rummet. Trafikpolitiken behöver formas efter hur stockholmarna vill röra sig. Men vi har ett rödgrönt styre som i stället låter ideologin gå före allt – ideologi och ologik framför vanligt vett.

För att en grön omställning ska kunna ske behöver vi som politiker skapa förutsättningar för en grön omställning. Annars kommer omställningen inte att kunna ske eller vara legitim. Vid införandet av en miljözon klass 3 gör man tvärtom: förbud först, förutsättningar sedan. Medan Stockholms stad inte möter EU:s mål om att det ska finnas en offentlig laddpunkt per tio laddbara fordon och elbilar fortfarande är väldigt dyra att köpa, dessutom med lång leveranstid, försöker man politiskt forcera fram ett elbilstvång i city. Det blir världens skarpaste miljözon. Åker exempelvis jag förbi med min laddhybrid ska polisresurser gå till att ge mig böter. Detta är en prioritering som man gör i trafikpolitiken.

I stället borde trafikpolitiken fokusera på att hålla ihop staden och se till att prioriteringarna är rätt, så att framkomligheten faktiskt funkar och vi får ordning på Stockholmstrafiken. En grön omställning för Stockholm borde ju vara större och viktigare än att klämma dit dem med laddhybrider. En grönare stadsmiljö kan handla om att kreativt hitta lösningar där de olika trafikslagen kan samsas om ytan och där annat, som butiker, lokala handlare och uteserveringar, också är en självklarhet. Vi kan ha en politik för mer rörelse och mer stadsliv.

#### Anförande nr 228

Ulf Walther (S): Ja, Dennis Wedin, min ideologi går först. Jag drivs av min ideologi. Grön omställning gillar jag också. Men jag blir inte riktigt klok på ditt partis trafikpolitik, och jag tänkte att du nu skulle få möjlighet att förklara trafikpolitiken för stockholmarna.

Din partiledare vill att biltrafiken ska begränsas i städerna. Håller Moderaterna i Stockholm med om det?

Er gruppledare i Stadshuset vill ha utsläppsfria bilar i staden från 2030. Men ni kritiserar förslaget till miljözon och verkar inte vilja ha en sådan.

Då undrar jag: Anser Moderaterna att biltrafiken i Stockholm måste minska? Vill ni införa miljözon klass 3 över huvud taget, till exempel från år 2030, eller är det tvärtom så att du nu kan lansera mandatperiodens första vallöfte till 2026, att Moderaterna lovar att miljözon klass 3 kommer att strykas om ni vinner valet? Svara stockholmarna!

#### Anförande nr 229

Borgarrådet Wedin (M): Innan jag svarar Ulf Walther på de frågorna vill jag säga att det är noterbart att ingen kan berätta vad Socialdemokraternas trafikpolitik är. Man kan säga att vi gav för mycket till Miljöpartiet i samarbetet förra mandatperioden, men det som kan noteras nu är att majoriteten går längre än vi någonsin hade kunnat föreställa oss. Det här sa inte Socialdemokraterna till en enda väljare under valrörelsen. Det är ett direkt löftesbrott. Med tanke på de frågor som du ställer till mig tycker jag att det är relevant att fråga vad den socialdemokratiska rörelsen säger om detta.

När det kommer till frågan om Stockholm ska vara bilfritt är det så att Moderaterna inte är ett antibilparti. Det är ett parti i den här salen som brinner för att bilen ska bort från allt, och det är Miljöpartiet. Det rimligaste är att minska genomfartstrafiken i Stockholm. Det är därför vi måste investera för att exempelvis få till en ringled runt Stockholm. Där hoppas jag att Socialdemokraterna är med oss. Och vi ska vara fossilfria 2030.

#### Anförande nr 230

Borgarrådet Strömgren (MP): Stockholm har hyllats i världspresen för att vi visade ledarskap och vågade gå från ord till handling genom att presentera miljözon klass 3. Timbros PM Nilsson skrev: "I efterhand kommer utsläppsbilar i städer betraktas som rökning inomhus – det var bra att vi slutade med det."

Jag måste säga att jag inte blir helt klok på vad ni vill och hur ni vill uppnå de mål som ni säger er ha, Dennis Wedin. Ni har kvar målet att trafiken i innerstaden ska vara utsläppsfri år 2030. Varför vill ni inte börja jobba med det redan nu? Det handlar ju

om medborgarnas hälsa. Sedan har ni också med aktiviteten att genomföra åtgärder för att nå WHO:s gränsvärden för luftkvalitet. Våra beräkningar från trafikkontoret säger tydligt att vi för att uppnå de här gränsvärdena behöver införa miljözon klass 3. Varför är ni emot det? Eller är ni inte emot det? Sida 108 (176)

Anförande nr 231

Borgarrådet W e d i n (M): Vi är som bekant emot införandet av en miljözon klass 3, Lars Strömngren. Det som vi som bekant är för är att underlätta för en omställning som stockholmarna klarar av och som är möjlig.

Det jag precis har beskrivit i mitt anförande är att ni går fram med ett tvång som i dag inte är möjligt att klara kopplat till att vi inte har rullat ut den laddinfrastruktur som behövs. Stockholmarna ska kunna ställa om. Det är därför Moderaterna kommer med den hetaste budgetreservationen kring just detta. Det gäller att se till att det blir fler laddstolpar, så att stockholmarna kan få de här miljöbilarna och så att det faktiskt fungerar. Det ni gör genom tvång är att säkerställa att trafikpolitiken utgår från er ideologi i stället för vad som faktiskt fungerar i Stockholmstrafiken. Det är orimligt. I stället för att man försvårar för Stockholms bilister, flyttar på utsläpp och minskar tillgängligheten ska stockholmarnas behov styra.

Anförande nr 232

M a r i a M u s t o n e n (V): Du ställde frågan hur stockholmarna vill röra sig i staden, Dennis Wedin. Jag skulle nog svara att de vill åka kollektivt. Majoriteten av resorna i Stockholm sker med kollektivtrafiken. Stockholmarna vill också cykla. Sommartid cyklar jag varje dag till Stadshuset, och det är enorma köer på Götgatan, vid Slussen och så vidare. Det är väldigt många som vill använda sig av hållbara trafikslag.

Miljözon klass 3 i city är ett sätt att stimulera omställningen. Någonstans måste vi börja. Det är bara 11 procent av besökarna som kommer till och från miljözonen som kommer dit med bil över huvud taget. Det kommer att bli jättebra.

Anförande nr 233

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Miljözon klass 3 var inte någonting som Vänsterpartiet föreslog i valrörelsen. Det var snarare precis tvärtom. Och det är inte det enda löftesbrott som ni har kommit med till stockholmarna och dem som agerar i Stockholmstrafiken. Ni sitter ju i regionen och drar ned på den kollektivtrafik som du nu står här och säger behövs. Se er själva i ansiktet och fundera på vad vi egentligen borde göra för att förbättra läget i Stockholmstrafiken!

Då är det väl rimligen satsningar på kollektivtrafik som måste göras. Man måste exempelvis också hjälpa människor att komma fram med cykel. Vi har till exempel föreslagit att trafikslagen på Götgatsbacken ska separeras, så att man kan komma fram med cykel och som gående i stället för att regelbundet bli påkörd. Separera trafikslagen, så att det blir säkrare att röra sig i Stockholm! Slå fast att det ska uppmuntras att ha en miljöbil i Stockholm! Man ska kunna röra sig på ett enklare sätt oavsett vilket trafikslag man använder.

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Vår trafikexpert Åsa Nilsson Söderström kommer efter mig på talarlistan, så jag tänkte tala om de där avsnitten som det inte har pratats så mycket om. De är två. Det ena är torg. Det andra kallas "SDN: stadsmiljö".

Jag har frågat Lars Strömgren tidigare om varför torgen ska utformas av trafikkontoret. När det gäller gestaltning och utformning av dessa viktiga stadsrum skulle naturligtvis ansvaret ligga på stadsbyggnadsnämnden och stadsbyggnadskontoret. Där var Daniel Helldén och jag på väg att bli överens med anledning av diskussionerna om Östermalmstorg; de var på väg att spåra ur. En fråga till Lars Strömgren är om vi inte skulle kunna ta och plocka runt lite grann bland ansvarsområdena här i staden och få över torgen till stadsbyggnadsnämnden i stället.

Hör ni! Vad skulle ni säga om jag föreslog att 60 fullvuxna träd i Stockholm skulle huggas ned och ersättas av betong och att den här gröna delen med träd skulle ge plats för lastbilar och lastmaskiner? Jag tror att de allra flesta stockholmare skulle säga att detta är vanvett. Ändå är det just det som är på väg att hända borta vid Rålambshovsparken. Stockholm borde säga upp avtalet med macken, vilket faktiskt strax löper ut. Vi borde säga till regionen: Om ni inte vill göra som vi tycker när det är vår mark och vårt stadsrum vägrar vi ta fram en detaljplan för ärendet.

#### Anförande nr 235

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): I ett av mina anföranden nämnde jag att jag kanske borde kallas yt- och flödesborgarråd i stället för trafikborgarråd. Trafikkontoret har ju ansvar för ytan mellan husen. Just torghandel har tidigare skötts av fastighetskontoret, om jag inte har förstått saken fel. Men det är, skulle jag bedöma, bättre att trafikkontoret har huvudansvaret för torghandeln. Det ska dock nämnas att det sker en samverkan när större torrgestaltningar görs, som exempelvis med Östermalmstorg, särskilt när det handlar om att göra en ny detaljplan, en ny gestaltning och så vidare. Men den linje jag står för är att det mest praktiska är att frågan om torghandel ligger på trafikkontoret.

#### Anförande nr 236

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Att det är trafikkontoret och trafiknämnden som har ansvaret mellan husväggarna stämmer inte. Där har vi nämligen planteringar, ibland parker och så vidare. Parkerna har stadsdelsnämnden ansvar för. Planteringar och sådant har fastighetsägaren hand om. Det där stämde alltså inte.

Frågan om vad som ska vara på torget är en sak, men hur torgen ska utformas gestaltningsmässigt och funktionsmässigt är ju en stadsplaneringsfråga, inte en trafikfråga. Därför tycker jag att det bara är logiskt att det är stadsbyggnadsgänget som ska ha hand om utformningen och planeringen av torgytorna. Jag fattar inte varför man gör prestige av det här. Låt oss fixa det på bästa möjliga sätt! Jag tycker att det är ganska enkelt. Daniel Helldén höll med mig i den här frågan.

M a r t i n H a n s s o n (MP): Jag vill bemöta det som Björn Ljung sa om Rålabshovsparken. Som jag sagt tidigare är det ingen risk att detta håller på att hända nu. Som vi pratade om i förra passet är politikerna i staden och regionen överens om att bensinmacksalternativet är det vi önskar. Det som kommer att hända i närtid är såklart att staden och regionen på tjänstemannanivå ska sätta sig ned och reda ut hur till exempel kostnader och ansvar ska fördelas. Det tar lite tid, men man är överens. Inriktningen är densamma i staden och regionen.

## Anförande nr 238

B j ö r n L j u n g (L): Det går inte att säga att det är tjänstemännen som ska lösa det här. Detta måste vi lösa på politisk nivå. Det vet vi, för det är en sådan fråga.

Jag kommer att fortsätta att uppmana majoriteten att säga upp tomträtsavtalet för macken. Det löper snart ut, så det är dags. Om inte politikerna säger till att man ska säga upp det här avtalet nu, så att vi har respit och har något att förhandla om, kommer det inte att hända. Ett stort ansvar åvilar er, Martin Hansson. Det här handlar om avsnittet "SDN: stadsmiljö". Observera att det är parker det handlar om.

Vi i Liberalerna är beredda att helt enkelt vägra detaljplan för detta. Det har jag sagt officiellt till Måns Tham vid mötena i Rålis. Så viktigt är det. Ha almstriden i minne!

## Anförande nr 239

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Jag blir lite orolig nu när jag hör två personer från Miljöpartiet nämna att det "bara" är så att regionen och staden ska komma överens. Vid Slussen kostar detta 100 miljoner. Det kanske är därför man behöver öka budgeten för trafikkontoret.

Jag tänkte prata om vår liberala budget igen. I ett liberalt Stockholm är det viktigt att det gemensamma utrymmet är till för alla. Oavsett vilka förutsättningar man har ska man kunna förflytta sig tryggt, smidigt och säkert. Därför satsar vi 37 miljoner mer än majoriteten på att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättningar. Det är särskilt viktigt när det gäller det offentliga rummet att vi bygger bort brister efter hand. Det har gått alldeles för långsamt.

Staden behöver också vara säker och tillgänglig för våra yngre invånare. Därför lägger vi i vår budget 10 miljoner på att säkra vägarna till och från skolan, medan majoriteten gör en liten yttepyttesatsning på en halv miljon för bilfria och trafiksäkra zoner. I det projektet har de också med ett bilfritt Sveavägen.

Även när det är vinter i Sverige ska gatorna vara säkra och tillgängliga. Därför förstärker vi driftsbudgeten för tillgänglighetsåtgärder med 6 miljoner kronor, så att snöröjningen ska fungera. Förra vintern blev vi först överrumplade av snö. Efter ett par dagar var det nästan så att det var mer klagomål än det var snö.

Sammanfattningsvis: I ett liberalt Stockholm är tillgänglighetsarbetet mycket mer än fagra löften. Det är konkreta satsningar på att skapa en stad där alla har rätt och möjlighet att röra sig fritt, oavsett tid på dygnet och tid på året. Med det vill jag återigen yrka bifall till Liberalernas budgetreservation.

Ulf Walther (S): Vad kul att få snacka trafikpolitik med dig, Åsa Nilsson Söderström! Det var också kul att du sa att vi ska öka budgeten för trafikkontoret. Du lyfter ju fram er tillgänglighetssatsning på 37 miljoner. Den har jag också noterat, och den ser bra ut. Men det är också så att ni tar bort ungefär 90 miljoner kronor från den framkomlighetssatsning på 2 miljarder som gäller cykel, gående och kollektivtrafik och som vi går ut med.

Om man nu vill förbättra framkomlighet och tillgänglighet menar jag att de här satsningarna också är väldigt viktiga. Tar vi till exempel satsningen på kollektivtrafik är det viktigt att vi kan bygga om refuger för bussar och anpassa kantsten med mera, så att det är lättare att kliva upp på bussarna. Det är viktigt för tillgängligheten. När vi bygger cykelbanor, och det gör vi, kommer vi fram till övergångsställen. Där behöver vi hugga av kantstenen, så att man snabbt och enkelt kommer ned med cykeln. Det är även jättebra för rullstolsburna till exempel. När vi bygger om gator där man går kan vi anpassa dem på olika sätt för synskadade också.

Ni lägger på 37 miljoner men tar bort 90. Det blir en minskning på 53 miljoner. Varför vill ni ta bort 53 miljoner från investeringarna?

#### Anförande nr 241

Åsa Nilsson Söderström (L): Vår erfarenhet är att man i de generella satsningarna väldigt sällan tar tillräcklig hänsyn till tillgängligheten för de funktionshindrade. Just därför menar vi att det är jätteviktigt att tillföra extrapengar. Vi ser att det här blir bortglömt annars.

#### Anförande nr 242

Borgarrådet Strömgren (MP): Det låter bra när ni säger att ni gör en satsning på tillgänglighet med 37,5 miljoner. Jag vet inte om det är medvetet eller omedvetet, men samtidigt drar ni ned investeringsbudgeten med 155 miljoner på gång-, cykel- och kollektivtrafik. Som trafikkontoret jobbar ingår satsningar på tillgänglighet inom ramen för framkomlighetsinvesteringarna. Det som ni kallar en satsning på tillgänglighet är alltså i själva verket en neddragning i tillgänglighetsfrågor.

Sedan nämner ni det här med säkra skolvägar. Staden har redan ett arbete med en plan för säkra och trygga skolvägar. Men i och med att ni minskar framkomlighetsinvesteringarna skulle den antagligen inte kunna genomföras med er budget, eftersom de pengarna är borttagna. Man ska nämna saker vid deras rätta namn. Det ni gör är inte att tillföra extra medel, utan det blir en nettominskning jämfört med den rödgröna budgeten.

#### Anförande nr 243

Åsa Nilsson Söderström (L): Att nämna saker vid deras rätta namn är just det vi gör. Vi är tydliga i vår budget med vart pengarna ska gå. Ni har generella budgetposter. Ni säger nu i debatten att pengar går till tillgänglighet och till skolbarnen. Men vår erfarenhet är att dessa grupper ofta blir bortglömda när det faktiska arbetet genomförs.

T o b i a s J o h a n s s o n (V): Jag måste nog fortsätta Lars Strömgrens fråga. Man sparar 115 miljoner på driften, varav 50 miljoner i generella effektiviseringar. Dessutom minskas totalt framkomlighetsinvesteringarna, bland annat på gång-, cykel- och kollektivtrafik, med 155 miljoner. Man ska kalla saker vid deras rätta namn, var det någon som sa här. Man kan ju inte betala för pyttipanna och säga att det ska bli ett julbord. Det går liksom inte. Tror ni verkligen att ni kommer att ha bättre förutsättningar att lyckas i trafikpolitiken med så här stora nedskärningar i ett väldigt besvärligt läge med hög inflation där våra förvaltningar har väldigt svårt att klara sin ekonomi?

## Anförande nr 245

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Ja, det tror jag. Jag tycker att vi har en bra budget, och jag tror att det skulle bli väldigt lyckat om vi genomförde den.

## Anförande nr 246

A l b i n S t r ö m (M): Ordförande! Kära ledamöter! Utöver att majoriteten i sin budget har ett enkelspårigt agg mot och förakt för bilen, oavsett hur den framdrivs, om det så är en bensinbil, en hybrid eller en elbil, tycker jag att det är lite skrämmande hur homogen majoriteten verkar vara i den här frågan. Det är den slutsats jag kan dra. Ingenstans i era led verkar det vara någon som anser att det finns boende i innerstaden som har behov av att skjutsa sina barn till hockeyträning, som rider, som jagar eller som helt enkelt åker till Ikea. Allt det här är generellt sådant som oftast och enklast görs med bil.

Det är självfallet helt okej att leva hela sitt liv och verka hela sitt liv i innerstaden. Vi i Moderaterna vill värna de kulturhistoriska värdena där och skapa gågator för att det ska bli så trevligt som möjligt. Däremot vill vi inte ställa trafikslag och grupper mot varandra. För oss som inte lever hela våra liv i innerstaden, för de barnfamiljer som skjutsar, för de hantverkare som bygger Stockholm och för oss som behöver bilen för att livspusslet ska gå ihop klingar sådana här storsvulstiga ord som ”Ett Stockholm för alla” tämligen falskt när avgiften för boendeparkering ökar med 45 procent och bilfientliga förslag såsom miljözon 3 införs. Jag uppmanar de ledamöter i majoriteten som känner igen sig i det här att inte följa den dogmatiska partilinje som majoriteten driver utan rösta på ett rimligare alternativ. De som behöver bilen ska inte kastas på det identitetspolitiska offeraltaret.

## Anförande nr 247

U l f W a l t h e r (S): Hej Albin! Jag kör inte lådcykel. Jag har en bensinbil, och jag bor i ytterstaden. I går var jag på Ikea, och varje tisdag och torsdag skjutsar jag min dotter till ridningen. Men det jag inte behöver är att ta min bensinbil till innerstaden, för det går alldeles utmärkt att åka buss och tunnelbana – kollektivtrafik. Min sambo behöver inte heller ta bilen till Kungsholmen. Hon cyklar, och hon gör det på nolltid. Det där livspusslet som du pratar om går jättebra att få ihop.

Innerstaden måste säkras som en plats för framtida generationer där det finns god luftkvalitet och där vi utvecklar stadsrummet. Och det går inte så länge bilen tar plats. Jag hoppas att Moderaterna skriver under på att vi inför miljözonen och att ni behåller den även efter valet 2026. Kan du lova det?



A l b i n S t r ö m (M): Jag känner inte att jag kan stå och lova sådana saker. Det är jättebra att det funkar för dig att köra bil när du bor i ytterstaden. Men hur är det då om man bor i miljözon 3 och ska skjutsa sina barn och behöver bilen? Var ska man parkera och så vidare? Det finns ju fler exempel än dem jag nämnde; man kanske vill skjutsa sin rullstolsburna släkting, frakta saker eller vad som helst. Då blir det betydligt svårare, och det gäller även i ytterstaden. Jag bor själv i Fruängen, och där har det blivit svårt att parkera på grund av de regler som har införts. Att man inte kan parkera bilen mellan klockan 7 och 19 är rätt orimligt. Det är mitt svar på den frågan.

## Anförande nr 249

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Jag tycker nästan att det börjar bli lite tramsigt. Det känns väldigt sökt att Moderaterna hela tiden försöker få det till att det skulle finnas något slags identitetskrig kring bilen. Vi var alla överens när framkomlighetsstrategin förra året reviderades. Då var det ett grönblixt styre. Det handlar om att hushålla med stadens yta, det handlar om att effektivisera och det handlar helt enkelt om att få transporter att fungera.

Om man säger ”allt åt alla” kommer ingen fram. Det är så man motiverar till exempel trängselskatt. Det är så man efter att i sju år inte ha höjt boendeparkeringsavgiften motiverar en höjning. Det är ett ekonomiskt styrmedel för att få en knapp resurs att frisättas på ett sätt så att den utnyttjas mer optimalt.

Jag gillar bilar. Jag nämnde förra året i en debatt med din partikollega att jag till och med är med i Kungliga Automobil Klubben. Jag tycker att bilen är vacker och fin. Men till vardags och för de huvudsakliga resorna är den inte det bästa alternativet.

## Anförande nr 250

A l b i n S t r ö m (M): Självklart ska ytorna vara effektiva och användas. Men vad ska de användas till, om inte till stockholmarna? Om man som stockholmare har behov av att använda bilen kan man självklart vara med i en bilklubb för att man uppskattar bilen, precis som man kan vara med i en båtklubb om man uppskattar båt och har en båt. Men om man som skärgårdsboende eller boende i innerstaden behöver bilen eller båten, som används som exempel här, behöver den stå någonstans. Man behöver kunna färdas med den. Om man som sagt bor i innerstaden och har intressen och behov av rörelse mot ytterstaden eller mot andra ställen måste man kunna ha någonstans att ställa bilen och kunna framföra den utan problem.

## Anförande nr 251

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag får väl replikera på ett par miljöpartister så att ni blir redo att begära replik själva. Jag ber Martin och Lars att göra sig redo, och det gäller för den delen er andra också om ni är sugna på lite batalj!

Jag har jobbat i fyra år i Region Stockholm. Jag har jobbat med trafikfrågor under en stor del av den tiden. Region Stockholm är efter Trafikverket Sveriges främsta trafikinvestering. Deras kalkyler är långt mycket bättre genomförda än trafikkontorets. Jag tror att problemet med trafikkontoret sitter i den politiska styrningen. Man vill inte förstå vilka investeringar, vare sig det är cykelbanor, bilinvesteringar eller

kollektivtrafikstrimningar, som är samhällsekonomiskt lönsamma. Man vill helt enkelt inte förstå det. Sida 114 (176)

Lars var inne på det när han talade om sig själv som process- och framkomlighetsborgarråd. Ta mig inte ordagrant, men det var något sådant han sa. Flödet ska flyta på, alltså. Jag skulle vilja kalla dig för gissningsborgarråd, för du har ingen aning om vilken effekt våra projekt ger, förutom att du hoppas att det ska bli fler cyklister, att det ska bli färre olyckor och så vidare. Men vi har ett väldigt dåligt underlag att ta ställning till när vi fattar de här miljonbesluten, som alltför ofta också fördyras – precis som i fallet med cykelbron. Där har vi fortfarande inte några gedigna analyser.

Det är samma sak med miljözoner. Ni inför miljözon 2, och ni inför miljözon 3. Men varför fokuserar ni inte på miljözon 1? Vi vet att en stor del av lastbilarna som körs i Stockholms stad fuskas. Var tionde lastbil som körs i Stockholms stad fuskas det med. Varför klämmer ni inte åt dem? Det borde väl vara steg nummer ett? Det är där vi kan göra de stora utsläppsminskningarna när det kommer till partiklar. Det handlar inte om att klämma åt enskilda bilägare som tvingas ställa om till dyra elbilar, som kanske en vacker dag också kommer att klämmas åt när man anser att elbilar sliter för hårt på vägunderlaget på grund av deras tyngd.

Anförande nr 252

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Jag tror att jag börjar se ett mönster. I stort sett alla projekt som vi lägger fram säger du, Gabriel, att ni inte är emot. Men så säger du: Har ni mätt allt? Har ni utrett allt? Finns det inte något annat som är bättre och som vi kan göra i stället? Samhällsekonomiska beräkningar inom infrastruktur är inte helt självklara, särskilt inte för cykel. Det gäller i synnerhet de riktvärden som ASEK, Arbetsgruppen för samhällsekonomiska analysmetoder inom transportsektorn, tar fram. De mäter oftast tidsskillnader, och för cykel är det breddning och kapacitet som ofta är resultatet av en satsning.

Vi har lagt in 5 miljoner i vår budget för den här typen av tidiga prognoser och mätningar. I er budget har ni tagit bort dem och i stället bara lagt in 2 miljoner till något ni kallar för att utveckla samhällsekonomiska analyser vid nyinvestering och renovering. Vi tycker att det här förtjänar 5 miljoner. Varför bara 2 miljoner?

Anförande nr 253

G a b r i e l K r o o n (SD): Vi ser inte bara till cykel, utan vi ser till alla trafikslag. Vi måste utveckla våra interna modeller. Dessa två miljoner är en start, och därutöver har vi den centrala medelsreserven som man kan ansöka om pengar från för att göra de här projekten.

Jag är glad att ni ändå verkar ta det här på lite större allvar med era cykelinvesteringar. Bättre sent än aldrig, efter att i flera års tid, åtminstone sedan 2014, ha plöjt ned miljarder efter miljarder i de här investeringarna, som vi inte riktigt vet nyttan av! Det vi däremot vet är hur stora skador miljözonerna har åsamkat näringslivet i Stockholms stad. Det gäller både miljözon klass 2 och den kommande miljözon klass 3 och även den framtida miljözonen klass 3 för hela Stockholms stad.

Sedan kommer även Sveavägenprojektet, där ni kommer att stänga av Sveavägen. Gång på gång förstör ni och skadar bilismen. Vad har det för effekt, och vad blir det för nytta av det? Det har ni inget belägg för. Sida 115 (176)

#### Anförande nr 254

U l f W a l t h e r (S): Hej Gabriel! Ni har i er budget en mening om att man ska höja p-normen i nybyggnation. P-normen är någonting ganska komplicerat och invecklat. Det handlar om p-tal, och det finns andra typer av köp och p-normer. Men förenklat uttryckt går det ut på att man när man bygger ett hus med bostäder måste se till att det finns ett visst antal parkeringsplatser där. Det finns p-norm, och den går lite upp och lite ned. Det är lika komplicerat.

Problemen med p-normen är i det här fallet två. Ska man utöka p-normen och se till att det blir fler parkeringsplatser måste man lösa det på ett smart sätt. Då får man antingen ta plats på gatan, på mark som annars kan användas till att bygga skolgårdar, uteserveringar – och kanske en piazza, som Centerpartiet är för – eller så måste man spränga rejält. När man spränger rejält inte bara låter det och bullrar i ett par veckor, utan det är också synligt.

Jag undrar: Varför vill Sverigedemokraterna inte bara bygga mindre i stan, utan också bygga dyrare och ta marken från barnen?

#### Anförande nr 255

G a b r i e l K r o o n (SD): När p-normen kommer på tal hör jag oftast att det handlar om förorterna, där ni framför allt förtätar. Du måste förstå det som du och dina kollegor inte verkar förstå: Bilen är en fundamental del av livet när man bor utanför Stockholms tullar. Det är den kritik vi hör från alla när vi är ute och pratar: Vad händer med våra parkeringsplatser, och vad kommer att hända med de tillgängliga platserna där mer byggs? Självklart måste vi se till att bygga parkeringsplatser och underjordiska parkeringsplatser när vi förtätar i våra förorter. Det tror jag är absolut grundläggande.

Vi har inte förändrat resmönstren ännu. Det vi har fått till är dyrare kollektivtrafik efter det socialdemokratiska regionstyret. Det är också en kollektivtrafik som går mer sällan. Att då påpeka att människor ska ställa undan bilen och ta kollektivtrafiken samtidigt som de kommer att få betala mer och få en trafik som går mer sällan är inte en seriös framkomlighetspolitik.

#### Anförande nr 256

L i n n B e s s n e r (C): Ordförande, kommunfullmäktige, stockholmare! Stockholm är en fantastisk stad på många sätt, och Centerpartiet vill göra den ännu mer attraktiv. Det är viktigt att vi sätter och når högre och mer klimatvänliga mål. Detta innebär bland annat att transportsektorn behöver minska sina utsläpp och att vi behöver arbeta för att det ska bli lättare att ladda elfordon med en dubbling av laddinfrastrukturen samt att göra kollektivtrafiken mer attraktiv och elburen.

Tänk er att kunna bo vid Hornsgatan utan att vara rädd för skadliga partiklar! Mer trafik ska gå via vattenvägen, där flottan ska drivas av elmotorer, vilket gör väl både för klimat och själ. Elmotorer gör så att vi kommer snabbare från punkt A till punkt B med mindre inverkan på naturen. Fantastiskt!

Utöver detta vill Centerpartiet se en miljözon 2 i hela innerstaden. Vi vill tillsammans med Region Stockholm utreda en modell för att kunna byta boendeparkering mot rabatt på SL-kort. Vi vill verka för säkrare cykelvägar och säkrare cykelkorsningar. Vi vill utreda fler cykellänkar och verka för möjlighet till åretruntpendling. Vi vill förlänga Tvärbanan från Kista genom Tensta-Rinkeby till Vällingby för att bygga ihop Västerort och möjliggöra stadsutveckling på Järva.

Jag yrkar därför bifall till Centerpartiets förslag till budget.

#### Anförande nr 257

T o b i a s J o h a n s s o n (V): Moderaterna styrde trafikroteln när jag kom in i Stockholmspolitiken 2012. Jag var skeptisk till Moderaterna. Det var först efter en förlorad folkomröstning de accepterade trängselskatten. Men 2012 antog Alliansen en framkomlighetsstrategi som faktiskt var bra. Gående, cykel och bussar prioriterades framför biltrafiken. Det blev mer plats till människor och mindre till parkerade bilar, mer tomt- och garageparkering och mindre gatuparkering. P-avgifterna skulle vara tillräckligt höga för att ge lediga p-platser.

Men nu vill Moderaterna värna alla trafikslag och få effektiv framkomlighet för alla. Det går faktiskt inte. Våra huvudgator är 20–30 meter breda. Med mer plats för cykel- och busskörfält krymper bilvägen och tvärtom. Först om vi hade haft gator på 45 meters bredd skulle alla trafikslag kunna gynnas. Moderaterna säger nej till höjda parkeringsavgifter och vill ha flera gatuparkeringar.

År 2012 var den moderata trafikpolitiken bättre än nu. Åtminstone i ord ville man prioritera buss, gående och cyklister på bekostnad av rullande och parkerade bilar. I Moderaternas valanalys står det att man har tappat förtroendet i trafikpolitiken. Lösningen verkar vara att anamma SD:s trafikpolitik. Nationellt ökar Moderaterna och SD utsläppen från trafiken. Hur blir det om moderater och SD styr trafikpolitiken efter 2026?

#### Anförande nr 258

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det fanns en tid då det var helt rimligt med en framkomlighetsstrategi som såg till att vi fick en bättre fördelning mellan trafikslagen. Den borde vi ha hållit i. Det som har hänt nu är att vi stegvis har hamnat i ett läge där den uppdaterade framkomlighetsstrategi vi har i dag används för att motivera att vartenda inslag bara får gå emot ett enda trafikslag. Konsekvent och hela tiden ska bilen bort, oavsett logik. Det är inte rimligt. Där måste vi gå tillbaka för att hitta rim och reson i trafikpolitiken. Miljöbilen ska välkomnas. Vi ska minska genomfartstrafiken och säkerställa att rörligheten uppmuntras, oavsett trafikslag.

Jag blir förvånad över att man som vänsterpartist gillar att bilen blir en klassfråga och att det bara är rika med elbilar som ska kunna röra sig i innerstaden. Stå upp för dina väljare, och fråga vad de tycker om det! Dessutom är ni med i regionen och drar ned på kollektivtrafiken. Hur motiverar du det?

#### Anförande nr 259

T o b i a s J o h a n s s o n (V): Det var många frågor på en och samma gång. Min tanke var alltså korrekt; ni har en annan politik i dag. Vad jag förstår var du med och

antog den senaste framkomlighetsstrategin. Vi kan konstatera att Moderaterna har bytt fot. Sida 117 (176)

Om man ser på historien kan man se att ni inte ville ha trängselavgift. Ni ville inte göra någonting åt luften på Hornsgatan och så vidare. Jag tror att vi alla, när vi om några år kommer att sammanfatta detta och se tillbaka, kommer att inse att det var ett ganska rimligt beslut med miljöklasszon 3. Det är inte den perfekta lösningen, men det är den bästa lösning vi har.

#### Anförande nr 260

A n d e r s L i n d m a n (SD): Herr ordförande! Jag vill ta upp två saker. Det första är parkeringsplatser. I stort sett i vartenda projekt vi har i trafiknämnden försvinner p-platser. Det kompenseras aldrig fullt ut för dessa. Det försvinner hela tiden parkeringsplatser i hela staden.

I Gamla stan kommer det nu att försvinna 50 procent av alla parkeringsplatser till sommaren 2024. 50 procent – hur ska detta kompenseras? Det kommer att drabba boende, verksamheter med service och hantverk och fastighetsägare. Det är en existentiell fråga för Gamla stan. Det bor 3 100 människor där, och det finns 649 parkeringstillstånd. Det är 11 000 arbetsplatser och 200 fastighetsägare plus alla turister. Och så tar man bort 50 procent av parkeringsplatserna! Jag förstår inte hur det här ska fungera.

Den andra saken jag skulle vilja ta upp är Sveavägen. Man stänger av Sveavägen, som är en pulsåder för Stockholm. All trafik kommer att hamna på andra, mindre gator. Jag förstår inte! Det här måste vara Reclaim the streets 2.0 från Miljöpartiet. Är det så? Det är min fråga.

#### Anförande nr 261

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Det verkar som att du ömmar för alla de turister som tar sig till Gamla stan med bil. De är inte särskilt många. Vi har gjort nummerskrivningar på de parkeringsplatser som finns i Gamla stan just nu. När vi gjorde det i slutet av augusti och början av september var det ungefär 85 bilar, och cirka 80 av dem hörde till boende. Därför säkerställer och renodlar vi parkeringar i Gamla stan till Skeppsbron för att det ska finnas parkeringar för boende.

Men våra ytor och kajer – Skeppsbron är ju Stockholms balkong, där solen går upp – ska inte i första hand användas för långtidsparkering. Det finns garage, inte minst inom Stockholm Parkerings bestånd, där de som inte använder bilen så ofta kan ha den parkerad.

Angående Sveavägen handlar det om fyra helger. Vi bedömer att den trafik som i stället kommer att gå på Birger Jarlsgatan är ännu mindre än vad den är på en vanlig vardag.

#### Anförande nr 262

A n d e r s L i n d m a n (SD): Alla turister kommer inte med bil, men alla de som arbetar i affärerna, alla hantverkare, restauranger och så vidare måste ha någonstans att ställa sina bilar. Jag tror nog att det behövs parkeringsplatser i Gamla stan. Det kommer att försvinna 50 procent, och det är enormt många parkeringsplatser som

försvinner. Varför ska de i Gamla stan drabbas på det här sättet? I resten av staden gör ni inte samma kraftiga neddragning. Sida 118 (176)

När det gäller Sveavägen: Visst, det är ett försök. Men mest tror jag att ni kommer att försöka få det till något permanent. Det kan jag tänka mig att ni gör. Det är stor risk för det.

Anförande nr 263

Lou - Ann Wejke Norberg (M): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Moderaterna vill värna Stockholms unika karaktär av skönhet. Staden ska fortsätta att utvecklas och växa, men alltid med varsamhet och i samförstånd med dem som bor där.

Frågan om arbetstunneln har blåst upp till en trädstrid, inte bara en almstrid. Den engagerar för närvarande flera tusentals människor här i Stockholm. Stockholm behöver stärka infrastrukturen med en ny tunnelbana, men låt oss göra det på ett ansvarstagande och långsiktigt sätt. Lägg inte arbetstunneln i Rålambshovsparken! Åtta till tio år av sprängningar och tung, dammig byggtrafik dygnet runt – låt oss slippa en 130 meter lång ramp från hotellet och fram till Fridhemsgatan! Den kommer att finnas kvar för alltid som ett sår i det som nu är en vacker slänt och en del av parken.

Ett femtiotal 80-åriga träd riskerar att jämnas med marken, och under flera år kommer sprängningarna att påverka ungefär 700 bostäder från Norr Mälarstrand upp till Fridhemsplan. Parken är en av stadens första funktionalistiska parker, och den är utformad som en dalgångspark. Det betyder att man när man står i mitten av Rålis inte ser trafiken genom trädridåerna. Allt hänger samman med en stor park som sträcker sig ned till Riddarfjärden.

Rålambshovsparken används till väldigt många olika ändamål, inte minst till många kulturaktiviteter. Under förra mandatperioden investerade staden genom stadsdelsnämnden flera miljoner i Rålambshovsparken för att möta klimatförändringarna. Moderaterna har samma uppfattning i såväl fullmäktige som region. Men var står egentligen vänstermajoriteten? Vi kanske ändå såg ett ljus i tunneln här alldeles nyss.

Anförande nr 264

Ulf Walther (S): Vi pratar mycket om bilar och miljözoner. Men trafiknämnden har ju inte bara trafik och busstrafik. Den har också ansvar för satsningen Grönare Stockholm, där det finns jättemycket pengar att investera i grön struktur.

Vi är väldigt glada att vi år kommer att stärka kriterierna för hållbarhet inom ramen för Grönare Stockholm. Då vill jag prata lite om Fokus Järva. På nyhetsbyrån för Fokus Järva kan man läsa en insändare från en man som heter Carlos. Han skriver bland annat: Hur kan det vara möjligt att tyck-till-appen i Stockholms stad inte bryr sig om felanmälan som jag började göra för ett och ett halvt år sedan? Det verkar som att ingen gör något åt anmälan eftersom det här är ett så kallat utsatt område. Carlos skriver om vattenbrunnar på Järva som inte fungerar. Detta illustrerar tyvärr den uppgivenhet som medborgare kan känna.

Staden behöver bli bättre på att lyssna på medborgarna, inte minst i Järva, som är ett av våra fokusområden. Inom Fokus Järva genomförs sammanhängande satsningar för utvecklingen av Järva med utgångspunkt i översiktsplanen. Tillsammans med andra nämnder kommer trafiknämnden under 2024 att bidra till att utveckla Järva som ett prioriterat område där sociala och ekologiska hållbarhetseffekter väger tungt i stadsutvecklingsprocessen. Trafiknämnden i samarbete med stadsdelsnämnden kommer att öka framkomligheten och utveckla attraktiviteten i det offentliga rummet i Järva. Bland annat ska Tensta centrum utvecklas och göras tryggare och mer inbjudande.

Men ambitionen slutar inte där. Det finns en rad olika åtgärder som jag tycker att trafiknämnden skulle kunna kika vidare på, som att tillgänglighetsanpassa och bygga trygga gångvägar vid busshållplatserna. Vi kan förstärka cykelbanor och se över tillgången till cykelparkeringar och omvandla upptrampade stigar till ordentliga gångbanor. Nu har vi låtit Järva hamna på efterkälken ganska länge, och nu är det hög tid att vi politiker tar ett helhetsgrepp på Järvas utveckling.

Vi vet, Carlos, att Järva inte får reduceras till ett så kallat utsatt område. Järva är ett fantastiskt område med styrkor som natur, matupplevelser och fantastiska människor. Det är den berättelsen vi ska sprida. Vi ska se till att Carlos och Järvaborna blir stolta över staden och bidra till att lyfta området.

#### Anförande nr 265

**Hanna Werner (M):** Ordförande! I en ren vänstermajoritetskrass politik, Ulf, är lösningen för att öka framkomligheten att höja bland annat parkeringsavgifter så att ingen i slutändan kommer att ha råd att ha kvar sin bil. Det kommer att påverka företagare, barnfamiljer och äldre.

Vi tror inte på straff. Vi tror på lösningar för stockholmare. Fler garage är en sådan lösning för framkomligheten och ett livligare Stockholm. Ert budskap är tydligt: Parkeringsplatser ska bort och p-avgiften ska höjas – och allt detta på stockholmarnas bekostnad.

Så till min fråga: Hade det inte varit bättre att skapa alternativ för bilister, som att se till att det finns fler garageplatser? Det ökar framkomligheten och ger livliga gator med färre bilar som cirkulerar – och allt detta är också bra för miljön!

#### Anförande nr 266

**Ulf Walter (S):** Det som är allra bäst är att göra en grönväxling. Precis som man gör en skatteväxling när den SD-styrda regeringen sänker skatterna och inte ger kommunerna tillräckligt gör man en grönväxling i övrigt. Regeringen skär ned på klimatambitionerna. Ni omarbetar klimatmålen och ersätter minskade utsläpp med 70 procent, och ni sänker priset på bensin och diesel. I stället satsar ni på att göra plastpåsar billigare.

I det här står den rödgröna majoriteten upp för kommande generationer stockholmare och skärper klimatmålen i Stockholm och omställningen. Där den SD-ledda regeringen fallerar tar Stockholm ansvaret. Det blir vår grönväxling.

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Det gäller det här med tyck-till-appen. Jag missunnar förstås inte Järvaborna att få ordning på saker och ting där de bor, men det är tråkigt att tyck-till-appen funkar lika dåligt i till exempel Bredäng, där jag bor. Jag kan berätta att vi har en trappa där som man behöver ta sig upp för när man ska komma till centrum. Jag kan berätta att den var som en pulkabacke under hela förra vintern. Det intressanta är att jag felanmälde detta massor av gånger, och jag fick tre gånger bekräftat att det nu var åtgärdat. Jag kunde då lätt bevisa att det inte alls var det genom att nya foton och skicka i appen.

Jag hörde från min kollega Björn Ljung på Kungsholmen att han har anmält sådana där skräppåsar som ställs ut. De flyttas inte, och så vidare och så vidare. Det är väl bra om man inte bara har fokus på Järva utan ser till att det också funkar i andra delar av staden.

## Anförande nr 268

U l f W a l t h e r (S): Vi har ju inte bara jobbat med Fokus Järva. Vi har jobbat ganska mycket med Fokus Östermalmstorg hela våren. Men mitt inlägg handlade om Fokus Järva. Om du vill prata om tyck-till-appen håller jag med; det finns förbättringspotential. Vi är inte jätteduktiga på det här med appar över huvud taget; vi är inte heller särskilt duktiga på appen för att betala p-avgift. Men vad gäller tyck-till-appen kan jag stolt berätta för dig att det finns ett litet tillskott i den rödgröna budgeten för att utveckla den. Jag är väldigt stolt över att vi var eniga i majoriteten om tyck-till-appens viktighet och att den behöver utvecklas. Jag hoppas alltså på förbättring.

## Anförande nr 269

M a r g a r e t a S t a v l i n g (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag satt i trafiknämnden för en förfärlig massa år sedan. Då pratade man om Spårväg Syd. Vi hade faktiskt kommit ganska långt med utredningar, samråd och en massa sådana saker. Huddinge kommun meddelade att när den blev av skulle de bygga 9 000 lägenheter. Detta är liksom en debatt om detta också.

Sedan vann tyvärr borgarna. Det är sådant som händer, Dennis! Då blev det liksom ingen Spårväg Syd, utan då blev det en NK-express i stället. När du ondgör dig över att Spårväg Syd drar ut på tiden är det också lite grann det här det handlar om.

## Anförande nr 270

Borgarrådet W e d i n (M): Jag kände mig väldigt apostroferad, så jag begärde förstås replik! Jag tycker att det är mycket välkommet om vi är överens om att Spårväg Syd behöver komma fram. Men jag låtsas inte som något annat än att det är tuffa diskussioner och förhandlingar som krävs. Det är fullt rimligt, framför allt när det är olika parter som måste komma överens. Det jag menar är att diskussionerna behöver pågå. Det har varit ute i medierna att det exempelvis skulle bli en busslösning av det hela. Då är det uppenbart att vi måste se till att det här inte blir det nya Slussen. Vi måste se till att samarbetsklimatet funkar och att det är bra och goda diskussioner som är lösningsorienterade. Jag tror – och det verkar som att du också tycker det – att Spårväg Syd skulle vara en välkommen trafiklösning för stockholmarna.



M a r g a r e t a S t a v l i n g (S): Det skulle det ha varit för länge sedan. Då hade vi haft 9 000 lägenheter fler i dag, sedan flera år tillbaka. Men det blir det väl ändå på sikt, får vi hoppas.

Miljö- och hälsoskydds nämnden (RIX)

Avfallsnämnden (RIX)

Stockholm Vatten och Avfall AB (RIX)

Anförande nr 272

Borgarrådet Lindhagen (MP): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! Vi befinner oss i en akut klimatkris på jorden. De senaste månaderna har vi slagit värerekord på värerekord. Jag pratade tidigare här i salen om att vi har sett fruktansvärda översvämningar och bränder och människor som flyr för sina liv från extremväder. Samtidigt dör arter på jorden ut i en rasande takt. Vi befinner oss i dag i en tid som ser ut att vara inledningen av den sjätte massutrotningen i jordens historia. Ekosystem som vi är helt beroende av för vår överlevnad riskerar att trasas sönder.

Också här i Stockholm påverkas vi alltmer av klimatförändringarna och krisen för den biologiska mångfalden. Det är översvämningar, värmeböljor och så småningom matbrist om vi inte vänder utvecklingen. Det här är inte tid eller läge att peka på att någon annan ska göra något någon annanstans, någon annan gång. Det är en tid då vi alla behöver ta ansvar.

Därför ökar vi klimatinvesteringarna i staden för att få ned utsläppen. Vi klimatanpassar Stockholm. Vi inventerar områden som kan reserveras som kolsänkor. Vi stärker stadens centrum för cirkularitet på miljöförvaltningen för att öka takten i omställningen till ett cirkulärt samhälle. Vi inrättar två nya naturreservat, och för första gången någonsin blir det fem nya biotopskyddsområden. Det är alltså små mininaturreservat för att skydda värdefull natur.

Ordförande! Det går att vända utvecklingen på planeten. En annan värld är möjlig. Med den här budgeten ska vi ta fler steg i den riktningen här i Stockholm.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 273

Felicia Schartner Giertta (S): Ordförande, kommunfullmäktige, åhörare! Klimatkrisen accelererar och har en konkret påverkan på vår vardag. Oktober var globalt 1,7 grader varmare än under förindustriell tid, och dessa effekter når naturligtvis Stockholm. Det är inte längre endast en fråga om hur ofta extrema väderhändelser kommer att drabba oss utan en fråga om hur vi bäst kan anpassa vår stad till denna nya verklighet. Den globala krisen är påtaglig. Vi går mot tre graders uppvärmning, och det är sorgligt att se att vår nuvarande regering trots en enig forskarkår väljer att nedprioritera åtaganden och att med berätt mod öka utsläppen. Det är ansvarslöst.

Vi i den rödgröna majoriteten i Stockholm väljer en annan väg. Vi tar vårt ansvar. Vi driver på i klimatarbetet, anpassar staden till klimatförändringarna och ställer om vårt samhälle till ett cirkulärt system med minskad energianvändning som kärna. Vår budget är en handlingskapande kraft för att stärka stadens ekosystem, och att placera stadens hållbarhet är kärnan i vår utveckling. Vi gör Stockholm till en klimatpositiv stad redan till 2030, vilket innebär en radikal förändring i hur vi minskar utsläpp och

lagrar koldioxid. Vi vet att våra konsumtionsmönster leder till stora utsläpp av koldioxid i andra delar av världen. Därför är det vårt mål att halvera konsumtionsutsläppen till 2030. Vi tar ansvar för våra handlingar genom åtgärder inom stadens rådighet för att nå detta ambitiösa mål. Sida 123 (176)

För att skydda och bevara ett ekosystem med värdefulla arter och livsmiljöer för kommande generationer satsar vi också på att skydda mer natur. Genom att skapa nya naturreservat och planera för fler biotopskyddsområden redan 2024 tar vi steg mot att bevara och stärka vårt ekosystem.

Vår tid kräver modiga beslut, ansvarstagande politiker och innovativa åtgärder. Stockholm fortsätter att vara föregångare inom klimatarbetet, och den rödgröna majoriteten är fast besluten att leda staden mot en grön och hållbar framtid.

Anförande nr 274

F r i t z L e n n a á r d (M): Jag behöver kanske inte beskriva bakgrunden, för det känns som att vi alla vet vilket bekymmer vi står inför när det kommer till klimat och miljö. Men jag kan i alla fall säga att det mesta av politiken har effekt på miljön, och kanske alldeles särskilt i Stockholm. Jag kommer att återkomma till detta.

Stockholm är och har förstås länge varit ett föredöme när det kommer till miljö- och klimatarbete. Stockholm är ett föredöme i Sverige, Sverige är ett föredöme i Europa och Europa är ett föredöme i världen. Min gruppleddare brukar ibland säga att de bästa besluten en enskild person eller en familj kan fatta nog är att bli stockholmare, om man bara ska mäta från klimatets horisont. Det ligger en hel del i det.

Stockholm har visat över tid att det är möjligt att kombinera ekonomisk tillväxt och befolkningstillväxt med minskade utsläpp. Vi är både fler och rikare än vi var för 20–30 år sedan, och jag tror bestämt att det är en förutsättning att det är så. Om miljöarbetet bygger på att göra livet så svårt som möjligt för medborgarna och om alla miljöåtgärder alltid ska innebära en standardförsämring kommer det inte att gå att över tid sänka utsläppen kontinuerligt.

Därför vill vi bygga massor med solceller. Vi har högre ambitioner än majoriteten när det kommer till solceller. Vi vill bygga ut laddinfrastrukturen i högre takt än vad majoriteten vill. Vi vill göra det lättare för stockholmare som vill investera i bergvärme och solceller i sina villor. Sist men inte minst vill vi göra det lättare för svenskar att fatta det absolut bästa beslut man kan fatta för miljön och klimatet, nämligen att bli stockholmare.

Bifall till Moderaternas budgetreservation!

Anförande nr 275

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande, fullmäktige! Det är en dyster tid vi lever i. Gångvåldet och de fruktansvärda krigen tar allt utrymme. Människans kapacitet är begränsad, och det är lätt att rikta uppmärksamheten mot det som händer på nära håll eller i det korta perspektivet. Översvämningarna och jordskreden i somras har vi redan glömt. Larmrapporterna om ökade temperaturer vill vi inte ens höra. Klimatkrisen vill vi helst förtränga, trots att vi inte har råd med det.

Att vi har en regering utan någon som helst miljö- och klimatpolitik gör mig deprimerad. Därför är jag stolt att kunna stå i denna talarstol i dag och konstatera att politiken gör skillnad. Den rödgröna majoriteten tar sitt ansvar. Vår miljö- och klimatpolitik och våra mål ligger fast. Vi kan inte ha en klimatpolitik som bara är för Teslaägare. Laddstolpar är såklart viktiga, men det är faktiskt höginkomsttagare som trots miljömärkta statussymboler förorsakar större utsläpp än boende i orten. Det är bara rimligt att de som släpper ut mest anpassar sin konsumtion mest. Vår klimatpolitik utgår därför från klimaträttvisa.

Vi tar arbetet för en jämlik och hållbar stad framåt. Den riktade tillsynen av centrumanläggningar fortsätter. Vi slår fast att Majroskogen och Ålstensskogen/Storskogen blir naturreservat 2025.

Den rödgröna budgeten ger mig hopp i den dystra tiden, och den ger hopp till alla stockholmare. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

#### Anförande nr 276

**Tapani Juntnen (SD):** "Vatten, stan är full av vatten, vatten och härom natten" – så sjöng Robert Broberg för länge sedan. Och det är sant: Stan är full av vatten. Men vi och tidigare generationer har varit oförsiktiga med vår främsta naturresurs, vårt vatten. Om man har fiskelycka och turen att fånga en fisk i de centrala delarna av Stockholm är rekommendationen att inte äta fisken. Den innehåller för höga halter av miljögifter. Det är ingen bra reklam för Stockholm. Badvattenkvaliteten har sjunkit fyra år i rad. Vi har i dag en större andel vattenprover som uppvisar ett dåligt resultat. Vattnet är otjänligt.

En kvalificerad majoritet, cirka 75 procent av våra vattensystem, det vill säga våra sjöar och vattendrag, är klassificerade som dålig kemisk status och/eller dålig ekologisk status. Vi har 3 800 markområden som är klassificerade som förorenade. Med ett så stort antal förorenade markområden påverkas våra vatten negativt. Det finns mycket att göra, och staden rör sig väldigt trögt framåt i alla frågor gällande vatten – alltför trögt.

Därför är jag bekymrad över att det politiska miljöfokus är så ensidigt på vilka gator som ska vara bilfria. Visst, transporter berör frågor som luftkvalitet. Men miljö handlar också om våra vatten och våra markområden. Det är en konservativ dygd att sträva efter att överlämna ett renare Stockholm till nästa generation med ren luft, ren mark och en stad full med rent vatten.

#### Anförande nr 277

**Elin Hjelmestam (L):** Ordförande, kommunfullmäktige och stockholmare! En partikamrat frågade tidigare här i dag vem Stockholm ska vara till för och gav svaret att Stockholm ska vara till för alla som vill leva fria liv där samlevnad, frihet och tolerans finns. Jag instämmer naturligtvis och skulle vilja lägga till att vi i Stockholm lever ett fritt liv även i samspel med naturen i en grön stad där alla har nära till natur och vatten.

Klimat- och miljöpolitiken har egentligen två syften. Å ena sidan ska klimatpolitiken möta det nödläge världen står inför här och nu och bygga ett starkare och mer hållbart samhälle. Här vill Liberalerna att Stockholms stad ska gå före och fortsätta den

klimatomställning som är påbörjad. Vi ska minska utsläppen, klimatanpassa staden och stärka den biologiska mångfalden. Sida 125 (176)

Å andra sidan handlar klimat- och miljöpolitiken mer direkt om oss människor. I vårt fall handlar det om att säkerställa stockholmarnas tillgång till naturen – den som vi ska skydda. Alla stockholmare ska ha tillgång till trevliga och rena grönområden, en stadsmiljö som är grön och luft och vatten som är rena och hälsosamma för oss. Därför ska vi planera för fler parker, badplatser och promenadstråk men också se till att de områden vi redan har håller en tillräcklig kvalitet och att stockholmarna faktiskt vill nyttja dem.

I budgeten för 2024 satsar Liberalerna på en grön stadsbild, på mer utrymme för människor än för bilar och på att de ytor vi har skapat ska vara trygga, trevliga och gröna. Liberalernas Stockholm är till för oss som ska leva här nu och i framtiden.

Med det vill jag yrka bifall till Liberalernas budgetreservation.

Anförande nr 278

A s h n a I b r a h i m (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Tänk er ett Stockholm som bidrar till en mer klimatsmart värld, en stad där vi alla i vår vardag känner att vi enklare kan välja klimatsmarta alternativ och nyttja våra lokala resurser!

Med Centerpartiets politik är detta möjligt. Centerpartiet höjer därför ambitionen att minska matens påverkan på utsläppen. Genom satsningen Matstaden vill vi sätta fokus på den klimatpåverkan maten ger upphov till. Staden ska där det är möjligt upphandla hundra procent svenska livsmedel och servera mer viltkött. Vi vill öka kunskapen om den närodlade maten, och framför allt viltköttet. Vi vill låta skolbarn besöka en bondgård och ta med sig kunskaper och insikter som varar livet ut om att den mat som vi plockar från hyllan faktiskt produceras någonstans och transporteras. De ska veta att vi kan göra bra val för klimatet.

Vi vill också främja det lokala näringslivet och stärka deras möjligheter att låta stockholmarna upptäcka smaker och livsmedel som inte transporterats runt halva jordklotet. Att välja lokalproducerat och viltkött gör radikal skillnad på vår klimatpåverkan.

Kära stockholmare! Som nämndes tidigare av en centerpartist i talarstolen är vattnet en stor del av Stockholm. Med varmare städer och många strandbad behöver vi fler badplatser i staden. För Centerpartiet är detta en prioriterad fråga. Vi har en långsiktig vision, vi har en tydlig färdplan och vi har finansiering för att göra Stockholm till en levande vattenstad.

Bifall till Centerpartiets budgetreservation!

Anförande nr 279

A r o n M o d i g (KD): Ordförande! Stockholm, Sverige och världen står inför stora miljöutmaningar. Politikens roll i bemötandet av dessa ska vara att underlätta den omställning som redan pågår och att röja hinder för den som kommer. Enligt subsidiaritetsprincipen ska vi som kommun arbeta med fokus på de frågor som vi har rådighet över. Som organisation ska våra förvaltningar bli mer energieffektiva. De ska

fasa ut miljöskadliga kemikalier, ta till vara teknikutvecklingen och successivt ställa om för att minska miljöpåverkan. Sida 126 (176)

Som kommun ska vi fokusera på städning och renhållning, välfungerande avfalls- och återvinningsverksamheter och sanering av mark och vatten. Som kommun ska vi även underlätta omställningen för invånarna. Med fler laddplatser bidrar vi till exempel till den pågående omställningen av fordonsflottan.

Den som läser KD:s förslag till budget ser att vi vill lägga mer pengar på städning och skötsel av den offentliga miljön. Men den som läser ser också att miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelarnas stadsmiljöverksamhet är två områden där vi överlag har valt att göra besparingar. Det handlar om ungefär 4 procent jämfört med årets nivå eller runt 8 procent jämfört med majoritetens förslag för nästa år.

Bakgrunden till detta är dels att vi i de bistra ekonomiska tider som nu råder och som påverkar de flesta stockholmare negativt har haft som främsta prioritering att undvika en skattehöjning och att upprätthålla välfärden. Men vi motsätter oss också ett antal av majoritetens initiativ i sak med utgångspunkt i att Stockholm varken kan eller bör bedriva en miljöpolitik utanför det kommunala uppdraget. Där vi står i dag menar vi helt enkelt att kärnverksamheten måste vara det som går först.

Jag yrkar bifall till KD:s reservation.

Anförande nr 280

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Jag tänkte att jag begär företräde på talarlistan eftersom det kanske finns några som vill begära replik! I de djupt allvarliga tider vi befinner oss i tror jag att städer har en oerhört viktig roll att spela. Vi kan gå före. Vi kan visa att omställningen är möjlig, och inte bara möjlig utan också något som kan göra våra samhällen bättre. Det ska vara ett samhälle med frisk luft att andas, med vatten i Stockholm där fisken inte längre är så förgiftad att den inte går att äta och ett samhälle där sommargångator och våra underbara kajer fylls av människor, kaféer och grönska – en stad där det är härligt att leva! Vi vill ha en stad där vi stärker och skyddar vår natur.

Med denna budget tar vi viktiga steg mot två helt nya naturreservat i Stockholm, Majroskogen och Storskogen/Ålstensskogen. Här finns flera rödlistade arter, och här finns natur som stockholmarna sätter stort värde på. Närheten till naturen är en av de saker som stockholmarna uppskattar allra mest med vår stad. Vi vet att människor mår bra av att vistas i naturen. Det minskar stress, det ger rekreation och det skapar lugn. Naturen tillhandahåller också livsviktiga ekosystemtjänster för oss människor.

Ordförande! Vi ska ställa om Stockholm, och vi ska visa att omställningen inte bara är möjlig utan något att längta till. En hållbar stad är en härligare stad!

Anförande nr 281

E l i n H j e l m e s t a m (L): På många punkter är Liberalerna och Miljöpartiet överens om miljöpolitiken i Stockholm. Därför vill jag tacka Åsa, som fortsatt arbetar för en stad som är till för människor och har höga ambitioner, precis som vi gjorde och hade under förra samarbetet.

Med det sagt ställer jag mig frågande till ett antal av de prioriteringar majoriteten med Miljöpartiet i spetsen nu genomför. Det är väldigt pressade tider vi lever i nu; det får vi läsa i tidningen varje dag och även i majoritetens budgetproposition, som använder det som en ursäkt för en skattehöjning. Det är som att man inte förstår att ekonomin inte bara drabbar kommunstyrelsen, som vill sy ihop en budget med mycket stress. Det är minst lika svårt för medborgarna när man nu väljer att beskatta. Därför vill jag fråga borgarrådet hur man i dessa tider kan tycka att duttonmiljoner och satsningar på ett cirkulärt centrum kan motivera en skattehöjning.

#### Anförande nr 282

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Vi har valt att göra den här skattehöjningen för att vi står upp för välfärden. Vi vet att de människor som har det allra tuffast i vår stad och de barn som far illa på olika ställen och som till exempel behöver stöd av socialtjänsten far ännu mer illa om vi inte har en stark välfärd som fångar upp de här människorna. Det slår mot dem som redan har det tuffast också ekonomiskt. Det här är därför den väg som jag tror är helt rätt att gå för att vi ska skapa en så bra stad som möjligt trots dessa förutsättningar.

När det gäller de satsningar som lyfts, och som vi var inne på tidigare i gruppledebatten, kan man ibland med väldigt små resurser få väldigt stor effekt. Det är precis det som i stor utsträckning sker på miljöförvaltningen, för där har vi experter inom staden som på olika sätt stöttar våra övriga förvaltningar och bolag i att ställa om. En ganska liten satsning på de väldigt kompetenta medarbetare vi har på miljöförvaltningen kan också ge mycket, och jag vet att den gör det. Det blir en väldigt stor utväxling. Det här är bra satsningar och bra prioriteringar.

#### Anförande nr 283

A s h n a I b r a h i m (C): Hej Åsa! Kul att mötas på det här sättet också! Jag tror att våra partier delar väldigt mycket i våra ambitioner kring både klimat och miljö. Men jag skulle gärna stanna kvar lite vid kajer, badvatten och badplatser i Stockholm. Även där vet jag att vi delar ambitionen. Jag såg nyligen några gamla kollegor från Södermalm i tidningen Mitt i. Jag ser som sagt att ni har ambitioner, och det finns en del förslag.

Men jag saknar detta i budgeten. Det speglas inte där. Återigen: Det gäller Södermalm, som är en stadsdel som jag är engagerad i. I den så kallade fleråringen, som klubbades igenom så sent som i april, fanns det till exempel inte en enda skrivelse om badplatser. Vi vet att det här är omfattande processer, och man behöver jobba med dem långsiktigt. Hur planerar du att jobba med detta, och varför speglas det inte i budgeten för kommande år?

#### Anförande nr 284

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Jag vill börja med att säga det jag inte hann säga till Elin: Tack till både dig och Elin för det väldigt trevliga klimat som jag tycker att vi har i miljö- och hälsoskyddsnämnden! Tack också för det stora engagemang som finns i nämnden, som är väldigt tydligt – så tack till er båda!

Vi tar steg framåt för att inrätta fler badplatser. Det gäller både den som du nämnde på Södermalm, som har varit ute, och de båda badplatser som nyligen inrättades i

Söderort. Vi har också sanerat mark i Vinterviken för att barn numera ska kunna röra sig tryggt där och kanske råka stoppa någonting i munnen utan att föräldrarna behöver vara rädda för att de ska få i sig farliga gifter. Jag delar engagemanget för att skapa fler badplatser. Det är också, precis som med naturreservaten och den fantastiska natur vi har i staden, någonting som skänker stockholmarna väldigt stor glädje. Vi ska fortsätta det arbetet.

#### Anförande nr 285

Elin Hjelmestam (L): Hej igen! Jag vill ha en klimat- och miljöpolitik som syns och som känns. I Liberalernas Stockholm är inte miljöfrågan perifer, utan den genomsyrar alla politikområden och hela stadsmiljön. Arbetet för klimatet och miljön är en av vår tids ödesfrågor och i grunden en frihetsfråga för kommande generationer. Stockholm ska gå i bräschen för detta.

Liberalerna står i miljöpolitiken för långsiktighet och förutsägbarhet. Det gäller både vår finansiering och våra prioriteringar. Spelreglerna ska vara tydliga för samhällets aktörer, och staden ska gå före. Stockholm ska som sagt vara till för oss stockholmare, och varje asfaltsbeklätt torg eller övertrafikerad gata är en outnyttjad möjlighet till omställning. Liberalerna satsar på att öka tillsynen av centrumanläggningar, på gröna väggar för att öka både trevnad och luftkvalitet, på att möjliggöra och se till att badplatser i staden är sjysta och på fler sommargåtor. Det är en miljö- och klimatpolitik som syns och som känns.

Därför vill jag yrka bifall till Liberalernas budgetreservation.

#### Anförande nr 286

Borgarrådet Lindhagen (MP): Det är så trevligt att prata med vice ordförande i nämnden! Jag tänkte att vi är väldigt överens om beskrivningen av den stad som du målade upp. Det gäller mindre bilar och mer plats för människor, uteserveringar och grönska. En väldigt viktig del i detta är att vi möjliggör och underlättar för människor att resa kollektivt och att cykla och promenera i staden. Det ska vara enkelt, och det ska vara bekvämt så att de som verkligen behöver bilen också kan använda den på ett bra sätt.

Vi hade tidigare en ordväxling under gruppleddardebatten. Ni skär ned framkomlighetsinvesteringarna med 155 miljoner, och sedan flyttar ni tillbaka 37 ½ miljon till tillväxtsatsningar. Som jag sa tidigare blir det en nedskärning på nästan 120 miljoner. Tillgänglighetsåtgärderna finns ju också i framkomlighetsinvesteringarna. Det är investeringar också för tillgänglighet och för att förbättra för trafikflödena i staden. Där är min fråga: Varför gör ni de här nedskärningarna om ni vill ha den gröna, härliga staden för människor?

#### Anförande nr 287

Elin Hjelmestam (L): Vi plockade ut det som vi tycker är viktigast. Vi tycker att det är viktigt att vi satsar på gågatorna. Vi möter majoriteten i frågan om miljözon 3 och vill ha ännu fler gågator.

Vi plockar också ut det viktigaste ur framkomlighetsdelen, och det är tillgängligheten. Vi satsar på minskad biltrafik och ökad framkomlighet för gångtrafikanter på ett sätt,



och sedan plockar vi ut det viktigaste, som är tillgängligheten för personer med funktionshinder, och ser till att prioritera det. Jag menar att vi absolut gör detta. Sida 129 (176)

#### Anförande nr 288

P e r R o s e n c r a n t z (M): Herr ordförande! Nu ska jag prata om en fråga som fick mig att engagera mig politiskt: avfallskvarnar! Eller det var egentligen inte därför, men frågan är väldigt viktig. Det är nämligen så att vi har fått nya EU-regler som handlar om hushållsnära matavfallsinsamling. De ska börja gälla från 2024, och då måste också hushållsavfallet separeras.

Det här drabbar oss boende i Norra Djurgårdsstaden. Det finns ingen fråga i min korta – det ska erkännas – politiska karriär som jag har fått så mycket respons på. Det är 3 000 hushåll, i allmännyttan, i bostadsrätter och i studentlägenheter, som alla har avfallskvarn. Det investerades i detta som en miljöåtgärd. Man fick reda på det när man flyttade in. Vi har solceller på taket, vi har inte boendeparkering och vi har avfallskvarnar. Det här är jättebra. Nu ska du bli en miljövänlig människa, sades det. Och jag blev det! Jag hade faktiskt både en V8- och en V6-bil med stora bensinmotorer, men Norra Djurgårdsstaden har förändrat mig. Jag har numera en cykel, och jag har även vinterdäck på den.

Men nu håller jag på att bli av med min avfallskvarn. Där slänger man hushållsavfallet, och det separeras sedan och blir biogas. Men på grund av EU-reglerna kommer avfallskvarnarna nu att tas bort, och det gör människor väldigt upprörda. Vi vill inte ha några bruna påsar som läcker i hissen, utan vi vill ha avfallskvarnar. Moderaterna kräver att majoriteten med MP i spetsen tittar på detta och säger till EU: Tack, men nej tack! I Norra Djurgårdsstaden använder vi kvarnen!

#### Anförande nr 289

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Nu kom den här frågan upp, och jag vill börja med att säga att jag har förståelse för att människor känner en stor irritation. Jag har själv haft matavfallskvarn i en tidigare bostad. Det är väldigt bekvämt och enkelt – precis så som vi vill att det ska funka för människor. Det ska vara lätt att leva hållbart. Jag beklagar därför verkligen att vi står i den här situationen.

Bakgrunden till detta är att det har visat sig att vi inte kan utvinna så mycket energi ur matavfallet när vi använder matavfallskvarn som när vi samlar in matavfall på andra sätt. Det är en klimat- och miljöfråga i grunden, och därför har EU bestämt detta. Vi får inte ut lika mycket biogas, och det blir sämre biogödsel. Det har också visat sig att det blir mer matsvinn med matavfallskvarnar. EU har därför beslutat om denna lagstiftning. Den är inte valfri. Det har vi att förhålla oss till som kommun och som land. Lag ska följas; det tycker jag är en rimlig utgångspunkt. Men nu har vi ett jobb att göra från stadens sida med att se hur vi kan underlätta för de människor som drabbas, för detta är förstås inte en optimal situation.

#### Anförande nr 290

P e r R o s e n c r a n t z (M): Det här är en ganska viktig sak. Det har också lite med statistik att göra. Det må vara så att en lägre procentuell andel av matavfallet återvinns när man använder en kvarn och samlar upp det, men det är fler som faktiskt återvinner sitt matavfall. I ett singelhushåll, till exempel, blir påsen man slänger i aldrig

full, och det möglar – detta vet alla som har kära mamma hemma eller själva är kära mamma. Kvarnen finns alltid där, till din tjänst, så att säga. Sida 130 (176)

Det finns ingen i Norra Djurgårdsstaden som slänger mat i hushållssoporna, så andelen återvinning är väldigt hög även om den är mindre. Någon statistikprofessor kan säkert räkna ut hur jag ska beskriva detta. Men jag tror att man har räknat fel, helt enkelt.

Det andra är att det går att göra undantag från EU-reglerna. Finns det ingen stad i hela Europa som har gjort undantag från detta? Låt oss i alla fall pröva! Låt oss vara modiga; vi är en huvudstad.

Anförande nr 291

**E m e l i e S t a r k (S):** Ordförande! Klimatet är inte en enskild politisk fråga som är skild från allt annat vi gör i kommunen, utan det är en fråga som genomsyrar allt. Den gröna omställningen måste ske i alla sektorer där utsläppen sker, och vi behöver ha störst fokus där utsläppen är som störst.

Ohållbart byggande är i dag en av de största utsläppsbovarna, och därmed är även stadsbyggnadsfrågorna en klimatfråga. Stockholm ligger i framkant när det gäller klimatomställningen, och vi ska fortsätta vara en förebild i klimatarbetet i Sverige och i världen. Stockholm växer, och vi ska växa smart. Vi har som växande stad ett särskilt stort ansvar för den byggt teknik och de material vi använder så att tillväxten sker på ett hållbart sätt. Nya sätt att bygga främjar också innovation liksom teknikutveckling och konkurrens inom byggsektorn.

Stockholm har nu fått pris för årets trästads 2023, och jag tycker att alla som har varit med och kämpat för mer träbygge i Stockholm ska ta till sig av detta. Det är väldigt kul, och vi är väldigt stolta över det. Detta är också ett kvitto på att aktiv byggpolitik går att föra hand i hand med en aktiv klimatpolitik. Nu bygger vi en grönare stad, och i Stockholm tar vi ansvar för klimatet.

Anförande nr 292

**J e n s H o l m (V):** Fru ordförande! När regeringen sviker på miljö- och klimatområdet är det extremt viktigt att någon annan svarar upp, och det är precis vad vi gör här i Stockholms stad med den här offensiva miljöbudgeten. Att ställa om handlar inte bara om att rädda oss från en direkt farlig och okontrollerad klimatkris, utan det handlar också om att rädda liv här och nu. I Europa dör ungefär 400 000 personer varje år på grund av luftföroreningar. Här i Stockholm är siffran ungefär 1 000 personer. Det är alltså tre personer om dagen som dör i förtid på grund av luftföroreningar. Våra barn är värst utsatta, för deras inre organ är inte utvecklade. Vi vet att vägtrafiken är den största boven i detta drama.

I den här budgeten tar vi fram konkreta miljöreformer just för att minska utsläppen och främja folkhälsan för alla stockholmare. Vi gynnar kollektivtrafik, gång och cykel. Vi minskar massbilismen. Vi inrättar fler grönområden, och vi inrättar miljözoner. Vi satsar offensivt på solenergi på alla tak där det passar. Vi satsar på växtbaserad mat som både minskar utsläppen och är bra för folkhälsan. Kort och gott: Det blir minskade utsläpp men också liv som kommer att räddas varje dag.

Fru ordförande! När jag läser Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas budgetreservationer blir jag förfärad. Alla verkningfulla miljöreformer är bortopade i de reservationerna. Jag vill fråga dessa partier: Är det inte viktigt att rädda liv varje dag? Är det inte viktigt att minska våra utsläpp och främja folkhälsan? Sida 131 (176)

Anförande nr 293

F r i t z L e n n a á r d (M): Spännande frågor! Jag vill väldigt gärna rädda liv. Jag tycker att det är viktigt att människor inte ska dö i onödan – bara så att vi har detta klart. Det var tydligen oklart.

Med detta sagt var det gott om anklagelser mot Moderaterna, och det väcker en fråga. Du säger att du har läst Moderaternas förslag noggrant, men jag är väldigt tveksam till att du har gjort det. Om du nu har läst så noggrant tror jag bestämt att du skulle ha upptäckt att vi bland annat har en högre ambition än majoriteten när det gäller utbyggnad av solceller. Vi vill femdubbla den egna produktionen från solceller till 2030. Vi har en högre ambition när det gäller laddinfrastruktur. Ska vi få bättre luft över tid i Stockholm måste vi växla över till eldrift i trafiken. Då måste vi ha mer laddinfrastruktur. Detta lägger vi mer på än vad ni gör.

Tvärtom är det alltså vi som räddar liv och som har åtgärder som är verkningfulla på riktigt.

Anförande nr 294

J e n s H o l m (V): Det är bra att jag och Fritz är överens om att vi båda vill rädda liv. Frågan är vilka som har de mest verkningfulla reformerna. Man kan självklart lägga fram en budgetreservasjon som är full av hittepåsiffror. Jag noterade solcellsambitionerna. Det var ambitiöst – det måste jag hålla med om, och det tycker jag är väldigt bra.

Mindre ambitiös är er politik på trafikområdet, där ni, som ni säger, ska främja alla trafikslag. Det innebär att man fortsätter gynna massbilismen. Någon måste våga säga som det är. Även om vi kör bilar som går med eldrift vet vi att bilarna river upp partiklar och förstör luften för dem som bor i dessa områden.

Så det där håller inte riktigt, Fritz. Jag säger så här: Gör om och gör rätt! Nästa år tar vi en ny debatt.

Anförande nr 295

G a b r i e l K r o o n (SD): Om man på riktigt tror att Stockholms miljözoner, som minskar partikelutsläppen med 1 procent, räddar liv måste man nog se sig själv i spegeln och fundera på vilka fakta man läser och hur man definierar ett liv.

Självklart ska vi rädda liv, men hur gör vi det på bästa sätt? Jo, vi måste se till att inte var tionde lastbil fuskar där vi har miljözon klass 1. Detta måste stärkas; det verkar ni inte göra. Det var nummer ett.

Nummer två är UV-exponering. Hudcancer är ett växande problem. Vi har ingen strategi kring detta i Stockholms stad.

Nummer tre är äldreomsorgen. Här har vi en omfattande del av personalen som inte pratar svenska. Detta leder till vårdskador och onödiga inläggningar på akuten. Kan vi ha personal som pratar bra svenska så räddar det liv. Sida 132 (176)

Jag tycker att ni och framför allt du måste fundera kring din retorik och kring vilka liv din politik egentligen räddar. Jag tror inte att fler laddstolpar och fler solceller kommer att rädda så många liv, men jag kanske har fel. Du får gärna förklara för mig. Hur många liv räddar dina laddstolpar?

Anförande nr 296

J e n s H o l m (V): Fru ordförande! Nu är vi framme vid den där snorhala tvålen igen. När man ska diskutera miljöfrågor med Sverigedemokraterna blir det helt plötsligt en diskussion om UV-strålning, äldreomsorg och en massa olika randfrågor.

Självklart ska vi ta tag i problemet med lastbilar som kör i innerstaden som inte uppfyller våra miljökriterier. Men det jag beklagar är att Sverigedemokraterna inte har någon politik för att skydda fler miljöområden här i staden och för att se till att vi får bättre framkomlighet för kollektivtrafiken och för gång- och cykeltrafiken. Miljözoner är ett effektivt sätt att både främja folkhälsan och minska utsläppen.

Jag säger alltså som jag sa till Moderaterna: Ni får nog gå hem och göra om er budget, så ses vi nästa år.

Anförande nr 297

F r i t z L e n n a á r d (M): Som jag sa i mitt inledningsförfarande har Stockholm över tid framgångsrikt sänkt utsläppen. Det är inte en slump, och det beror inte på tur. Det är inte tack vare det fantastiskt trevliga klimatet på våra breddgrader, utan det är tack vare kloka och ansvarstagande beslut som fattats av våra företrädare i den här salen.

Men alla beslut som fattades förr var inte så kloka. Det fattades även dumma beslut, och runt om i staden finns därför gamla synder som vi i dag får betala för. Det är därför jag är extra nöjd med att vi i Moderaternas budgetreservation lägger extra medel för att stärka fack- och stadsdelsnämnderna i deras arbete med de lokala åtgärdsprogrammen. Det är viktigt för att fler vatten ska bli badbara, fler fiskar ska bli ätbara, övergödningen ska minska och den kemiska statusen ska förbättras.

Vidare vill vi anlägga ett antal mininaturreservat. Jag tycker att det är ett ganska kul, nytt grepp för att bevara gröna värden inför framtiden. Och vi vill som sagt, till skillnad från majoriteten, gå snabbare fram när det gäller solceller och laddinfrastruktur. Vi vill göra det lättare för stockholmarna att göra rätt om de vill installera solceller på sina tak eller bergvärme i sina källare. Vi vill att luften ska vara ren.

Jag hade velat se att majoriteten hade lika höga ambitioner som vi. Men förhoppningsvis har vi en ny majoritet på plats om tre år, och då kan vi ta ansvar för klimatet nu när den nuvarande majoriteten inte riktigt lyckas nå hela vägen fram.

Anförande nr 298

F e l i c i a S c h a r t n e r G i e r t t a (S): Fru ordförande! Vad intressant att du, Fritz Lennaárd, nämnde detta med mininaturreservat. I er budget saknas det nämligen

specifika skrivningar om just naturreservat. I en stad som Stockholm är konkurrensen om marken hård, och då räcker det inte med bara vaga beskrivningar och vaga formuleringar om naturreservat, utan det krävs att man är specifik. Sida 133 (176)

I den rödgröna majoritetens budget har vi konkreta steg och ser till att vi tar fram fem redan utredda biotopskyddsområden, som ska inrättas 2024, och två naturreservat i Majroskogen och Ålstensskogen/Storskogen 2025. Därefter ska ytterligare minst fem biotopskyddsområden utredas. Detta är att mena allvar med naturskydd.

Biologisk mångfald är fundamentalt för att undvika kollaps av ekosystem. Det handlar om mångfalden av arter och ekosystem som tillsammans utgör livets väv på vår planet. Varje art har en unik roll och funktion i naturen.

Anförande nr 299

F r i t z L e n n a á r d (M): Det verkar vara ett återkommande tema från majoritetens sida att bara hitta på saker lite på känn för att se om vi har läst vår egen budget. Du påstår att vi inte nämner naturreservat en enda gång i vår budgettext. Jag har min Ipad här framför mig och har just gjort en sökning. Jag kan meddela att exakt det ordet nämns åtminstone 17 gånger. Vi kan också beskriva en sak utan att använda det exakta ordet. Jag undrar alltså om det verkligen är så att ni inte har några bättre argument utan måste hitta på helt falska. Det vore väldigt tråkigt i så fall.

Anförande nr 300

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Detta kan jag svara på. Jag har också läst budgeten och ser att ni inte över huvud taget nämner Majroskogen eller Ålstensskogen/Storskogen. Däremot nämner ni naturreservat, men det betyder inte så mycket, tycker jag, när ni drar bort de två naturreservat som vi säger att vi vill inrätta. Då blir det mest bara ord, tänker jag. Det handlar faktiskt om att det ska komma på plats också.

Jag tänkte ta upp detta med luften lite i stället. Luften ska vara ren – det tycker jag är en väldigt klok inställning. Det är 1 000 stockholmare som dör i förtid; det har jag tagit upp tidigare. Jag tror att jag kommer att fortsätta hamra in det, för jag tycker att detta är djupt allvarliga siffror som också visar vilket stort och allvarligt hälsoproblem dålig luft är.

Jag har också lite utvärderingar här. När det gäller miljözonerna, både klass 1 och klass 2, har vi på Hornsgatan sett att utsläppen av till exempel kväveoxider har minskat med 45 procent jämfört med 2019, när vi inte hade miljözon klass 2. Miljözonerna har effekt och gör skillnad. Varför vill ni inte ha miljözoner i Stockholm?

Anförande nr 301

F r i t z L e n n a á r d (M): Nu fick jag en hel radda med frågor, men jag ska försöka beta av dem en efter en. Till att börja med har vi, som du säger, inte specificerat exakt alla ställen där vi vill skydda natur. Det betyder inte att vi vill skydda mindre än ni vill. Jag är tvärtom rätt säker på att vi har lika höga ambitioner när det gäller att skydda naturvärden för framtiden.

När det sedan gäller luften är det ni gör ändå ett hårt slag i luften. Det ska vara tufft att vara stockholmare; man måste lida för miljöns skull. Därför införde ni en miljözon i

city utan någon reell effekt, när vi alla vet att lösningen på sikt är att vi blir av med förbränningsmotorerna i Stockholm. Då krävs det utbyggnad av laddinfrastruktur och att det blir möjligt för stockholmarna att köpa en elbil. Nu får du inte svara, men jag hade velat fråga varför ni inte vill satsa lika mycket som vi på att bygga ut laddinfrastrukturen så att stockholmarna kan byta ut bränslebilarna.

Sida 134 (176)

#### Anförande nr 302

**M a r i a M u s t o n e n (V):** Ordförande och fullmäktige! Klimatkrisen blir alltmer påtaglig. Koldioxidnivåerna slår nya rekord, och extremväder blir vardag. Vår tid att agera håller på att rinna ut. Vi i den rödgröna majoriteten har satt våra klimatmål utifrån vetenskapen – utifrån det vi vet måste göras för att hålla jordens temperatur på en nivå som möjliggör liv på vår planet. Målen vi har är helt nödvändiga. Denna krisinsikt saknar jag när jag lyssnar på den här debatten och oppositionens anföranden. Moderaterna väljer att prata om avfallskvarnar. Det saknas riktiga åtgärder för att angripa den allvarliga situation vi står inför.

Man kan konstatera att våra mål är ambitiösa. Jag påstår inte att de helt självklart kan nås. Vi får ingen draghjälp från regeringen, och det gör inte saken lättare. Därför måste vi i stadens klimatarbete vända på varje sten i alla våra verksamheter. Det handlar inte bara om trafiken, som är den största källan till utsläpp, utan även om våra skolor, äldreboenden, välfärdsverksamheter och så vidare.

Mina kollegor i majoriteten har redan varit inne på våra satsningar. Jag vill även nämna satsningar på kollektivtrafiken. Vi har till exempel tre stombusslinjer som vi kommer att prioritera – en i västerort, en i söderort och hela linje 4, som är Sveriges populäraste busslinje.

#### Anförande nr 303

**F r i t z L e n n a á r d (M):** Man är ju tvungen att begära replik när man blir förminskad lite så där raljant. Moderaterna pratar om avfallskvarnar – ja, det stämmer att vi har nämnt avfallskvarnar, men jag har nämnt mycket annat också. Jag har frågat dina partikamrater och dina andra vänner i majoriteten varför ni inte vill bygga ut laddinfrastrukturen lika offensivt som vi vill och varför ni inte vill bygga ut stadens egen solcellsproduktion lika effektivt som vi vill. Så i stället för att hålla på och raljera kring matkvarnarna hade du gärna fått svara på den frågan.

#### Anförande nr 304

**M a r i a M u s t o n e n (V):** Jag ser ett problem i att man inte kan skilja mellan det som är stort och det som är litet. Detta präglar hela oppositionens klimatpolitik, tycker jag.

Vi bygger laddplatser och solcellsanläggningar. För tillfället håller Stockholmshem på att montera en solcellsanläggning i Bagarmossen. Stockholms Hamnar monterar solceller på alla tak som är lämpliga. Det gör även alla andra stadens bolag, så det finns inget fog för det påstående du kommer med. Vi gör allt för att ställa om Stockholm. Vi tar vårt ansvar.

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Fru ordförande, åhörare och fullmäktige! Då miljöarbetet har havererat totalt på riksnivå har vi i huvudstaden en viktig roll att fylla i att visa vägen och vara ett föredöme. Vi måste arbeta med miljö- och klimatfrågorna på alla nivåer inom staden. Därför har alla förvaltningar i uppdrag att ta fram egna koldioxidbudgetar och miljöhandlingsplaner. Det är toppen – så blir det verkstad. Vi kommer inom kort att inrätta två naturreservat och fem biotopskyddsområden, bland annat i Bromma. Jag upprepar, med tanke på föregående debatt: i Bromma.

Utan ekosystemtjänster finns ingen mänsklighet. Vi satsar på att restaurera naturen, fixa våtmarker och ordna med kolsänkor – yes! Vi underlättar för cirkularitet på flera sätt. Bland annat utreds en storskalig återbruksdepå för byggmaterial – utmärkt! Kemikaliarbetet och utfasningen av farliga kemikalier fortsätter – bort med mikroplaster, engångsmaterial och hormonstörande kemikalier i förskolan, bland annat. Ett barn har liten kroppsvikt i relation till påverkan från kemikalier, luftföroreningar och bekämpningsmedel i mat. Fokus på en giftfri miljö för barnen ligger oss alltså väldigt varmt om hjärtat.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget!

#### Anförande nr 306

F r i t z L e n n a á r d (M): Det verkar, som jag har sagt tidigare, vara väldigt populärt att från majoritetens sida ställa retoriska frågor kring vad Moderaterna gör här eller i landstinget, Europaparlamentet eller för all del riksdagen och Rosenbad. Ni verkar ha betydligt mindre lust att prata om det ni själva gör. Men vi noterar detta, och det gläder mig att ni har stort intresse för moderat miljöpolitik. Om fler hade det skulle världen vara en bättre plats.

Men när du nu tar upp det här med vad diverse regeringar har gjort kan jag inte undgå att tänka att ett av de partier som i regeringsställning har fått fram beslut som har lett till de absolut största utsläppsökningarna någonsin i Sverige är Miljöpartiet, som har sett till att vi har stängt ned fungerande kärnkraft och därmed slutat exportera fossilfri el som konkurrerar ut kol i Polen och Tyskland. På grund av Miljöpartiets agerande på nationellt plan har utsläppen alltså ökat hur mycket som helst. Hur ställer du dig till detta?

#### Anförande nr 307

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Jag ger mig nog inte in i en kärnkraftsdebatt här och nu. Jag kan notera att Moderaterna har ökat budgeten något – bravo! – och att ni satsar på LÅP:arna. Det tycker jag hedrar er, absolut. Men om vi kunde enas om att lägga ned Bromma flygplats skulle vi vinna väldigt mycket i klimathänsende och också få fantastisk mark för utveckling av staden.

#### Anförande nr 308

G a b r i e l K r o o n (SD): Ni i Miljöpartiet slår er för bröstet när ni inrättar ett par naturreservat och något fåtal biotopskyddsområden. Det kan ju låta som att ni faktiskt värnar om Stockholms grönområden och Stockholms biologiska mångfald. Samtidigt har ni med den andra handen i projekt efter projekt valt att bebygga grönområden. Skärgårdsskogen, Herrängsskogen, Nälstafältet, Nytorps gårde – nämn ett grönområde

så har vi förmodligen ett byggprojekt som i alla fall är i startgroparna eller finns i planerna där. Det verkar som att anledningen till att ni inrättar naturreservat är att skydda marken mot er själva, för det är ju ni som hela tiden har varit med och tagit dessa byggbeslut tillsammans med socialdemokrater, vänsterpartister och kanske vissa partier i Alliansen. Sida 136 (176)

Nej, jag tycker inte att vi politiker ska överbyråkratisera i detta läge. Vi ska ha ett tydligt ställningstagande om att låta våra grönområden vara orörda, bevara de höga naturvärdena, bevara grönområdena och säkerställa att vi har spridningskorridorer. Detta står Sverigedemokraterna för. Vi behöver inte ha ett naturreservat för att kunna rösta nej till ett dåligt byggförslag i stadsbyggnadsnämnden.

Och sedan vill jag säga till dig, Jens Holm, som ska rädda liv med dina laddplatser för båtar: Jag förstår inte. Jag trodde att vår debatt handlade om att rädda liv, och jag kommer med förslag på hur vi ska göra det. Men det verkar som att ditt mål inte är detta. Ditt mål verkar vara att vi ska förstöra så mycket som möjligt för vanligt folk. Det är därför du vill ha miljözoner – inte för att det räddar liv utan för att det minskar bilismen. Det verkar vara ganska tydligt.

Debatten kring hur vi kan arbeta i miljöfrågorna för att rädda liv tar jag gärna i dag. Vi behöver inte vänta till nästa år.

Anförande nr 309

A s h n a I b r a h i m (C): Hej, Gabriel! Jag hörde dig lite tidigare i debatten efterlysa analyser och utredningar. Faktum är att det just när det gäller luftkvalitet och hälsa finns massor av studier. Det finns städer i världen som är riktigt illa där. Även om detta är ett område som egentligen inte lockar till skratt kan jag tycka att det är lite ödets ironi att ni i ditt parti gärna pratar om invandrare som hot mot svensken men när vi de facto har en luftkvalitet som hotar stockholmarnas och svenskars hälsa är helt faktaresistent. Hela anledningen till att Stockholm i dag har bättre luftkvalitet jämfört med till exempel på 90-talet är att utsläppen från bilarna har minskat.

Anförande nr 310

G a b r i e l K r o o n (SD): I två år har jag studerat hälsoekonomi på Karolinska institutet. Vi har bland annat jobbat med frågor som luftkvalitet men även andra frågor. Man måste förstå vad vårt mål är. Vårt mål är att rädda liv. Okej, fråga nummer två: Vilka åtgärder ska vi sätta in för att rädda så många liv som möjligt per investerad krona? Är det miljözoner? Är det en bättre UV-strategi? Är det en strategi mot fallolyckor för äldre? Är det att säkerställa att vi har bra språkkunskaper i äldreomsorgen så vi undviker undvikbar inläggning på akuten? Detta är vår arsenal av åtgärder.

Ni och du verkar däremot tyvärr bara rikta in er på miljözonsfrågan, och detta räddar uppenbarligen inte tillräckligt många liv i Stockholms stad. Det skulle ha potential att rädda liv i Sverige, men de effekter vi ser i dag är inte tillräckliga.

Jag kan dock ge dig rätt. Hade vi haft bättre åtgärder i miljözon klass 1 och fått fast fler fuskare hade vi säkerligen kunnat minska sjukligheten något.



C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Detaljplaner som anger naturmark eller park är ett väldigt svagt skydd, Gabriel. De ändras snabbt, så därför är det absolut nödvändigt att använda miljöbalken för att inrätta naturreservat eller biotopskyddsområden. Det är ett mycket starkare skydd, och det håller; det är långvarigt vid skiftande majoriteter. Det är ett sätt att verkligen se till att långsiktigt skydda våra gröna spridningsområden och korridorer i Stockholm.

Det är i och för sig kul att ni i Sverigedemokraterna värnar grönområden – det är välkommet. Men ni är inte helt konsekventa. Ni ville bygga på Gärdet, och ni ville bygga i Eriksdalslunden. När det gäller Hammarbyskogen är det väldigt luddigt. Jag tycker alltså inte riktigt att ni är konsekventa.

## Anförande nr 312

G a b r i e l K r o o n (SD): Det är nog väldigt konsekvent. Om du läser, som du säkert gör, våra handlingar i stadsbyggnadsnämnden det här året ser du att vi har varit väldigt tydliga med våra ställningstaganden, bland annat kring Hammarbyhöjden.

När det gäller mark som inte är planlagd som naturreservat har vi alla möjligheter att styra byggaktörernas byggplaner, genom våra egna initiativ kring vad vi väljer att planlägga men även genom vad vi accepterar att en byggaktör går vidare med och planlägger. Det är ju ett beslut som tas i nämnden – att de får godkänt att fortsätta med arbetet. Det är inte svårare än att vi säger: Nej, ni kommer inte att tillåtas göra detta. Man måste såklart även se över översiktsplanen på sikt och så vidare, för att tydligt markera hur vi ställer oss.

Jag tycker att det är beklagligt att ni när ni inrättar ett reservat som Ålstensskogen samtidigt förtätar i många grönområden i exempelvis Bromma. Detta förstör både de gröna värdena och den biologiska mångfalden.

## Anförande nr 313

J e n s H o l m (V): Det handlar kort och gott om 1 000 liv per år. Det är ungefär tre personer om dagen som dör i Stockholm på grund av luftföroreningar, och vägtrafiken är den främsta boven i dramat. I den här budgeten adresserar vi precis de problemen. Vi gör så mycket vi bara kan för att få ned koldioxidutsläppen, kväveoxidutsläppen och utsläppen av partiklar. Vi gör detta genom att satsa på gång-, cykel- och kollektivtrafik. Vi minskar massbilismen. Vi får bort utsläpp genom miljözoner, och vi inrättar nya grönområden.

Jag vill fråga Gabriel Kroon: Hur räddar vi flest liv? Är det genom att vidta dessa miljöreformer – minska massbilismen och satsa på kollektiv-, gång- och cykeltrafiken – eller är det genom att ha fortsatt massbilism, att inte satsa på kollektivtrafiken och att inte inrätta nya naturreservat, vilket ju är SD:s politik?

## Anförande nr 314

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag skulle vilja veta hur många liv dina kinesiska laddstolpar och solceller räddar där de byggs i de smutsiga fabrikena i Kina och övriga Asien, med de miljö- och klimatutsläpp som sker då. Men det kanske inte spelar någon

roll – det är inte i Stockholm, och det har inte du ansvar för. Du har bara ansvar för de svenska livet; det kanske är det du är inne på här. Sida 138 (176)

Jag tycker att vi ska arbeta för att rädda liv, såklart. Hur gör vi det på enklast möjliga sätt? Hur räddar vi så många liv som möjligt? Jag säger det återigen, som en gammal trasig skiva: Jag tycker att vi kan göra mycket mer när det gäller miljözon klass 1. Ungefär var tionde lastbil fuskar när den kör i Stockholms stad och har väldigt stora utsläpp som leder till de dåliga luftvärdena. Om vi på alla möjliga sätt ligger på och får till en förändring kan vi verkligen förbättra vår luftkvalitet och på så sätt minska den sjuklighet som härrör från dålig luft.

#### Anförande nr 315

**E m e l i e S t a r k** (S): När Ryssland grävde skyttegravar runt Tjernobyl höll världen andan. Kärnkraftverket i Zaporizjzja i södra Ukraina är fortsatt ockuperat, och situationen är mycket allvarlig. Och nu vill SD bygga kärnkraftverk i Stockholm. På SD låter det som att små modulära reaktorer är en enkel och utbredd teknik. Faktum är att många projekt har fått läggas ned för att det har blivit för dyrt och försenats. De två reaktorer som finns ligger i Kina och i Ryssland. Vad ska SD:s kärnkraftverk kosta stockholmarna, i pengar och i säkerhet, och vilka problem ska lösas? Klimatkrisen är här i dag, inte om tio tjugo år.

Jag vill gärna se ny teknik och att vi jobbar proaktivt för att hantera klimatkrisen. Men det här är bara att långsamt sätta en väldigt dyr kniv mot vår strupe.

#### Anförande nr 316

**G a b r i e l K r o o n** (SD): Vi har inget investeringsbeslut i den här budgeten om att vi ska bygga SMR i morgon. Vad vi däremot säger är: Låt oss arbeta för att bli en pilotkommun för att visa regeringen och Vattenfall, i det här fallet, att vi kan vara beredda att ställa upp med våra markområden, vara behjälpliga med detaljplaner och så vidare. Det kommer att bli en dragkamp om SMR-verken, och det skulle absolut finnas stora ekonomiska fördelar för Stockholms stad om vi kunde få billig energi som vi kanske även kunde exportera till andra kommuner.

Nu får inte du svara, men jag är också ganska intresserad av en annan sak. I förra budgeten hade ni ett förslag om vindkraftverk, att kommunen skulle investera i sådana. Då frågade jag er var vi ska bygga dem. Ni sa att de skulle byggas till havs. Är det i Mälaren vi ska smälla upp ett gäng vindkraftverk, eller tycker ni att vi ska investera någon annanstans? Vi har i alla fall en tydlig och konkret lösning när vi pratar om SMR och inte om vindkraftverk i Mälaren.

#### Anförande nr 317

**B j a r n e S n i s S i g t r y g g s s o n** (S): Ordförande och fullmäktige! Klimat- och miljökrisen förändrar vårt samhälle i grunden, och konsekvenserna är tydliga. Extremtemperaturer, översvämningar och ett nödläge för den biologiska mångfalden är bara några exempel. Men den här krisen slår inte lika hårt mot alla. Globalt ser vi tvärtom hur den slår som allra hårdast mot de fattiga länder som bidragit allra minst till klimatkrisen.

En liknande orättvisa märks också av här i Stockholm. Här kan vi se hur socioekonomiskt utsatta områden i bland annat Järva ofta drabbas hårdare av temperaturförändringar och värmeböljor, trots att det knappast är de som bor i dessa områden som bidrar till de största utsläppen. Sida 139 (176)

Politiken behöver kunna klara av att både kraftigt minska utsläppen och klimatanpassa samhället, men den behöver också se till att omställningen genomförs rättvist och jämlikt. I den rödgröna budgeten tas nu flera viktiga steg i den riktningen. Det handlar till exempel om att satsa på mer skugga på förskole- och skolgårdar, där behovet är som störst, och om att trädkronornas täckningsgrad ska öka, särskilt i våra fyra fokusområden där bland annat Järva ingår, men också om att, när vi ser att resurssvaga grupper i högre grad använder sig av gång-, cykel- och kollektivtrafik, lägga ett ökat fokus på att underlätta för just de transportsätten.

Klimatkrisen kräver av oss att ställa om och klimatanpassa. Och när Stockholm gör detta ska vi göra det rättvist, jämlikt och tillsammans. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 318

Fredrik Pettersson (S): Ordförande! Vatten, detta både livsviktiga och förgörande element, prövar oss på många sätt där vi nu befinner oss, med vårt förändrade klimat som utgör ett hot mot allt levande. Det går inte att bortse från att vi lever i en föränderlig tid, där vi med alla till buds stående medel i möjligaste mån måste bromsa, lindra och vidta åtgärder med anledning av de prövningar vi i dag står inför.

Stockholm ska inneha en ledartröja för Sverige och övriga Europa. Därför ska Stockholm 2030 vara fritt från skadliga och hormonstörande ämnen i vårt vatten. Åtgärderna för att säkra en god vattenstatus måste både intensifieras och bli fler. Stockholm är omgivet av vatten där Mälaren och Saltsjön förenas. Därför är det viktigt med åtgärdsprogram för vår biologiska och kemiska vattenstatus. Återställande och restaurering av våra ekosystem är ett måste, och växtbäddar och våtmarker behöver både skapas och återskapas för att rena vattnet på dess väg till våra bäckar, sjöar och hav.

Vår fina huvudstad ska ligga i framkant och arbeta för att hejda tillförseln av skadliga produkter i våra vatten och samtidigt arbeta med att minska sårbarheten i hela stadens infrastruktur. Stadens nämnder och styrelser ska tillsammans med sin expertis arbeta med klimat- och miljöåtgärder. Särskilt vill jag här lyfta fram Stockholms stads fiskevård, med sin kompetens inom den marina biotopvården.

Vårt vatten är en samhällsviktig funktion, och vattenhantering måste i möjligaste mån fungera när något oförutsett inträffar.

Anförande nr 319

Åsa Nilsson Söderström (L): Vi liberaler gillar ju upplysningsfilosofen Voltaire, och liksom hans Candide vet vi att man måste odla sin trädgård. Därför kämpar vi liberaler hårt för att behålla de koloniträdgårdar och grönområden vi har i Stockholm och för att plantera träd som både ger oss skugga, fångar koldioxid och räddar oss vid ösregn.

Men i stadsmiljö behöver vi också tänka nytt. Det finns inte alltid plats för en trädgård, träd eller en park, men med modern teknik kan vi också plantera vertikalt. Och just vertikala planteringar vill vi liberaler satsa mer på i Stockholm. De är bra för miljön eftersom de absorberar partiklar och ger oss ren luft. Vertikala planteringar är också bra för att lindra effekterna av klimatförstöringen, för bladen reflekterar solljus, avdunstar vatten och sänker temperaturen på sommaren. Vertikala planteringar är också vackra. De kommer att göra Stockholm mer attraktivt både för oss som bor här och för dem som vill besöka oss. Sida 140 (176)

Därför vill vi att miljönämnden under nästa år utreder hur vi på ett bättre sätt använder vertikal odling i Stockholm. Vi avsätter också 30 miljoner i trafiknämnden för att genomföra dessa planteringar. Precis som Voltaires Candide inser vi nämligen att vi inte kan nöja oss med det som är. Vi vill odla vår trädgård och förbättra vår stad, inte bara med ord utan också genom handling.

#### Anförande nr 320

M a r c u s W a n g e l (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Att klimatet är vår tids stora ödesfråga tror jag att de flesta här inne kan skriva under på, liksom att vi vill se ett grönt och levande Stockholm med god luftkvalitet och fler promenadstråk. Att det då behövs effektiva åtgärder som bygger på verklighetsförankring och utgår från stockholmarnas bästa verkar dock ena halvan av salen ha missat lite.

Införandet av miljözon klass 3 i en ganska begränsad del av city om ett drygt år är ett skolboksexempel på lovvärda intentioner som tyvärr missar målet. Det finns goda skäl att fundera på om förslaget verkligen leder till bättre luft och inte bara utgör ett dråpslag mot de lokala företagen, handeln och besöksnäringen – sektorer som redan är i ett utsatt ekonomiskt läge. Med en så här snäv tidsram blir det oerhört svårt att hinna ställa om alla nödvändiga godstransporter, turistbussarna och personbilarna för de stockholmare som är beroende av bilen. Att införa denna typ av experiment i Sveriges näringslivstättaste kluster leder bara till att centrala Stockholm tappar än mer i konkurrenskraft.

Centerpartiet föreslår i stället i sin budgetmotion att miljözon klass 3 införs i hela innerstaden från 2030 och därefter i hela staden, hela Stockholms kommun, till 2035. Men vi stannar inte där. På vägen dit vill vi också se ett införande av miljözon klass 2 i innerstaden redan under nästa år. Detta är resultatinkänt klimatpolitik som utgår från vad som är realistiskt och utformas med hänsyn till stadens medborgare och näringsliv.

Slutligen behövs också en tydlig handlingsplan för hur elektrifieringen av fordonsflottan i staden ska öka. Centerpartiet fördubblar därför utbyggnaden av elbilsladdning i sin budget och vill även se en utbyggnad av den havsbaserade vindkraften ute i skärgården för att kunna leverera ännu mer grön el till stockholmarna i god tid före 2030.

Bifall till Centerpartiets budgetmotion!

#### Anförande nr 321

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Det är positivt att vi diskuterar vad vi kan göra mer för att förbättra luften och få ned klimatutsläppen i staden. Men jag

tänker att det finns en väldigt stor poäng med att göra detta i steg. Jag tror att det blir mycket bättre och mer ansvarsfullt gentemot näringslivet om vi inte – pang! – inför allting 2030. Det är också detta som är tanken här. Sida 141 (176)

Vi är överens om att vi ska ha en utsläppsfri innerstad 2030. Då måste vi börja ta steg dit. Vi måste göra det på ett ansvarsfullt sätt och ge näringslivet möjlighet att ställa om. Det gör vi också genom att införa detta i steg. Då får företagen goda möjligheter att ställa om, och de som gör det snabbt kommer att få fördelar. Detta är något som jag tror väldigt mycket på: stötta näringslivet och premiera dem som vågar gå i framkant och ställa om snabbt.

Jag tycker alltså att detta är ett ansvarsfullt sätt att införa miljözon klass 3. Sedan ska vi ta fler steg framåt.

#### Anförande nr 322

M a r c u s W a n g e l (C): Jag förstår hur ni har resonerat med den här stegvisa implementeringen. Men det är ett drygt år vi pratar om. Det låter nu lite som att förbättrad luftkvalitet ska åstadkommas till precis vilket pris som helst, även om det visserligen är jätteviktigt. När det gäller den här tidsplanen tänker vi att det kan bli otroligt svårt, om inte omöjligt, att lösa det med godkända transporter som lever upp till den här klassningen till områdets alla butiker, kontor, hotell och restauranger. Eldrivna lätta och tunga lastbilar finns inte riktigt i tillräcklig utsträckning i dag, och de är mycket dyrare. Detta landar i nästa led på företagen och i slutändan på vanliga stockholmare. Sedan kan det dessutom leda till att det blir ännu fler transporter och fler körningar. Eldrivna lastbilar tappar lastvikt på grund av batterierna, så det kan snarare bli så att vi ökar bilismen.

Sedan är det lite oförutsägbart. Vad är nästa zon? Det har ni inte meddelat än. Vilken del av Stockholm är det om ett och ett halvt eller två år som vi helt plötsligt ska behöva ställa om? Oförutsägbarheten och den korta framförhållningen är ganska oroväckande.

#### Anförande nr 323

M a r i a M u s t o n e n (V): Trafikkontoret har gjort en analys som visar att miljözon klass 3 kommer att göra att vi klarar WHO:s riktvärden för luftkvalitet. Nu klarar vi miljö kvalitetsnormerna, men riktvärdena från WHO är ännu strängare. Vi behöver vidta fler åtgärder, inte bara i innerstaden utan i hela staden, längs våra stora trafikleder, för att nå dessa normer – det är därför.

Åsa var inne på att det är bra med ett stegvis införande av den här miljözonen. Då hinner vi utvärdera. Jag slår ett slag också för stadsmiljözonen i Gamla stan som ett annat sätt att nå våra mål.

#### Anförande nr 324

M a r c u s W a n g e l (C): Jag förstår verkligen din ambition att försöka bekämpa dålig luftkvalitet, och luftkvaliteten är dålig i centrala Stockholm. Men som bekant är elbilar – i dagsläget, ska betonas – tyngre på grund av batterierna, så dessa luftföroreningar löser vi inte med detta. Jag tror att ni får titta på helheten också. Vi kan bli av med de fossila utsläppen, men luften blir inte per automatik ren av detta. Det är mycket andra partiklar som sprids.

Jag tror att en mer effektiv satsning, som ni visserligen gör, är att förgröna Stockholm – fler trädplanteringar och fler trädalléer i stadskärnan. Det är billigt och ger resultat snabbt. Vi bör, tror jag, jobba vidare med kollektivtrafik så att folk väljer att lämna bilen frivilligt. Sida 142 (176)

Sedan pratar vi mycket om att det och det ska göras och att folk anpassar sig. Det är inte bara politik som driver utvecklingen framåt när det gäller luftkvalitet. Näringslivet, Sveriges alla företag, står för lösningar. De vill göra detta, och det sker väldigt mycket framsteg på området.

#### Anförande nr 325

**A n d r e a s L i n d (S):** Ordförande, ärade ledamöter och åhörare! Ekonomin i Stockholm ska präglas av ett perspektiv som främjar ekologisk hållbarhet. Men Stockholm ska även bli mer socialt hållbart, bland annat genom att vi ökar den demokratiska kontrollen i våra verksamheter som bidrar i hållbarhetsarbetet.

Detta gör vi bland annat genom att utreda möjligheten att ta tillbaka delar av återvinningscentralerna i egen regi. Branschorganisationen Avfall Sverige uppger att många kommuner upplever att återvinningscentraler i egen regi i flera fall leder till kortare ledtid vid förändring, bättre kommunikation med invånarna och större trygghet för de anställda, som då inte riskerar att behöva söka om sina egna jobb vid ett byte av entreprenör. Genom att ha en del av verksamheten i egen regi får vi också mer kompetens och erfarenhet när det gäller hur vi effektivast och bäst upphandlar den övriga verksamheten.

#### Anförande nr 326

**F r i t z L e n n a á r d (M):** Jag gillar återvinningscentraler och återvinningsstationer. Jag satt i styrelsen för Stockholm Vatten och Avfall förra mandatperioden. Jag kan dock meddela att alla våra återvinningscentraler redan drivs i egen regi. När det gäller återvinningsstationerna tas de på grund av ett EU-direktiv över av Stockholm Vatten och Avfall under kommande år.

Med detta sagt, när vi ändå talar om Stockholm Vatten och Avfall, höjs taxan ganska radikalt. Det är förståeligt. Det har gjorts stora investeringar, och det finns en stor skuldbörda. När stockholmarnas ekonomi tyngs av inflation och allmän dysterhet höjer ni taxan och skatterna. Hur ska stockholmarna få sin ekonomi att gå ihop under kommande år?

#### Anförande nr 327

**A n d r e a s L i n d (S):** Taxan kommer att höjas, vilket kommer att behandlas senare. Då kan jag fråga dig: Vad är det ni vill avstå från när det gäller investeringar? Vad vill ni avstå från? Antingen investerar vi i saker, eller så gör vi inte det.

#### Anförande nr 328

**M a r i a M u s t o n e n (V):** Ordförande! I Dagens Nyheter i går och i Syre kan man läsa om en rapport från Oxfam och Stockholm Environment Institute som kom häromdagen. Där står att en person från den rikaste procenten av svenskarna släpper ut tio gånger mer koldioxid per år än en genomsnittlig svensk som tillhör den fattigaste

halvan av befolkningen. Det är enorma skillnader, och de skillnaderna och klyftorna finns även i vår stad. Sida 143 (176)

Detta är något som högern inte vill ta i. Vi måste angripa de konsumtionsbaserade utsläppen, och därför har vi som mål att halvera dem i Stockholm till 2030. Detta är något som vi måste göra så att klimatomställningen blir rättvis och de som släpper ut mest minskar sina utsläpp mest. Detta måste vara utgångspunkten.

När det sedan gäller byggande och grön natur finns det mycket att säga. Stadsbyggnad är alltid en balansgång mellan olika intressen. Bostadsmålen är viktiga, men minst lika viktiga är även miljö- och klimatmålen. Men jag är övertygad om att de går att kombinera. Just genom naturreservat, biotopskyddsområden och smarta lösningar kan vi se till att den gröna strukturen i Stockholm håller samman och att konnektiviteten och spridningssambanden bibehålls när vi bygger Stockholm.

Återigen: Bifall till vår budget!

Anförande nr 329

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Ordförande! Hej, Maria! Det står i er budget att ni vill att byggaktörerna ska klimatkompensera när de bygger. Detta är väldigt bra, och det välkomnas av byggbranschen. Byggbranschen står för ungefär 40 procent av alla koldioxidutsläpp i världen. De ligger väldigt mycket i framkant och efterlyser egentligen ännu hårdare och tuffare krav när det gäller upphandlingar inom hållbarhetsområdet än de som faktiskt framgår när man väl får upphandlingsunderlaget.

Min fråga gäller den klimatkompensation de ska göra. Man kan se Stockholm som en större zon än bara Stockholms stad. Är det möjligt, tänker ni, att man kan bygga inom kommungränsen men klimatkompensera i grannkommunen? Hur tänker ni kring detta?

Anförande nr 330

M a r i a M u s t o n e n (V): Jag vet inte om du menar klimatkompensation eller ekologisk kompensation. Det är två olika saker. Vi utvecklar klimat- och miljökraven i den markanvisningspolicy som exploateringskontoret och nämnden nu håller på att ta fram. När det gäller ekologisk kompensation är det bäst att detta görs i närheten av där man bygger, med tanke på spridningssambanden, som är så himla viktiga i Stockholm. De är viktiga att behålla eftersom de är en garanti för ett fungerande ekosystem i vår stad.

Anförande nr 331

P e r R o s e n c r a n t z (M): Fru ordförande! När det gäller Oxfamrapporten trodde jag ingen tog sådant på allvar, men det gör man tydligen. Då löser vi väl klimatfrågan genom att alla blir fattiga. Då släpper vi ju inte ut någonting. Om man har större egendomar resulterar det givetvis i mer utsläpp. Men det är också primärt de rika som investerar i ny teknologi som kommer att leda till minskade utsläpp.

I Sverige har utsläppen inte ökat trots att ekonomin växer. I USA växer ekonomin nu mycket mer än i Sverige, och trots detta minskar utsläppen. Det är alltså kapitalism

och marknadsekonomi som kommer att leda till lägre utsläpp på sikt, inte socialism. Sida 144 (176)  
Vad Oxfam än säger så säger verkligheten något annat.

Men det var inte detta jag skulle prata om, utan jag ska prata om avfallskvarnar igen. Det kom upp här i debatten, och man sa lite hånfullt att moderater pratar om avfallskvarnar. Jag tror att detta är symboliskt väldigt viktigt, för det är precis så här det landar fel i klimatfrågan. Politiken säger en sak: Investera i avfallskvarnar; det är jättebra. Två år senare säger man: Det här var inte bra; ta bort avfallskvarnarna. Så var det med dieslbilar, och så var det med andra saker.

Jag har ett tips till Miljöpartiet: Lär av erfarenheten! Det är denna typ av impopulära beslut när det gäller jordnära saker som gör att förtroendet för svensk och internationell klimatpolitik inte finns hos väljarna. Det är en köksbordsfråga, så ta detta på allvar!

Anförande nr 332

M a r i a M u s t o n e n (V): Jag kände mig apostroferad även om du inte nämnde mitt namn. Säger du att Stockholm Environment Institute bara är flum? Det är väldigt konstigt att det finns en sådan faktaresistens inom Moderaterna.

Sedan är det ju er regering som har sabbat vårt anseende internationellt när det gäller klimat- och miljöpolitiken. Förut låg vi lite före. Under er regering ligger vi efter. Vi blir sämst i Europa i stället för bäst i Europa. Så det finns ingen anledning till ditt höga tonläge här.

Anförande nr 333

P e r R o s e n c r a n t z (M): Min kommentar gällde Oxfam och deras ideologiska synpunkter, inte Stockholm Environment Institute.

När det gäller regeringens politik måste utsläppen minska ännu mer, absolut. Regeringen har nu tillsammans med Sverigedemokraterna sett till att det finns en bred uppslutning kring att minska utsläppen till 2045. Det är ganska historiskt, faktiskt. Det viktiga är ju inte hur mycket utsläppen minskar varje år utan att de minskar på lång sikt. Detta ska ske via elektrifiering, och då behövs det nya investeringar och ny teknologi. Det handlar till exempel om Tesla och om nya företag i norra Sverige. Detta drivs av marknadsekonomi, med avancerade kapitalmarknader som fungerar och kan föra resurser dit där företagen finns. Och nu är näringslivet på gång. Jag är mycket hoppfull om att detta kommer att bli bättre och att utsläppen kommer minska.

Anförande nr 334

F e l i c i a S c h a r t n e r G i e r t t a (S): Trots att utsläppen borde minska fortsätter de att öka. Förra året sattes ett nytt rekord med 54,7 miljarder ton globalt. Nej, kapitalismen löser inte klimatfrågan. I Moderaternas budget ser vi tyvärr en brist på konkreta förslag för utsläppsminskningar och en tendens att slopa viktiga satsningar, till exempel på att ställa om till ökad cirkularitet, vilket är nödvändigt för att minska våra konsumtionsbaserade utsläpp. Jag kan därför inte låta bli att undra varför ni inte tar den globala klimatkrisen på allvar och varför ni inte stöder de åtgärder som krävs för att möta den.



Som kontrast innebär den rödgröna budgeten en konkret satsning på klimatet och på att gå från linjär till cirkulär ekonomi. Så berätta gärna för mig var era konkreta utsläppsminskningar är, bortom marknaden. Sida 145 (176)

#### Anförande nr 335

P e r R o s e n c r a n t z (M): Det här är ju inte mitt expertområde, om jag nu har något, så jag är lite ute på djupt vatten. Men med detta sagt kan man säga att du hänvisar till de globala utsläppen. De länder som står för minskade utsläpp är framför allt länder med avancerad marknadsekonomi: USA, Sverige och delar av Europa. De länder där utsläppen fortfarande är stora är före detta sovjetiska länder och till exempel Kina. Det är alltså uppenbart, om man tittar i ett längre perspektiv, vad det är som på sikt kan skapa välbefinnande och minskade utsläpp. Återigen: Sverige har haft ökad tillväxt och minskade utsläpp i decennier, så det går att förena. Detta tror jag egentligen att också Socialdemokraterna är för. Sedan har ni samarbetskompisar som inte tycker sådant är så kul.

Vi i Moderaterna är jätteengagerade i klimatet. Vi har pratat här om att vi satsar väldigt mycket på laddinfrastruktur, omställning och elektrifiering av fordonsflottan. Mycket avgörs på EU-nivå genom Fit for 55. Jag är optimistisk.

#### Anförande nr 336

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag har två viktiga saker att ta upp. Det ena jag vill säga är ja, vi behöver använda marknadsekonomi och de krafter som finns där för att ställa om. När det gäller kapitalmarknaden, som lyftes här tidigare, är inte minst taxonomin en helt avgörande del, som Moderaterna för övrigt röstade nej till i riksdagen. Den kommer att bidra till att kapital i större utsträckning styrs till gröna investeringar, vilket är positivt.

Detta är grön politik. Industrikivet gör att det växer fram nya gröna industrier i norra Sverige, som skapar jobb och bidrar till att ställa om Sverige. Det finns alltså många saker vi behöver göra som också innebär att vi behöver utnyttja de marknadskrafter som finns. Det var det ena jag ville säga.

Det andra, som är otroligt viktigt, är att vartenda ton vi släpper ut nu spelar roll. Om vi ska jobba långsiktigt måste vi jobba här och nu. Vi måste få ned koldioxidutsläppen så fort det bara går. Varje ton vi släpper ut ligger nämligen kvar i atmosfären i kanske 200–300 år. Det går inte att sikta mot 2045 och strunta i vad som händer på vägen dit. Detta måste man förstå i regeringen. Detta måste alla partier förstå. Det är helt grundläggande för att vi ska lösa klimatkrisen.

Vi skulle rent teoretiskt kunna släppa ut precis lika mycket som vi gör nu och sedan på nyårsafton 2044 kapa alla utsläpp. Så kan vi inte göra. De kommer att ligga kvar. Temperaturen kommer att fortsätta ticka upp. Vi måste få ned utsläppen nu. Jag känner att detta är något man verkligen måste ta till sig; annars kommer det här inte att gå.

Med detta sagt vill jag tacka för den här debatten och för det engagemang som finns i dessa frågor. Det är avgörande att vi i den här salen tar ansvar, och det finns också ett engagemang. Låt oss bygga vidare på det!

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Ordförande! Det enda konkreta ni gör för att minska utsläppen är att införa miljözon 3, om man ska vara helt krass. Det här mottas positivt av vissa, men för många företagare ställer det till det. Vi i Moderaterna tycker också långsiktigt att Stockholms stad ska vara bilfri, men då behöver vi ha en ringled så att man kan ta sig runt Stockholm, för det här kommer att proppa igen.

Jag vill ställa en fråga om elektrifieringspakten. Det står i budgeten att ni ska fortsätta att jobba med elektrifieringspakten, vilket var något som vi i den grönbå majoriteten instiftade under den förra mandatperioden. Jag har dock hört att detta har tappat väldigt mycket styrfart. Hur går det egentligen med elektrifieringspakten?

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Miljözon 3 handlar alltså om luft och hälsa – att människor inte ska dö i vår stad på grund av dålig luft. Sedan behöver vi även göra andra saker för att minska biltrafiken. Vi behöver underlätta att ta cykeln, gå och åka kollektivt och så vidare så att de som behöver åka bil kan komma fram.

Jag vill också säga att vi har flera olika typer av insatser för att pressa utsläppen, och vi har varit ganska framgångsrika hittills. De senaste åtta åren har vi pressat ned utsläppen med 40 procent. Det är effektiv politik, men vi behöver göra mycket mer.

Vi har en klimathandlingsplan som är på väg upp. Vi skriver att vi behöver pressa ned utsläppen från vår mat som vi producerar och konsumerar inom staden. Det handlar om omställning, cirkularitet och att jobba med konsumtionsutsläppen, bara för att nämna några av de saker som vi just nu gör för att pressa ned utsläppen.

Sedan har vi också elektrifieringen som är en helt avgörande del, och det ligger inte minst på trafikborgarrådet att driva på. Det är klart att det är jätteviktigt med ett gott samarbete med näringslivet för att öka antalet laddplatser och underlätta elektrifieringen.

### Idrottsnämnden (RII)

#### Anförande nr 339

J o h a n H e i n o n e n (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Som socialdemokrat och ordförande i idrottsnämnden är jag stolt över vårt förslag till budget som vi i dag behandlar. Stockholm ska vara en stark idrottsstad, där alla stockholmare ges förutsättningar till ett rikt utbud av både friluftsliv och idrott. Vi arbetar för detta genom att stoppa privatiseringar av idrottsanläggningar och investera en miljard extra för nya anläggningar.

Idrotten och idrottsrörelsen har viktiga roller att spela för att ge barn och unga en meningsfull framtid och därigenom undvika att de dras in i kriminalitet. Ambitionerna för idrotten i Stockholm måste vara höga. Det framgår i stadens strategi för idrottsanläggningar att det fram till 2030 finns ett stort behov av praktiskt taget alla typer av idrottsanläggningar. Vår extra idrottsmiljard under mandatperioden har vi just för att kunna höja ambitionerna i fråga om att bygga nya idrottsanläggningar i ett högre tempo.

Men att bygga nya hallar och anläggningar löser inte bristen som enskild åtgärd. Vi behöver också vara kreativa för att utnyttja befintliga resurser på bästa sätt. Redan i dag finns majoriteten av våra skolidrottshallar med i bokningssystemet för föreningarna, och vi vill att samtliga kvarvarande som är möjliga att öppna ska öppna så snart som möjligt. Därför ger vi ett nytt uppdrag till utbildningsnämnden och idrottsnämnden att tillsammans arbeta för att fler skolidrottshallar ska kunna öppna. Arbetet för detta ska konkretiseras så att vi kan se till att pengar faktiskt går till rätt åtgärder för att öppna lokalerna.

I förslaget till budget finns det många åtgärder för att satsa på stockholmarnas möjligheter till ett rikt utbud av både friluftsliv och idrott. Ett exempel är sänkta avgifter för simskola i ytterstaden. Ett annat är förlängningen av Ågesta konstsnöspår.

Kort sagt: Vi behöver prioritera idrotten i staden och se till att Stockholm som idrottsstad stärks väsentligt. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

#### Anförande nr 340

C h r i s t o f f e r H ö k m a r k (M): Ordförande! Sverige befinner sig i en svår situation. Det är ingen nyhet. Det är oroligt i omvärlden, och det är oroligt här på hemmaplan. Detta gör dock inte idrotten mindre viktig – tvärtom. I fredstid, i skymningsläge och i kris kommer idrotten att fortsätta ha en viktig roll i samhället, inte minst för att stärka försvarsförmågan och vår beredskap.

Med Moderaterna får stockholmarna politiker som inte lovar allt till alla utan som vågar prioritera. Vi ser politikens begränsningar och att politiken enbart utgör en delmängd i samhällets väv.

Lika viktigt och i många fall viktigare är civilsamhället och hur det tar sig uttryck i stadens föreningsliv. En fotbollsplan är ju inte mer än en gräsmatta och några vita linjer

om ingen kommer dit och fyller den med aktivitet och idrott. Det är engagerade föräldrar och ungdomar som på sin fritid ser till att det sker. Sida 148 (176)

Vi moderater fortsätter att arbeta utifrån att stockholmarna ska få så mycket idrott som möjligt för sina skattepengar. Vi ligger på för att skolornas idrottssalar ska kunna användas av stadens föreningar när skolorna är stängda för dagen, och vi ser hellre att en privat aktör bygger och driver anläggningar än att staden behåller fast i drift och byggnation med risk för dyrare och försenade anläggningar.

Idrotten och stadens verksamheter som ska främja idrott ska göra just det och göra det på stockholmarnas villkor. Stockholm ska vara en stad där det finns många möjligheter att röra på sig för så många som möjligt. Bifall Moderaternas reservation!

Anförande nr 341

H a s s a n J a m a (V): Ordförande, ledamöter! Stockholm som idrottsstad ska stärkas. Idrotten och idrottsrörelsen har en viktig roll att spela för att ge barn och unga en meningsfull framtid och därmed undvika att de hamnar i kriminalitet. Ambitionerna för idrott i Stockholm måste vara höga, och Stockholm har en majoritet som möter upp den ambitionen med en extra miljard i idrottsinvesteringar under mandatperioden för att bygga flera anläggningar. Det är en rekordsatsning som inget oppositionsparti har i sin budget.

Vi fortsätter satsningarna på simkunnighet med ytterligare 6 miljoner kronor. Bland annat sänker vi avgifterna ytterligare med ett särskilt fokus på ytterstaden. Simkunnigheten är en livsnödvändig kunskap oavsett var du bor i staden eller vilka föräldrar du har. Det är något jag kommer att kämpa för så länge jag är här, för jag tycker att det är så viktigt.

När det gäller fokus på det brottsförebyggande arbetet får idrottsnämnden tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna i uppdrag att ta fram ett förslag på hur idrotten ska kunna nyttjas ytterligare i brottsförebyggande syfte. Idrotten kommer de kommande åren att ha en större roll i kampen mot gängkriminaliteten bland unga.

Ordförande! Stockholmsidrotten har en majoritet som gör de investeringar som behövs, för vi lyssnar på idrotten och agerar därefter. Anläggningsbristen måste byggas bort. Vi har råd att bygga mer tack vare att vi inte har någon förkärlek för dyra privatiseringar och OPS-lösningar. Satsningar på simkunnighet och brottsförebyggande arbete är också prioriterat.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 342

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Ordförande! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag.

I Stockholm med omgivningar finns det nästan oändligt många möjligheter till fysisk aktivitet. Det råder dock ett betydande underskott på specialidrottshallar och träningsytor för ett flertal sporter. Vi satsar därför 150 miljoner utöver majoritetens budget på att möjliggöra en snabbare utbyggnad av prioriterade anläggningar.

Idrottsföreningarna larmar om att bristen på träningstider hämmar möjligheterna att utöka eller bedriva redan befintliga verksamheter. Därför behöver nyttjandet av idrottsanläggningarna effektiviseras och samtliga idrottshallar i Stockholms kommunala grundskolor tillgängliggöras.

Funktionaliteten för stadens utomhusgym kan väsentligt förbättras genom uppgraderingar av utrustning och utformning, detta för att passa fler målgrupper och förlänga säsongen för nyttjande. Vi lägger därför ytterligare 5 miljoner till de 24,5 miljoner som vi redan lagt sedan 2019 och ser utrymmena som en potentiell resurs även för idrottsföreningarna.

Säkerheten måste förbättras efter dödsskjutningarna på Mälarhöjdens idrottsplats, där föreningarna nu kräver åtgärder för att öka säkerheten. I ett brev till stadens beslutsfattare är topprioriteringen ökad närvaro av ordningsvakter och polis samt genomsökning av idrottsplatsen efter gömda föremål. Vi satsar i stadens budget ytterligare 35 miljoner på upphandling av ordningsvakter samt har lagt en motion här i kommunfullmäktige om att upphandla en tjänst med tillgång till specialsökhundar.

Anförande nr 343

H a n n a W i s t r a n d (L): Ordförande! Jag inleder med att bifalla Liberalernas budgetreservation.

I Liberalernas Stockholm ska ditt kön, din bakgrund eller din ålder inte avgöra vilken idrott du kan eller förväntas utöva. Våra resurser ska fördelas jämnt mellan flickor, pojkar, kvinnor och män. Idrott är en viktig del av civilsamhället och idrottsnämnden ska arbeta nära Stockholms idrottsrörelse. Idrotten ska vara trygg.

Om vi får bort allt krångel kring de idrottsytor som vi redan har skulle vi vinna mycket. Det handlar om främst om organisation, inte pengar. Vi har 35 låsta idrottshallar som förblir låsta på grund av stuprörsmentalitet, samtidigt som våra föreningar sliter sitt hår i frustration över saknade tider. Detta vill vi ändra på.

Vår ambition är att Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat, något som inte uppnås om inte bolag och förvaltningar samverkar bättre. För att uppnå nämndens mål måste idrotten få att ta plats. Majoritetens återtagande av projekt har redan inneburit stora förseningar. Dessutom kommer dessa återtaganden att kosta 1 017 miljoner kronor fram till 2026. Staden bygger inte bättre eller sämre än någon annan, men den bygger långsammare och dyrare. Detta sammantaget kommer att kosta för både Stockholms invånare och för idrotten. Vi vill även att andra aktörer hjälper till att bygga ikapp. Fler spadar är bättre än en.

Alla våra utanförskapsområden ska med. Vissa kan inte väljas bort till förmån för andra. Stöden för innanförskap måste vara långsiktiga, jämlika och jämställda över hela staden. Det betyder bland annat att det är ett sportcenter för flickor *och* pojkar som ska skapas i Järva, inget annat. Utöver detta vill vi utreda en fullstor fotbollsplan i Bellevueparken, utreda ytterligare ett ridhus och skapa spontanidrottsytor som tjejer och andra än stora killar vill använda.

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! I Centerpartiet lägger vi fram en budget utifrån Stockholms idrottslivs behov med fokus på att bygga fler idrottsanläggningar och ge mer pengar till föreningslivet. Vi vet att det är ett tufft ekonomiskt läge och att vi måste prioritera våra resurser i staden. Men idrotten står också inför stora utmaningar, inte minst med tanke på pandemin då många unga tappade kontakten med idrotten.

I det här läget är det extra olyckligt att majoriteten nu systematiskt nedprioriterar idrotten. För det är precis det som sker. Vänsterstyret släcker ned våra idrottsplatser tidigare, fastän man vet att en nedsläckt plan är en otrygg plan. Den där extra spontanidrotten efter träningens slut blir inte längre av. Nyligen hotade de också att ta bort nolltaxan på våra idrottsanläggningar.

Vi i Centerpartiet kommer aldrig att dra in på barns idrottande. Vi kommer i stället alltid att satsa. Vi väljer att öka idrottsinvesteringarna med 862 miljoner under planperioden jämfört med majoritetens besked – jag säger bara det, Hassan Jama! Vi vill nämligen även satsa en hel miljard på idrottsinvesteringar i ytterstaden och ta fram ett bidragsstöd till verksamheterna i ytterstadsområdet för att vi ska få mer nattfotboll på plats.

Vi vill också öka tillgången till toaletter och omklädningsrum, inte minst viktigt för alla de tjejer som idrottar runt om i vår stad. Vi kräver också att alla stängda skolidrottslokaler ska öppnas. I dag är 35 hallar stängda, och de måste öppnas. Det är det enklaste vi kan göra för att fler barn och unga ska få en idrottshall att idrotta i. Men majoriteten går tvärs emot och tar bort potten till olika passeringslösningar som skulle kunna öppna upp de här hallarna.

Ordförande! Med dessa ord yrkar jag bifall till Centerpartiets förslag till budget.

#### Anförande nr 345

M a r t i n H a n s s o n (M): Ordförande! Nu får du vässa öronen, Jonas, för det kommer många svar direkt på dina frågor.

Först ska bara det självklara sägas: Vi behöver fortsätta att bygga i kapp anläggningsbristen i Stockholm stad, härav att den idrottsmiljard som vi lägger är så pass viktig. Som vi kan se är det bara Centerpartiet som matchar detta. Övriga allianspartier lyser med sin frånvaro kring dessa investeringar.

Några tillägg också som är värda att nämna: När det gäller konstgräsplanerna har det länge varit problem med granulaterna. En nyhet i år är att vi nu kommer att säkerställa att det finns granulatifällor på alla planer. Vi kommer såklart också att fortsatt testa olika hållbara alternativ, bland annat i ett fördjupat samarbete med Göteborg och Malmö. Till detta skärper vi nu uppdragen att vara vaksamma på att granulater inte sprids vid snöröjning, vilket har varit ett problem tidigare.

Toaletterna var Jonas inne på. Det finns ett budgetuppdrag om att vi ska se över hur fler både utomhustoaletter och vattenkranar vid utomhusplaner ska kunna finnas, vilket framför allt hjälper unga tjejers idrottande. Det första steget är att inventera var behoven kring detta är störst.

Vi kommer också att upprätta ett system för utlåning av idrottsutrustning i våra skollokaler, där uthyrning kan ske. Vi ser också över bokningssystemet för föreningarna för att kunna möjliggöra för fler. Vi kommer även att göra den inventering som tidigare talare har varit inne på av hur vi ska kunna öppna upp fler skollokaler. Det handlar såklart inte om att viljan saknas, utan det handlar om att identifiera var problemen ligger och sedan göra någonting åt det.

Sist men inte minst vill jag nämna att vi även kommer att säkerställa bättre möjligheter för att barn som saknar personnummer ska kunna delta i kupper och olika arrangemang.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 346

**Destiny Zandi Lindgren (KD):** Ingen kan ha missat de stora utmaningar vi har med gängkriminalitet, där rekryteringen har krupit allt längre ned i åldrarna. När vi hade fler ordningsvakter kunde vi säkerställa större kontinuerlig närvaro kring idrottsplatser och hålla undan kriminalitet, bråk och stök. Men när de nu blivit färre och samma möjlighet till närvaro inte längre finns tar andra krafter över det så kallade vaktandet av orten. Det är beklagligt att styret har prioriterat ned det så viktiga trygghetsarbetet, för trygghetsfrågan är i allra högsta grad en idrottsfråga.

Idrotts- och föreningslivet lokalt är bland de allra mest effektiva verktygen vi har för att bromsa den negativa utveckling vi ser och förhindra att unga hamnar snett i tidig ålder. Men då krävs det att vi satsar på idrotten och på föreningarna och att vi gör allt vi kan för att få till mer idrottsytor. Det behöver byggas mer, det behöver göras fort och det behöver göras av fler aktörer.

Majoriteten slår sig för bröstet för att de har återtagit tre planerade externa projekt som nu ska ske i egen regi och alltså uppföras av fastighetsnämnden i stället. Men majoriteten får inte vara dumsnål. Om utrymmet nu finns, varför inte låta de tre externa projekten vara och uppföra ytterligare tre i egen regi?

Man måste släppa prestigen. Vi behöver gemensamt pusha fram fler idrottsanläggningar och samtidigt rusta upp befintliga. Staden har inte själv kapacitet att möta det skriande behovet av idrottsytor som kommer att krävas kommande år. Vi behöver nu kroka arm med privata aktörer och låta fler anläggningar uppföras parallellt. Nu får vi färre hallar till en markant större prislapp.

Med vår budget låter vi skattebetalarna behålla mer av sina pengar och genererar samtidigt fler idrottsytor för stockholmarna. Därför yrkar jag bifall till Kristdemokraternas budgetreservation.

Anförande nr 347

**Jonas Naddabo (C):** Ordförande, fullmäktige, åhörare! Mycket i vänstermajoritetens förslag till budget handlar om tidiga insatser, civilsamhällets viktiga roll och att idrott kan motverka att barn och unga hamnar i kriminalitet.

Allt det här håller Centerpartiet med om, och därför är det väldigt märkligt att majoriteten inte lägger mer pengar på just föreningsidrotten.

Vi brottas med grov kriminalitet, där barn rekryteras till gängkriminalitet i tidig ålder. Därför måste vi satsa just på att barn och unga har en meningsfull fritid. Att barn erbjuds något att göra vid skoldagens slut, med ansvarsfulla vuxna närvarande, är det viktigaste vi skulle kunna göra. Det är faktiskt underligt att man inte ger föreningarna bättre förutsättningar. I stället försämrar man för föreningar, till exempel när man väljer att ta tillbaka 20 procent av simskoleplatserna i stadens egen regi i stället för att låta simföreningarna ta ett ansvar. Man släcker lamporna på våra idrottsplatser, som jag redan har nämnt, och man ska tillsätta ytterligare en utredning för att försöka öppna de här 35 stängda skolidrottshallarna.

Jag är inte nöjd. Jag tycker att vi borde öppna dem på en gång och ge ett tydligt direktiv. Det handlar inte om att undersöka det här. För oss i Centerpartiet är det centralt att man ska ha en god och kontinuerlig dialog med idrottsrörelsen, för det är de som sitter på den breda kunskapen. När vi tog fram strategin för idrottsanläggningar 2022–2026 gjorde vi det tillsammans med idrottsrörelsen i Stockholm i en kontinuerlig dialog. Jag blir därför väldigt besviken när jag nu hör att idrottslivet inte känner sig lyssnat på. Dialogen är bristfällig. Hade ni lyssnat på dialogen hade ni inte gått fram med förslaget att ta bort nolltaxan. Ni hade säkert inte heller behövt backa på ert eget idrottsprogram, som vi till slut fick er att göra.

Centerpartiet kommer att fortsätta att vara en vakthund när det gäller idrottsfrågorna. Skärpning, majoriteten!

#### Anförande nr 348

H a s s a n J a m a (V): Jag ser att ni har mer pengar i idrottsinvesteringar i budgeten än vad vi har; du nämnde 862 miljoner kronor. Men om vi ska vara ärliga så ligger 602 av dem 2027 och inte det här året.

Jag vill också bemöta det du sa bland annat om att vi släcker ned fotbollsplaner. Det stämmer inte riktigt. Finns det behov, till exempel i trygghetssyfte, ska det vara tänt. Alla snöröjda och uppvärmda planer ska vara tända till klockan tio på kvällen.

Jag har en fråga till dig apropå det här. Ni har en massa lanseringar som inte är seriösa, men ni tar bort 5 miljoner kronor från finansieringen av ett nytt bokningssystem för föreningar och allmänheten. Det skulle innebära att det inte blev något sådant. Vad säger du till föreningslivet?

#### Anförande nr 349

J o n a s N a d d e b o (C): Jag sa att de 800 miljonerna gällde hela planperioden. När vi tittar på just 2024 har vi 100 miljoner mer i investeringar. På den här punkten ligger vi på!

När det gäller bokningssystemet sa idrottsförvaltningen att det skulle kosta mellan 5 och 10 miljoner. Vi tycker då att de ska få 5 miljoner för att göra det effektivt, billigt och bra för idrottsföreningar och inte den höga summa som ni har valt att fokusera på.

Det är otroligt viktigt att vi skärper debatten och diskussionen kring investeringarna men också att vi ökar ambitionerna. Det jag är lite frustrerad över är att när ni tog över så började ni helt plötsligt att säga nej, det är inte 21 fotbollsplaner som behövs, utan helt plötsligt är det 12! När vi försöker gräva i detta får vi inte fram några argument.



Helt plötsligt när ni styr behövs det färre fotbollsplaner än när vi styrde för ett år sedan. Det är inte rimligt. Bygg i stället 11 nya 11-spelsplaner som vi föreslår runt om i hela staden. Det skulle vara en bra politik, tycker jag! Sida 153 (176)

#### Anförande nr 350

M a r t i n H a n s s o n (MP): Hassan sa väldigt mycket bra som jag kommer att upprepa. Jag vill också säga att just er budget från Centerpartiet faktiskt är rätt bra. Det är i övriga allianspartier som det finns en hel del att klaga på.

Med det sagt och som Hassan är inne på: Är det ett identifierat trygghetsbehov, då kommer planerna inte att släckas. Alla planer som är bokade, snöröjda och uppvärmda kommer att vara tända till klockan 22.00, så det där är säkrat.

Som Hassan också är inne på lägger ni väldigt mycket av de där extrapengarna 2027, vilket är värt att notera, och av det ni lägger i närtid slösar ni bort väldigt mycket på Sjöängen, fotbollsklustret som inte är lämpligt eftersom det är på gammal sjöbotten. Det är inte heller lämpligt i sig att koncentrera en massa fotbollsplaner till samma plats. Föreningarna efterfrågar att fotbollsplanerna ska ligga så nära den egna föreningen som möjligt. De vill inte ha de här klustren, så det är lite bortkastade pengar.

#### Anförande nr 351

J o n a s N a d d e b o (C): Idrottsförvaltningen säger att det behövs 30 miljoner mer kopplat till energikostnader om man ska kunna hålla de här planerna tända. Ni tillför bara 20 miljoner. Det saknas alltså 10 miljoner i finansiering för att vi ska kunna tända upp de här planerna igen.

Sjöängen är en fantastisk möjlighet att skapa ett kluster med fem 11-spelsplaner. Sedan föreslår vi sex planer till på andra platser runt om i staden. Att skapa ett sådant här kluster ger helt plötsligt en helt ny möjlighet att ha kupper centralt i Stockholm – det är liksom åtta minuter med pendeltåget, och snart kommer tunnelbanan. Det här kommer att ligga på en perfekt plats så att många kan dela på dessa ytor, och framför allt är det ju ett tillskott. Men ni i majoriteten minskar i stället behovet genom ett trollslag. Ni talar inte ens om varför ni minskar behovet av idrottsplatser. Så många färre barn blir det ju inte i framtiden.

Det är något ”fishy” i det här, och vi kommer att fortsätta driva på i den här frågan!

#### Anförande nr 352

J o h a n H e i n o n e n (S): Vi välkomnar självklart Centerpartiets vilja att satsa pengar på idrotten. Jag tycker att Jonas Naddebo ska titta sig lite grann runt i den här salen och se om det är i partierna på den högra eller vänstra sidan som det finns åsikter om att vi satsa på idrotten. Dina eventuella samarbetspartners föreslår alla minskningar på idrotten, medan du pratar om ökade satsningar på idrotten. Du är välkommen att prata med oss så kan vi se till att skapa någonting bra!

När det gäller antalet fotbollsplaner och behovet av sådana har vi inte gjort någon ändring av idrottsstrategin, men det kan vara så att det påverkas av att det kanske byggs fotbollsplaner. Då minskar antalet. Det kan vara så att befolkningsstrukturen förändras. Det finns andra faktorer som kan påverka. Jag är dock lite osäker på var du har fått siffran 11 ifrån.

**J o n a s N a d d e b o (C):** 12 blir det kvar, så att säga. Man går från 21 till 12 i er nya behovsanalys. Det är väldigt underligt att den som är ordförande i nämnden inte kan tala om varför man ser det förändrade behovet. Det är här som det blir väldigt tydligt att det är någonting underligt i detta. Så fort ni tar över styret bara ändrar ni behoven med ett pennstreck! Planen är inte att det kommer så många färre barn att man helt plötsligt inte har behov av de här idrottshallarna.

När vi på den här sidan styrde förra gången ökade vi också idrottsinvesteringarna till historiska nivåer. Ni har fortsatt med det, men ni har heller inga privata initiativ som kommer att bidra till att investera i idrottsanläggningar. Ni ligger alltså någonstans omkring 580 miljoner minus i er investeringsbudget, och det är innan fördyringar och förseningar. Vad som blir verklighet i er budget ska bli spännande att se.

## Anförande nr 354

**L e i f S ö d e r s t r ö m (SD):** Sverigedemokraterna satsar 150 miljoner mer än majoriteten på att snabba på byggandet av idrottsanläggningar.

I Stockholm finns det närmast en tradition av att prioritera Järvaområdet med stora ungdomssatsningar. Vi kan se det bland annat i statistiken över den öppna fritidsverksamheten och hur mycket pengar som satsas i stadsdelarna per ungdom och år. År 2017 blev det i genomsnitt 86 procent mer i Järvaområdet än genomsnittet för alla andra stadsdelar tillsammans, och den skillnaden har fortsatt att öka.

Min fråga till majoriteten är därför: Hur länge ska Skarpnäcks ungdomar få vänta på en sim- eller ishall i sin stadsdel? Andra stadsdelar har snart hunnit med att renovera sina anläggningar både en och två gånger. Hur avser majoriteten att göra för att snabbt rätta till denna orättvisa?

## Anförande nr 355

**H a s s a n J a m a (V):** Ordförande! Leif, jag har en sak som jag tänkte fråga er. Ni skriver i er budget att simkunnigheten ska prioriteras, men samtidigt drar ni bort hela 11 miljoner kronor på just simsatsningen. Varför skär ni ned på en sådan livsviktig kunskap som simkunnighet?

## Anförande nr 356

**L e i f S ö d e r s t r ö m (SD):** Vi har ju inte höjt skatten, så folk har mer pengar i plånboken som man kan betala med för det man vill betala för. Vi har inte avskaffat simskolan.

## Anförande nr 357

**M a r t i n H a n s s o n (MP):** Jag tänkte prata lite mer om bokning av skollokaler, som tyvärr är lite av en långkörare. Om man går tillbaka riktigt långt i tiden började faktiskt problemen när skolorna började ta bort vaktmästarna på kvällstid. Innan det hade var det betydligt enklare för föreningar att faktiskt kunna boka på kvällstid.

Det bottnar helt enkelt i att det måste finnas någon där som tar emot. Det låter ibland på Centerpartiet som att det här bara handlar om vilja. Det är absolut inte bara det. Alla

vill att föreningar ska kunna boka på skolan. Det här handlar om att praktiskt kunna lösa problemet med att det måste finnas någon som tar emot. Då kan man till exempel arbeta som vi gör med bokningssystemen och hur man skulle kunna se över det elektroniska på något sätt. Vi kan också ha en aktiv dialog med varje enskild skola där det är identifierade problem och prata med rektor om hur man skulle kunna lösa det här. Det är det vi går fram med så tydligt nu från skola till skola. Vi ska liksom inte övergripande försöka göra någonting, utan uppdraget är att nu ska varje enskild skola där det inte funkar i dag kontaktas för att se vad problemet är, för det kan ju handla om olika saker, och sedan komma med åtgärdsförslag.

Det här måste utredas, Jonas. Vi måste först gå igenom det för att identifiera problemet, för man gör ju väldigt mycket förgäves om man bara står och säger rakt upp och ned att man ska öppna upp och så säger rektor nej, eftersom det är rektor som har sista ordet. Det är inte så att staden kan köra över rektorerna i den här frågan, och det tror jag är väldigt viktigt.

#### Anförande nr 358

**J o n a s N a d d e b o (C):** Det är synd att ni tar bort den här potten med pengar till att just säkra lås och inpasseringsmöjligheter för våra idrottsföreningar. I stället ska det utredas och tittas på längden och tvären.

Ska vi vara ärliga hade vi ju det här uppdraget även när vi styrde tillsammans, Martin. Det går så otroligt långsamt i den här frågan! Man får bända upp varenda skolidrottsanläggning tills man får detta klart! Utred inte det här, utan var som hökar! Det handlar om politisk vilja; det är där det ligger. Vi kan inte låta den här resursen stå outnyttjad. Vi har alldeles för lite, och vi ligger alldeles för långt efter med våra idrottsinvesteringar för att gå med på detta.

Sedan behöver vi prata lite om Sjöängen också, där Martin Hansson tror att det är så dumt att bygga fotbollsplaner. Jag tycker däremot att det är rätt så bra att bygga något som inte är bostadshus på sjömark, för det kommer att bli väldigt dyrt. Därför är det här området just så bra för att kunna bygga fotbollsplaner. Se möjligheterna!

#### Anförande nr 359

**M a r t i n H a n s s o n (MP):** Se här till exempel – här har vi den fantastiska bilden på hur korna är tillbaka på Sjöängen. Titta vad fint! Det är de här kossorna som ni vill slänga ut.

**(J o n a s N a d d e b o (C):** Jag älskar kossor!)

Ja, men jag tror att de älskar Sjöängen och att få beta där, Jonas.

Återigen, om man inte ska vara raljant: Fastighetskontoret slår väldigt tydligt fast att det här inte är lämplig mark för fotbollsplaner. Vi förstår såklart er tanke att det skulle kunna vara turneringar och sådana saker, men vi har just nu Älvsjö IP alldeles i närheten som är alldeles utmärkt för stora fotbollsturneringar. Sedan kommer så klart Älvsjö IP kanske att ses över i hela stadsutvecklingen runt Älvsjö. Men det är alldeles självklart att det då kommer att finnas en ny plats för ett motsvarande Älvsjö IP. Det ska dock inte vara på Sjöängen, för det är ingen lämplig plats.

Ordföranden: Jag som också gillar kor beklagar mycket att själva kobilden inte kommer att synas i protokollet, men alla får väl tänka tillbaka på detta ögonblick!

## Anförande nr 361

Elvir Kazinic (S): Ordförande! Jag kommer i mitt inlägg att fokusera på satsningar i Järva. Självklart ska idrottspolitiken fungera i hela Stockholm. Här är några av de satsningar som är gjorda och några av dem som kommer.

Vi har sett till att nattfotboll har kunnat starta upp igen, den här gången ännu mer organiserat och på flera platser i Järva. Nu kan våra ungdomar spela fredagar och lördagar i Rinkeby, Spånga, Tensta och Husby. Flera föreningar från Järva är med denna gång, och både stadsdelsnämnden och idrottsnämnden arbetar tillsammans för att Järvaborna ska kunna spela fotboll på kvällarna. Det är flera hundra ungdomar som samlas på de här träffpunkterna med många ledare från olika föreningar. Det skapar tydlighet och ger barn och unga låga trösklar till att engagera sig i idrotten.

Detta är ett exempel på hur idrotten kan jobba förebyggande mot kriminalitet. Sådant ska vi göra mer av, och det skriver vi också i budgeten.

Vi har avsatt pengar till ett nytt Husbybad och arbetar för att ge stockholmarna en ny målpunkt Järva för att de ska komma dit på besök från hela staden. En ny idrottshall i Akalla ska vi fortsätta att planera för, och det ska genomföras. Ett kampsportscenter ska etableras i Järva för att underlätta för alla dem som vill engagera sig inom kampsporten. Den eftersatta Knutby bollplan ska rustas upp med bland annat nya omklädningsrum och nya toaletter. Vi har sänkt avgifterna till simskolan.

Det händer många saker i Järva även på idrottsområdet. Vi ger oss inte förrän Järva är lika bra som övriga staden! Bifall till kommunstyrelsens förslag.

## Anförande nr 362

Ismaïl Ali (C): Ordförande! Det är glädjande att nattfotbollen i Järva är igång fram till mars nästa år 2024. Vi vet att nattfotbollen i Järva har varit populär med många ungdomar som deltar i aktiviteten.

Tanken bakom nattfotbollen är att skapa en trygg och meningsfull fritid för ungdomar samt att locka flera ungdomar till föreningslivet för att undvika att de hamnar på fel plats eller i fel grupp. Ska ni förlänga eller lägga ned verksamheten efter mars månad?

## Anförande nr 363

Elvir Kazinic (S): Jätteroligt att du säger samma sak! Jag håller med i din bedömning: Det är en jätte viktig plats för våra ungdomar och våra ledare. Det stämmer att nu har nattfotboll startats med bättre organisering och på flera platser. Den gamla majoriteten körde på projekt, men nu går det in i den ordinarie verksamheten, så det kommer att fortsätta.

## Anförande nr 364

Borgarrådet Valeskog (S): Fler idrottsanläggningar är en förutsättning för att barn och ungdomar och övriga invånare ska kunna träna och tävla, och staden har, som

nämnts här, ett strategiskt dokument där vi har pekat ut en färdväg för att möta befolkningstillväxt och få fler idrottsanläggningar. Denna strategi togs glädjande nog i enighet här i fullmäktige. Sida 157 (176)

Däremot verkar inte alla partier vara lika eniga om att sprida ut anläggningar på ett jämlikt sätt över staden. Vissa partier vill också privatisera anläggningar och därmed öka hyreskostnaderna kraftigt. Men faktum är att landets kommuner generellt har lämnat den vägen. Det är bara ett par partier i den här staden som har den uppfattningen kvar.

Lika glädjande är inte synen på idrottens betydelse i olika budgetar, kan man konstatera. Vi har som sagt den här miljarden extra, som vi har pratat om en del. Det är en stor och viktig satsning. Men Moderaterna minskar idrottsbudgeten med nästan 40 miljoner. Liberalerna minskar med drygt 31 miljoner. SD sparar 28 miljoner i ytterstaden, naturligtvis. KD minskar med 9 miljoner och dessutom 250 miljoner i minskade investeringar. Det är som ordföranden i idrottsnämnden sa: Centern är mer positiva. Ni sitter egentligen på fel sida, så ni kanske ska komma över till oss som verkligen vill satsa på idrotten så skulle det bli mera gjort.

Vår majoritet tar nu fram anläggningar. Om man ser på antalet fram till 2026 handlar det om 14 idrottshallar, 11 konstgräsplaner, 3 ishallar och flera simhallar som renoveras. För oss på stadsbyggnadsroteln är det i den här konjunkturen särskilt viktigt att bevaka att man till projekt som inte byggs ut i den takt som varit tänkt i olika planer kan ordna tillfälliga bygglov för friidrottsanläggningar, konstgräsplaner och annat. Det hoppas vi kunna göra.

Det är tuffa tider, men vi tycker att det här är en fantastiskt bra budget. Därför är det en stor glädje att kunna bifalla kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 365

J o n a s N a d d e b o (C): Jag är glad att även Jan Valeskog är uppe i debatten och tar diskussionen.

Nu har det gått ett år sedan vi stod här i budgetfullmäktige och pratade om de projekt som tagits tillbaka i egen regi och vad det kommer att innebära i fråga om förseningar för dessa projekt. Än har vi till exempel inte hört ett pip om renoveringen av Brännkyrkahallarna. Det finns ingenting på den punkten.

Jag har såklart kollat era siffror i budgeten. Enligt er utökade investeringsplan lägger ni 4,1 miljarder i idrottsinvesteringar, men bara simhallsupprustningen i Eriksdal och Vällingby samt byggnationerna i Bällsta IP och Kristinebergshallarna kommer att kosta 3,7 miljoner – miljarder. Det är svårt det här! Men eftersom ni också drar tillbaka ett projekt som kostar 990 miljoner så kommer det att saknas 584 miljoner.

Då undrar jag såklart vad det är för idrottsinvesteringar som inte kommer att bli av. Hur länge ska stockholmarna få vänta på dessa idrottshallar i ert Stockholm?

Anförande nr 366

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det var mycket siffror här, men om man tar konkret några projekt som är försenade och som jag har nära insyn i så beror det på detaljplanprocesser. Detta gäller Västertorps sim- och idrottshall och multihallen i

Vårberg. Förseningarna är alltså inte kopplade till projekten i sig utan till detaljplanarbeten. Ombyggnationerna som är bestämda för Brännkyrkahallen har medvetet skjutits upp till 2026 för att tajma in Tellushallarna som kommer att stå färdiga då. Det finns alltså förklaringar som har med detta att göra.

Jag skulle vilja uppmana Jonas Naddebo att i SKR-sammanhang prata med kommuner i andra delar av landet. Erfarenheten av OPS-lösningar är trots allt ganska intressant. Det är tröttsamt att höra, men det är faktiskt en sanning: Man går ifrån det. De enda som håller i den här frågan är ett par partier i den här salen. Varför är ni så envisa med något som är så dåligt?

#### Anförande nr 367

Hanna Wistrand (L): Jag skulle jättegärna vilja ställa en fråga till dig, Jan, och det handlar om den här återtagandemiljarden, som jag skulle vilja kalla den.

Vi pratar mycket om idrottsmiljarden, och jag nämnde siffran 1 017 miljoner kronor förut, som framgick ganska tydligt i er förra budget 2023 under fastighetsnämnden. I årets budget framgår den inte över huvud taget utan är liksom inklumpad i någonting, och jag skulle gärna vilja förstå lite grann hur ni ser på den här återtagandemiljarden, som alltså är kostnaden för att ta tillbaka de projekt som vi pratar om här – alltså OPS-lösningarna som du pratar om och som vi ser skulle kunna tillföra vår stad de idrottsanläggningar som vi faktiskt behöver.

#### Anförande nr 368

Borgarrådet Valeskog (S): Jag utgår från att din fråga handlar om OPS-diskussionen. Återtagandet handlar om att vi gjorde en bedömning, och vi vill inte ha de här fruktansvärda, ökade kostnaderna i framtiden. Och när vi i dag ser hur mycket räntorna har stigit är det inte svårt att föreställa sig vilka enorma kostnader och marginaler som de här företagen har. Det är bara att titta på aktiebörser och annat kring de här företagen och se hur det går för dem.

Därför har nu kommunerna och i något fall också regionerna dragit öronen åt sig. Det är Ebberöds bank att ge sig in i detta, och jag förstår inte, återigen, att ni vidhåller det som en bra lösning.

#### Anförande nr 369

Hanna Wistrand (L): Tidigare i kväll pratade majoriteten om att Järva ska bli Stockholms mest jämlika stadsdel. Det är ju bra. Men den blir definitivt inte den mest jämställda när nästan alla insatser går till pojkar, fast vi vet att flickor i utanförskapsområden är de som rör sig allra minst. Därför är det oerhört viktigt att det föreslagna kampsportcentret blir ett sportcenter för både flickor och pojkar med idrotter som både flickor och pojkar väljer. Jag är själv gammal kampsportare, men i det här fallet visar sig faktiskt Budo- och Kampsportsförbundets egen jämställdhetsutredning att de allra flesta underförbunden består av en majoritet eller en kraftig majoritet av män, det vill säga detta är pojksporter.

I Liberalernas Stockholm ska könet inte spela roll för hur mycket man ska få röra sig. Så verkar inte vara fallet i majoritetens Järva.

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag tycker att det är väldigt bra att du konsekvent lyfter just könsperspektivet, men jag skulle också vilja nyansera bilden något.

När det gäller kampsporten ser vi absolut att det fortfarande är en majoritet män, men andelen tjejer ökar också kraftigt. Väldigt mycket när man bygger upp den här typen av verksamhet handlar ju om vilka man primärt riktar sig till. Jag tror att om man över huvud taget ska starta ett kampsportcenter på Järva är det helt nödvändigt att man primärt riktar sig till tjejer, hela tiden men framför allt initialt, för att liksom sätta en sund kultur och en bra stämning.

Jag vill också understryka att väldigt många tjejer på Järva utövar till exempel basket och fotboll, och en sådan sak som faktiskt rörde upp väldigt mycket känslor var ju när Reaktor lades ned. På så sätt försvann väldigt många lokaler för dans. Det är en sådan sak som vi tittar väldigt noga på – inte att återskapa Reaktor i sin gamla form, men Reaktor som lokal skulle kunna vara ett väldigt bra center bland annat för att möjliggöra dans och andra typer av sporter som riktar sig just till tjejer. Den här frågan är med, jag lovar dig!

#### Anförande nr 371

H a n n a W i s t r a n d (L): Man kan prata om signalpolitik, och i det här fallet ges en väldigt stark pojsignal, särskilt i kombination med den så kallade Järvaligan, en separat fotbollsliga, som ni tänker starta för pojkar.

Det du säger är jättebra, Clara Lindblom, och basketen är en jämställd sport, vilket är superbra. Men det är ju därför som det blir extra viktigt att det här sportcentret blir ett sportcentrum för alla och inte för en symboliskt sett maskulin målgrupp. Man måste få ett innehåll på det här stället så att flickor faktiskt väljer att vara där. Vi har alla sett analyser och utredningar som visar att flickor hellre väljer dans och gymnastik.

Jag är den första att skriva under på att kampsport är en jättebra sport. Jag älskar den, men man måste ändå se sanningen i vitögat.

#### Anförande nr 372

M a r t i n H a n s s o n (MP): Tack för att du lyfter bra och viktiga frågor, Hanna! Här kommer bra svar.

Jag gillar egentligen inte att vara anekdotisk, men min dotter går på taekwondo och min bestämda uppfattning är att det är fler tjejer som går där. Men vi lämnar det.

Det jag tänkte säga är att det som är väldigt viktigt för flickors idrottande också i Järva och som vi kommer att gå fram med det här året är inventeringen av var det kommer att finnas behov av toaletter och vattenkranar vid olika utomhusanläggningar i staden. Vi ska fram en prioriteringslista över var behoven är som störst och sedan åtgärda och installera det.

Det här är någonting som verkligen riktar in sig på tjejers förutsättningar till idrottande där behoven är otroligt stora, så jag tror att det väldigt konkret kommer att underlätta flickors idrottande.

Hanna Wistrand (L): Det låter jättebra, Martin. Det som ändå oroar mig lite är att vi vet det finns vita fläckar när det kommer till föreningslivet i våra utanförskapsområden. Många av de insatser som vi gör nu är väldigt kortsiktiga och handlar om projekt för integration eller brottsförebyggande arbete. Sådant är väldigt svårt även för en existerande förening att bedriva, eftersom det ligger utanför kärnverksamheten.

Det man också behöver titta på i Järva, och överlag i staden, är därför *hur* vi gör våra insatser så att de dels blir jämställda, och då ingår ju viktiga saker som toaletter till exempel, dels så att insatserna blir långsiktiga. Hur kan våra ideella föreningar klara av att bedriva alla de här projekten som inte har med deras kärnverksamhet att göra? Vi får inte glömma bort att barn och unga väljer idrotten därför att de vill idrotta. De tycker det är kul att idrotta, och de är engagerade i idrotten, vilket ger mereffekter till samhället. Tack för att ni bidrar!

## Anförande nr 374

Albin Ström (M): Ordförande! Jag skulle vilja komma in med ett lite annorlunda perspektiv på idrottande. Det har pratats jättemycket om idrottsplatser här, vilket såklart är jätteviktigt. Men jag skulle vilja att vi tog en liten diskussion om idrottande som en förebyggande åtgärd mot kriminalitet.

Majoriteten föreslår i sin budget att idrottsnämnden ska hitta arbetssätt och föreslå aktiviteter där idrotten nyttjas i ett tidigt skede för att motverka att barn och unga hamnar i kriminalitet.

För min del blir det här en väldigt personlig fråga. När jag inte står framför er, ärade ledamöter, jobbar jag nämligen som idrottslärare i södra Stockholm, bland annat på Mälarhöjdens IP – samma Mälarhöjdens IP där det för några månader sedan skedde en skjutning och kriminaliteten, framför en massa idrottande barn, släckte ett liv. Min fråga till er i majoriteten är därför: Hur ska ni använda idrotten förebyggande mot kriminalitet när kriminaliteten redan har fått ett grepp om stadens idrottsanläggningar?

I Moderaternas budget har vi föreslagit fler kameror, fler ordningsvakter samt mer belysning och faktisk närvaro på stadens anläggningar och vid motionsspår. Det här är alltså konkreta åtgärder för att trygga stockholmarna – konkreta åtgärder för att gängen inte ska släcka fler liv inom idrotten.

I majoritetens budget läser jag om vaga samordnande åtgärder och samverkan mellan nämnder. Vad jag vill veta är vad majoriteten har för konkreta åtgärder för att trygga idrottande ungdomar. Hur går de här åtgärderna ihop med en neddragning av ordningsvakterna? Jag har sju sekunder kvar, så då hinner jag påpeka att dessa åtgärder inte syns i bilaga 2 och 15. Hur ska det finansieras?

## Anförande nr 375

Borgarrådet Lindblom (V): Först och främst vill jag säga att det som hände på Mälarhöjdens IP är svårt att ta in. Jag var själv med min dotter på Enskede IP samma kväll. Min dotter Hedda fick en fotboll på sin sista fotbollsträning. En halvtimme senare var det barn, ungdomar och ledare som tvingades söka skydd i omklädningsrummen. Så ska det inte vara. Det är helt oacceptabelt.



Jag tycker dock att det är viktigt att inte använda ett sådant språkbruk som du gör nu, Sida 161 (176)  
det vill säga att kriminaliteten har tagit ett grepp om våra idrottsplatser. Det som hände var fruktansvärt. Jag tänker inte sticka under stol med det eller förklara bort det eller så, men det här är en händelse som måste sättas i en kontext. Vi har ett pågående våld som saknar motstycke. Det handlar om sprängningar mot radhus, det handlar om det som hände i Farsta, där jag själv var precis före dubbelmordet.

Det här är ett samhällsligt problem. Jag blir lite emotionell nu, förlåt. Vi måste säkra tryggheten på våra idrottsplatser, men det här är större än bara en fråga om ordningstvakter på enskilda idrottsplatser.

#### Anförande nr 376

A l b i n S t r ö m (M): Precis – den här kriminaliteten är ju någonting som har tagit ett grepp om hela samhället och tyvärr nästlat sig in i alla samhällets delar. Jag vet därför inte riktigt hur min retorik skulle påverka det.

Det här är ett problem i både idrottens värld, skolans värld, bidragens värld och tyvärr kommunens värld om man tänker på Botkyrka. Det här har redan gått så långt, och det är brist på konkreta åtgärder. Därför vill jag fortfarande ha svar på frågan hur det här ska användas förebyggande.

#### Anförande nr 377

M a r t i n H a n s s o n (MP): Tack, Albin, för att du lyfter viktiga frågor! Men med tanke på er oppositionsbudget har jag ändå en fråga till dig som moderat: Ni är väldigt specifika med att ni skär ned 10 miljoner kronor riktat på just energi. Det är lite oklart exakt vad ni har tänkt med energi här. Det kan till exempel vara värme, men det går också mycket väl att tolka det som belysning. Det vore därför intressant om du kunde berätta lite mer om vad denna sänkning med 10 miljoner handlar om.

Vi noterar också att er idrottsbudget är hela 39,8 miljoner lägre än majoritetens. Det är rätt stora skillnader, och eftersom energikostnaderna och ökade kostnader generellt inte heller ersätts av er kan jag bara dra slutsatsen att detta riskerar att slå just mot barn och unga.

#### Anförande nr 378

A l b i n S t r ö m (M): Jag kan tyvärr inte svara på exakt hur satsningen kommer att påverka energin. Däremot finns i vår budget mer belysning för att öka tryggheten, och då kan jag bara förutsätta att det är medräknat här.

Jag saknar tyvärr fortfarande svar från majoriteten angående de konkreta åtgärderna. Energi är absolut en jätteviktig fråga, men det kanske inte riktigt är det jag efterfrågar just nu.

#### Anförande nr 379

H a s s a n J a m a (V): Ordförande! Vi har pratat länge. För att säga en sak, Jonas Naddebo, så ser jag er satsning. Finansieringen är en annan fråga. Den är inte tydlig. Men det finns en ambition från Centerpartiet, och därför måste jag ställa en fråga. Ni ska ändå styra ihop med Moderaterna, som helt och hållet har lämnat walkover när det gäller idrottspolitikerna – nästan 40 miljoner bort. Sedan ska de köra OPS-lösningar med

dyra finansieringar. Liberalerna skär bort 31 miljoner från idrottsbudgeten. Kristdemokraterna gör den största slakten med 250 miljoner kronor 2024, från miljardinvesteringen. Det tar de bort på något sätt, och sedan lägger de in 1,5 miljoner. Frågan är helt enkelt: Hur ska ni styra ihop, för det går helt enkelt inte ihop! Sida 162 (176)

Sverigedemokraterna tar bort 28 miljoner från ytterstaden. Det är självklart. Det är som om man skulle säga att där bor invandrarna, vi cuttar det. Leif, för att svara på din fråga skulle det motsvara 38 kronor. Folk skulle få simma för 38 kronor. Simkunnigheten är en jätteviktig fråga för barn och unga. Det går inte ihop. Hur ska ni få ihop det här?

#### Anförande nr 380

J o n a s N a d d e b o (C): Tack, Hassan, för att du bad om ursäkt för att du sa att vi inte följde med er finansiering! Vi finansierar, och vi ser att vi kan sälja vissa fastigheter för att nå dessa investeringsmål.

Jag vet att ni i Vänsterpartiet inte tycker om privata alternativ. Jag fattar att ni drar tillbaka de här sakerna, men vad är era planer? Det händer ingenting. Vi hör ingenting om hur och när barn och unga ska få de här hallarna. Hade ni inte gjort det här hade spaden redan varit i marken för många av de här projekten. Stadens organisation klarar faktiskt inte av hur många projekt som helst. Det finns liksom en begränsning när det gäller hur mycket idrottsförvaltning och fastighetskontor kan bygga upp.

Jag måste också säga, Hassan, att lamporna på våra idrottsplatser fortfarande är släckta. De släcks tidigare. Sätt igång, börja jobba med tryggheten och få dem tända!

Och jag har ett svar: Ni behöver inte utreda hur idrotten kan bidra för att trygga säkerheten. Ge dem pengar om 38 dagar, så lovar jag att de kommer bidra till trygghet!

#### Anförande nr 381

H a s s a n J a m a (V): Jag trodde att vi hade tagit det här med lamporna. Vi har dem tända till 22.00; vi kan återkomma till det.

Jag ska svara på den andra frågan: Vi tar inte hjälp av privata aktörer, för vi har tagit tillbaka det här i egen regi. Alla seriösa bedömare säger att de privata lösningar som ni förespråkar i längden blir dyrare, vilket Clara Lindblom har förklarat väldigt pedagogiskt här i salen. Jag ber alla andra som inte vet hur det skulle se ut att googla på "Nacka kommun säljer skolor", så får ni se hur projekten skulle vara. Ta upp telefonerna så får ni en artikel från Mitti om hur Nacka kommun säljer skolor, äldreboenden och förskolor till Rikshem. Den fördyring som sker skulle drabba idrotten och driftsbudgeten mycket mer i längden.

#### Anförande nr 382

L i n n é a V i n g e (SD): Jag tog mig friheten att gå tillbaka och titta på ditt inledningsanförande, Hassan, där du säger om idrottsmiljarden att det är en satsning som inget annat oppositionsparti gör i sin budget. Jag undrar naturligtvis var du har fått det ifrån. Vi kan i alla fall konstatera att det inte är ifrån investeringsplanen. Det stämmer förvisso att vi lägger 28 miljoner mindre än er i driften, men vi investerar ju 150 miljoner mer om året för fler idrottsanläggningar.

Anförande nr 383

H a s s a n J a m a (V): När vi klev in som majoritet förra året lade vi i vår första budget en miljard, som ska fördelas under hela mandatperioden. En miljard delat på fyra. Ni lägger 150 miljoner i år, så vi lägger ju mer.

Jag vet att Linnéa inte kan svara, men frågan är varför ni tar bort satsningar på ytterstaden. Varför tar ni bort något så livsnödvändigt som simkunnighet? Det är det ni borde läggas fokus på.

Anförande nr 384

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag vill fortsätta lite på kampsportcentret i Järva som ni har tänkt er, framför allt varför det ska heta ”kampsportcenter” och inte bara ”sportcenter”. Jag har varit runt till alla fritidsgårdar i hela Järva och även Framtidens hus. Där finns ju olika boxningsrum. Det är alltid bara killar där. Jag har varit med när de har haft brottningsövningar, och det har bara varit killar med.

Över huvud taget är det ett problem att fritidsgårdarna är väldigt killdominerade. Jag undrar därför hur ni tänker se till att det här kampsportcentret redan från början har en någorlunda könsbalans. Mitt intryck är verkligen att det här är direkt riktat huvudsakligen till pojkar i området, vilket för övrigt gäller väldigt mycket av idrottsaktiviteterna på Järva.

Anförande nr 385

H a s s a n J a m a (V): Det stämmer inte riktigt. Jag tror att det var Clara som sa det tidigare: Är det någon sport där vi ser lite fler utövare bland flickor så är det just inom kampsport.

Att vi kallar det för kampsportcenter har liksom ingen betydelse, men inom detta kampsportcenter skulle flera sporter – boxning, brottning, MMA – kunna få ha sina aktiviteter. Kolla på det! Jag har varit och träffat väldigt många av de här föreningarna, och det finns väldigt många flickor som utövar den här sporten. Det växer verkligen, så jag har inte samma bild som du.

Apropå det: Ni pratar gärna om idrotten och hur viktigt det är att prioritera barn och unga. Hur ser er budget ut, Jan Jönsson?

Anförande nr 386

C h r i s t o f f e r H ö k m a r k (M): Ordförande! Hassan, du sa att Moderaterna lämnar walkover i idrottsfrågor. Det är ju fel. Vi prioriterar hårt, och det gör vi för att vi ska få så mycket idrott som möjligt för pengarna. Hade vi lämnat walkover hade vi inte gjort någonting åt det där idrottspolitiska programmet som ni ville hasta igenom och få en så bred och enig nämnd som möjligt kring. Vi krävde då att det skulle återremitteras. Det stökades en hel del, och det skrevs om det i tidningarna, där det lät lite mer harmoniskt än vad jag tycker att det var, för det var inte toppenbra hanterat i nämnden.

Vi lämnar absolut inte walkover. Det är inte sant.

H a s s a n J a m a (V): Christoffer, du började med att säga att ni prioriterar. Ni prioriterar bort idrotten, vilket är väldigt tydligt. Jag tror att ni sänker idrottsbudgeten med 39,8 miljoner jämfört med vad vi har. Det är en slakt.

Vad gäller det idrottspolitiska programmet körde ni ju någon sorts high chaparral över hela grejen. Jag ska berätta för er: Det idrottspolitiska programmet antogs av det förra idrottsborgarrådet. 99 procent av innehållet kom till när ni styrde. Vi lade in en liten skrivelse om unga och att motverka kriminaliteten. Det brukar vara en blocköverskridande sak som man kommer överens om, men ni sprang runt i varv och försökte skapa någon politisk grej av det, vilket det inte är.

Jag var helt förvånad över hur ni var i nämnden, för det här var ju ert underlag som skulle ha antagits tidigare.

Anförande nr 388

D e s t i n y Z a n d i L i n d g r e n (KD): Någonting som vi kristdemokrater är bra på är att prioritera. Det är lätt att lösa politikens problem om man bara kan ta lite mer av skattebetalarnas pengar i anspråk, men vi prioriterar i stället effektivare lösningar och förslag som gör att stadens skuldsättning inte behöver öka. Låt privata aktörer komma in och bygga! Det ger mer idrottsytor till en lägre prislapp.

En sak som vi och Jonas Naddebo är överens om är behovet av trygga idrottsplatser. Varför skär ni ned på tryggheten kring idrottsplatserna?

Anförande nr 389

H a s s a n J a m a (V): Det finns inget som säger att OPS-lösningar, alltså att sälja våra anläggningar, lägga ut på det privata och sedan hyra in oss, skulle vara billigare. Det finns inget underlag för det, Destiny. Det är inte helt enkelt sant. Som jag sa, om man vill se ett sådant projekt kan man googla ”Nacka kommun säljer skolor”. Den Mitt i-artikeln är väldigt bra.

Tillbaka till KD: Ni vill satsa på fysisk aktivitet för äldre och lägger 1,5 miljoner specifikt på detta i budgeten. Det är jättebra. Men sedan skär ni ned 9,1 miljoner på den generella uppräkningsen. Hur ska det gå ihop? Satsa 1,5 miljoner och ta bort 9,1? Det blir en neddragning.

*Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*

*Servicenämnden (RI)*

*Valnämnden (RI)*

*SDN: Övergripande och ekonomi (RI)*

*Stockholms Stadshus AB samt övriga bolag som inte nämns nedan (RI)*

*Stockholm Business Region AB (RI)*

*Mässfastigheter i Stockholm AB (RI)*

*Stockholm Globe Arena Fastigheter AB (RI)*

*Stockholms Hamn AB (RV)*

*STOKAB (RI)*

*S:t Erik Försäkrings AB (RV)*

*Storstockholms Brandförsvar (RV)*

Anförande nr 390

Borgarrådet **L i n d b l o m** (V): Under detta sista block för kvällen berörs ytterligare några av mina ansvarsområden. Vi har S:t Erik Försäkrings AB, stadens egna försäkringsbolag som har en nyckelroll när det kommer till att identifiera risker och sårbarheter inom vårt fastighetsbestånd. Vi har hamnverksamheten, som är ett riksintresse och helt avgörande för att upprätthålla samhällets funktionalitet och beroendekedjor i händelse av kris eller krig. Vi har också Storstockholms Brandförsvar som inte bara har ansvar för räddningsinsatser vid bränder och olyckor i fredstid utan också en alldeles särskild roll inom totalförsvarets återuppbyggnad, eftersom räddningstjänsten under höjd beredskap ansvarar för till exempel indikering och sanering av kemiska stridsmedel, kärnvapen och oexploderad ammunition.

Jag skulle vilja fästa er uppmärksamhet vid två frågor. För det första måste vi förbereda oss betydligt mer än i dag när det kommer till extremväder som klimatförändringarna för med sig. Det handlar om översvämningar, skogsbränder och jordskred, som kommer bli allt vanligare framöver. I både Åre och Gävle har vi sett hur otroligt omfattande konsekvenserna kan bli. Det är därför som S:t Eriks Försäkrings AB har inlett ett samarbete med KTH för att tillsammans tillskapa en kommundoktorand i Stockholms stad som specifikt ska titta på hur vi kan identifiera och förebygga risker och sårbarheter kopplade till ett förändrat klimat. Jag tycker att det är tråkigt att i princip alla oppositionspartier stryker detta.

För det andra har vi det civila försvaret, och i den frågan kommer jag att behöva återkomma. Men jag kan återigen konstatera att samtidigt som försvaret tilldelas 27 miljarder kronor årligen lyser satsningarna på kommunerna och räddningstjänstens beredskap med sin frånvaro. Återigen: Regeringen valde sänkt skatt, billigare altanbyggen och sänkt pris på diesel i stället för att bygga vår motståndskraft underifrån.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 391

Borgarrådet **W a n n g å r d** (S): Ordförande, fullmäktige! Stockholm ska vara en hållbar och växande stad där arbetstillfällena skapas. I en stark och levande stad växer

och frodas också Stockholms näringsliv. Det här är det som är viktigt för en hållbar tillväxt: att vi människor kan jobba och att företagen levererar de jobb som de erbjuder. Sida 166 (176)

Det avgörande för hela regionens utveckling är att vi är en framgångsrik näringslivsnation, och för att behålla vår internationella konkurrenskraft och vara företagsvänliga jobbar Stockholms stad oerhört mycket med detta. Vi har ett eget näringslivsbolag, Stockholm Business Region, där vi naturligtvis utvecklar vårt arbete med Stockholm Business Alliance där nu 55 kommuner deltar. Vi gör det här genom att revidera näringslivspolicy, vi tar fram en helt ny etableringsstrategi och vi gör det genom att hela tiden stärka besöksnäringen, till exempel genom stora arrangemang, nu senast aktuellt med OS 2030.

Under det här området behandlar vi också mässan. Här går vi vidare med en försäljning när det gäller mässans portfölj, det vill säga innehållet. Detta är ett sätt att möjliggöra nya arbetsplatser och bostäder på det område där mässan ligger i dag. Samtidigt vill vi se en långsiktig aktör för mässans verksamhet i Stockholmsregionen.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 392

N i k e Ö r b r i n k (KD): Stockholm, åhörare och alla ni som följer livesändningen där hemma!

Jag gillar det här blocket. Jag gillar att det innefattar näringslivsfrågorna och näringslivet, för jag ser det lite som vår försäkring. Häng med nu!

I och med förutsättningarna för ett lokalt näringsliv har människor ett jobb att gå till. Har människorna ett jobb att gå till kan de i regel göra något vettigt där, och det stimulerar tillväxt. När företaget har fått det lite bättre kan de anställa några fler som går och jobbar och betalar skatt, och så kan vi stå här och bråka om vad den skatten ska gå till nästa år och året efter det.

Jag är dock lite orolig kopplat till näringslivet. Jag är orolig över kriminaliteten och hur den slår mot handel och företag, samtidigt som vi har ett politiskt styre som nästan konsekvent nedprioriterat frågan. Jag är orolig över Stockholms attraktivitet som en stad att leva i och vilja flytta till som ung student eller för att arbeta, när det finns andra städer som är ibland roligare och ibland billigare.

Jag är orolig för förbindelserna till andra delar av världen, när du nästan oundvikligen måste ta svängen förbi Kastrup eller Helsingfors för att nå utanför EU och hur taktlöst det därför var att lämna Connect Sweden. Jag är orolig över att hur vi ens ska nå andra delar av Sverige om vänsterstyrets drömmar kring Bromma flygplats blir verklighet.

Allt det här – framkomligheten, kriminaliteten, förbindelserna till andra delar av världen och möjligheterna att locka hit företag och kompetens – påverkar förutsättningarna för näringslivet. Vi vill se en annan utveckling, och vi tror att det i grunden är ganska enkelt: Se företagens och näringslivets behov av transporter och förbindelser med andra delar av världen, se deras behov av att staden är attraktiv att vilja besöka eller flytta till och bekämpa kriminaliteten som kostar dem miljarder! Ha näringslivets perspektiv inne i den här salen, för det skapar välfärd!

Bifall till Kristdemokraternas förslag till budget.

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vi kan prata jättemycket om tryggheten, och jag har understrukit flera gånger tidigare just hur nära och tät samverkan vi har med polismyndigheten i Stockholm.

Jag skulle dock vilja lyfta en annan sak som verkligen hotar tillväxten i den här regionen, och det är bostadsbristen. Vi befinner oss just nu i ett läge där framför allt byggandet av bostadsrätter, småhus och radhus fullständigt har kraschat. 1 309 företag har gått i konkurs bara hittills i år. Vi har en varselvåg med 250 procent fler varsel i dag jämfört med ett år sedan.

Hur ser du på den här totala krisen? Den kristdemokratiska bostadsministern tror att rotavdrag till altanbyggen kommer att lösa problemen, men pratar du med de arkitekter, ingenjörer och de byggare som just nu förlorar sina jobb är det uppenbart att mer behövs. Vad vill du göra mot krisen? Din bostadsminister reagerar ju inte.

## Anförande nr 394

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag och Sveriges bostadsminister är väldigt överens om en sak, och det är värdet av att bygga den typ av bostäder som människor vill bo i. Tittar man på den unga generationen vill åtta av tio kunna äga sitt eget boende i framtiden, och därför välkomnar jag en politik som inte bara stirrar sig blind på hyresrätter utan också fokuserar på radhus, villor, ägarlägenheter och bostadsrätter, för det är den typen av bostäder som unga men också andra delar av befolkningen faktiskt vill bo i. Därför välkomnar jag de satsningar som regeringen gör på att stimulera den typen av bostadsbyggande.

## Anförande nr 395

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Om vi ska fortsätta att vara en attraktiv stad för näringslivet är det otroligt viktigt att vi också har ett offensivt klimatarbete, eftersom det lockar hit kompetens och företag. Stockholm ska fortsätta att ligga i framkant. Det är bra också för vårt varumärke och alla de företag som vill vara med och vara en del av den här omställningen.

Jag vill också koppla an till det som borgarrådet sa tidigare om bostadsbristen, som är en väldigt svår fråga för vår stad. Där är det så att vi vill bygga tusentals bostäder på Bromma flygplats. Vi har ju en annan flygplats. Den heter Arlanda och ligger inte så långt härifrån. Gör vi det här kan vi också skapa ett mycket trevligare bostadsområde för alla de människor som bor kring den här flygplatsen och som i dag störs av inte minst buller. Det här är också ett viktigt steg framåt för att skapa en modernare och trevligare stad och mindre bostadsbrist. Varför säger ni nej till att bygga dessa tusentals bostäder på Bromma?

## Anförande nr 396

N i k e Ö r b r i n k (KD): Därför att jag tycker att det är bra med en flygplats som är en sådan spindel i nätet för transporterna till resterande delar av Sverige. Jag tycker att det är bra med en flygplats som är i framkant när det gäller nyare, grönare flyg.

Jag hörde att Arlanda nämndes. Jag hade kunnat förstå hänvisningen till Arlanda om det vore så att jag uppfattade att Miljöpartiet på något sätt värnar en utbyggnation av

Arlanda. Men några sådana indikationer har jag aldrig fått höra från Miljöpartiet. Det är ganska svårt att förvänta sig att man ska lämpa över de flygturer som ligger på Bromma i dag på Arlanda när man inte har gett några som helst indikationer på att Arlanda på något sätt ska byggas ut och kunna få kraften och möjligheten att ersätta det som i dag trafikeras på Bromma. Sida 168 (176)

Anförande nr 397

Claes Nyberg (C): Ordförande! Stockholm är och ska fortsätta att vara en dynamisk region som har ett rikt kulturliv och ett aldrig sinande, aktivt nöjesliv. Stockholm ska vara en region dit världens alla blickar som söker en plats för goda investeringar ska riktas. Vi i Centerpartiet vill därför uppmärksamma hur central verksamheten för att främja dessa ben i vår utveckling är, både för att ge oss som bor här en stad som lever och för större skatteintäkter så att vi klarar välfärden.

Centralt både för att utveckla kultur- och nöjeslivet och öka investeringen i det som skapar tillväxt i vår stad är starta-egget-rådgivningen. Den stöder etablering och tillväxt av små och medelstora företag, där vi vet att framtidens jobb växer fram. Inte minst är det viktigt för företagande inom kultur-, nöjes- och restauranglivet. Centerpartiet vill se detta arbete, som leds av Stockholm Business Region, utvecklas till ett centrum för entreprenörskap på uppdragsarbete. Det ska bli enklare att få kortare rådgivning vid etablering, med särskilt fokus på att öka möjligheter för nyanlända och arbetslösa.

Stockholms stad måste också höja takten i att förbättra sin dialog med stadens företagare och göra allt vi kan för att minska regelkrångel och administrativa bördor. Inte minst kan en ökad digitalisering, som inom andra områden är baserad på öppna data och öppna gränssnitt, göra det möjligt att utveckla fler tredjepartstjänster som förenklar vardagen.

För att stödja etablering och tillväxt av företag genom rekrytering av internationell spetskompetens behöver vi också utveckla samverkan mellan SBR och utbildningsnämnden för en mer följsam dimensionering av platser i skolor med internationell inriktning eller kursplan. Tyvärr ser vi inga direkta initiativ från vänstermajoriteten för att stärka stadens arbete för att underlätta för företagare, utan det är snarare en förvaltande inriktning. Om något har vi snarare uppfattat signaler till återgång av rådgivning inom kommunens väggar. Passiviteten och förvaltandet är tydligt även här.

Jag yrkar bifall till Centerpartiets förslag till budget.

Anförande nr 398

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Jag tänkte passa på att utnyttja detta kreti och pleti-pass till tre olika grejor faktiskt.

Vi har Europaparlamentsval den 9 juni. Förra valet hade vi problem med köer utanför lokalerna, och jag tycker att det skulle vara intressant att höra om det finns några tankar kring hur vi ska undvika de där köerna. Det fanns ju till och med uppgifter om att folk inte röstade utan i stället vände hem.

Den andra frågan handlar om sprängämnen. Vi från Liberalerna har i vår budget skrivit in flera uppdrag om hur stadens bolag, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden



och andra måste jobba med att försäkra så att sprängämnen som används i stadens projekt inte kommer i orätta händer och sedan exploderar utanför folks hem. Jag undrar lite vad som händer med denna fråga. Jag har faktiskt inte hittat några skrivningar i majoritetens budget om just detta, men jag vet att det finns ett arbete på gång. Sida 169 (176)

Den sista frågan handlar om OS. Vi fick nyss i nyhetssändningarna ta del av att Stockholm välkomnar det här, som regeringen då meddelade. Jag undrar lite hur förankringen gick till, för jag har inte själv riktigt hängt med i det. Vi har förstås ingenting emot att det blir ett OS om regeringen nu vill göra det och sedan betalar alla pengar. Men det här kan låsa upp även kommande majoriteter, så det vore intressant att höra hur man förankrade det.

#### Anförande nr 399

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Nu tycker jag om dig i grunden, Jan Jönsson, så jag tänker inte ta det personligt att du kallar bland annat civilförvarsfrågor för ”kreti och pleti”. Jag väljer att bortse från den lilla detaljen.

Vad gäller OS har vi varit väldigt tydliga. Vi förstår att det här är oerhört positivt för Sveriges besöksnäring, det stimulerar rörelseglädje och det stimulerar även ekonomin på olika sätt. Vi vill dock vara oerhört tydliga med, vilket vi också är i pressmeddelandet, att detta är ett icke juridiskt bindande steg där man fortsätter att titta på frågan. Vi har också varit jättetydliga med att om Stockholms stad ska delta så är det helt under förutsättningen att regeringen tar sitt ansvar för de ekonomiska garantierna. Den risken ska inte skattebetalarna stå för.

Vad gäller sprängmedel utövar Storstockholms Brandförsvär tillsynen, och det händer väldigt mycket på det området. Vi har tajtat upp vår samverkan med polisen – det är bland annat därför jag ska träffa dem i morgon – och det handlar om att utbyta underrättelser på alla nivåer. Det vi dock behöver är ett nationellt register och DNA-spårning för att verkligen trycka dit dem. Det kan du ta hem till din regering!

#### Anförande nr 400

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Först bara en kommentar: Det är själva passet som innehåller allt möjligt, inte bara civilförvarsfrågor. Därför har jag också tre frågor på agendan här.

Det är mycket bra att det sker arbete på sprängämnesområdet. Jag undrar egentligen varför vi inte har gjort det tidigare. Det är faktiskt ganska konstigt, så det är bra att det är igång.

Vad gäller OS-frågan är det bra att det inte är juridiskt bindande. Jag hade möjligtvis önskat att man i alla fall hade eftersträvat någon form av kommunikation med oss andra. Det hade kanske varit bra, så hade det varit förankrat över gränserna. Jag tog som sagt var del av nyheten via Sveriges Radio.

#### Anförande nr 401

C a t h a r i n a P i a z z o l l a (S): Tack för frågan! Jag är alltså ordförande för valnämnden. Den förra mandatperioden när vi gick till val var jag vice ordförande.

Först och främst hade vi en ny vallag i landet. Jag vill påminna om det remissvar som vi här inne lämnade gemensamt i stor samstämmighet kring att den nya lagen skulle innebära stora svårigheter och medföra en stor risk för köer. Jag tycker att man ska läsa Valmyndighetens utvärdering av det genomförda valet, för trots de ganska stora svårigheterna får Stockholms arbete ett gott betyg under den tidigare, moderata ordförandens ledning i valnämnden.

Med det sagt, och det står också i budgetförslaget, ska det göras ytterligare ansträngningar för att öka tillgängligheten. Vi hade senast i morse valnämnd, där vi bland annat diskuterade möjligheten att den här gången lyckas få till större, tillfälliga förtidsröstningslokaler.

#### Anförande nr 402

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Det låter bra. Det är ju i allas vårt intresse att så många som möjligt går och röstar, så det är bra att man tänkt till kring detta.

#### Anförande nr 403

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Ordförande! I detta uppsamlingspass är det alldeles utmärkt att vi får chansen att återigen diskutera det civila försvaret, som ju senast var uppe när vi diskuterade Kristin Jacobssons utmärkta motion om detta.

Tonläget är dock något märkligt eftersom det gäller ett område där vi behöver ha tydlig samsyn. Jag minns att förra gången var bland annat borgarrådet Lindblom otroligt arg på ministern för civilt försvar. Han hade dristat sig att besöka Stockholm och sagt att det vore bra om vi byggde lite mer skyddsrum. Det var tydligen alldeles oerhört – konstigaste inlägget i dag.

Det är ingen hejd på ilskan mot vad regeringen gör. Låt oss därför gå tillbaka till vad Vänsterpartiet gör. I en kontrafaktisk verklighet kan man läsa i Vänsterpartiets budget att det blir noll kronor ytterligare till det civila försvaret. Det står ganska tydligt. Det är nog en bedrift för ett parti som har ett underskottsmål och 84 miljarder i skattehöjningar, så jag vet inte riktigt vad ni gjorde med det om det civila försvaret skulle vara prioriterat.

Men det är väl inte så oväntat att just det parti som väl har legat bakom ungefär varenda nedrustning i Sveriges historia är svaret skyldig när det gäller hur man ska hantera det svenska försvaret. Det är dock bra att frågorna lyfts. Det vore bättre med en större samsyn och ett lite lägre tonläge om man inte kan backa upp det.

#### Anförande nr 404

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Då skulle jag vilja börja med att upplysa dig om något som jag tror att du egentligen vet. Vad är det civila försvaret? Det handlar om den kommunala räddningstjänsten, men det handlar också om skolan, om äldreomsorgen och om dricksvattenförsörjningen. Det handlar om allt det där som ska få samhället att fungera. Det handlar om sjukvården, och det handlar om järnvägsnätet.

När du säger att Vänsterpartiet inte satsar en enda krona på det civila försvaret bortser du ifrån att Vänsterpartiet fullt ut kompenserar för den inflationssmocka som just nu drabbar kommuner och regioner. Det handlar om samhällets grundläggande beredskap

och samhällets grundläggande funktionalitet. Med mer resurser till den samlade välfärden bygger vi också Sverige motståndskraftigt. Sida 171 (176)

Därför är det anmärkningsvärt att ni både lägger en ren nedskärningsbudget för kommuner och regioner och sedan återkommer med en satsning som för Storstockholms Brandförsvaret motsvarar två brandbilar. Det är inte så vi bygger beredskap och styrka underifrån.

Anförande nr 405

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Ordförande! Jag tror ändå att Clara Lindholm behöver gå tillbaka till den budget som Vänsterpartiet stoltserar med. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får noll kronor extra. Det statliga ansvaret för att finansiera fler skyddsrum är en central del i regeringen, så jag tycker att vi borde kunna göra mer, och vi kommer säkert att göra mer. Det får noll kronor extra från dig. Kustbevakningen får noll kronor extra, det militära försvaret får noll kronor extra.

Gång efter gång sviker Vänsterpartiet det svenska försvaret, och det är också det enda parti som var emot att vi skulle stödja Ukraina. Så jag vet inte riktigt hur det står till med försvarsviljan i Vänsterpartiet.

Anförande nr 406

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Åter till det civila försvaret, bara en kortis, för jag måste ändå säga några saker.

Vi fick höra en upprabbling av olika saker, varav 90 procent inte var det civila försvaret utan det militära försvaret. Jag vill återigen påpeka och understryka att totalförsvaret består av en militär del, och sedan har vi den civila delen. I den civila delen ligger räddningstjänsten, absolut, men vi har också det grundläggande befolkningsskyddet till exempel, vi har dricksvattenförsörjningen och avloppen. Vi har skola, vård och omsorg, alltså allt det där som måste fungera. Där är det så att det kommer lite duttpengar, som 100 miljoner till skyddsrum. Som jag sa tidigare motsvarar det strax under 800 kronor per skyddsrum i Stockholm. Vad gäller satsningen på den kommunala räddningstjänsten motsvarar den som sagt två brandbilar.

Om vi på fullaste allvar menar att vi ska bygga ett totalförsvaret måste vi också se på den civila sidan, och i kombination med att regeringen hela tiden lägger utredningar vad gäller den civila sidan sist i tågordningen, i kombination med att man har lagt en ren svältbudget för välfärden, blir det här ytterst allvarligt. Det här är en kedja som måste hänga ihop, och en kedja är aldrig starkare än den svagaste länken. I det här fallet är kommuners och regioners bräckliga ekonomi och dåliga förutsättningar för risk och sårbarhetsarbete, beredskapsarbete och egna förberedelser ytterst allvarliga saker och i förlängningen ett hot mot rikets säkerhet.

Det jag menar är att vi alla i den här salen måste ta ett personligt ansvar som kommunpolitiker, som företrädare för stockholmarna, att faktiskt trycka på MSB, Försvarsmakten, Kustbevakningen och regeringen. Man måste ta de civila frågorna på allvar, annars kommer vi inte att vara motståndskraftiga vid vare sig kris eller krig.

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, och åhörare! Jag skulle önska att presidiet och vi alla försöker hjälpas åt att diskutera Stockholms stads budget och inte regeringens budget. Det är ganska tröttsamt.

När det gäller det civila försvaret är en av de allra viktigaste delarna våra it-system och it-systemens redundans. Nummer två skulle jag säga inte är brist på pengar i Kommun- och regionsverige utan brist på det som vi i Sverige tidigare genom åren varit allra bäst på, nämligen samarbete. Vi är så få i ett långsträckt land med glesbygd och så där. Kommuner och regioner behöver samarbeta bättre. Vi behöver samarbeta bättre i denna stad, och i andra kommuner behöver man samarbeta över fackgränserna.

Det här arbetar jag just nu med att studera. Det är så här som jag säger.

#### Anförande nr 408

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Och det är så här som jag säger, för grejen är att det är ju stadens budget som vi pratar om i förslaget. Vi har kommit långt när det gäller strukturer. Vi har beredskapsområdena och så vidare. Vi har ett beslut om civilplikten. Men det är fortfarande så att vi till exempel förväntas placera tusentals brandmän inom Storstockholms Brandförvar, som vi äger. Vi äger Storstockholms Brandförvar, så det här är allra högsta grad en fråga även för oss.

Civilplikten är beslutad, men var är medlen till utbildning, utrustning, skyddskläder och så vidare? Det som händer just nu är att vi förväntas bygga upp en beredskap. Vi förväntas som kommuner att ta ett större och större ansvar som enligt MSB kommer att kosta kommunsektorn och regionala sektorn 26 miljarder årligen från och med 2026. Om inte de här pengarna kommer får vi problem. Så, ja – detta är en fråga som berör varenda enskild person i den här salen.

#### Anförande nr 409

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande! Ja, det har varit budgetdebatt kring de nationella budgetarna, och jag hoppas att jag tillåts göra samma sak eftersom du också själv tog upp det. Jag är glad att säga att Centerpartiet i vår nationella budget satsar 150 miljoner kronor mer än regeringen på civilt försvar, varav 100 miljoner på just skyddet för civilbefolkningen och 50 miljoner på energisäkerhet.

Jag är glad att du, Clara Lindblom, lyfter de här frågorna i dag. Du har naturligtvis rätt i att både kommunerna och räddningstjänsten har en nyckelroll under höjd beredskap. Du har också lyft att totalförsvaret inte är starkare än sin svagaste länk. Du har även lyft individen, så därför undrar jag: Varför satsar ni inte mer på individens förmåga att klara sig själv så att räddningstjänsten kan fokusera på sitt kärnuppdrag?

#### Anförande nr 410

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Återigen, när det gäller behovet av satsningar på det civila försvaret framöver är det 26 miljarder kronor årligen, vilket ingen enskild kommun kommer att klara själv. Då skulle vi behöva höja kommunalskatten med hundratals hundralappar, och det är vill ju ingen i den här salen.

När det gäller individens ansvar så jobbar inte räddningstjänsten primärt med Sida 173 (176)  
individens egna ansvar på det sättet. Räddningstjänsten undsätter civila i händelse av  
till exempel krig och sök och räddning. Det handlar om Nusar och så vidare.

Individberedskapen är till syvende och sist väldigt mycket en fråga för MSB. Det är  
därför vi har haft den här frågan om broschyren när kriget eller krisen kommer och så  
vidare. I staden har vi Beredskapsveckan som uppmärksammas. Vi kommer att föra  
en dialog med de civila grupper som finns, inte jättemånga just i Stockholmsregionen.  
Men återigen, här måste MSB ännu en gång kliva fram på banan, och det gör de tyvärr  
inte riktigt.

Anförande nr 411

K r i s t i n a L u t z (M): Tänk att man äntligen fick komma upp i talarstolen så här  
på slutet!

Jag är jätteglad att du tar upp krisberedskap – verkligen. Det kan vi prata om hur  
mycket som helst. Jag har haft förmånen att jobba med säkerhetspolitik och  
krisberedskap i väldigt många år av mitt yrkesliv. När jag kom in i den här  
församlingen 2014, och framförallt redan när jag kom in som i stadsdelen 2006,  
försökte jag lyfte frågorna om beredskap. Då tittade folk på mig som om jag var galen,  
som om det här inte behövdes. På grund av läget i världen har det nu tyvärr  
aktualiserats, till exempel i samband med covid. När man satt som  
stadsdelsnämndsordförande fick man gå ut i verksamheterna och se hur hemtjänsten  
och sjukvården förbereder sig för det här.

Vi gjorde väldigt mycket under den förra mandatperioden, och som Clara säkert vet  
finns det en massa nya styrdokument på alla nivåer kring ansvarsfördelning och så där.  
Nu ställde Kristin den fråga som jag tänkte ställa om individansvaret, men då frågar  
jag i stället: Jag har varit ute nu och försökt lyssna och gå alla de här  
krisberedskapsutbildningarna för att se var vårt ansvar är som kommunpolitiker...

Anförande nr 412

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Du menar personalen i Stockholms stad? Bland  
annat krigsplacering är en fråga som vi arbetar väldigt mycket med.

När vi pratar om kommunens, individens och statens ansvar kan vi också konstatera  
att många av de gamla ansvarsuppgifterna i det förra systemet inte är fullt ut fördelade  
vad gäller till exempel kommunens ansvar kopplat till befolkningsskyddet. Vem är det  
som eskorterar personer till skyddsrum? Vem ska iordningställa skyddsrummen? Det  
räcker inte bara med att öppna låset. Det handlar om reservel, förnödenheter och så  
vidare.

Där står många kommuner och stammar, för vi behöver få väldigt tydliga  
ansvarsuppgifter. Vad är det vi förväntas göra? I vissa avseenden är det klarlagt men  
finansiering saknas. Men det är fortfarande många arbetsuppgifter som över huvud  
taget inte är fördelade, och jag menar att vi kommer att behöva jobba mycket mer med  
de här frågorna. Vi måste ställa krav på att MSB, regeringen och den statliga nivån  
kliver fram och faktiskt ser kommunernas roll.

Återigen: Valfärden måste stå stark. Det handlar om vårt grundläggande fundament, Sida 174 (176) och då duger inte med nedskärningsbudgetar.

Anförande nr 413

Borgarrådet F j e l l n e r (M): När det gäller mässan måste jag bara säga: Äntligen! Under den tid som jag har suttit som vice ordförande i Stockholmsmässan har jag konstaterat att vi har tappat uppemot 150 miljoner kronor av stockholmarnas pengar. Det har varit plågsamt att lyssna till en ledning för en verksamhet som blöder pengar och vill göra saker men som varit tvungna att vänta in det här välkomna beslutet vad man vill göra med mässan. Det här satt långt inne. Det har tagit tid, och tid är pengar – i det här fallet stockholmarnas pengar. Vi är väldigt glada att vi äntligen är här!

Det jag framför allt vill säga när jag nu står här är att jag är orolig över företagsklimatet i Stockholm. Valfärden i all ära, men utan företag stannar Sverige och Stockholm. Det allvarligaste problemet är väl även här våldet och kriminaliteten, men vi såg nu att under det år som ni har styrt har Stockholm redan börjat tappa i Svenskt näringslivs näringslivsklimatmätningar. Det beror dels på dålig information till Stockholms företagare, dels, vilket bekymrar mig, på en brist på dialog med beslutsfattare i Stockholm. Det måste vi göra någonting åt.

Det allvarligaste av allt tror jag dock är det som händer med Arlanda just nu. Det är allt färre internationella avgångar, framför allt interkontinentala sådana. Det här tror jag är ett av de största hoten mot konkurrenskraften i Stockholm. Om vi ska ha huvudkontor här och om vi ska attrahera de bästa talangerna måste vi ha kopplingar till resten av världen. Därför är det väldigt bekymmersamt att ni bland det första ni gjorde när ni tog över var att lämna det samarbete som finns för att få fler internationella flyg till Stockholm. Sverige är ett litet land i utkanten av Europa. Jag tycker att det nu om någon gång är dags att ompröva det beslutet och att vi alla samlar oss för att se till att Stockholm får de bästa förutsättningar att resa till resten av världen.

Anförande nr 414

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vet att talare efter mig kommer att lyfta frågan om Arlanda, men jag skulle faktiskt vilja fånga dig och försöka få svar som jag inte fick från Kristdemokraterna tidigare.

Moderaterna säger väldigt ofta ”Bygg det folk vill ha! Bygg småhus, radhus och bostadsrätter!” Vi hörde också just att detta är viktigt för näringslivsklimatet och tillväxten, och det håller jag ju med om. Men återigen: Ett av de främsta hoten mot tillväxten i dag är bristen på bostäder, och när jag pratar om kris i byggbranschen, varsel och konkurser pratar jag om bostadsrättssidan, om byggandet av småhus och om byggandet av villor. Hyresrätten står sig ganska stark.

Jag är väldigt bekymrad, dels över att vår regering är så passiv och på riktigt verkar tro att det räcker med subventionerade altanbyggen för att kompensera för de här 1 309 konkurserna hittills i år, dels över Moderaternas nedskärningar på planprocessen som bara kommer att göra det svårare.

Christofer, vad gör vi med byggandet av bostadsrätter, småhus och villor?

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Pacta sunt servanda – vad gäller Bromma sitter vi i ett avtal till 2038. Ingen av oss här inne kan tro att det skulle vara en del av lösningen för att hantera den byggkris du pratar om.

Jag skulle vilja säga att det bästa sättet att hantera detta till exempel är att ta tag i frågan om mässan. Bland det första jag konstaterade att jag ville ta tag i och diskutera med min partigrupp om att ändra synen på var just mässan, för jag tycker att det är en av de bästa platserna att bygga mycket bostäder där vi kan lösa problem snarare än skapa nya motsättningar och problem.

Vi ska absolut bygga, men vi ska bygga där vi löser problem och inte där vi skapar motsättningar och konflikter.

## Anförande nr 416

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Borgarrådet Lindblom har väldigt god koll på vad jag tänkte ta upp!

Connect Sweden handlar om att marknadsföra oss som en flygdestination, och vi tycker inte att vi ska göra det. Punkt. Vi befinner oss i en klimatkris, och det är inte vår uppgift att marknadsföra detta. Människor flyger, men vår uppgift är inte att lägga skattepengar på att marknadsföra oss som en flygdestination. Vi behöver ta klivet in i framtiden och i stället visa att man bland annat kan resa med tåg i världen. Vi behöver inte minst fler tåg som fungerar i vårt eget land. Det skulle jag säga är en otroligt avgörande fråga för näringslivet, inte minst i Norrland. Här hoppas jag att regeringen skulle kunna kliva fram i stället för att radera de tågplaner som har funnits tidigare.

Ja, vi har flyg, vi har Arlanda och vi ska kunna transportera oss på olika sätt, men vi ska inte vara med och finansiera den här marknadsföringen. Vi kan använda våra skattemedel på bättre sätt.

## Anförande nr 417

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Vi är mitt uppe i den gröna omställningen. Ska vi lyckas med den gröna omställningen behöver vi några av de mest framgångsrika svenska entreprenörerna just nu. Låt mig ge två exempel på företag som har kontaktat mig och varit genuint oroliga över det som händer med Arlanda: Northvolt och H2 Green Steel. Det här är inte bara en fråga för Stockholm; det är en fråga för hela Sverige. Ska du kunna ta dig till Skellefteå måste du kunna flyga internationellt till Arlanda. Är tanken att du ska ta dig från San Francisco till Stockholm och sedan till Skellefteå med tåg?

Man får erkänna världen som den ser ut. Ska vi bli en förebild för resten av världen och inspirera andra att följa vårt exempel i den gröna omställningen, då måste människorna ta sig hit. Utan flyget blir vi nog ett avskräckande exempel i stället. Därför är det enskilt viktigaste ni kan göra nu för konkurrenskraften i Stockholm, i Sverige och för den gröna omställningen att ompröva det här beslutet.

(Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Vi har ju en flygplats! Arlanda finns där!)

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! När man lyssnar på Christofer Fjellner kan man tro att det är milslånga avstånd mellan Bromma och Arlanda. Så är ju inte fallet. Ska vi ha en flygplats i Stockholm så är det mycket, mycket klokare att samla flygtrafiken på ett och samma ställe och därför utveckla Bromma med bostäder, kontor, idrott och kultur, för det behöver Stockholm. Vi behöver fler bostäder, inte färre.

När det gäller mässan måste Christofer Fjellner läsa på historien. Du kan inte stå här och försöka ändra historieskrivningen. Ni lyckades ju inte med det här! Det var ju det ni inte lyckades med när ni styrde Stockholm! Jag är handlingskraftig. Det här styret är handlingskraftigt. Det är därför vi går vidare!

Anförande nr 419

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Om det bara var Bromma som ni var emot hade jag varit mindre bekymrad för konkurrenskraften i Stockholm och i Sverige. Men just det faktum att bland det första ni lämnar är det enda samarbete som finns för att ge Stockholm och Sverige bättre flygförbindelser – det bekymrar mig. Det här tror jag är det enskilt största hotet mot att Stockholm ska kunna ha fler huvudkontor och, ärligt talat, inte bli av med de huvudkontor vi har och mot att vi ska kunna attrahera internationell talang. All den nya gröna industri som växer fram måste få de allra bästa att vilja komma hit – att *kunna* komma hit.

Jag är tveksam till att bygga på Bromma, framför allt för att vi har ett avtal till 2038 som binder oss där. Låt oss börja med mässan!